

Godina XIX
Понеђелјак, 9. оџујка/марта 2015. године

Број/Број

20

Година XIX
Понеђелјак, 9. марта 2015. године

ISSN 1512-7494 - hrvatski jezik
ISSN 1512-7508 - srpski jezik
ISSN 1512-7486 - bosanski jezik

**DOM NARODA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE**

132

Sukladno čl. 26. i 75. Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 58/14), Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na 2. hitnoj sjednici održanoj 26.2.2015. godine, donio je

**ODLUKU
O IMENOVANJU ČLANOVA STALNIH
POVJERENSTAVA DOMA NARODA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I
HERCEGOVINE**

I.

Za članove Ustavopravnog povjerenstva Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine imenovani su:

1. Bariša Čolak
2. Ljilja Zovko
3. Sredoje Nović
4. Dragutin Rodić
5. Halid Genjac
6. Safet Softić.

II.

Za članove Povjerenstva za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, promet i veze Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine imenovani su:

1. Mario Karamatić
2. Martin Raguž
3. Nebojša Radmanović
4. Ognjen Tadić
5. Sead Kadić
6. Fahrudin Radončić.

III.

Za članove Povjerenstva za financije i proračun Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine imenovani su:

1. Ljilja Zovko
2. Zdenka Džambas
3. Darko Babalj
4. Dragutin Rodić
5. Safet Softić
6. Sifet Podžić.

IV.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02-50-6-284-2/15
26. veljače 2015. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Doma naroda
Bariša Čolak, v. r.

У складу са чл. 26. и 75. Пословника Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 58/14), Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, на 2. хитној сједници одржаној 26.02.2015. године, донио је

**ОДЛУКУ
О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНОВА СТАЛНИХ КОМИСИЈА
ДОМА НАРОДА ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

I

За чланове Уставноправне комисије Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине именовани су:

1. Бариша Чолак
2. Љилја Зовко
3. Сredoје Новић

4. Драгутин Родић
5. Халид Гењац
6. Сафет Софтић.

II

За чланове Комисије за спољну и трговинску политику, царине, саобраћај и комуникације Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине именовани су:

1. Марио Караматић
2. Мартин Рагуџ
3. Небојша Радмановић
4. Огњен Тадић
5. Сеад Кадић
6. Фахрудин Радончић.

III

За чланове Комисије за финансије и буџет Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине именовани су:

1. Љиља Зовко
2. Зденка Џамбас
3. Дарко Бабаљ
4. Драгутин Родић
5. Сафет Софтић
6. Сифет Поцић.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и биће објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02-50-6-284-2/15
26. фебруара 2015. године
Сарајево

Предсједавајући
Дома народа
Бариша Чолак, с. р.

У складу с чл. 26. и 75. Пословника Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 58/14), Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, на 2. hitnoj сједници, одржаној 26.2.2015., donio је

**ODLUKU
O IMENOVANJU ČLANOVA STALNIH KOMISIJA
DOMA NARODA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE**

I.

За чланове Уставноправне комисије Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине именовани су:

1. Bariša Čolak
2. Ljilja Zovko
3. Sredoje Nović
4. Dragutin Rodić
5. Halid Genjac
6. Safet Softić

II.

За чланове Комисије за ванјску и трговинску политику, царине, саобраћај и комуникације Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине именовани су:

1. Mario Karamatić
2. Martin Raguž
3. Nebojša Radmanović
4. Ognjen Tadić
5. Sead Kadić
6. Fahrudin Radončić

III.

За чланове Комисије за финансије и буџет Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине именовани су:

1. Ljilja Zovko
2. Zdenka Džambas

3. Darko Babalj
4. Dragutin Rodić
5. Safet Softić
6. Sifet Podžić

IV.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и bit ће објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02-50-6-284-2/15
26. фебруара 2015. године
Сарајево

Предсједavajuћи
Дома народа
Bariša Čolak, с. р.

**VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE**

133

На temelju чланка 17. и чланка 22. ставак 1. Закона о Вијећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а суkladно Закључку Вијећа министара Босне и Херцеговине са 106. сједнице, одржане 30. сrпња 2014. године, Вијеће министара Босне и Херцеговине на 116. сједници, одржаној 29.12.2014. године, donijelo је

**ODLUKU
O IMENOVANJU ČLANOVA RADNE SKUPINE ZA
IZRADU I PRAĆENJE PROVEDBE AKCIJSKOG PLANA
ZA IZVRŠENJE OPĆIH MJERA PREMA PRESUDI
EUROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA U
PREDMETU MUSLIJA ADNAN PROTIV BOSNE I
HERCEGOVINE**

Чланак 1.
(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком именују се чланови Радне скупине за израду и праћење provedбе Акцијског плана за извршење опћих мјера према presudi Европског суда за људска права у предмету Muslija Adnan protiv Bosne i Hercegovine (у daljnjem tekstu: Radna skupina).

Чланак 2.
(Састав)

- (1) У Радну skupinu именују се delegirani представници надлежних институција, и то:
 - a) Fatima Bašić, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine;
 - b) Mersiha Udovčić, Federalno ministarstvo pravde;
 - c) Slobodan Zec, Ministarstvo pravde Republike Srpske;
 - d) Hasan Pleh, Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine;
 - e) Nenad Vranješ, Republičko tužilaštvo Republike Srpske;
 - f) Tihomir Jurko, Federalno tužiteljstvo Federacije Bosne i Hercegovine;
 - g) Ivanović Radmilo, Tužiteljstvo Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine;
 - h) Darko Jokić, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske;
 - i) Tanja Slišković, Policija Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine;
 - j) Hajradin Mekić, Federalno ministarstvo unutarnjih poslova.
- (2) Ако именовани представник једне од институција наbroјаних у ставку (1) овога чланка не буде више у могућности обављати дужност у Радној skupini, институција је дужна hitно dostaviti приједлог за именовање новог представника Уреду заступника Вијећа министара Босне и Херцеговине пред Европским судом за људска права (у daljnjem tekstu: Уред заступника Вијећа министара БиХ).

- (3) Предсједатеља и замјеника предсједатеља изабрат ће већином гласова сви чланови Радне групе на првом састанку.
- (4) Уред заступника Вјећа министара БиХ прати рад Радне групе и координира њезин рад са ставовима Тајништва Вјећа Европе и Одбора министара Вјећа Европе међусобним обавјештавањем по појединим тачкама акцијског плана.

Чланак 3.

(Конституирање и Пословник о раду)

- (1) Радна група ће консензусом доијети Пословник о раду на првом радном састанку, који ће иницирати Уред заступника Вјећа министара БиХ након доношења ове Одлуке.
- (2) Пословником о раду биће уређени начин одлучивања, права и обавезе, као и друга питања битна за рад Радне групе.

Чланак 4.

(Задатак)

- (1) Радна група успоставља се као привремено и стручно тијело Вјећа министара Босне и Херцеговине са следећом задатком:
- израда Акцијског плана за provedбу опћих мјера према пресуди Европског суда за људска права у предмету Муслија Аднан против Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Акцијски план) и доставити га на усвајање Вјећу министара БиХ, а с циљем:
 - утврђивања потребе за израдом привременог напутка за поступање полиције и туђителстава у казним и прекршјним стварима у ситуацији када постоји могућност повреде начела *ne bis in idem*, те одређивања институција и рокова за доношење таквог напутка,
 - анализирања материјалног казненог и прекршјног законодавства и утврђивања пописа дјела из ова два подручја у којима долази до преклапања обилжежа бича дјела;
 - израдити нацрт измјена казненог и прекршјног материјалног законодавства и покренути прописане процедуре за њихово усвајање;
 - pratiti provedбу Акцијског плана;
 - извјећивати Вјеће министара Босне и Херцеговине о реализацији планираних активности, као и Уред заступника Вјећа министара БиХ.
- (2) У своме раду Радна група посебно ће цијенити захтеве примјене начела *ne bis in idem* утврђене у пресуди Муслија Аднан против Босне и Херцеговине Европског суда за људска права ради спрјечавања сличних повреда људских права у будућности, истодобно уравништујући исте захтеве с обавезом државе да осигура примјерено кањњавање тежких повреда људских права (казнена дјела).
- (3) Радна група остварити ће потребну сарадњу с парламентима у провађењу закондавних активности, као и с невладиним организацијама које за то икажу интерес, те ће службени и потврђени текст Акцијског плана бити постављен на службену страницу Вјећа министара Босне и Херцеговине и тако бити доступан јавности, заједно с пратећим документима и будућим измјенама и допунама.

Чланак 5.

(Рок за извршење задатке)

- (1) Радна група дужна је извршити задатку одредену чланком 4. тачка а) ове Одлуке у року од мјесец дана од дана њезиног ступања на снагу.
- (2) Рокови за реализацију активности утврђених чланком 4. тач. б) и с) биће одређени у усвојеном Акцијском плану.
- (3) Радна група саставити ће извјеће о своме раду, које ће доставити Вјећу министара Босне и Херцеговине у року од

15 дана од дана истека рока за извршење задатке из чланка 4. тачка а) ове Одлуке.

Чланак 6.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу осмога дана од дана објаве у "Службеном гласнику БиХ."

VM број 231/14
29. просина 2014. године
Сарајево

Предсједатељ
Вјећа министара БиХ
Вјекослав Бевода, в. г.

На основу члана 17. и члана 22. став 1. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у складу са Закључком Савјета министара Босне и Херцеговине са 106. сједнице, одржане 30. јула 2014. године, Савјет министара Босне и Херцеговине, на 116. сједници, одржаној 29.12.2014. године, доио је

ОДЛУКУ

О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНОВА РАДНЕ ГРУПЕ ЗА ИЗРАДУ И ПРАЋЕЊЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОПШТИХ МЈЕРА ПО ПРЕСУДИ ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА ЉУДСКА ПРАВА У ПРЕДМЕТУ АДНАН МУСЛИЈА ПРОТИВ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком именују се чланови Радне групе за израду и праћење реализације Акцијског плана за извршење општих мјера по пресуди Европског суда за људска права у предмету Аднан Муслија против Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Радна група).

Члан 2.

(Састав)

- (1) У Радну групу именују се делегирани представници надлежних институција, и то:
- Фатима Башић, Министарство правде Босне и Херцеговине;
 - Мерсиа Удовчић, Федерално министарство правде;
 - Слободан Зећ, Министарство правде Републике Српске;
 - Хасан Плех, Тужилаштво Босне и Херцеговине;
 - Ненад Врањеш, Републичко тужилаштво Републике Српске;
 - Тихомир Јурко, Федерално тужилаштво Федерације Босне и Херцеговине;
 - Радмило Ивановић, Тужилаштво Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине;
 - Дарко Јокић, Министарство унутрашњих послова Републике Српске;
 - Тања Слишковић, Полиција Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине;
 - Хајрадин Мекић, Федерално министарство унутрашњих послова.
- (2) Ако именовани представник једне од институција набројаних у ставу (1) овог члана не буде више у могућности да обавља дужност у Радној групи, институција је дужна да хитно достави приједлог за именовање новог представника Канцеларије агента Савјета министара Босне и Херцеговине пред Европским судом за људска права (у даљем тексту: Канцеларија агента Савјета министара БиХ).

- (3) Предсједавајућег и замјеника предсједавајућег изабраће већином гласова сви чланови Радне групе на првом састанку.
- (4) Канцеларија агента Савјета министара БиХ прати рад Радне групе и координира њен рад са ставовима Секретаријата Савјета Европе и Комитета министара Савјета Европе путем међусобног обавјештавања по појединим тачкама Акционог плана.

Члан 3.

(Конституисање и Пословник о раду)

- (1) Радна група ће консензусом донијети Пословник о раду на првом радном састанку који ће иницирати Канцеларија агента Савјета министара БиХ, послје доношења ове одлуке.
- (2) Пословником о раду биће регулисани начин одлучивања, права и обавезе, као и друга питања значајна за рад Радне групе.

Члан 4.

(Задатак)

- (1) Радна група се успоставља као привремено и стручно тијело Савјета министара Босне и Херцеговине са сљедећим задацима:
- а) израда Акционог плана за извршење општих мјера по пресуди Европског суда за људска права у предмету Аднан Муслија против Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Акциони план) и његово достављање на усвајање Савјету министара БиХ, а с циљем да се:
- 1) утврди потреба за израдом привременог упутства за поступање полиције и тужилаштва у кривичним и прекршајним стварима у ситуацији када постоји могућност повреде принципа *ne bis in idem*, те одреде институције и рокови за доношење таквог упутства;
 - 2) изврши анализа материјалног кривичног и прекршајног законодавства и утврди листа дјела из ове двије области у којима долази до преклапања обиљежја бића дјела;
- б) израда нацрта измјена кривичног и прекршајног материјалног законодавства и покретање прописаних процедура за њихово усвајање;
- ц) праћење реализације Акционог плана;
- д) извјештавање Савјета министара Босне и Херцеговине о реализацији планираних активности, као и Канцеларије агента Савјета министара БиХ.
- (2) У свом раду Радна група ће посебно цијенити захтјеве примјене принципа *ne bis in idem* утврђене у пресуди Аднан Муслија против Босне и Херцеговине Европског суда за људска права ради превенције сличних кршења људских права у будућности, истовремено балансирајући исте захтјеве са обавезом државе да обезбиједи адекватно кажњавање тешких кршења људских права (кривична дјела).
- (3) Радна група оствариће потребну сарадњу са парламентима у спровођењу законодавних активности као и са невладиним организацијама које за то искажу интерес, те ће званичан и потврђени текст Акционог плана бити постављен на службену страницу Савјета министара Босне и Херцеговине и тако бити доступан јавности, заједно са пратећим документима и будућим измјенама и допунама.

Члан 5.

(Рок за извршење задатка)

- (1) Радна група дужна је да извршава задатак дефинисан у члану 4. тачка а) ове одлуке у року од мјесец дана од дана њеног ступања на снагу.
- (2) Рокови за реализацију активности дефинисаних чланом 4. тач. б) и ц) биће утврђени у усвојеном Акционом плану.
- (3) Радна група ће сачинити извјештај о раду који ће бити достављен Савјету министара Босне и Херцеговине у року од 15 дана од дана истека рока за извршење задатка из члана 4. тачка а) ове одлуке.

Члан 6.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 231/14
29. децембра 2014. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

Na osnovu člana 17. i člana 22. stav 1. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u skladu sa Zaključkom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine sa 106. sjednice, održane 30. jula 2014., Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 116. sjednici, održanoj 29.12.2014., donijelo je

ODLUKU

O IMENOVANJU ČLANOVA RADNE GRUPE ZA IZRADU I PRAĆENJE REALIZACIJE AKCIONOG PLANA ZA IZVRŠENJE OPĆIH MJERA PO PRESUDI EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA U PREDMETU ADNAN MUSLIJA PROTIV BOSNE I HERCEGOVINE

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком именују се чланови Радне групе за израду и праћење реализације Акционог плана за извршење опћих мјера по пресуди Европског суда за људска права у предмету Аднан Муслија против Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Радна група).

Члан 2.

(Састав)

- (1) У Радну групу именују се делегирани представници надлежних институција, и то:
- а) Fatima Bašić, Министарство правде Босне и Херцеговине;
 - б) Mersiha Udovčić, Федерално министарство правде;
 - в) Slobodan Zec, Министарство правде Републике Српске;
 - г) Hasan Pleh, Туžилаштво Босне и Херцеговине;
 - д) Nenad Vranješ, Републичко туžилаштво Републике Српске;
 - е) Tihomir Jurko, Федерално туžилаштво Федерације Босне и Херцеговине;
 - ж) Radmilo Ivanović, Туžилаштво Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине;
 - з) Darko Jokić, Министарство унутрашњих послова Републике Српске;
 - и) Tanja Slišković, Полиција Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине;
 - ј) Hajradin Mekić, Федерално министарство унутрашњих послова.

- (2) Ako imenovani predstavnik jedne od institucija nabrojanih u stavu (1) ovog člana ne bude više u mogućnosti da obavlja dužnost u Radnoj grupi, institucija je dužna hitno dostaviti prijedlog za imenovanje novog predstavnika Ureda agenta Vijeća ministara Bosne i Hercegovine pred Evropskim sudom za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Ured agenta Vijeća ministara BiH).
- (3) Predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg izabrat će većinom glasova svi članovi Radne grupe na prvom sastanku.
- (4) Ured agenta Vijeća ministara BiH prati rad Radne grupe i koordinira njen rad sa stavovima Sekretarijata Vijeća Evrope i Komiteta ministara Vijeća Evrope putem međusobnog obavještanja po pojedinim tačkama Akcionog plana.

Član 3.

(Konstituiranje i Poslovnik o radu)

- (1) Radna grupa će konsenzusom donijeti Poslovnik o radu na prvom radnom sastanku koji će inicirati Ured agenta Vijeća ministara BiH, poslije donošenja ove odluke.
- (2) Poslovníkom o radu bit će regulirani način odlučivanja, prava i obaveze, kao i druga pitanja značajna za rad Radne grupe.

Član 4.

(Zadatak)

- (1) Radna grupa se uspostavlja kao privremeno i stručno tijelo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine sa sljedećim zadacima:
 - a) izrada Akcionog plana za izvršenje općih mjera po presudi Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Adnan Muslija protiv Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Akcioni plan) i njegovo dostavljanje na usvajanje Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, a s ciljem da se:
 - 1) utvrdi potreba za izradom privremenog uputstva za postupanje policije i tužilaštava u krivičnim i prekršajnim stvarima u situaciji kada postoji mogućnost povrede principa *ne bis in idem*, te odrede institucije i rokovi za donošenje takvog uputstva;
 - 2) izvrši analiza materijalnog krivičnog i prekršajnog zakonodavstva i utvrdi lista djela iz ove dvije oblasti u kojima dolazi do preklapanja obilježja bića djela;
 - b) izrada nacrtu izmjena krivičnog i prekršajnog materijalnog zakonodavstva i pokretanje propisanih procedura za njihovo usvajanje;
 - c) praćenje realizacije Akcionog plana;
 - d) izvješćavanje Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o realizaciji planiranih aktivnosti, kao i Ureda agenta Vijeća ministara BiH.
- (2) U svom radu Radna grupa će posebno cijeniti zahtjeve primjene principa *ne bis in idem* utvrđene u presudi Adnan Muslija protiv Bosne i Hercegovine Evropskog suda za ljudska prava radi prevencije sličnih kršenja ljudskih prava u budućnosti, istovremeno balansirajući iste zahtjeve s obavezom države da osigura adekvatno kažnjavanje teških kršenja ljudskih prava (krivična djela).
- (3) Radna grupa ostvarit će potrebnu saradnju s parlamentima u provođenju zakonodavnih aktivnosti kao i s nevladinim organizacijama koje za to iskažu interes, te će zvaničan i potvrđeni tekst Akcionog plana biti postavljen na službenu stranicu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i tako biti dostupan javnosti, zajedno s pratećim dokumentima i budućim izmjenama i dopunama.

Član 5.

(Rok za izvršenje zadatka)

- (1) Radna grupa dužna je izvršiti zadatak definiran u članu 4. tačka a) ove odluke u roku od mjesec dana od dana njenog stupanja na snagu.
- (2) Rokovi za realizaciju aktivnosti definiranih članom 4. tač. b) i c) bit će utvrđeni u usvojenom Akcionom planu.
- (3) Radna grupa sačinjit će izvještaj o radu koji će biti dostavljen Vijeću ministara Bosne i Hercegovine u roku od 15 dana od dana isteka roka za izvršenje zadatka iz člana 4. tačka a) ove odluke.

Član 6.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 231/14

29. decembra 2014. godine
Sarajevo

Predsjedavajući

Vjekoslav Bevanda, s.

134

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u svezi sa člankom 8. stavak (2) točka e) Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 119. sjednici, održanoj 21. siječnja 2015. godine, donijelo je

ODLUKU

**O ODOBRAVANJU PROJEKTA NABAVKE I
IZGRADNJE OBJEKATA ZA REGIONALNE CENTRE I
SREDIŠNJI URED UPRAVE ZA NEIZRAVNO
OPOREZIVANJE BOSNE I HERCEGOVINE I
IZGRADNJE I REKONSTRUKCIJE GRANIČNIH
PRIJELAZA**

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Odobrava se višegodišnji kapitalni projekat za nabavku i izgradnju objekata za regionalne centre i Središnji ured Uprave za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine i za izgradnju i rekonstrukciju graničnih prijelaza u ukupnom iznosu od 116.982.421 KM zaključno sa 2017. godinom.

Članak 2.

(Izvor financiranja i dinamika realiziranja)

Projekat iz članka 1. ove Odluke se financira iz sredstava Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine i sredstava uplaćenih na ime dodijeljene dozvole za Univerzalne mobilne telekomunikacijske sustave (u daljem tekstu: UMTS) u sljedećim fazama:

a) Izgradnja objekta za regionalni centar Mostar	7.500.000 KM
1) Nabavka zemljišta	2.100.000 KM
Izvori financiranja:	
- Prenesena proračunska sredstva iz 2007. godine (utrošeno)	2.100.000 KM
2) Izgradnja i opremanje objekta	5.400.000 KM
- izgradnja objekta	4.880.000 KM
- opremanje objekta	520.000 KM
Izvori financiranja:	
- Prenesena proračunska sredstva iz 2010. godine (utrošeno)	5.400.000 KM
b) Izgradnja objekta za regionalni centar Tuzla	7.707.886 KM
1) Nabavka zemljišta	407.886 KM

Izvori financiranja:

- Prenesena proračunska sredstva iz 2007. godine (utrošeno) 407.886 KM

2) Izgradnja i opremanje objekta 7.300.000 KM

- izgradnja objekta 6.600.000 KM

- opremanje objekta 700.000 KM

Izvori financiranja:

- Prenesena proračunska sredstva iz 2010. godine (utrošeno) 6.700.000 KM

- 2015. godina - proračunska sredstva 600.000 KM

c) Nabavka i opremanje objekta za Središnji ured i Regionalni centar Banja Luka 37.900.000 KM

- nabavka objekta 36.000.000 KM

- opremanje objekta 1.900.000 KM

Izvori financiranja:

- Prenesena proračunska sredstva iz prethodnih godina 2.282.515 KM

- 2012. godina - proračunska sredstva 13.100.000 KM

- 2013. godina - proračunska sredstva 9.418.699 KM

- 2014. godina - proračunska sredstva 11.000.000 KM

- 2015. godina - proračunska sredstva 2.098.786 KM

d) Nabavka i opremanje objekta za Regionalni centar Sarajevo 16.000.000 KM

- nabavka objekta 15.000.000 KM

- opremanje objekta 1.000.000 KM

Izvori financiranja:

- 2013. godina - proračunska sredstva 3.800.000 KM

- 2014. godina - proračunska sredstva 11.200.000 KM

- 2015. godina - proračunska sredstva 1.000.000 KM

e) Izgradnja i opremanje graničnog prijelaza Gradiška 25.000.000 KM

Izvori financiranja:

- 2012. godina - proračunska sredstva 6.000.000 KM

- 2012. godina - sredstva UMTS 3.162.405 KM

- 2015. godina - proračunska sredstva 4.861.126 KM

- 2015. godina - sredstva UMTS 138.874 KM

- 2016. godina - proračunska sredstva 5.000.000 KM

- 2017. godina - proračunska sredstva 5.837.595 KM

f) rekonstrukcija i izgradnja graničnih prijelaza Vardište, Uvac, Gorica, Ivanjica, Deleuša, Užljebić i ostalih graničnih prijelaza 4.330.000 KM

- Izgradnja nadstrešnica sa kontrolnim kabinama 900.000 KM

- Izgradnja infrastrukture 460.000 KM

- Izgradnja graničnih prijelaza Gorica i Ivanjica 2.970.000 KM

Izvori financiranja:

- Prenesena proračunska sredstva iz 2010. godine 1.208.000 KM

- 2013. godine - utrošena sredstva iz tekućeg proračuna u 2013. godini 370.000 KM

- 2015. godina - proračunska sredstva 2.600.000 KM

- 2016. godina - proračunska sredstva 152.000 KM

g) Izgradnja graničnih prijelaza Bijača i Svilaj 18.544.535 KM

- Pripremni radovi-dozvole i suglasnosti za izgradnju prijelaza 100.000 KM

- Izgradnja graničnog prijelaza Bijača 8.042.535 KM

- Eksproprijacija zemljišta za granični prijelaz Svilaj 152.000 KM

- Izgradnja graničnog prijelaza Svilaj 10.250.00 KM

Izvori financiranja:

- Prenesena proračunska sredstva iz 2010. godine 100.000 KM

- 2012. i 2013. godina - sredstva UMTS 8.042.535 KM

- Prenesena proračunska sredstva iz prethodnog perioda 152.000 KM

- 2015. godina - proračunska sredstva 3.000.000 KM

- 2016. godina - proračunska sredstva 7.250.000 KM

Članak 3.

(Financiranje iz sredstava UMTS-a)

Sredstva za financiranje graničnih prijelaza iz članka 2. stavka (1) toč. e) i g) osigurana su sukladno sa Odlukom o načinu raspodjele sredstava uplaćenih na ime dodijeljene dozvole za Univerzalne mobilne telekomunikacijske sustave ("Službeni glasnik BiH", br. 50/10, 68/12 i 49/13), Odlukom o korištenju prenesenih namjenskih sredstava na ime dodijeljene dozvole za Univerzalne mobilne telekomunikacijske sustave iz 2011. godine i prihoda ostvarenih na ime dodijeljene dozvole za Univerzalne mobilne telekomunikacijske sustave u 2012. godini ("Službeni glasnik BiH", br. 72/12 i 49/13) i Odlukom o načinu korištenja namjenskih sredstava uplaćenih na ime dodijeljene dozvole za Univerzalne mobilne telekomunikacijske sustave u 2013. godini ("Službeni glasnik BiH", broj 49/13).

Članak 4.

(Ažuriranje Pregleda višegodišnjih kapitalnih ulaganja)

Uprava za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine će na temelju ove Odluke sa Ministarstvom financija i trezora Bosne i Hercegovine vršiti ažuriranje Pregleda višegodišnjih kapitalnih ulaganja u Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine svake godine.

Članak 5.

(Realiziranje Odluke)

Za realiziranje ove Odluke zadužuju se Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine i Uprava za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine.

Članak 6.

(Prestanak važenja ranijih propisa)

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaje da važi Odluka o odobravanju "Projekta izgradnje objekata za regionalne centre Uprave za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine Mostar, Tuzla, Sarajevo i Banja Luka, izgradnje Graničnog prijelaza Gradiška, rekonstrukcije graničnih prijelaza Vardište, Deleuša, Uvac, Gorica i Užljebić i obavljanja pripremnih radova za izgradnju graničnih prijelaza Bijača i Svilaj" koji će se uvrstiti u Program višegodišnjih kapitalnih ulaganja za razdoblje od 2011. do 2014. godine ("Službeni glasnik BiH", br. 51/12 i 95/13).

Članak 7.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 10/15
21. siječnja 2015. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, v. r.

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са чланом 8. став (2) тачка е) Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), Савјет министара Босне и Херцеговине на 119. сједници, одржаној 21. јануара 2015. године, донио је

ОДЛУКУ**О ОДОБРАВАЊУ ПРОЈЕКТА НАБАВКЕ И ИЗГРАДЊЕ ОБЈЕКТА ЗА РЕГИОНАЛНЕ ЦЕНТРЕ И ГЛАВНУ КАНЦЕЛАРИЈУ УПРАВЕ ЗА ИНДИРЕКТНО ОПОРЕЗИВАЊЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ИЗГРАДЊЕ И РЕКОНСТРУКЦИЈЕ ГРАНИЧНИХ ПРЕЛАЗА****Члан 1.****(Предмет Одлуке)**

Одобрава се вишегодишњи капитални пројекат за набавку и изградњу објекта за регионалне центре и Главну канцеларију Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине и за изградњу и реконструкцију граничних прелаза у укупном износу од 116.982.421 КМ закључно са 2017. годином.

Члан 2.

(Извор финансирања и динамика реализације)

Пројекат из члана 1. ове Одлуке се финансира из средстава Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине и средстава уплаћених на име додијелене дозволе за Универзалне мобилне телекомуникационе системе (у даљем тексту: УМТС) у следећим фазама:

а) Изградња објекта за Регионални центар Мостар 7.500.000 КМ

1) Набавка земљишта 2.100.000 КМ

Извор финансирања:

- Пренесена буџетска средства из 2007. године (утрошено) 2.100.000 КМ

2) Изградња и опремање објекта 5.400.000 КМ

- изградња објекта 4.880.000 КМ

- опремање објекта 520.000 КМ

Извор финансирања:

- Пренесена буџетска средства из 2010. године (утрошено) 5.400.000 КМ

б) Изградња објекта за Регионални центар Тузла 7.707.886 КМ

1) Набавка земљишта 407.886 КМ

Извор финансирања:

- Пренесена буџетска средства из 2007. године (утрошено) 407.886 КМ

2) Изградња и опремање објекта 7.300.000 КМ

- изградња објекта 6.600.000 КМ

- опремање објекта 700.000 КМ

Извор финансирања:

- Пренесена буџетска средства из 2010. године (утрошено) 6.700.000 КМ

2015. година - буџетска средства 600.000 КМ

ц) Набавка и опремање објекта за Главну канцеларију и Регионални центар Бања Лука 37.900.000 КМ

- набавка објекта 36.000.000 КМ

- опремање објекта 1.900.000 КМ

Извор финансирања:

- Пренесена буџетска средства из претходних година 2.282.515 КМ

- 2012. година - буџетска средства 13.100.000 КМ

- 2013. година - буџетска средства 9.418.699 КМ

- 2014. година - буџетска средства 11.000.000 КМ

- 2015. година - буџетска средства 2.098.786 КМ

д) Набавка и опремање објекта за Регионални центар Сарајево 16.000.000 КМ

- набавка објекта 15.000.000 КМ

- опремање објекта 1.000.000 КМ

Извор финансирања:

- 2013. година - буџетска средства 3.800.000 КМ

- 2014. година - буџетска средства 11.200.000 КМ

- 2015. година - буџетска средства 1.000.000 КМ

е) Изградња и опремање граничног прелаза Градишка 25.000.000 КМ

Извор финансирања:

- 2012. година - буџетска средства 6.000.000 КМ

- 2012. година - средства УМТС 3.162.405 КМ

- 2015. година - буџетска средства 4.861.126 КМ

- 2015. година - средства УМТС 138.874 КМ

- 2016. година - буџетска средства 5.000.000 КМ

- 2017. година - буџетска средства 5.837.595 КМ

ф) Реконструкција и изградња граничних прелаза Вардиште, Увац, Горица, Ивањица, Делеуша, Ужљебић и осталих граничних прелаза 4.330.000 КМ

- изградња надстрешница са контролним кабинама 900.000 КМ

- изградња инфраструктуре 460.000 КМ

- изградња граничних прелаза Горица и Ивањица 2.970.000 КМ

Извор финансирања:

- Пренесена буџетска средства из 2010. године 1.208.000 КМ

- 2013. године - утрошена средства из текућег буџета у 2013. години 370.000 КМ

- 2015. година - буџетска средства 2.600.000 КМ

- 2016. година - буџетска средства 152.000 КМ

г) Изградња граничних прелаза Бијача и Свилај 18.544.535 КМ

- Припремни радови-дозволе и сагласности за изградњу прелаза 100.000 КМ

- Изградња граничног прелаза Бијача 8.042.535 КМ

- Експропријација земљишта за гранични прелаз Свилај 152.000 КМ

- Изградња граничног прелаза Свилај 10.250.000 КМ

Извор финансирања:

- Пренесена буџетска средства из 2010. године 100.000 КМ

- 2012. и 2013. година - средства УМТС 8.042.535 КМ

- Пренесена буџетска средства из претходног периода 152.000 КМ

- 2015. година - буџетска средства 3.000.000 КМ

- 2016. година - буџетска средства 7.250.000 КМ.

Члан 3.

(Финансирање из средстава УМТС-а)

Средства за финансирање граничних прелаза из члана 2. став (1) тач. е) и г) обезбијеђена су у складу са Одлуком о начину расподеле средстава уплаћених на име додијелене дозволе за Универзалне мобилне телекомуникационе системе ("Службени гласник БиХ", бр. 50/10, 68/12 и 49/13), Одлуком о кориштењу пренесених намјенских средстава на име додијелене дозволе за Универзалне мобилне телекомуникационе системе из 2011. године и прихода остварених на име додијелене дозволе за Универзалне мобилне телекомуникационе системе у 2013. години ("Службени гласник БиХ", бр. 72/12 I 49/13) и Одлуком о начину кориштења намјенских средстава уплаћених на име додијелене дозволе за Универзалне мобилне телекомуникационе системе у 2013. години ("Службени гласник БиХ", број 49/13).

Члан 4.

(Ажурирање Прегледа вишегодишњих капиталних улагања)

Управа за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине ће на основу ове Одлуке са Министарством финансија и трезора Босне и Херцеговине вршити ажурирање Прегледа вишегодишњих капиталних улагања у Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине сваке године.

Члан 5.

(Реализација Одлуке)

За реализацију ове Одлуке задужују се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине и Управа за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине.

Члан 6.

(Престанак важења ранијих прописа)

Ступањем на снагу ове Одлуке престаје да важи Одлука о одобравању "Пројекта изградње објеката за регионалне центре Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине Мостар, Тузла, Сарајево и Бања Лука, изградње граничног прелаза Градишка, реконструкције граничних прелаза Вардиште, Делеуша, Увац, Горица и Ужљебић и обављања припремних радова за изградњу граничних прелаза Бијача и Свилај" који ће се уврстити у Програм вишегодишњих капиталних улагања за период од 2011. до 2014. године ("Службени гласник БиХ", бр. 51/12 и 95/13).

Члан 7.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 10/15
21. јануара 2015. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa članom 8. stav (2) tačka e) Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 119. sjednici, održanoj 21. januara 2015. godine, donijelo je

ODLUKU

**O ODOBRAVANJU PROJEKTA NABAVKE I
IZGRADNJE OBJEKATA ZA REGIONALNE CENTRE I
SREDIŠNJI URED UPRAVE ZA INDIREKTN
OPOREZIVANJE BOSNE I HERCEGOVINE I
IZGRADNJE I REKONSTRUKCIJE GRANIČNIH
PRIJELAZA**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Odobrava se višegodišnji kapitalni projekat za nabavku i izgradnju objekata za regionalne centre i Središnji ured Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine i za izgradnju i rekonstrukciju graničnih prijelaza u ukupnom iznosu od 116.982.421 KM zaključno sa 2017. godinom.

Члан 2.

(Извор финансирања и динамика реализације)

Projekat iz člana 1. ove Odluke se finansira iz sredstava Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine i sredstava uplaćenih na ime dodijeljene dozvole za Univerzalne mobilne telekomunikacione sisteme (u daljem tekstu: UMTS) u sljedećim fazama:

a) Izgradnja objekta za regionalni centar 7.500.000 KM

Mostar

1) Nabavka zemljišta 2.100.000 KM

Izvor finansiranja:

- Prenesena budžetska sredstva iz 2007. godine (utrošeno) 2.100.000 KM

2) Izgradnja i opremanje objekta 5.400.000 KM

- izgradnja objekta 4.880.000 KM

- opremanje objekta 520.000 KM

Izvor finansiranja:

- Prenesena budžetska sredstva iz 2010. godine (utrošeno) 5.400.000 KM

**b) Izgradnja objekta za regionalni centar
Tuzla 7.707.886 KM**

1) Nabavka zemljišta 407.886 KM

Izvori finansiranja:

- Prenesena budžetska sredstva iz 2007. godine (utrošeno) 407.886 KM

2) Izgradnja i opremanje objekta 7.300.000 KM

- izgradnja objekta 6.600.000 KM

- opremanje objekta 700.000 KM

Izvori finansiranja:

- Prenesena budžetska sredstva iz 2010. godine (utrošeno) 6.700.000 KM

- 2015. godina - budžetska sredstva 600.000 KM

**c) Nabavka i opremanje objekta za Središnji
ured i Regionalni centar Banja Luka 37.900.000 KM**

- nabavka objekta 36.000.000 KM

- opremanje objekta 1.900.000 KM

Izvori finansiranja:

- Prenesena budžetska sredstva iz prethodnih godina 2.282.515 KM

- 2012. godina - budžetska sredstva 13.100.000 KM

- 2013. godina - budžetska sredstva 9.418.699 KM

- 2014. godina - budžetska sredstva 11.000.000 KM

- 2015. godina - budžetska sredstva 2.098.786 KM

**d) Nabavka i opremanje objekta za
Regionalni centar Sarajevo 16.000.000 KM**

- nabavka objekta 15.000.000 KM

- opremanje objekta 1.000.000 KM

Izvori finansiranja:

- 2013. godina - budžetska sredstva 3.800.000 KM

- 2014. godina - budžetska sredstva 11.200.000 KM

- 2015. godina - budžetska sredstva 1.000.000 KM

**e) Izgradnja i opremanje graničnog prijelaza
Gradiška 25.000.000 KM**

Izvori finansiranja:

- 2012. godina - budžetska sredstva 6.000.000 KM

- 2012. godina - sredstva UMTS 3.162.405 KM

- 2015. godina - budžetska sredstva 4.861.126 KM

- 2015. godina - sredstva UMTS 138.874 KM

- 2016. godina - budžetska sredstva 5.000.000 KM

- 2017. godina - budžetska sredstva 5.837.595 KM

**f) rekonstrukcija i izgradnja graničnih
prijelaza Vardište, Uvac, Gorica, Ivanjica,
Deleuša, Užljebić i ostalih graničnih prijelaza 4.330.000 KM**

- Izgradnja nadstrešnica sa kontrolnim kabinama 900.000 KM

- Izgradnja infrastrukture 460.000 KM

- Izgradnja graničnih prijelaza Gorica i Ivanjica 2.970.000 KM

Izvori finansiranja:

- Prenesena budžetska sredstva iz 2010. godine 1.208.000 KM

- 2013. godine - utrošena sredstva iz tekućeg 370.000 KM

budžeta u 2013. godini

- 2015. godina - budžetska sredstva 2.600.000 KM
- 2016. godina - budžetska sredstva 152.000 KM

g) Izgradnja graničnih prijelaza Bijača i Svilaj 18.544.535 KM

- Pripremni radovi-dozvole i saglasnosti za izgradnju prijelaza 100.000 KM

- Izgradnja graničnog prijelaza Bijača 8.042.535 KM

- Eksproprijacija zemljišta za granični prijelaz Svilaj 152.000 KM

- Izgradnja graničnog prijelaza Svilaj 10.250.00 KM

Izvori finansiranja:

- Prenesena budžetska sredstva iz 2010. godine 100.000 KM

- 2012. i 2013. godina - sredstva UMTS 8.042.535 KM

- prenesena budžetska sredstva iz prethodnog perioda 152.000 KM

- 2015. godina - budžetska sredstva 3.000.000 KM

- 2016. godina - budžetska sredstva 7.250.000 KM

Član 3.

(Finansiranje iz sredstava UMTS-a)

Sredstva za finansiranje graničnih prijelaza iz člana 2. stav (1) tač. e) i g) osigurana su u skladu sa Odlukom o načinu raspodjele sredstava uplaćenih na ime dodijeljene dozvole za Univerzalne mobilne telekomunikacione sisteme ("Službeni glasnik BiH", br. 50/10, 68/12 i 49/13), Odlukom o korištenju prenesenih namjenskih sredstava na ime dodijeljene dozvole za Univerzalne mobilne telekomunikacione sisteme iz 2011. godine i prihoda ostvarenih na ime dodijeljene dozvole za Univerzalne mobilne telekomunikacione sisteme u 2012. godini ("Službeni glasnik BiH", br. 72/12 i 49/13) i Odlukom o načinu korištenja namjenskih sredstava uplaćenih na ime dodijeljene dozvole za Univerzalne mobilne telekomunikacione sisteme u 2013. godini ("Službeni glasnik BiH", broj 49/13).

Član 4.

(Ažuriranje Pregleda višegodišnjih kapitalnih ulaganja)

Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine će na osnovu ove Odluke sa Ministarstvom finansija i trezora Bosne i Hercegovine vršiti ažuriranje Pregleda višegodišnjih kapitalnih ulaganja u Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine svake godine.

Član 5.

(Realizacija Odluke)

Za realizaciju ove Odluke zadužuju se Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine i Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine.

Član 6.

(Prestanak važenja ranijih propisa)

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaje da važi Odluka o odobravanju "Projekta izgradnje objekata za regionalne centre Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine Mostar, Tuzla, Sarajevo i Banja Luka, izgradnje Graničnog prijelaza Gradiška, rekonstrukcije graničnih prijelaza Vardište, Deleuša, Uvac, Gorica i Uzljebić i obavljanja pripremnih radova za izgradnju graničnih prijelaza Bijača i Svilaj" koji će se uvrstiti u Program višegodišnjih kapitalnih ulaganja za period od 2011. do 2014. godine ("Službeni glasnik BiH", br. 51/12 i 95/13).

Član 7.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 10/15
21. januara 2015. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, s. r.

135

Na temelju članka 17. i članka 22. stavak 1. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u svezi s Akcijskim planom za provedbu UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini 2014. - 2017. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 89/14), na prijedlog Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 121. sjednici, održanoj 29. siječnja 2015. godine, donijelo je

ODLUKU

O IMENOVANJU ČLANOVA/ICA KOORDINACIJSKOG ODBORA ZA NADZOR NAD PROVEDBOM AKTIVNOSTI IZ AKCIJSKOG PLANA ZA PROVEDBU UNSCR 1325 U BOSNI I HERCEGOVINI 2014. - 2017.

GODINE

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom se imenuju članovi/ice Koordinacijskog odbora za nadzor nad provedbom aktivnosti iz Akcijskog plana za provedbu UNSCR-a 1325 u Bosni i Hercegovini 2014. - 2017. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 89/14) (u daljnjem tekstu: Koordinacijski odbor).

Članak 2.

(Sastav Koordinacijskog odbora)

- (1) Koordinacijski odbor se sastoji od članova/ica koji se imenuju na period trajanja Akcijskog plana.
- (2) U sastav Koordinacijskog odbora imenovani su:
 - a) Samra Filipović-Hadžiabdić, Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, predsjedavajuća Koordinacijskog odbora;
 - b) Ankica Tomić, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, zamjenica predsjedavajuće Koordinacijskog odbora;
 - c) Sead Muratović, Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine, zamjenik predsjedavajuće Koordinacijskog odbora;
 - d) Dr. Muhamed Smajić, Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine, član;
 - e) Željka Blagovčanin, Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine, članica;
 - f) Razija Bećirović, Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine, članica;
 - g) Milena Bumbić, Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine, članica;
 - h) Enes Hadrović, Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine, član;
 - i) Ognjen Zekić, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, član;
 - j) Munirka Papović, Agencija za istrage i zaštitu Bosne i Hercegovine, članica;
 - k) Nermine Jerković, Agencija za istrage i zaštitu Bosne i Hercegovine, članica;
 - l) Ahira Poljo, Granična policija Bosne i Hercegovine, članica;
 - m) Velimir Pržulj, Granična policija Bosne i Hercegovine, član;
 - n) Denana Selimović, Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, članica;
 - o) Selma Ćimić, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, članica;
 - p) Mirjana Marić, Centar za uklanjanje mina Bosne i Hercegovine, članica;

- r) Ana Vuković, Gender Centar Federacije Bosne i Hercegovine, članica;
 - s) Jelena Milinović, Gender centar Republike Srpske, članica;
 - t) Elvedina Hodžić, Federalno ministarstvo unutarnjih poslova, članica;
 - u) Sanela Fazlić-Kulovac, Federalna uprava policije, članica;
 - v) Alma Tajić-Kurto, Ured parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine, članica;
 - z) Slaven Lasić, Oružane snage Bosne i Hercegovine - brigadir, član;
 - aa) Asima Lihčić, Oružane snage Bosne i Hercegovine - major, članica;
 - bb) Saša Bratić, Oružane snage Bosne i Hercegovine - major, član;
 - cc) Predstavnik/ca NVO, član/ica.
- (3) Stručnu podršku i administrativne poslove Koordinacijskog odbora obavljat će Kika Babić-Svetlin, uposlenica Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine.
- (4) U sastav Koordinacijskog odbora moguće je uključivanje predstavnika/ca drugih odgovornih institucija sigurnosti na isti način kako su imenovani/e i ovi/e članovi/ice.
- (5) Člana/icu ispred nevladinog sektora imenovat će grupa nevladinih organizacija s kojima je potpisan Memorandum o razumijevanju između Koordinacijskog odbora za praćenje provedbe Akcijskog plana za UN Rezoluciju 1325 u Bosni i Hercegovini i trinaest nevladinih organizacija i mijenjat će se svake kalendarske godine koja se ima računati od dana prvog sastanka ovog Koordinacijskog odbora.

Članak 3. (Zadaci)

- (1) Koordinacijski odbor je zadužen da prati provedbu aktivnosti iz Akcijskog plana za provedbu UNSCR-a 1325 u Bosni i Hercegovini 2014. - 2017. godine, a posebno da:
- a) Izrađuje, razmatra i usvaja godišnje operative planove za provedbu Akcijskog plana na osnovu prijedloga operativnih planova svake institucije zastupljene u Koordinacijskom odboru;
 - b) Usvaja plan monitoringa i evaluacije koji se sačinjava na osnovu prijedloga planova monitoringa i evaluacije svake institucije zastupljene u Koordinacijskom odboru;
 - c) Koordinira provedbu aktivnosti iz Akcijskog plana u nadležnim institucijama, međunarodnim i domaćim nevladinim organizacijama;
 - d) Priprema, razmatra i dostavlja Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na usvajanje godišnja izvješća o provedbi Akcijskog plana;
 - e) Održava redovne sastanke Koordinacijskog odbora i NVO koje su potpisale Memorandum o razumijevanju za provedbu AP UNSCR 1325 (Koordinacijska grupa NVO);
 - f) Izrađuje nacrt Akcijskog plana za provedbu UNSCR-a 1325 u Bosni i Hercegovini nakon 2017. godine koji se ima dostaviti Vijeću ministara BiH, najkasnije do kraja 2017. godine;
 - g) Prati i druge aktivnosti koje su usmjerene na provedbu UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini.
- (2) Na konstituirajućem sastanku Koordinacijski odbor će usvojiti Poslovnik o radu Koordinacijskog odbora kojim će biti regulirana sva pitanja vezana za tijek sastanka, način sazivanja, te prava i dužnosti članova/ica.

Članak 4.

(Predsjedavanje sastancima)

- (1) Predsjedavajuća Koordinacijskog odbora, odnosno osoba koju ona ovlasti, predsjedava sastancima Koordinacijskog odbora i zadužena je, zajedno sa zamjenicima/ama, za koordinaciju, organiziranje i usmjeravanje aktivnosti Koordinacijskog odbora, te iniciranje i organiziranje sastanaka.

Članak 5.

(Institucije odgovorne za provedbu Odluke)

Za realizaciju ove Odluke zadužuju se institucije koje su imenovalе svoje predstavnike/ce u Koordinacijski odbor.

Članak 6.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 11/15
29. siječnja 2015. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, v. r.

На основу члана 17. и члана 22. став 1. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са Акционим планом за имплементацију UNSCR 1325 у Босни и Херцеговини 2014. - 2017. године ("Службени гласник БиХ", број 89/14), на приједлог Агенције за равноправност полова Босне и Херцеговине, Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 121. сједници, одржаној 29. јануара 2015. године, донио је

ОДЛУКУ О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНОВА/ИЦА КООРДИНАЦИОНОГ ОДБОРА ЗА НАДЗОР НАД ПРОВОЂЕЊЕМ АКТИВНОСТИ ИЗ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ UNSCR 1325 У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ 2014. - 2017. ГОДИНЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком се именују чланови/ице Координационог одбора за надзор над провођењем активности из Акционог плана за имплементацију UNSCR-a 1325 у Босни и Херцеговини 2014. - 2017. године ("Службени гласник БиХ", број 89/14) (у даљем тексту: Координациони одбор).

Члан 2.

(Састав Координационог одбора)

- (1) Координациони одбор се састоји од чланова/ица који се именују на период трајања Акционог плана.
- (2) У састав Координационог одбора именовани су:
- a) Самра Филиповић-Хаџиабдић, Агенција за равноправност полова Босне и Херцеговине, Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, председавајућа Координационог одбора;
 - б) Анкица Томић, Министарство безбједности Босне и Херцеговине, замјеница председавајуће Координационог одбора;
 - ц) Сеад Муратовић, Министарство одбране Босне и Херцеговине, замјеник председавајуће Координационог одбора;
 - д) Др Мухамед Смајић, Министарство одбране Босне и Херцеговине, члан;
 - е) Жељка Благовчанин, Министарство одбране Босне и Херцеговине, чланица;

- ф) Разија Бећировић, Министарство одбране Босне и Херцеговине, чланица;
- г) Милена Бумбић, Министарство одбране Босне и Херцеговине, чланица;
- х) Енес Хадровић, Министарство одбране Босне и Херцеговине, члан;
- и) Огњен Зекић, Министарство безбједности Босне и Херцеговине, члан;
- ј) Мунирка Паповић, Агенција за истраге и заштиту Босне и Херцеговине, чланица;
- к) Нермина Јерковић, Агенција за истраге и заштиту Босне и Херцеговине, чланица;
- л) Ахира Пољо, Гранична полиција Босне и Херцеговине, чланица;
- м) Велимир Пржуљ, Гранична полиција Босне и Херцеговине, члан;
- н) Ђенана Селимовић, Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, чланица;
- о) Селма Ћимић, Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине, чланица;
- п) Мирјана Марић, Центар за уклањање мина Босне и Херцеговине, чланица;
- р) Ана Вуковић, Гендер Центар Федерације Босне и Херцеговине, чланица;
- с) Јелена Милиновић, Гендер центар Републике Српске, чланица;
- т) Елведина Хоџић, Федерално министарство унутрашњих послова, чланица;
- у) Санела Фазлић-Куловац, Федерална управа полиције, чланица;
- в) Алма Тајић-Курто, Канцеларија парламентарног војног повјереника Босне и Херцеговине, чланица;
- з) Славен Ласић, Оружане снаге Босне и Херцеговине - бригадир, члан;
- аа) Асима Лихић, Оружане снаге Босне и Херцеговине - мајор, чланица;
- бб) Саша Братић, Оружане снаге Босне и Херцеговине - мајор, члан;
- цц) Представник/ца НВО, члан/ица.
- (3) Стручну подршку и административне послове Координационог одбора обављаће Кика Бабић - Светлин, запосленица Агенције за равноправност полова Босне и Херцеговине.
- (4) У састав Координационог одбора могуће је укључивање представника/ца других одговорних институција безбједности на исти начин како су именовани/е и ови/е чланови/ице.
- (5) Члана/ицу испред невладиног сектора именовале група невладиних организација са којима је потписан Меморандум о разумијевању између Координационог одбора за праћење provedбе Акционог плана за УН Резолуцију 1325 у Босни и Херцеговини и тринаест невладиних организација и мијењаће се сваке календарске године која се има рачунати од дана првог састанка овог Координационог одбора.
- а) Израђује, разматра и усваја годишње оперативне планове провођења Акционог плана на основу приједлога оперативних планова сваке институције заступљене у Координационом одбору;
- б) Усваја план мониторинга и евалуације који се сачињава на основу приједлога планова мониторинга и евалуације сваке институције заступљене у Координационом одбору;
- ц) Координира имплементацију активности из Акционог плана у надлежним институцијама, међународним и домаћим невладиним организацијама;
- д) Припрема, разматра и доставља Савјету министара Босне и Херцеговине на усвајање годишње извјештаје о имплементацији Акционог плана;
- е) Одржава редовне састанке Координационог одбора и НВО-а које су потписале Меморандум о разумијевању за provedбу Акционог плана (UNSCR 1325 (Координациона група НВО));
- ф) Израђује нацрт Акционог плана за provedбу (UNSCR-а 1325 у Босни и Херцеговини након 2017. године који се има доставити Савјету министара БиХ, најкасније до краја 2017. године);
- г) Прати и друге активности које су усмјерене на провођење UNSCR 1325 у Босни и Херцеговини.
- (2) На конститутивном састанку Координациони одбор ће усвојити Пословник о раду Координационог одбора којим ће бити регулисана сва питања везана за ток састанка, начин сазивања, те права и дужности чланова/ица.

Члан 4.

(Предсједавање састанцима)

- (1) Предсједавајућа Координационог одбора, односно лице које она овласти, предсједава састанцима Координационог одбора и задужена је, заједно са замјеницима/ама, за координацију, организовање и усмјеравање активности Координационог одбора, те иницирање и организовање састанака.

Члан 5.

(Институције одговорне за спровођење Одлуке)

За реализацију ове Одлуке задужују се институције које су именовале своје представнике/це у Координациони одбор.

Члан 6.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објаве у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 11/15
29. јануара 2015. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Вјеслав Беванда, с. р.

Члан 3.

(Задаци)

- (1) Координациони одбор је задужен да прати провођење активности из Акционог плана за имплементацију UNSCR-а 1325 у Босни и Херцеговини 2014 - 2017. године, а посебно да:

Na osnovu člana 17. i člana 22. stav 1. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa Akcionim planom za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini 2014. - 2017. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 89/14), na prijedlog Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 121. sjednici, održanoj 29. januara 2015. godine, donijelo je

**ODLUKU
O IMENOVANJU ČLANOVA/ICA KOORDINACIONOG
ODBORA ZA NADZOR NAD PROVOĐENJEM
AKTIVNOSTI IZ AKCIONOG PLANA ZA
IMPLEMENTACIJU UNSCR 1325 U BOSNI I
HERCEGOVINI 2014. - 2017. GODINE**

Član 1.
(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom se imenuju članovi/ice Koordinacionog odbora za nadzor nad provođenjem aktivnosti iz Akcionog plana za implementaciju UNSCR-a 1325 u Bosni i Hercegovini 2014. - 2017. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 89/14) (u daljnjem tekstu: Koordinacioni odbor).

Član 2.
(Sastav Koordinacionog odbora)

- (1) Koordinacioni odbor se sastoji od članova/ica koji se imenuju na period trajanja Akcionog plana.
- (2) U sastav Koordinacionog odbora imenovani su:
 - a) Samra Filipović-Hadžiabdić, Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, predsjedavajuća Koordinacionog odbora;
 - b) Ankica Tomić, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, zamjenica predsjedavajuće Koordinacionog odbora;
 - c) Sead Muratović, Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine, zamjenik predsjedavajuće Koordinacionog odbora;
 - d) Dr. Muhamed Smajić, Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine, član;
 - e) Željka Blagovčanin, Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine, članica;
 - f) Razija Bećirović, Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine, članica;
 - g) Milena Bumbić, Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine, članica;
 - h) Enes Hadrović, Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine, član;
 - i) Ognjen Zekić, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, član;
 - j) Munirka Papović, Agencija za istrage i zaštitu Bosne i Hercegovine, članica;
 - k) Nermina Jerković, Agencija za istrage i zaštitu Bosne i Hercegovine, članica;
 - l) Ahira Poljo, Granična policija Bosne i Hercegovine, članica;
 - m) Velimir Pržulj, Granična policija Bosne i Hercegovine, član;
 - n) Denana Selimović, Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine članica;
 - o) Selma Čimić, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, članica;
 - p) Mirjana Marić, Centar za uklanjanje mina Bosne i Hercegovine, članica;
 - r) Ana Vuković, Gender Centar Federacije Bosne i Hercegovine članica;
 - s) Jelena Milinović, Gender centar Republike Srpske, članica;
 - t) Elvedina Hodžić, Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, članica;
 - u) Sanela Fazlić-Kulovac, Federalna uprava policije, članica;
 - v) Alma Tajić-Kurto, Ured parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine, članica;

- z) Slaven Lasić, Oružane snage Bosne i Hercegovine - brigadir, član;
 - aa) Asima Lihić, Oružane snage Bosne i Hercegovine - major, članica;
 - bb) Saša Bratić, Oružane snage Bosne i Hercegovine - major, član;
 - cc) Predstavnik/ca NVO, član/ica.
- (3) Stručnu podršku i administrativne poslove Koordinacionog odbora obavljat će Kika Babić-Svetlin, uposlenica Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine.
 - (4) U sastav Koordinacionog odbora moguće je uključivanje predstavnika/ca drugih odgovornih institucija sigurnosti na isti način kako su imenovani/e i ovi/e članovi/ice.
 - (5) Člana/icu ispred nevladinog sektora imenovat će grupa nevladinih organizacija sa kojima je potpisan Memorandum o razumijevanju između Koordinacionog odbora za praćenje provedbe Akcionog plana za UN Rezoluciju 1325 u Bosni i Hercegovini i trinaest nevladinih organizacija i mijenjat će se svake kalendarske godine koja se ima računati od dana prvog sastanka ovog Koordinacionog odbora.

Član 3.
(Zadaci)

- (1) Koordinacioni odbor je zadužen da prati provođenje aktivnosti iz Akcionog plana za implementaciju UNSCR-a 1325 u Bosni i Hercegovini 2014. - 2017. godine, a posebno da:
 - a) Izrađuje, razmatra i usvaja godišnje operativne planove provođenja Akcionog plana na osnovu prijedloga operativnih planova svake institucije zastupljene u Koordinacionom odboru;
 - b) Usvaja plan monitoringa i evaluacije koji se sačinjava na osnovu prijedloga planova monitoringa i evaluacije svake institucije zastupljene u Koordinacionom odboru;
 - c) Koordinira implementaciju aktivnosti iz Akcionog plana u nadležnim institucijama, međunarodnim i domaćim nevladinim organizacijama;
 - d) Priprema, razmatra i dostavlja Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na usvajanje godišnje izvještaje o implementaciji Akcionog plana;
 - e) Održava redovne sastanke Koordinacionog odbora i NVO koje su potpisale Memorandum o razumijevanju za provedbu AP UNSCR 1325 (Koordinaciona grupa NVO);
 - f) Izrađuje nacrt Akcionog plana za provedbu UNSCR-a 1325 u Bosni i Hercegovini nakon 2017. godine koji se ima dostaviti Vijeću ministara BiH najkasnije do kraja 2017. godine;
 - g) Prati i druge aktivnosti koje su usmjerene na provođenje UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini.
- (2) Na konstituirajućem sastanku Koordinacioni odbor će usvojiti Poslovnik o radu Koordinacionog odbora kojim će biti regulisana sva pitanja vezana za tok sastanka način sazivanja, te prava i dužnosti članova/ica.

Član 4.
(Predsjedavanje sastancima)

- (1) Predsjedavajuća Koordinacionog odbora, odnosno osoba koju ona ovlasti, predsjedava sastancima Koordinacionog odbora i zadužena je, zajedno sa zamjenicima/ama, za koordinaciju, organizovanje i usmjeravanje aktivnosti Koordinacionog odbora, te iniciranje i organizovanje sastanaka.

Иза члана 2. додаје се нови члан 3. који гласи:

Члан 3.

(Позиционирање средстава)

Средства вишегодишњег капиталног улагања Служби за послове са странцима из члана 1. ове одлуке позиционирају се како слиједи:

- a) 821211 - набавка зграда у износу од 3.742.000,00 KM расположиво у буџету Службе за послове са странцима 2013. године;
- b) 821211 - набавка зграда у износу од 1.873.000,00 KM у 2014. години;
- ц) 821221 - вањско уређење износ од 440.000,00 KM у 2014. години;
- д) 821311 - намјештај у износу од 120.000,00 KM у 2014. години;
- е) 821211 - набавка зграда у износу од 170.000,00 KM у 2015. години;
- ф) 821221 - вањско уређење износ од 30.000,00 KM у 2015. години.

Досадашњи чл. 3. и 4. постају чл. 4. и 5.

Члан 4.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 13/15
11. фебруара 2015. године
Сарајево

Председавајући
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa članom 8. stav (2) tačka e) Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici održanoj 11.02.2015. godine, donijelo je

ODLUKU

**O IZMJENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O
ODOBRANJU "PROJEKTA IZGRADNJE GLAVNOG
SJEDIŠTA SLUŽBE ZA POSLOVE SA STRANCIMA I
TERENSKOG CENTRA SARAJEVO" KOJI ĆE SE
UVRSTITI U PROGRAM VIŠEGODIŠNJIH
KAPITALNIH ULAGANJA ZA PERIOD 2011. - 2013.
GODINE**

Члан 1.

U Odluci o odobravanju "Projekta izgradnje glavnog sjedišta Službe za poslove sa strancima i Terenskog centra Sarajevo" koji će se uvrstiti u Program višegodišnjih kapitalnih ulaganja za period 2011. - 2013. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 40/10), član 1. mijenja se i glasi:

Odobrava se "Projekat izgradnje i opremanja glavnog sjedišta Službe za poslove sa strancima i Terenskog centra Sarajevo", koji će se uvrstiti u program višegodišnjih kapitalnih ulaganja za period od 2011. do 2015. godine u vrijednosti od 6.375.000,00 KM.

Члан 2.

Члан 2. mijenja se i glasi:

Izvori finansiranja projekta višegodišnjih kapitalnih ulaganja iz člana 1. ove Odluke su sljedeći:

- a) 1.000.000,00 KM, prenesena sredstva iz 2012. године за изградњу објекта
- b) 2.742.000,00 KM, одобрена средства за 2013. годину за изградњу објекта
- с) 2.433.000,00 KM, одобрена средства за 2014. годину за изградњу објекта, од чега је 2.313.000,00 KM

potrebno za izgradnju objekta, a 120.000,00 KM za opremanje objekta

- d) 200.000,00 KM, planirana sredstva za 2015. годину за завршне грађевинске радове.

Члан 3.

Iza člana 2. dodaje se novi član 3. koji glasi:

Члан 3.

(Pozicioniranje sredstava)

Sredstva višegodišnjeg kapitalnog ulaganja Službi za poslove sa strancima iz člana 1. ove Odluke pozicioniraju se kako slijedi:

- a) 821211 - nabavka zgrada u износу од 3.742.000,00 KM raspoloživo u budžetu Službe za poslove sa strancima 2013. године;
- b) 821211 - nabavka zgrada u износу од 1.873.000,00 KM u 2014. години;
- с) 821221 - ванјско уређење износ од 440.000,00 KM u 2014. години;
- д) 821311 - намјештај у износу од 120.000,00 KM u 2014. години;
- е) 821211 - nabavka zgrada u износу од 170.000,00 KM u 2015. години;
- ф) 821221 - ванјско уређење износ од 30.000,00 KM u 2015. години.

Dosadašnji čl. 3. i 4. postaju čl. 4. i 5.

Члан 4.

Ova odluka stupa na snagu даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 13/15
11. фебруара 2015. године
Сарајево

Председавајући
Вјеча министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

**MINISTARSTVO PRAVDE
BOSNE I HERCEGOVINE**

137

Temeljem članka 61. stavak (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09) i članka 28. stavak (2) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09 i 8/10), a po prethodno pribavljenom mišljenju Agencije za državnu službu BiH broj 03-34-2-695-11/14 od 16.01.2015. године, ministar pravde Bosne i Hercegovine donosi

RJEŠENJE

**O IMENOVANJU UPRAVNIKA PRITVORSKE
JEDINICE ZAVODA ZA IZVRŠENJE KAZNENIH
SANKCIJA U MINISTARSTVU PRAVDE BiH**

1. Imenuje se **Granzov Dragan** na radno mjesto rukovodećeg državnog službenika - Upravnik Pritvorske jedinice Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija u Ministarstvu pravde BiH, od 01.02.2015. године.
2. Rukovodećem državnom službeniku iz тоčke 1. ovog rješenja pripada plata iz B6 platnog razreda, kao i druga prava i obveze sukladno s важећим propisima.
3. Ovo rješenje stupa na snagu 01.02.2015. године а објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Ministarstvo pravde BiH je aktom broj 01-34-2-8378-1/14 od 28.08.2014. године затражило од Агенције за државну службу БиХ, суkladно чланку 20. Zakona о државној служби у институцијамa Bosne i Hercegovine (у daljem тексту: Zakon о државној служби) а у свеzi s чланком 9. Правилника о увјетима и начину обављања интерних натјечаја, интерних и екстерних

премјештаја државних службеника у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 62/10 и 30/14), интерно оглашавање у сврху попуне упразњених радних мјеста руководиоца јединице интерне ревизије и управника Притворске јединице Завода за извршење кривичних санкција.

Након проведене натјечајне процедуре по расписаном Интерном огласу, Министарство правде Босне и Херцеговине је актом број 01-34-2-8378-24/14 од 15.01.2015. године, доставило Агенцији за државну службу листу успјешних кандидата за радно мјесто Управник притворске јединице Завода за извршење казних санкција, те затражило мишљење у сврху именовања руководиоца државног службеника Управник притворске јединице Завода за извршење казних санкција, а обзиром да интерни оглас није завршен у дијелу који се односи на Руководитеља јединице интерне ревизије, јер се чека на сагласност Централне хармонизацијске јединице.

Агенција за државну службу Босне и Херцеговине је Министарству правде БиХ доставила мишљење број 03-34-2-695-11/14 од 16.01.2015. године, којим суkladно чланку 28. став (2) Закона о државној служби предлаже да се Драган Гранзов као најуспјешнији кандидат именује на наведено радно мјесто.

У складу са наведеним, одлучено је као у диспозитиву рјешења.

Поука о правном лијеку: Против овог рјешења може се изјавити призив Одбору државне службе за жалбе у року од 8 дана од дана његовог пријема.

Број 04-34-2-265-2/14
29. сijeчња 2015. године
Сарајево

Министар
Бариша Џолак, в. р.

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09) и члана 28. став (2) Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09 и 8/10), а по претходно прибављеном мишљењу Агенције за државну службу БиХ број 03-34-2-695-11/14 од 16.01.2015. године, министар правде Босне и Херцеговине доноси

РЈЕШЕЊЕ

О ИМЕНОВАЊУ УПРАВНИКА ПРИТВОРСKE ЈЕДИНИЦЕ ЗАВОДА ЗА ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА У МИНИСТАРСТВУ ПРАВДЕ БиХ

1. Именује се **Гранзов Драган** на радно мјесто руководиоца државног службеника - Управник Притворске јединице Завода за извршење кривичних санкција у Министарству правде БиХ, од 01.02.2015. године.
2. Руководиоцем државном службенику из тачке 1. овог рјешења припада плата из Б6 платног разреда, као и друга права и обавезе у складу са важећим прописима.
3. Ово рјешење ступа на снагу 01.02.2015. године а објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Министарство правде БиХ је актом број 01-34-2-8378-1/14 од 28.08.2014. године затражило од Агенције за државну службу БиХ, у складу са чланом 20. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о државној служби) а у вези са чланом 9. Правилника о условима и начину обављања интерних конкурса, интерних и екстерних премјештаја државних службеника у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 62/10 и 30/14), интерно

оглашавање у сврху попуне упразњених радних мјеста руководиоца државних службеника у Министарству правде БиХ руководиоца јединице интерне ревизије и управника Притворске јединице Завода за извршење кривичних санкција.

Након проведене конкурсне процедуре по расписаном Интерном огласу, Министарство правде Босне и Херцеговине је актом број 01-34-2-8378-24/14 од 15.01.2015. године, доставило Агенцији за државну службу листу успјешних кандидата за радно мјесто Управник притворске јединице Завода за извршење кривичних санкција, те затражило мишљење у сврху именовања руководиоца државног службеника Управник притворске јединице Завода за извршење кривичних санкција, а обзиром да интерни оглас није завршен у дијелу који се односи на Руководиоца јединице интерне ревизије, јер се чека на сагласност Централне хармонизацијске јединице.

Агенција за државну службу Босне и Херцеговине је Министарству правде БиХ доставила мишљење број 03-34-2-695-11/14 од 16.01.2015. године, којим у складу са чланом 28. став (2) Закона о државној служби предлаже да се Драган Гранзов као најуспјешнији кандидат именује на наведено радно мјесто.

У складу са наведеним, одлучено је као у диспозитиву рјешења.

Поука о правном лијеку: Против овог рјешења може се изјавити жалба Одбору државне службе за жалбе у року од 8 дана од дана његовог пријема.

Број 04-34-2-265-2/14
29. јануара 2015. године
Сарајево

Министар
Бариша Џолак, с. р.

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09) и члана 28. став (2) Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09 и 8/10), а по претходно прибављеном мишљењу Агенције за државну службу БиХ број 03-34-2-695-11/14 од 16.01.2015. године, министар правде Босне и Херцеговине доноси

РЈЕШЕЊЕ

О ИМЕНОВАЊУ УПРАВНИКА ПРИТВОРСKE ЈЕДИНИЦЕ ЗАВОДА ЗА ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕНИХ САНКЦИЈА У МИНИСТАРСТВУ ПРАВДЕ БиХ

1. Именује се **Гранзов Драган** на радно мјесто руководиоца државног службеника - Управник Притворске јединице Завода за извршење кривичних санкција у Министарству правде БиХ, од 01.02.2015. године.
2. Руководиоцем државном службенику из тачке 1. овог рјешења припада плата из Б6 платног разреда, као и друга права и обавезе у складу са важећим прописима.
3. Ово рјешење ступа на снагу 01.02.2015. године а објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Министарство правде БиХ је актом број 01-34-2-8378-1/14 од 28.08.2014. године затражило од Агенције за државну службу БиХ, у складу са чланом 20. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о државној служби) а у вези са чланом 9. Правилника о условима и начину обављања интерних конкурса, интерних и екстерних премјештаја државних службеника у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 62/10 и 30/14), интерно оглашавање у сврху попуне упразњених радних мјеста руководиоца државних службеника у Министарству правде БиХ

rukovodioca jedinice interne revizije i upravnika Pritvorske jedinice Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija.

Nakon provedene konkursne procedure po raspisanom Internom oglasu, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine je aktom broj 01-34-2-8378-24/14 od 15.01.2015. godine, dostavilo Agenciji za državnu službu listu uspješnih kandidata za radno mjesto Upravnik pritvorske jedinice Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, te zatražilo mišljenje u svrhu imenovanja rukovodećeg državnog službenika Upravnik pritvorske jedinice Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, a obzirom da interni oglas nije završen u dijelu koji se odnosi na Rukovodioca jedinice interne revizije, jer se čeka na saglasnost Centralne harmonizacijske jedinice.

Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine je Ministarstvu pravde BiH dostavila mišljenje broj 03-34-2-695-11/14 od 16.01.2015. godine, kojim u skladu sa članom 28. stav (2) Zakona o državnoj službi predlaže da se Dragan Granzov kao najuspješniji kandidat imenuje na navedeno radno mjesto.

U skladu sa navedenim, odlučeno je kao u dispozitivu rješenja.

Pouka o pravnom lijeku: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Odboru državne službe za žalbe u roku od 8 dana od dana njegovog prijema.

Broj 04-34-2-265-2/14
29. januara 2015. godine
Sarajevo

Ministar
Bariša Čolak, s. r.

AGENCIJA ZA JAVNE NABAVE BOSNE I HERCEGOVINE

138

Na temelju čl. 53. stavak (3), 55., 57., 58., 66., 67. i 88. Zakona o javnim nabavama ("Službeni glasnik BiH", broj 39/14), uz prethodnu suglasnost Odbora Agencije za javne nabave Bosne i Hercegovine datu na XIV sjednici, održanoj 09.02.2015. godine, ravnatelj Agencije za javne nabave Bosne i Hercegovine donosi

NAPUTAK O IZMJENI NAPUTKA ZA PRIPREMU MODELA TENDERSKE DOKUMENTACIJE I PONUDA

Članak 1.

(Izmjena Aneksa)

- (1) U Aneksu I - Obrazac za dostavljanje ponude mijenja se broj i naziv Aneksa, i koji sada glasi: Aneks II - Obrazac za ponudu.
- (2) U Aneksu I - Obrazac za dostavljanje ponude u točki 4. riječi "50% ponuđenih roba" zamjenjuju se riječima "50% ukupne vrijednosti od ponuđenih roba". Ostali tekst ostaje neizmijenjen.
- (3) U Aneksu I - Obrazac za dostavljanje ponude, u točki 7. u tekstu briše se riječ "registracije". Ostali tekst ostaje neizmijenjen.
- (4) U Aneksu I - Obrazac za dostavljanje ponude, mijenja se Obrazac za cijenu ponude - robe, Obrazac za cijenu ponude - usluge, Obrazac za cijenu ponude - radovi na hrvatskom jeziku.

Članak 2.

(Izmjena izjava)

- (1) U Izjavi o ispunjenosti uvjeta iz članka 47. st. (1) točaka od a) do d) i (4) Zakona o javnim nabavama ("Službeni glasnik BiH", broj 39/14), tekst "Potpis i pečat nadležnog tijela:" mijenja se i glasi "potpis i pečat ponuditelja/kandidata".
- (2) U Izjavi o ispunjenosti uvjeta iz članka 50. točke: c), d), e) i g) (Tehnička i profesionalna sposobnost u postupku nabave usluga) Zakona o javnim nabavama ("Službeni glasnik BiH", broj 39/14), tekst "Potpis i pečat nadležnog tijela:" mijenja se i glasi "potpis i pečat ponuditelja/kandidata".
- (3) U Izjavi o ispunjenosti uvjeta iz članka 51. točaka c), d), i f) (Tehnička i profesionalna sposobnost u postupku nabave radova) Zakona o javnim nabavama ("Službeni glasnik BiH", broj 39/14) tekst "Potpis i pečat nadležnog tijela:" mijenja se i glasi "potpis i pečat ponuditelja/kandidata".

Članak 3.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Naputak stupa na snagu danom objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-2-2239-3/14
09. veljače 2015. godine

Ravnatelj
Džinić Fočo, v. r.

OBRAZAC ZA CIJENU PONUDE - ROBE

Strana ____ od ____

Naziv dobavljača _____

Ponuda br. _____

Redni broj	Opis roba	Količina	Jedinična cijena po stavki bez PDV-a	Ukupna cijena po stavki bez PDV-a
Ukupna cijena bez PDV-a				
Popust				
Ukupna cijena sa popustom bez PDV-a				

Potpis dobavljača _____

Napomena:

1. Cijene moraju biti izražene u KM. Za svaku stavku u ponudi mora se navesti cijena.
2. Cijena ponude se iskazuje bez PDV-a i sadrži sve naknade koje ugovorno tijelo treba platiti dobavljaču. Ugovorno tijelo ne smije imati nikake dodatne troškove sem onih koji su navedeni u ovom obrascu.
3. U slučaju razlika između jediničnih cijena i ukupnog iznosa, ispravka će se izvršiti u skladu sa jediničnim cijenama.
4. Jedinična cijena stavke se ne smatra računskom greškom, odnosno ne može se ispravljati.
5. Ovaj obrazac za cijenu ponude je jedna od mogućih opcija.

OBRAZAC ZA CIJENU PONUDE - USLUGE

Strana ____ od ____

Naziv dobavljača: _____

Ponuda br. _____

Redni broj	Opis usluga	Količina/obim/opseg	Jedinična cijena po stavki bez PDV-a	Ukupna cijena po stavki bez PDV-a
Ukupna cijena bez PDV-a				
Popust				
Ukupna cijena sa popustom bez PDV-a				

Potpis dobavljača _____

Napomena:

1. Cijene moraju biti izražene u KM. Za svaku stavku u ponudi mora se navesti cijena.
2. Cijena ponude se iskazuje bez PDV-a i sadrži sve naknade koje ugovorno tijelo treba platiti dobavljaču. Ugovorno tijelo ne smije imati nikake dodatne troškove osim onih koji su navedeni u ovom obrascu.
3. U slučaju razlika između jediničnih cijena i ukupnog iznosa, ispravka će se izvršiti u skladu sa jediničnim cijenama.
4. Jedinična cijena stavke se ne smatra računskom greškom, odnosno ne može se ispravljati.
5. Ovaj obrazac za cijenu ponude je jedna od mogućih opcija.

OBRAZAC ZA CIJENU PONUDE - RADOVI

Strana ____ od ____

Naziv dobavljača: _____

Ponuda br. _____

Redni broj	Opis radova	Količina/obim/opseg	Jedinična cijena po stavki bez PDV-a	Ukupna cijena po stavki bez PDV-a
Ukupna cijena bez PDV-a				
Popust				
Ukupna cijena sa popustom bez PDV-a				

Potpis dobavljača _____

Napomena:

1. Cijene moraju biti izražene u KM. Za svaku stavku u ponudi mora se navesti cijena.
2. Cijena ponude se iskazuje bez PDV-a i sadrži sve naknade koje ugovorno tijelo treba platiti dobavljaču. Ugovorno tijelo ne smije imati nikake dodatne troškove osim onih koji su navedeni u ovom obrascu.
3. U slučaju razlika između jediničnih cijena i ukupnog iznosa, ispravka će se izvršiti u skladu sa jediničnim cijenama.
4. Jedinična cijena stavke se ne smatra računskom greškom, odnosno ne može se ispravljati
5. Ovaj obrazac za cijenu ponude je jedna od mogućih opcija.

На основу чл. 53. став (3), 55., 57., 58., 66., 67. и 88. Закона о јавним набавкама ("Службени гласник БиХ", број 39/14), уз претходну сагласност Одбора Агенције за јавне набавке Босне и Херцеговине дату на XIV сједници, одржаној 09.02.2015. године, директор Агенције за јавне набавке Босне и Херцеговине доноси

УПУТСТВО О ИЗМЈЕНИ УПУТСТВА ЗА ПРИПРЕМУ МОДЕЛА ТЕНДЕРСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ И ПОНУДА

Члан 1.

(Измјена Анекса)

- (1) У Анексу I - Образац за достављање понуде мијења се број и назив Анекса, и који сада гласи: Анекс II - Образац за понуду.
- (2) У Анексу I - Образац за достављање понуде у тачки 4. ријечи "50% понуђених роба" замјењује се ријечима "50% укупне вриједности од понуђених роба". Остали текст остаје неизмијењен.
- (3) У Анексу I - Образац за достављање понуде, у тачки 7. у тексту брише се ријеч "регистрације". Остали текст остаје неизмијењен.
- (4) У Анексу I - Образац за достављање понуде, мијења се Образац за цијену понуде - робе, Образац за цијену

понуде - услуге, Образац за цијену понуде - радови, на хрватском језику.

Члан 2.

(Измјена изјава)

- (1) У Изјави о испуњености услова из члана 47. ст. (1) тачака од а) до д) и (4) Закона о јавним набавкама ("Службени гласник БиХ", број 39/14), текст "Потпис и печат надлежног органа:" мијења се и гласи "потпис и печат понуђача/кандидата".
- (2) У Изјави о испуњености услова из члана 50. тачке: ц), д), е) и г) (Техничка и професионална способност у поступку набавке услуга) Закона о јавним набавкама ("Службени гласник БиХ", број 39/14), текст "Потпис и печат надлежног органа:" мијења се и гласи "потпис и печат понуђача/кандидата".
- (3) У Изјави о испуњености услова из члана 51. тачака ц), д), и ф) (Техничка и професионална способност у поступку набавке радова) Закона о јавним набавкама ("Службени гласник БиХ", број 39/14) текст "Потпис и печат надлежног органа:" мијења се и гласи "потпис и печат понуђача/кандидата".

Члан 3.

(Ступање на снагу)

Ово Упутство ступа на снагу даном објаве у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-02-2-2239-3/14
09. фебруара 2015. године

Директор
Ћинита Фочо, с. р.

ОБРАЗАЦ ЗА ЦИЈЕНУ ПОНУДЕ - РОБЕ

Страна ____ од ____

Назив добављача _____

Понуда бр. _____

Редни број	Опис роба	Количина	Јединична цијена по ставки без ПДВ-а	Укупна цијена по ставки без ПДВ-а
Укупна цијена без ПДВ-а				
Попуст				
Укупна цијена са попустом без ПДВ-а				

Потпис добављача _____

Напомена:

1. Цијене морају бити изражене у КМ. За сваку ставку у понуди мора се навести цијена.
2. Цијена понуде се исказује без ПДВ-а и садржи све накнаде које уговорни орган треба платити добављачу. Уговорни орган не смије имати никакве додатне трошкове осим оних који су наведени у овом обрасцу.
3. У случају разлика између јединичних цијена и укупног износа, исправка ће се извршити у складу са јединичним цијенама.
4. Јединична цијена ставке се не сматра рачунском грешком, односно не може се исправљати.
5. Овај образац за цијену понуде је једна од могућих опција.

ОБРАЗАЦ ЗА ЦИЈЕНУ ПОНУДЕ - УСЛУГЕ

Страна ____ од ____

Назив добављача: _____

Понуда бр. _____

Редни број	Опис услуга	Количина/обим/опсег	Јединична цијена по ставки без ПДВ-а	Укупна цијена по ставки без ПДВ-а
Укупна цијена без ПДВ-а				
Попуст				
Укупна цијена са попустом без ПДВ-а				

Потпис добављача _____

Напомена:

1. Цијене морају бити изражене у КМ. За сваку ставку у понуди мора се навести цијена.
2. Цијена понуде се исказује без ПДВ-а и садржи све накнаде које уговорни орган треба платити добављачу. Уговорни орган не смије имати никакве додатне трошкове осим оних који су наведени у овом образцу.
3. У случају разлика између јединичних цијена и укупног износа, исправка ће се извршити у складу са јединичним цијенама.
4. Јединична цијена ставке се не сматра рачунском грешком, односно не може се исправљати.
5. Овај образац за цијену понуде је једна од могућих опција.

ОБРАЗАЦ ЗА ЦИЈЕНУ ПОНУДЕ - РАДОВИ

Страна ____ од ____

Назив добављача: _____

Понуда бр. _____

Редни број	Опис радова	Количина/обим/опсег	Јединична цијена по ставки без ПДВ-а	Укупна цијена по ставки без ПДВ-а
Укупна цијена без ПДВ-а				
Попуст				
Укупна цијена са попустом без ПДВ-а				

Потпис добављача _____

Напомена:

1. Цијене морају бити изражене у КМ. За сваку ставку у понуди мора се навести цијена.
2. Цијена понуде се исказује без ПДВ-а и садржи све накнаде које уговорни орган треба платити добављачу. Уговорни орган не смије имати никакве додатне трошкове осим оних који су наведени у овом обрасцу.
3. У случају разлика између јединичних цијена и укупног износа, исправка ће се извршити у складу са јединичним цијенама.
4. Јединична цијена ставке се не сматра рачунском грешком, односно не може се исправљати
5. Овај образац за цијену понуде је једна од могућих опција.

Na osnovu čl. 53. stav (3), 55., 57., 58., 66., 67. i 88. Zakona o javnim nabavkama ("Službeni glasnik BiH", broj 39/14), uz prethodnu saglasnost Odbora Agencije Bosne i Hercegovine datu na XIV sjednici, održanoj 09.02.2015. godine, direktor Agencije za javne nabavke Bosne i Hercegovine donosi

**UPUTSTVO O IZMJENI UPUTSTVA
ZA PRIPREMU MODELA TENDERSKE
DOKUMENTACIJE I PONUDA**

Član 1.

(Izmjena Aneksa)

- (1) U Aneksu I - obrazac za dostavljanje ponude mijenja se broj i naziv Aneksa, i koji sada glasi: Aneks II - obrazac za ponudu.
- (2) U Aneksu I - obrazac za dostavljanje ponude u tački 4. riječi "50% ponuđenih roba" zamjenjuju se riječima "50% ukupne vrijednosti od ponuđenih roba". Ostali tekst ostaje neizmijenjen.
- (3) U Aneksu I - obrazac za dostavljanje ponude, u tački 7. u tekstu briše se riječ "registracije". Ostali tekst ostaje neizmijenjen.
- (4) U Aneksu I - obrazac za dostavljanje ponude, mijenja se obrazac za cijenu ponude - robe, obrazac za cijenu ponude

- usluge, obrazac za cijenu ponude - radovi na hrvatskom jeziku.

Član 2.

(Izmjena izjava)

- (1) U Izjavi o ispunjenosti uslova iz člana 47. st. (1) tačaka od a) do d) i (4) Zakona o javnim nabavkama ("Službeni glasnik BiH", broj 39/14), tekst "Potpis i pečat nadležnog organa:" mijenja se i glasi "potpis i pečat ponuđača/kandidata".
- (2) U Izjavi o ispunjenosti uslova iz člana 50. tačke: c), d), e) i g) (Tehnička i profesionalna sposobnost u postupku nabavke usluga) Zakona o javnim nabavkama ("Službeni glasnik BiH", broj 39/14), tekst "Potpis i pečat nadležnog organa:" mijenja se i glasi "potpis i pečat ponuđača/kandidata".
- (3) U Izjavi o ispunjenosti uslova iz člana 51. tačaka c), d), i f) (Tehnička i profesionalna sposobnost u postupku nabavke radova) Zakona o javnim nabavkama ("Službeni glasnik BiH", broj 39/14) tekst "Potpis i pečat nadležnog organa:" mijenja se i glasi "potpis i pečat ponuđača/kandidata".

Član 3.

(Stupanje na snagu)

Ovo Uputstvo stupa na snagu danom objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-2-2239-4/14
09. februara 2015. godine

Direktor
Dineta Fočo, s. r.

OBRAZAC ZA CIJENU PONUDE - ROBE

Strana ____ od ____

Naziv dobavljača _____

Ponuda br. _____

Redni broj	Opis roba	Količina	Jedinična cijena po stavki bez PDV-a	Ukupna cijena po stavki bez PDV-a
Ukupna cijena bez PDV-a				
Popust				
Ukupna cijena sa popustom bez PDV-a				

Potpis dobavljača _____

Napomena:

1. Cijene moraju biti izražene u KM. Za svaku stavku u ponudi mora se navesti cijena.
2. Cijena ponude se iskazuje bez PDV-a i sadrži sve naknade koje ugovorni organ treba platiti dobavljaču. Ugovorni organ ne smije imati nikake dodatne troškove osim onih koji su navedeni u ovom obrascu.
3. U slučaju razlika između jediničnih cijena i ukupnog iznosa, ispravka će se izvršiti u skladu sa jediničnim cijenama.
4. Jedinična cijena stavke se ne smatra računskom greškom, odnosno ne može se ispravljati.
5. Ovaj obrazac za cijenu ponude je jedna od mogućih opcija.

OBRAZAC ZA CIJENU PONUDE - USLUGE

Strana ____ od ____

Naziv dobavljača: _____

Ponuda br. _____

Redni broj	Opis usluga	Količina/obim/opseg	Jedinična cijena po stavki bez PDV-a	Ukupna cijena po stavki bez PDV-a
Ukupna cijena bez PDV-a				
Popust				
Ukupna cijena sa popustom bez PDV-a				

Potpis dobavljača _____

Napomena:

1. Cijene moraju biti izražene u KM Za svaku stavku u ponudi mora se navesti cijena.
2. Cijena ponude se iskazuje bez PDV-a i sadrži sve naknade koje ugovorni organ treba platiti dobavljaču. Ugovorni organ ne smije imati nikake dodatne troškove osim onih koji su navedeni u ovom obrascu.
3. U slučaju razlika između jediničnih cijena i ukupnog iznosa, ispravka će se izvršiti u skladu sa jediničnim cijenama.
4. Jedinična cijena stavke se ne smatra računskom greškom, odnosno ne može se ispravljati
5. Ovaj obrazac za cijenu ponude je jedna od mogućih opcija.

OBRAZAC ZA CIJENU PONUDE - RADOVI

Strana ____ od ____

Naziv dobavljača: _____

Ponuda br. _____

Redni broj	Opis radova	Količina/obim/opseg	Jedinična cijena po stavki bez PDV-a	Ukupna cijena po stavki bez PDV-a
Ukupna cijena bez PDV-a				
Popust				
Ukupna cijena sa popustom bez PDV-a				

Potpis dobavljača _____

Napomena:

1. Cijene moraju biti izražene u KM. Za svaku stavku u ponudi mora se navesti cijena.
2. Cijena ponude se iskazuje bez PDV-a i sadrži sve naknade koje ugovorni organ treba platiti dobavljaču. Ugovorni organ ne smije imati nikake dodatne troškove osim onih koji su navedeni u ovom obrascu.
3. U slučaju razlika između jediničnih cijena i ukupnog iznosa, ispravka će se izvršiti u skladu sa jediničnim cijenama.
4. Jedinična cijena stavke se ne smatra računskom greškom, odnosno ne može se ispravljati
5. Ovaj obrazac za cijenu ponude je jedna od mogućih opcija.

**USTAVNI SUD
BOSNE I HERCEGOVINE****139**

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2706/11**, rješavajući apelacije **Slavice Šurlan i dr.**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, dopredsjednik
Seada Palavrić, dopredsjednica
Mato Tadić, sudac
Mirsad Čeman, sudac

na sjednici održanoj 10. veljače 2015. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbijaju se kao neutemeljene apelacije **B. P., R. B., Gorana Kunića, Cvijana Filipovića i Momčila Vračara** podnesene protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. travnja 2011. godine i Presude Okružnog suda u Banjoj Luci, Posebno odjeljenje za organizirani i najteže oblike privrednog kriminala, broj 011-0-K 08-000-007-p od 1. srpnja 2010. godine.

Odbijaju se kao neutemeljene apelacije **Slavice Šurlan, Zorana Pušca, Sretena Telebaka i Branislava Carevića** podnesene protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 118-0-K-000697 11 Kvlz od 16. ožujka 2012. godine, Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. travnja 2011. godine i Presude Okružnog suda u Banjoj Luci, Posebno odjeljenje za organizirani i najteže oblike privrednog kriminala, broj 011-0-K 08-000-007-p od 1. srpnja 2010. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. Slavica Šurlan iz Prijedora, B. P. iz Teslića, R. B. iz Prijedora, Zoran Pušac iz Prijedora, Sreten Telebak iz Doboja, Branislav Carević iz Banje Luke, Goran Kunić iz Prijedora, Cvijan Filipović iz Doboja (u daljnjem tekstu: apelanti), koje zastupaju Miodrag Deretić, Draško Zec, Jasminka Jovišević, Jadranka Ivanović, Milenko Radonjić i Milutin Đorđević Đole, odvjetnici iz Prijedora, Banje Luke i Doboja, podnijeli su u razdoblju od 5. srpnja 2011. godine do 29. rujna 2013. godine apelacije Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. travnja 2011. godine i Presude Okružnog suda u Banjoj Luci, Posebno odjeljenje za organizirani i najteže oblike privrednog kriminala (u daljnjem tekstu: Okružni sud), broj 011-0-K 08-000-007-p od 1. srpnja 2010. godine.

2. Apelant Sreten Telebak u apelaciji je postavio zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud odložio izvršenje izrečene kazne zatvora do donošenja odluke o apelaciji.

3. Apelacije su registrirane pod br. *AP 2706/11, AP 2949/11, AP 2981/11, AP 2952/11, AP 3053/11, AP 3082/11, AP 3246/11, AP 3320/11 i AP 3447/11*.

4. Apelanti Slavica Šurlan i Zoran Pušac su 9. svibnja 2012. godine dopunili apelaciju tako što su pobili i Presudu Vrhovnog suda broj 118-0-K-000697 11 Kvlz od 16. ožujka 2012. godine, koja je donesena povodom zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

5. Apelanti Sreten Telebak i Branislav Carević su 23. svibnja 2012. godine podnijeli posebne apelacije protiv Presude

Vrhovnog suda broj 118-0-K-000697 11 Kvlz od 16. ožujka 2012. godine.

6. Apelacije su registrirane pod br. *AP 2356/12 i AP 2357/12*.

7. Apelanti su u lipnju 2014. godine dostavili Ustavnom sudu podneske u kojima su priložili Odluku Ustavnog suda Republike Srpske broj U-47/09 od 19. ožujka 2014. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

8. Ustavni sud je donio Odluku o privremenoj mjeri broj *AP 3053/11* od 9. studenog 2011. godine, kojom je odbio zahtjev apelanta Sretena Telebaka za donošenje privremene mjere.

9. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Okružnog suda i Okružnog tužiteljstva Banja Luka, Specijalno tužiteljstvo (u daljnjem tekstu: Specijalno tužiteljstvo), zatražena je 26. kolovoza 2011. godine, 28. ožujka 2011. godine i 22. svibnja 2014. godine dostava odgovora na apelacije.

10. Specijalno tužiteljstvo je dostavilo odgovor na apelacije 14. rujna 2011. godine, 10. travnja 2014. godine i 29. svibnja 2014. godine, Okružni sud 14. rujna 2011. godine, 7. travnja 2014. godine i 30. lipnja 2014. godine, a Vrhovni sud 8. rujna 2011. godine i 30. lipnja 2014. godine.

11. Na zahtjev suca Zlatka M. Kneževića, Ustavni sud je, na temelju članka 90. stavak (1) točka c) Pravila Ustavnog suda, donio odluku da on ne sudjeluje u radu i odlučivanju u ovom predmetu.

12. S obzirom na to da je Ustavnom sudu dostavljeno više apelacija iz njegove nadležnosti koje se odnose na istu činjeničnu i pravnu osnovu, Ustavni sud je, sukladno članku 32. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju predmeta br. *AP 2706/11, AP 2949/11, AP 2981/11, AP 2952/11, AP 3053/11 i AP 3082/11, AP 3246/11, AP 3320/11, AP 3447/11, AP 2356/12 i AP 2357/12*, u kojima će se voditi jedan postupak i donijeti jedna odluka pod brojem *AP 2706/11*.

III. Činjenično stanje

13. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

14. Presudom Okružnog suda broj 011-0-K-08-000-007-p od 1. srpnja 2010. godine apelant Sreten Telebak proglašen je krivim zbog kaznenog djela zloporabe službenog položaja ili ovlasti u pokušaju iz članka 347. stavak 4. u vezi sa stavkom 3. Krivičnog zakona Republike Srpske (u daljnjem tekstu: KZRS) i kaznenog djela nesavjesnog rada u službi iz članka 344. stavak 2. u vezi sa stavkom 1. Krivičnog zakonika Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Krivični zakonik RS); apelant Cvijan Filipović zbog kaznenog djela zloporabe službenog položaja ili ovlasti iz članka 347. stavak 3. KZRS i kaznenog djela zloporabe službenog položaja ili ovlasti iz članka 347. stavak 4. KZRS u vezi sa stavkom 3. KZRS; apelanti Branislav Carević, Zoran Pušac, B. P. i Momčilo Vračar zbog kaznenog djela nesavjesnog rada u službi iz članka 344. stavak 2. u vezi sa stavkom 1. Krivičnog zakonika RS; apelanti Goran Kunić, R. B. i Slavica Šurlan zbog kaznenog djela nesavjesnog rada u službi iz članka 354. stavak 2. u vezi sa stavkom 1. KZRS.

15. Okružni sud je apelanta Sretena Telebaka osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i deset mjeseci, apelanta Cvijana Filipovića na jedinstvenu kaznu zatvora od jedne godine i jednog mjeseca, apelante Branislava Carevića, Zorana Pušca, B. P. i Momčila Vračara na kaznu zatvora u trajanju od tri mjeseca, apelante Gorana Kunića i R. B. na kaznu zatvora u trajanju od deset mjeseci, a apelantici Slavici Šurlan je izrekao uvjetnu osudu kojom joj utvrđuje kaznu zatvora u trajanju od šest mjeseci i istodobno određuje da se kazna neće

izvršiti ukoliko apelantica u roku od dvije godine ne počinu neko novo kazneno djelo.

16. Primjenom odredbe članka 44. stavak 1. KZRS apelantima je u izrečene kazne zatvora i uvjetne osude uračunato vrijeme provedeno u pritvoru, a primjenom odredaba članka 99. stavak 1, a u vezi s člankom 96. st. 1, 2. i 3. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske (u daljnjem tekstu: ZKPRS) apelanti su obvezani zajedno s ostalim optuženim solidarno platiti troškove kaznenog postupka i sudski paušal u iznosu kako je pobježe određeno izrekom presude.

17. Okružni sud je utvrdio (točka 1. izreke presude) da je apelant Sreten Telebak u razdoblju od 12. ožujka 2004. godine do 11. svibnja 2006. godine u Doboju, u svojstvu generalnog direktora poduzeća "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj, kao službena osoba, u namjeri da drugom pribavi imovinsku korist, iskoristio svoj položaj tako što je, postupajući suprotno odredbama čl. 73. i 121. Zakona o državnim preduzećima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 3/95), te članka 27. Pravilnika 251 tehničko-kolske djelatnosti "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, uz prethodni dogovor s Borkom Trkulja, 12. ožujka 2004. godine, bez prethodne suglasnosti Vlade Republike Srpske, osnivača navedenog poduzeća, raspisao oglas o javnoj licitaciji za prodaju 89 teretnih vagona u vlasništvu "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, koji su se nalazili u Republici Sloveniji, kao starih, dotrajalih vagona i vagona podobnih za rashodovanje, s početnom cijenom od 26.645,93 KM po vagonu, za ponuđače iz Bosne i Hercegovine, odnosno 13.623,85 eura po vagonu za ponuđače iz inozemstva, iako je znao da ti vagoni nisu podobni za kasaciju, sukladno odredbama članka 27. Pravilnika 251 tehničko-kolske djelatnosti, pozivajući se na falsificiranu Odluku o remontu 100 i kasaciji 90 vagona "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, koji se nalaze na području Republike Slovenije, broj 16041/03 od 2. prosinca 2003. godine, koju je sačinila Borka Trkulja, iako je znao da ta odluka nije donesena na V. izvanrednoj sjednici Upravnog odbora "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, održanoj 19. studenog 2003. godine, jer je navedenoj sjednici prisustvovao, te znajući da toj odluci nije prethodila procedura komisijiskog pregleda vagona radi utvrđivanja koji su vagoni za kasaciju, propisana člankom 27. Pravilnika 251 tehničko-kolske djelatnosti "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj. Potom je 26. ožujka 2004. godine, propuštajući takvu nezakonitu odluku, u smislu odredaba članka 73. Zakona o državnim preduzećima, obustaviti od izvršenja, donio akt broj 4539/04 o raspisivanju ponovnog javnog nadmetanja za prodaju predmetnih vagona, uz početnu cijenu od 15.000,00 KM po vagonu za ponuđače iz BiH, odnosno 7.669,40 eura po vagonu za ponuđače u inozemstvu, s naznačenim rokom dospijeca ponuda do 14. travnja 2004. godine. Zatim je 30. ožujka 2004. godine Upravnim odborom "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj uputio pismeni zahtjev za davanje suglasnosti za određivanje prodajne cijene za 89 vagona koji se nalaze u Sloveniji, koji je u njegovo ime i uz njegovu ovlast potpisao Ranko Predojević, tadašnji izvršni direktor poslova prijevoza poduzeća "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj, navodeći u zahtjevu da na ponovljenom nadmetanju nije dostavljena nijedna ponuda za kupovinu vagona, iako je znao da rok za dostavu ponuda nije istekao, te iznoseći u zahtjevu da je Upravni odbor "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj donio odluku o kasaciji vagona. Nakon toga je optuženi M. K. (koji je pravomoćno oslobođen u ovom postupku), predsjednik Upravnog odbora "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, donio odluku o kasaciji vagona, nakon čega je M. K., dakle predsjednik Upravnog odbora "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, pod brojem 5822/04 od 19. travnja 2004. godine, sačinio i potpisao Odluku o javnoj prodaji i rashodovanju 89 vagona, da bi 16. ožujka 2005. godine, pod brojem 3617-1/05, Skupština akcionara

poduzeća "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj donijela Odluku o rashodovanju i javnoj prodaji teretnih i putničkih vagona, kojom se odobrava rashodovanje i prodaja putem javnog nadmetanja, između ostaloga, i 89 teretnih vagona, vlasništvo "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, koji se nalaze na prugama slovenačkih željeznica. Ta je odluka donesena na temelju Odluke o javnoj prodaji i rashodovanju 89 vagona broj 5822/04 od 19. travnja 2004. godine, te Prijedloga kola za kasaciju broj 3615/05 od 9. ožujka 2005. godine, koji je Nadzornom odboru "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj podnio apelant Cvijan Filipović, kao i falsificiranog Komisijiskog izvješća o prijedlogu za rashodovanje predmetnih vagona (TK-5) od 17. veljače 2004. godine, a to izvješće su sačinili i potpisali apelant Cvijan Filipović i optuženi Z. S., zajedno sa sada umrlim S. M., te je na temelju navedenih odluka i radnji, nakon obavljene procedure javnog nadmetanja za prodaju navedenih vagona i izbora najpovoljnijeg ponuđača, 11. svibnja 2006. godine, u namjeri da poduzeću "Panon-vagon" d.o.o. Subotica pribavi imovinsku korist u iznosu od 779.072,39 KM, s navedenim poduzećem zaključio ugovor o kupoprodaji 89 teretnih vagona, koji je u ime "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, te u ime apelanta Sretena Telebaka i uz njegovu ovlast, potpisao Ranko Predojević, tadašnji izvršni direktor poslova prijevoza poduzeća "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj, za kupoprodajnu cijenu od 294.145,00 eura, što u protuvrijednosti iznosi 575.297,61 KM, iako je tržišna cijena vagona 11. svibnja 2006. godine iznosila 1.354.370,00 KM.

18. Navedena imovinska korist ipak nije pribavljena, jer je novo rukovodstvo "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj raskinulo Ugovor o prodaji 89 vagona od 11. svibnja 2006. godine i vagoni su vraćeni na pruge "Željeznica Republike Srpske", zbog čega je kazneno djelo ostalo u pokušaju.

19. Okružni sud je utvrdio (točka 5. izreke presude) da je apelant Sreten Telebak 20. prosinca 2001. godine u svojstvu generalnog direktora JOP "Željeznice Republike Srpske" zaključio Ugovor o poslovno-tehničkoj suradnji s Trgovačko-ugostiteljskim poduzećem (u daljnjem tekstu: TUP) "Peti neplan" d.o.o. Niševići. Na temelju tog ugovora JOP "Željeznice Republike Srpske" Doboj je dao suglasnost da TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići na željezničkom zemljištu na površini od 25.000 m² u stanici Omarska, označeno sa k. č. kako je pobježe navedeno u obrazloženju presude, izgradi terminal za skladištenje nafte i naftnih derivata, uz obvezu da TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići prugama "Željeznica Republike Srpske" mjesečno preveze 1.200.000 litara naftnih derivata, te uz obvezu zaključenja posebnog ugovora o poslovno-tehničkoj suradnji. Okružni sud je, također, utvrdio da je apelant taj ugovor zaključio na neodređeno vrijeme, te da je, iako je znao kakve pravne posljedice zaključenje takvog ugovora može prouzročiti, navedenim ugovorom omogućio TUP "Peti neplan" uvođenje u posjed zemljišta u državnom vlasništvu, izgradnju trajnih građevina na tom zemljištu i uknjižbu prava vlasništva u korist TUP "Peti neplan" na objektima terminala za skladištenje nafte i naftnih derivata koji su sagrađeni na tom zemljištu, kao i uknjižbu prava vlasništva na istom zemljištu. Na temelju toga Republika Srpska je izgubila pravo vlasništva na tom zemljištu, čime je za nju nastupila imovinska šteta u iznosu od 125.000,00 KM na ime vrijednosti tog zemljišta.

20. U odnosu na apelanta Cvijana Filipovića (točka 2. izreke presude) utvrđeno je da su 17. veljače 2004. godine u Doboju, u svojstvu člana Komisije "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj za pregled vagona, vlasništvo "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, koji su se nalazili u Sloveniji, apelant Cvijan Filipović, šef Tehničko-kolske službe "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj – Sektor za eksploataciju, i Z. S., zajedno sa S. M., kao odgovorne osobe, uz prethodni zajednički

dogovor, u namjeri da drugome pribave imovinsku korist, koristeći svoje ovlasti, nakon što su, prema nalogu generalnog direktora "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj Sretena Telebaka, u razdoblju od 5. veljače do 12. veljače 2004. godine na željezničkim stanicama u Republici Sloveniji pregledali 89 kola, vlasništvo "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, sačinili i potpisali poslovnu ispravu, odnosno komisijsko izvješće o prijedlogu za rashodovanje kola u vlasništvu "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, u kojem su neistinito prikazali da je 89 kola staro i dotrajalo i da su podobna za rashodovanje, iako su znali da nisu svi vagoni u neupotrebljivom stanju i da pregled vagona nije obavljen sukladno članku 27. Pravilnika 251 o tehničko-kolskoj djelatnosti. Dalje, apelant Cvijan Filipović je 9. ožujka 2005. godine, pod brojem 3615/05, Nadzornom odboru "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj i Skupštini akcionara "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, podnio pismeni prijedlog za kasaciju 89 vagona u vlasništvu "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, prilažući uz prijedlog i falsificirano komisijsko izvješće o prijedlogu za rashodovanje vagona od 17. veljače 2004. godine, te je u tom prijedlogu naveo da se zbog starosti i dotrajlosti kola ne rentira njihov popravak. Oni su tako, u namjeri da drugom pribave imovinsku korist, lažno prikazali stanje tih vagona i na taj način omogućili da Skupština akcionara poduzeća "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj 16. ožujka 2005. godine, pod brojem 3617-1/05, donese Odluku o rashodovanju i javnoj prodaji teretnih i putničkih vagona, kojom se odobrava rashodovanje i prodaja putem javnog nadmetanja, između ostaloga, i 89 teretnih vagona vlasništvo "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, koji se nalaze na prugama slovenačkih željeznica. Time su apelantu Sretenu Telebaku omogućili da kao generalni direktor "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj 11. svibnja 2006. godine s poduzećem "Panon-vagon" d.o.o. Subotica zaključi ugovor o prodaji 89 rashodovanih vagona vlasništvo "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj za kupoprodajnu cijenu od 294.145,00 eura, što u protuvrijednosti iznosi 575.297,61 KM, iako je tržišna cijena tih vagona 11. svibnja 2006. godine iznosila 1.354.370,00 KM.

21. Dalje (točka 3. izreke presude), utvrđeno je da je apelant Cvijan Filipović 8. lipnja 2005. godine, u svojstvu šefa Tehničko-kolske službe "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, kao odgovorna osoba, u namjeri da poduzeću "Helikon" Nikšić pribavi imovinsku korist, prekoračio granice službenih ovlasti, tako što je uputio akt ŽTP Beograd – Sektoru za SP, broj 8761/05, kojim je naložio da se 19 teretnih vagona koji su se nalazili na području ŽTP Beograd, a vlasništvo su "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, uputi u pograničnu stanicu Vrbnica radi predaje privatnom poduzeću "Helikon" d.o.o. Nikšić. Nakon toga je JP "Željeznice Srbije", Sektor za SP, najprije uputio 11 teretnih kola iz stanice Subotica u stanicu Vrbnica, odnosno dalje u kolsku radionicu Podgorica, a zatim iz stanice Sombor uputio još četvero teretnih kola, te je na taj način poduzeću "Helikon" Nikšić omogućeno ustupanje i raspolaganje sa ukupno 15 teretnih vagona vlasništvo "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, bez ovlasti tijela upravljanja "Željeznica Republike Srpske". Dakle, apelant Cvijan Filipović je sve to uradio iako je znao da ne postoji ugovorni odnos između "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj i navedenog poduzeća, a na temelju kojega bi se mogla vršiti predaja i raspolaganje vagonima, te je na taj način privatnom poduzeću "Helikon" d.o.o. Nikšić omogućio pribavljanje imovinske koristi u iznosu od najmanje 248.765,00 KM, a na ime tadašnje vrijednosti vagona.

22. U odnosu na apelante Branišlava Carevića, Zorana Pušca, B. P., Momčila Vračara (točka 4. izreke presude) utvrđeno je da su oni 2. listopada 2001. godine u Doboju, u svojstvu članova Upravnog odbora Javnog osnovnog poduzeća "Željeznice Republike Srpske" Doboj, zajedno sa Borkom

Trkulja, tadašnjom predsjednicom Upravnog odbora, kao službene osobe, svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa očito nesavjesno postupali u vršenju službe. Naime, oni su na VII. redovitoj sjednici Upravnog odbora JOP "Željeznice Republike Srpske" Doboj, bez izjavitelja i danog prijedloga i mišljenja stručnih službi, te bez pribavljenog pravnog obrazloženja Sektora za pravne poslove, što je u suprotnosti s čl. 10. i 21. Poslovnika o radu Upravnog odbora, jednoglasno donijeli Odluku o davanju suglasnosti za izgradnju terminala za skladištenje nafte i naftnih derivata TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići, na zemljištu u državnom vlasništvu, na kojemu pravo korištenja ima JOP "Željeznice Republike Srpske" Doboj, na k. č. pobiljeze opisanom u izreci presude, u ukupnoj površini od 25.000 m², upisano u zemljišnoknjižni uložak – Iskaz II, a koje se vodilo u zemljišnim knjigama Zemljišnoknjižnog ureda Osnovnog suda u Prijedoru. Navedena odluka je predviđala zaključenje posebnog ugovora sa poduzećem "Peti neplan" kojim bi se to poduzeće obvezalo prugama "Željeznice Republike Srpske" Doboj mjesečno prevesti 1.200.000 litara nafte, omogućivši poduzeću "Peti neplan" uvođenje u posjed zemljišta u državnom vlasništvu, izgradnju trajnih građevina na tom zemljištu i uknjižbu prava vlasništva u korist TUP "Peti neplan" na objektima terminala za skladištenje nafte i naftnih derivata, koji su sagrađeni na tom zemljištu, kao i uknjižbu prava vlasništva na tom zemljištu. Ta odluka Upravnog odbora u suprotnosti je s odredbama čl. 17. i 78. Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni list SRBiH" broj 34/86), koje predviđaju da skupština općine može dodjeljivati građevinsko zemljište na korištenje radi izgradnje trajnih građevina, te je u suprotnosti i s Odlukom Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini od 27. travnja 2000. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 12/00), čije je važenje produženo Odlukom od 30. ožujka 2001. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/01), koja predviđa zabranu raspolaganja, dodjeljivanja, prijenosa, prodaje ili davanja na korištenje ili pod zakup imovine u državnom vlasništvu. Time je Republika Srpska izgubila pravo vlasništva na konkretnom zemljištu, te je za nju nastupila imovinska šteta u iznosu od 125.000,00 KM na ime tadašnje vrijednosti tog zemljišta.

23. U odnosu na apelanta Gorana Kunića (točka 6. izreke presude) utvrđeno je da je 30. lipnja 2004. godine u Prijedoru, u svojstvu načelnika Odjeljenja za prostorno uređenje u Općinskoj upravi Prijedor, kao službena osoba, svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa očito nesavjesno postupao u vršenju službe. Naime, on je donio i potpisao Rješenje broj 06-364-57/04, kojim se daje urbanistička suglasnost u korist TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići za lokaciju kompleksa objekata terminala za uskladištenje i pretakanje naftnih derivata s parcelacijom zemljišta u naselju Omarska, pored pristupnog puta Omarska – Gradina, na zemljištu pobiljeze označenom u izreci presude, koje se u zemljišnim knjigama Zemljišnoknjižnog ureda Osnovnog suda u Prijedoru vodilo kao zemljište u državnom vlasništvu, te Rješenje broj 06-364-57/04 od 30. lipnja 2004. godine, kojim se daje urbanistička suglasnost TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići za legalizaciju izgrađenog kompleksa objekata terminala za uskladištenje i pretakanje naftnih derivata s parcelacijom zemljišta na koje se odnosi urbanistička suglasnost, iako je znao da plan parcelacije zemljišta na koje se odnosi urbanistička suglasnost nije dostavljen Skupštini općine Prijedor, koja ove planove donosi i usvaja, što je suprotno odredbama članka 27. Zakona o uređenju prostora – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 84/02). Također je 18. listopada 2004. godine u Prijedoru, pod brojem 06-360-29/04, donio i potpisao Rješenje o odobrenju za građenje, na temelju kojega se TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići kao investitoru odobrava pristup izvođenju radova na izgradnji kompleksa na tom zemljištu, iako je znao da na navedenom zemljištu nisu riješeni imovinskopравни

odnosi, što je suprotno odredbama članka 90. stavak 1. točka v) Zakona o uređenju prostora Republike Srpske, jer podnositelj zahtjeva TUP "Peti neplan" nije uz zahtjev podnio valjan dokaz o pravu vlasništva, odnosno pravu korištenja radi građenja na zemljištu. On je tim radnjama poduzeću "Peti neplan" d.o.o. Niševići dopustio izgradnju trajnih građevina na zemljištu u državnom vlasništvu, na temelju čega je Republika Srpska izgubila pravo vlasništva na tom zemljištu, te pretrpjela imovinsku štetu u iznosu od 261.195,00 KM na ime tadašnje vrijednosti tog zemljišta.

24. U odnosu na apelanta R. B. (točka 7. izreke presude) navedeno je da je 4. travnja 2005. godine u Prijedoru, u svojstvu šefa Područne jedinice Prijedor, Republičke uprave za geodetske i imovinskopravne poslove, kao službena osoba, svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa očito nesavjesno postupao u vršenju službe. Naime, on je donio i potpisao Rješenje broj 35-475-14/05, kojim se usvaja zahtjev TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići i kojim se u svrhu formiranja građevinske parcele preuzima građevinsko zemljište od JOP "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj i kojim se navedeno građevinsko zemljište dodjeljuje TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići u svrhu izgradnje kompleksa objekata terminala za uskladištenje i pretakanje naftnih derivata. Također je naveo da će se nakon pravomoćnosti tog rješenja na navedenom građevinskom zemljištu u knjigama Osnovnog suda u Prijedoru i katastru upisati pravo korištenja radi građenja kompleksa objekata terminala za uskladištenje i pretakanje naftnih derivata u korist TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići, a nakon uspostave tog upisa, u zemljišnim knjigama će se upisati pravo vlasništva kako na objektima tako i na zemljištu koje služi njihovoj redovitoj uporabi u korist TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići kao njihovog investitora. Naime, apelant je donio takvo rješenje iako je znao da je time postupao suprotno odredbama čl. 1. i 2. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 32/05). Na taj način apelant je omogućio otpis predmetnog zemljišta iz Iskaza II zemljišne knjige Zemljišnoknjižnog ureda Osnovnog suda u Prijedoru, na temelju čega je Republika Srpska izgubila pravo vlasništva na zemljištu, te je za nju nastupila imovinska šteta u iznosu od 261.195, 00 KM na ime tadašnje vrijednosti tog zemljišta.

25. U odnosu na apelanticu Slavicu Šurlan (točka 8. izreke presude) utvrđeno je da je 7. srpnja 2005. godine u Prijedoru, u svojstvu zemljišnoknjižnog referenta Zemljišnoknjižnog ureda Osnovnog suda u Prijedoru, kao službena osoba, svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa očito nesavjesno postupala u vršenju službe. Ona je donijela i potpisala Rješenje broj DN-560/05-P, kojim se, na temelju Rješenja Republičke uprave za geodetske i imovinskopravne poslove Republike Srpske – Područna jedinica Prijedor – broj 35-475-41/05 od 4. srpnja 2005. godine, dopušta otpis k. č. broj 55/17 u površini od 34.826 m² iz Iskaza II KO Omarska, upisana u željezničke knjige kao zemljište u državnom vlasništvu, te je upis iste parcele u A list novog zk. uloška broj 963 iste KO, a potom se u zk. ulošku broj 963 KO Omarska vrši uknjižba prava korištenja na k. č. broj 55/17 radi izgradnje kompleksa objekata terminala za uskladištenje i pretakanje naftnih derivata u korist TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići, te je istog dana, pod brojem DN-562/05-P, donijela i potpisala Rješenje kojim se, na temelju Rješenja o tehničkom prijemu Odjeljenja za prostorno uređenje Općinske uprave Prijedor broj 06-360-28/05 od 13. lipnja 2005. godine, u zk. ulošku broj 963 KO Omarska dopušta uknjižba prava vlasništva na nekretninama u A-II listu u korist TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići, odnosno uknjižba prava trajnog korištenja na k. č. broj 55/17 kao zemljištu pod zgradom terminala za uskladištenje i pretakanje naftnih derivata i zemljištu koje služi za redovitu uporabu zgrade u korist TUP "Peti neplan"

d.o.o. Niševići kao vlasnik zgrade. Zatim je pod brojem DN-763/05-P od 7. srpnja 2005. godine donijela i potpisala rješenje na temelju kojega se dopušta brisanje državnog vlasništva na nekretninama označenim kao k. č. 55/17 KO Omarska, u ukupnoj površini od 34.826 m² i uspostava prava vlasništva na predmetnim nekretninama u A listu u korist TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići. Na temelju istih rješenja istog je dana uknjižila pravo vlasništva na navedenim nekretninama KO Omarska u korist TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići, iako je znala da ne postoji suglasnost nositelja prava vlasništva na navedenim nekretninama za upis u zemljišnu knjigu i da uz zahtjev za uknjižbu nije priložen odgovarajući pravni akt kao dokaz za dozvolu upisa promjene vlasništva, te je, upisujući prijenos vlasništva bez pribavljene suglasnosti prethodnog nositelja prava vlasništva ili nekog drugog stvarnog prava koje se prenosi, mijenja, ograničava ili briše, postupala suprotno odredbama članka 41. Zakona o zemljišnim knjigama Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 67/03), te da je zabranjeno raspolaganje državnom imovinom Republike Srpske, sukladno odredbama čl. 1. i 2. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Republike Srpske. Time je Republika Srpska izgubila pravo vlasništva na predmetnom zemljištu, te pretrpjela imovinsku štetu u iznosu od 261.195,00 KM na ime tadašnje vrijednosti tog zemljišta.

26. Iz obrazloženja presude proizlazi da je Okružni sud proveo brojne dokaze na prijedlog Specijalnog tužiteljstva i obrane i to saslušanje svjedoka, provođenje dokaza vještačenja i saslušanja u svojstvu svjedoka vještaka strojarske, poljoprivredne i geodetske struke, te uvidom u obimnu materijalnu dokumentaciju. Obrazlažući iscrpno svoju odluku, Okružni sud je na temelju analize svih izvedenih dokaza nesporno utvrdio da su apelanti počinili kaznena djela u vrijeme, na mjestu i na način kako je to navedeno u izreci presude.

27. Okružni sud je odbio pojedine prijedloge za izvođenje dokaza i to kako optužbe tako i obrane, navodeći da se radi o mnogobrojnim dokazima, posebno dokazima obrane apelanta Sretena Telebaka (koji su pobrojani u pismenom prijedlogu njegovih braniteljica, ukupno 396 dokaza, od kojih su neki izvedeni, kao i u pismenom prijedlogu od 24. ožujka 2010. godine), te smatrajući da je izvođenje tih dokaza nepotrebno, da je tijekom kaznenog postupka već izveden izuzetno velik broj dokaza, i optužbe i obrane, na iste okolnosti, zbog kojih su se ti dokazi predlagali, te da je na temelju svih tih izvedenih dokaza činjenično stanje potpuno utvrđeno.

28. Utvrđujući pitanje vinosti apelanata, kao i njihov subjektivni odnos prema kaznenim djelima koja su izvršili, Okružni sud je utvrdio da su apelanti kaznena djela počinili s izravnim umišljajem, jer je utvrdio da su u potpunosti bili svjesni kaznenih djela i htjeli su ih izvršiti.

29. Okružni sud je, po službenoj dužnosti, u činjeničnom opisu umjesto riječi "dobro u opštoj upotrebi" (koje se u više navrata spominjalo u činjeničnom opisu optužnice) upotrijebio riječi "kao zemljište u državnoj svojini", te izostavio riječi "član 4. Zakona o prometu nepokretnosti" ("Službeni list SRBiH" br. 38/78, 29/80), koje predviđaju da dobra u opštoj upotrebi nisu u prometu, te je u suprotnosti (...), koje su egzistirale u stavku III. točke 1, 2, 3, 4. i 5. činjeničnog opisa iz izmijenjene optužnice, zatim riječi "i da na istom preduzeće 'Peti neplan' ne može imati pravo svojine ili pravo trajnog korištenja" u stavku III. točka 3. činjeničnog opisa iz izmijenjene optužnice, te riječi "odnosno da za predmetne nepokretnosti nije, u smislu člana 4. stav 2. Zakona o prometu nepokretnosti, odlukom Skupštine opštine utvrđeno da više ne služe opštoj upotrebi" u stavku III. točka 5. činjeničnog opisa iz izmijenjene optužnice, jer tijekom postupka nije utvrđeno da je predmetno zemljište u općoj uporabi, ali da je na nesumnjiv način utvrđeno da se radi o zemljištu u državnom vlasništvu.

30. Okružni sud je odbio kao neutemeljene prigovore pojedinih apelanata kojim su pobijali nadležnost Okružnog suda u Banjoj Luci, obrazlažući da je člankom 28. stavak 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika kriminala Posebno odjeljenje tog suda za organizirani i najteže oblike kriminala nadležno postupati povodom optužnice Specijalnog tužiteljstva, a Specijalno tužiteljstvo je nadležno za postupanje u ovom kaznenom predmetu na temelju odredbe članka 3. stavak 1. točka b) Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika kriminala. Prema toj odredbi, taj zakon se primjenjuje s ciljem otkrivanja kaznenog gonjenja, između ostalih, najtežih oblika kaznenih djela protiv privrede i platnog prometa i protiv službene dužnosti, kada je zbog okolnosti izvršenja djela ili posljedica djela kazneno gonjenje od posebnog značaja za Republiku Srpsku, te kaznenih djela povezanih s takvim djelima ili učiniteljima takvih djela. Također, Specijalno tužiteljstvo Banja Luka preuzelo je predmet od Okružnog tužiteljstva u Doboju i to kao predmet od značaja za Republiku Srpsku, pogotovu ako se ima u vidu činjenica da su "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj poduzeće čiji je većinski vlasnik Republika Srpska i koje je od interesa za Republiku Srpsku. Nadležnost Posebnog odjeljenja Okružnog suda proizlazi iz odredbe članka 28. stavak 2. navedenog Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala, kojim je propisano da je Posebno odjeljenje nadležno za čitav teritorij Republike Srpske, za postupanje predviđeno člankom 3. navedenog zakona, bez obzira na kaznu predviđenu za kazneno djelo, odnosno u svim slučajevima kada glavni specijalni tužitelj donese odluku o preuzimanju predmeta, a u konkretnom slučaju su to Naredba broj A-128/07 od 7. ožujka 2007. godine i Naredba broj A-234/07 od 15. svibnja 2007. godine.

31. Također je istaknuto da je obrana prigovarala tome da su svi materijalni dokazi optužbe nezakoniti, odnosno da su pribavljeni na nezakonit način, jer je Specijalno tužiteljstvo sve materijalne dokaze izuzelo iz "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj bez naredbe suca za prethodni postupak, zatim da nakon izuzimanja materijalnih dokaza oni nisu predani sucu za prethodni postupak, da nisu čuvani u depozitu suda, te da nije održano ročište za otvaranje i pregled privremeno oduzete dokumentacije. Te prigovore obrane Okružni sud je odbio kao neutemeljene, jer u konkretnom slučaju nije bilo potrebno da sudac za prethodni postupak izda naredbu za oduzimanje predmeta. Naime, izdavanje naredbe suca za prethodni postupak za privremeno oduzimanje predmeta nužno je samo u situacijama kada se trebaju primijeniti sredstva prinude, odnosno kada se osobe protive oduzimanju predmeta ili se utemeljeno očekuje da osoba neće dragovoljno predati predmete, da će ih sakriti ili uništiti, što u konkretnom slučaju nije bilo. Naprotiv, na zahtjev Specijalnog tužiteljstva, "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj i drugi pravni subjekti dragovoljno su predali sve materijalne dokaze, a na isti način je i obrana pribavila svoje dokaze. Dalje, s obzirom na to da svi ti materijalni dokazi nisu oduzeti prema naredbi suca za prethodni postupak, ne postoji obveza da se oni predaju sucu za prethodni postupak, niti da se čuvaju u sudu, niti je obvezno održavanje ročišta za pregled privremeno oduzete dokumentacije.

32. Okružni sud je ocijenio neutemeljenim i prigovor obrane da je Specijalno tužiteljstvo neke dokaze pribavilo nakon potvrđivanja optužnice, a da su ti dokazi navedeni u samoj optužnici, obrazlažući da sudac za prethodno saslušanje nije mogao potvrditi optužnicu, a da uz nju nisu bili priloženi svi pobrojani dokazi u njoj, a činjenica da iz pojedinih akata Specijalnog tužiteljstva i "Željeznice Republike Srpske" proizlazi da su neki dokazi pribavljeni nakon potvrđivanja optužnice nikako ne znači da su oni pribavljeni na nezakonit način, već su ti pojedini dokazi uz optužnicu najvjerojatnije bili kopije, zbog čega je optužba naknadno tražila originale ili ovjerene kopije.

33. Također, obrana je prigovarala i tome da pojedini materijalni dokazi optužbe nisu bili originali, niti ovjerene kopije, smatrajući da je to suprotno odredbi članka 289. ZKP. I taj prigovor obrane Okružni sud je odbio kao neutemeljen uz obrazloženje da ti pojedini materijalni dokazi optužbe koji nisu originali posjeduju pečat poduzeća ili ustanove koji su donijeli te akte-materijalne dokaze ili su ih imali u posjedu, pa su svojim pečatom i potpisom ovlaštene osobe oni potvrdili da je dokument vjeran originalu ili su dostavljali originalne prapratne akte, na koji način su potvrdili da su kopije potvrđene kao neizmijenjene u odnosu na original, što je sukladno odredbi članka 289. stavak 3. ZKP.

34. Okružni sud je odbio i prigovor apelanta Sretena Telebaka da se ne mogu koristiti kao dokaz zapisnici o njegovom saslušanju u istrazi. S tim u vezi je navedeno da je točno da tada osumnjičeni Sreten Telebak nije bio upozoren na to, sukladno članku 143. stavak 2. točka v) ZKP. Međutim, Okružni sud je istakao da je apelant Sreten Telebak iznosio svoju obranu na glavnoj raspravi tako što je svjedočio, a navedeno upozorenje se odnosi samo na situaciju kada optuženi tijekom glavne rasprave koristi pravo koje mu omogućava da nije dužan iznijeti svoju obranu ili odgovarati na postavljena pitanja, pa se samo u tom slučaju iskaz iz istrage može koristiti.

35. Prilikom odmjeravanja kazne Okružni sud je ocijenio sve okolnosti predviđene odredbom članka 37. KZRS, odnosno odredbom članka 38. Krivičnog zakonika RS, koje se tiču općih pravila o odmjeravanju kazne, te je u odnosu na svakog apelanta detaljno obrazložio koje su olakšavajuće okolnosti, odnosno osobito olakšavajuće okolnosti, uzete u obzir.

36. Okružni sud nije prihvatio prijedlog optužbe da se apelantima Sretenu Telebaku, Cvijanu Filipoviću, Branislavu Careviću, Zoranu Pušcu, B. P. i Momčilu Vračaru izrekne mjera sigurnosti zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti, smatrajući da ne postoji opasnost da bi obavljanje vršenja određenog poziva, djelatnosti ili dužnosti ovih apelanata moglo poticajno utjecati na njih da učine novo kazneno djelo zlouporabom poziva, djelatnosti i dužnosti u vezi s imovinom koja im je povjerena ili kojoj bi imali pristup, posebno ako se ima u vidu činjenica da apelanti do sada nisu osuđivani.

37. U izrečene kazne zatvora i uvjetne osude sud je apelantima, pozivom na članak 44. stavak 1. KZRS, uračunao vrijeme provedeno u pritvoru i to apelantima Sretenu Telebaku, Cvijanu Filipoviću, Branislavu Careviću, Zoranu Pušcu, B. P., Momčilu Vračaru, Goranu Kuniću, R. B. i Slavici Šurlan od 18. lipnja 2007. godine do 6. kolovoza 2007. godine.

38. Presudom Vrhovnog suda broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. travnja 2011. godine odbijene su kao neutemeljene žalbe apelanata podnesene protiv Presude Okružnog suda broj 011-0-K-08-000-007 od 1. srpnja 2010. godine.

39. Vrhovni sud je ocijenio neutemeljenim navode apelanata da je Pretresno vijeće bilo nepropisno sastavljeno i da postoje okolnosti koje izazivaju razumnju sumnju u njihovu nepristranost. Vrhovni sud je istakao da je takav stav apelanata neprihvatljiv, te da ga je promatrao u okviru žalbi da postoji bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 311. stavak 1. točka b) i stavka 2. ZKP i u vezi s čl. 24. i 37. ZKP, pri čemu se postavlja pitanje je li sud bio propisno sastavljen ako su u Pretresnome vijeću bili članovi vijeća koji su sudjelovali u vijeću koje je odlučivalo o žalbi protiv rješenja o određivanju pritvora i vijeću koje je odlučivalo o produženju pritvora, odnosno ako je u vijeću sudjelovao sudac koji je odlukom opće sjednice izuzet od sudjenja u predmetu protiv suoptužene Borke Trkulja u istome predmetu. S tim u vezi, Vrhovni sud je istakao da je odredbom članka 24. stavak 1. ZKP propisan sastav suda, te da je u konkretnom predmetu sudilo vijeće sastavljeno od trojice sudaca, čime je zadovoljen uvjet propisan citiranom zakonskom

odredbom. Dalje je istaknuto da odgovor na pitanje mogu li vijeće iz članka 24. stavak 5. ZKP, odnosno članovi tog vijeća i sudac koji je odlukom opće sjednice izuzet od suđenja u kaznenom predmetu protiv Borke Trkulja, suoptužene u istome predmetu, koji je razdvojen u odnosu na apelante i ostale optužene, ujedno postupati i kao vijeće iz članka 24. stavak 1. ZKP, odnosno kao pretresno vijeće, treba tražiti u odredbama kojima je regulirano izuzeće sudaca, s obzirom na to da ne postoji izričita zabrana. Konkretno, sudac ne može obnašati sudačku dužnost ako je u istom predmetu sudjelovao kao sudac za prethodni postupak ili prethodno saslušanje, branitelj, zakonski zastupnik ili punomoćnik oštećenog ili tužitelja, svjedok ili vještak (članak 37. točka g] ZKP), ako je u istom postupku sudjelovao u donošenju odluke koja se pobija pravnim lijekom (članak 37. točka v] ZKP) ili ako postoje okolnosti koje izazivaju razumnu sumnju u nepristranost sudaca (članak 37. točka d] ZKP). Vrhovni sud je ocijenio da ne postoji nijedan razlog za izuzeće po osnovi točke g), jer nijedan od članova Pretresnog vijeća nije sudjelovao u istom kaznenom postupku u nabrojanim svojstvima i točke v) navedenog članka, jer nisu sudjelovali u donošenju odluke koja se pobija pravnim lijekom, niti je našao razlog koji bi doveo u pitanje nepristranost članova Prvostupanskoga vijeća, samo zbog činjenice da su kao članovi Izvanraspravnoga vijeća sudjelovali u vijeću koje je odlučivalo o žalbi na rješenje o određivanju pritvora i da je jedan od članova Pretresnoga vijeća odlukom opće sjednice izuzet od suđenja u kaznenom predmetu protiv suoptužene Borke Trkulja, u odnosu na koju je kazneni postupak razdvojen. Stoga je Vrhovni sud zaključio da su ovi žalbeni prigovori apelanata neutemeljeni.

40. Također je istaknuto da su neargumentirane žalbene tvrdnje apelanata Sretna Telebaka, Branislava Carevića i Cvijana Filipovića da su u postupku počinjene raznovrsne povrede prava na obranu, pri čemu žalba apelanata Sretna Telebaka i Branislava Carevića te povrede vidi u tome što je 4. rujna 2009. godine održana glavna rasprava, iako nije pristupio branitelj apelanata Sretna Telebaka, a apelant se izjasnio da se ne želi sam braniti, zatim što je na glavnoj raspravi održanoj 16. veljače 2010. godine specijalni tužitelj izmijenio optužnicu, a da sud nije ni upitao je li obrani potrebno vrijeme za pripremu sukladno izmijenjenoj optužnici, te da prvostupajski sud nije dovoljno obrazložio zašto je odbio izvođenje dokaza koje je predložila obrana. U vezi s tim navodima apelanata navedeno je da je prihvatljiva konstatacija branitelja apelanata Sretna Telebaka da je 4. rujna 2009. godine održana glavna rasprava, iako nije pristupio apellantov tadašnji branitelj i da se apelant izjasnio da se ne želi braniti sam. Međutim, Vrhovni sud je smatrao da Okružni sud takvim postupanjem nije povrijedio apellantovo pravo na obranu, što podrazumijeva da nisu primijenjena ili su nepravilno primijenjena pravila postupka na štetu optuženoga (apelanta). Naime, uvidom u spis predmeta utvrđeno je da u vrijeme glavne rasprave od 4. rujna 2009. godine apelant Sreten Telebak nije bio u pritvoru, a optužen je za kaznena djela za koja obrana nije obvezna, zatim da na glavnu raspravu nije pristupio branitelj apelanata Sretna Telebaka, odvjetnik Dušan Todorović, koji je kao opravdanje za nedolazak na raspravu priložio medicinsku dokumentaciju, te da se apelant izjasnio da se ne želi braniti sam, nakon čega je prvostupajski sud, smatrajući da neće doći do povrede prava na obranu apelanata Telebaka, održao glavnu raspravu na kojoj je specijalni tužitelj izveo samo jedan dokaz koji se odnosio na kazneno djelo falsificiranja isprave iz članka 377. stavak 1. KZRS, koje je navodno izvršio optuženi M. K., za koje je donesena oslobađajuća presuda koja se ne pobija žalbama. Dakle, na navedenoj glavnoj raspravi nije izveden nijedan dokaz koji se odnosi na apelanata Sretna Telebaka, pa je Vrhovni sud zaključio

da Okružni sud, postupajući na opisani način, nije povrijedio pravo na obranu apelanata Telebaka.

41. U obrazloženju presude je istaknuto da iz spisa proizlazi da je specijalni tužitelj na glavnoj raspravi održanoj 16. veljače 2010. godine sudu predao izmijenjenu optužnicu, koju je sud uručio optuženima, te da predsjednik Vijeća nije poučio optužene i branitelje da se radi pripremanja obrane sukladno izmijenjenoj optužnici glavna rasprava može odgoditi, niti je bilo tko od branitelja tražio vrijeme za pripremu obrane, te da je glavna rasprava nastavljena 4. ožujka 2010. godine. Na toj glavnoj raspravi, a ni do kraja prvostupajskog postupka (a održano je još desetak glavnih rasprava), nijedan od branitelja nije tražio vrijeme za pripremu obrane prema izmijenjenoj optužnici. Vrhovni sud je, dalje, istakao da je specijalni tužitelj iskoristio svoje pravo iz članka 290. ZKP da izmijeni optužnicu smatrajući da za takvu procesnu radnju ima uporište u do tada izvedenim dokazima. Izmijenjena optužnica, ovisno o obimu izmjena u optužnici, može ukazati na potrebu da obrana prouči izmijenjenu optužnicu i sukladno izmjenama pripremi obranu, iako to nije uvijek potrebno. Hoće li se glavna rasprava odložiti radi pripremanja ovisi prvenstveno o sadržaju i obimu izmjena u optužnici, pri čemu nije bitno je li izmjena u korist ili na štetu optuženoga, već u koliko se mjeri situacija koja se iznosi pred optuženoga javlja kao nova i njemu nepoznata. Situacija u kojoj prvostupajski sud na glavnoj raspravi ne upozorava optužene i branitelje na mogućnost odlaganja glavne rasprave radi pripreme obrane sukladno izmijenjenoj optužnici, nasuprot žalbama branitelja apelanata Sretna Telebaka i Branislava Carevića, ne predstavlja povredu prava na obranu, niti je takvo postupanje Okružnog suda utjecalo na pravilnost i zakonitost prvostupajnske presude, pa time nije učinjena bitna povreda iz članka 311. stavak 2. ZKP.

42. Vrhovni sud je ocijenio neutemeljenim žalbene tvrdnje apelanata da je prvostupajski sud neutemeljeno odbio prijedloge za izvođenje dokaza obrane i da im je i na taj način povrijeđeno pravo na obranu, te da je zbog toga činjenično stanje ostalo i pogrešno i nepotpuno utvrđeno. S tim u vezi je istaknuto da je diskrecijsko pravo suca, odnosno predsjednika vijeća da, ako zaključi da okolnosti koje stranka ili branitelj žele dokazati nemaju značaj za predmet ili je ponuđeni dokaz nepotreban, odbije ponuđeni dokaz predviđeno u članku 278. stavak 2. ZKP. Dakle, diskrecijsko pravo suda je da odbije dokazne prijedloge stranaka, a funkcionalna nadležnost za donošenje takve odluke, u smislu citirane zakonske odredbe, pripada predsjedniku vijeća kada se suđenje obavlja u vijeću. To diskrecijsko pravo suda je uvjetovano obvezom suda da, u smislu odredaba članka 304. stavak 7. ZKP, obrazloži zbog čega nije uvažio pojedine dokazne prijedloge stranaka. U situaciji kada je, u konkretnom slučaju, predsjednik Pretresnoga vijeća, na temelju takvih ovlasti, imajući u vidu sadržaj i brojnost (više stotina) dokaza koje su izvele i optužba i obrana, na glavnoj raspravi odbio prijedloge i optužbe i obrane za izvođenje novih dokaza, dajući za takvu odluku obrazloženje na glavnoj raspravi i u obrazloženju pobijane presude, onda nema osnove za žalbenu tvrdnju da je odbijanjem tih prijedloga obrane učinjena bitna povreda kaznenog postupka.

43. Vrhovni sud je ocijenio neutemeljenim i žalbene navode apelanata da je presudu donio stvarno nenadležan sud i da je slijedom toga počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 311. stavak 1. točka e) ZKP, jer se ne može raditi o nadležnosti Okružnog suda u Banjoj Luci, Posebnog vijeća za organizirani i najteže oblike privrednog kriminala, već o nadležnosti nižeg, odnosno Osnovnog suda u Doboju, kao stvarno i mjesno nadležnog suda. Vrhovni sud je te prigovore ocijenio neutemeljenim pozivajući se na odredbe čl. 3, 13. i 28. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala – Prečišćeni tekst. Vrhovni sud je zaključio da iz

odredaba članka 28. stavak 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala proizlazi da je Posebno odjeljenje nadležno za postupanje u konkretnom kaznenom predmetu koji je Specijalno tužiteljstvo preuzelo na temelju naredbi o preuzimanju predmeta br. A-128/07 od 7. ožujka 2007. godine i A-234/07 od 15. svibnja 2007. godine, koje je donio glavni specijalni tužitelj u postupku propisanom odredbama čl. od 12. do 15. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala.

44. Vrhovni sud je istakao da su neutemeljeni žalbeni navodi da se presuda temelji na pravno nevaljalim dokazima. Naime, da bi postojala ta bitna povreda odredaba kaznenog postupka potrebno je da se presuda temelji na iznuđenom priznanju ili izjavama, na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih Ustavom i međunarodnim ugovorima ili na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ZKP, kako je to propisano člankom 10. ZKP, koji propisuje šta se smatra pravno nevaljalim dokazima. Nijedan dokaz koji je proveden nema takav karakter. U okviru te žalbene osnove, žalbe branitelja apelanata Telebaka i Carevića posebno su istakle da se s predmetima koje je privremeno oduzeo tužitelj, a bez naredbe suda, moralo postupati sukladno članku 135. ZKP, odnosno oduzeti predmeti i dokumentacija su se trebali otvoriti i pregledati, a prethodno postupiti prema odredbama ZKP o privremenom oduzimanju predmeta, pisama, telegrama i dokumentacije, te da je obrana morala biti upoznata s tim šta je sve Specijalno tužiteljstvo izuzelo i s kojim je dokazima raspolagalo, odnosno koje dokaze je prezentiralo sudu. Te žalbene navode Vrhovni sud je ocijenio neutemeljenim, te istakao da je Okružni sud u prvostupanjskoj presudi dao iscrpno i argumentirano obrazloženje, koje je kao takvo prihvatio i Vrhovni sud. Vrhovni sud je istakao da je prvostupanjski sud pravilno zaključio da je Specijalno tužiteljstvo pribavljanje izuzimanje predmeta, odnosno dokumentacije od "Željeznica Republike Srpske", Pravobraniteljstva Republike Srpske, te drugih pravnih i fizičkih osoba obavilo na zakonit način, uostalom na način na koji je i obrana pribavljala dokaze. S druge strane, pravo branitelja da pregleda spise i dokumentaciju ograničeno je samo u odnosu na spise i predmete čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage. U svim drugim situacijama nesporno je pravo branitelja da razmatra spise i pribavljene predmete, posebno kada se osoba nalazi u pritvoru, odnosno nakon podizanja optužnice, kada branitelj ima pravo uvida u sve spise i dokaze i može fotokopirati sve spise i dokumente, shodno odredbama članka 55. ZKP. Tužitelj nije zakonski obavezan dostavljati spise i dokaze optuženom i njegovom branitelju ni u tijeku provedbe istrage, ni nakon potvrđivanja optužnice, niti u tijeku glavne rasprave.

45. Vrhovni sud je ocijenio neutemeljenim navode apelanata da je prvostupanjski sud izmjenom činjeničnog opisa djela izmijenio objektivni identitet optužbe specijalnog tužitelja tako da je djelo dobilo sasvim drugi vid. S tim u vezi je istaknuto da, imajući u vidu odredbe članka 294. ZKP, između optužbe i presude mora postojati subjektivni identitet, odnosno istovjetnost optuženog, i objektivni identitet, tj. istovjetnost djela. Naime, djelomičnim izmjenama činjeničnog opisa djela, posebno kada su te izmjene u korist optuženog, nije izmijenjen objektivni identitet djela, jer se radi o istoj radnji, istom događaju o kojem se sudi, u njegovim bitnim dijelovima. Činjenice koje su unesene u izreci presude, a koje nisu bitne za radnju izvršenja kaznenog djela, ne mijenjaju identitet djela. Dakle, nema prekoračenja optužbe kada sud mijenja činjenični opis optužnice prilagođavajući ga utvrđenom činjeničnom stanju, jer optužba nije prekoračena ako se dopuna ili izmjena opisa djela odnosi na nebitne činjenice ili na bitne činjenice istog ali lakšeg djela od onog iz optužnice. Osim toga, optužba nije prekoračena ako dopuna ili izmjena

opisa djela u odnosu na opis iz optužnice ostane u okviru obilježja određenog kaznenog djela (u konkretnom predmetu u okviru kaznenih djela obuhvaćenih optužnicom specijalnog tužitelja), odnosno ako je izmijenjeni opis djela ostao u granicama suštine djela opisanog u optužnici, pa stoga nema osnove za tvrdnju navedenih žalbi da je prvostupanjski sud na opisani način prekoračio optužbu.

46. Konačno, Vrhovni sud je ocijenio da je pobijana prvostupanjska presuda obrazložila sve odlučne činjenice i pravilno ocijenila iskaze u postupku saslušanih svjedoka upravo na način kako to propisuje odredbe čl. 295. i 304. stavak 7. ZKP. Vrhovni sud je smatrao da presuda Okružnog suda ima dovoljno uporišta u izvedenim dokazima, tj. iskazima svjedoka optužbe, pa i pojedinih svjedoka obrane, a djelomično i u iskazima pojedinih optuženih, saslušanih u svojstvu svjedoka. Također je istaknuto da brojni objektivni dokazi, kao i nalazi i mišljenja vještaka, pobrojani i široko i argumentirano obrazlagani u pobijanoj presudi, ukazuju na opravdanost utvrđenja pobijane presude. Stoga je Vrhovni sud zaključio da kao rezultat pravilne i pažljive ocjene svih dokaza provedenih pred prvostupanjskim sudom proizlazi zaključak pobijane presude o pouzdanosti utvrđenja te presude, odnosno da su apelanti počinili kaznena djela za koja su proglašeni krivim.

47. Odlučujući o zahtjevu za zaštitu zakonitosti, Vrhovni sud je donio Presudu broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. travnja 2011. godine, te je odbio zahtjeve kao neutemeljene.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

48. Apelanti smatraju da su im pobijanim presudama povrijeđeni pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1, 2. i 3. Europske konvencije i pravo na kažnjavanje samo na temelju zakona iz članka 7. stavak 1. Europske konvencije. Apelanti Sreten Telebak, Cvijan Filipović i Branislav Carević navode i povredu prava na kažnjavanje samo na temelju zakona iz članka 7. stavak 1. Europske konvencije, a apelanti Sreten Telebak i Branislav Carević ističu i povredu prava na zabranu mučenja i podvrgavanja neljudskom i ponižavajućem postupku ili kažnjavanju iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije.

49. Navodi koje su apelanti Sreten Telebak i Branislav Carević iznijeli u apelacijama br. *AP 2356/12* i *AP 2357/12* podnesenim protiv Presude Vrhovnog suda broj 118-0-K-000697 11 Kvlz od 16. ožujka 2012. godine, donesene povodom zahtjeva za zaštitu zakonitosti, u suštini su identični navodima koje su istakli u apelacijama br. *AP 3053/12* i *AP 3082/12* podnesenim protiv Presude Vrhovnog suda broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. travnja 2011. godine, kojom je odlučeno o njihovim žalbama protiv prvostupanjske presude Okružnog suda. Apelanti Slavica Šurlan i Zoran Pušac u dopunama apelacija br. *AP 2706/11* i *AP 2981/11*, kojima su pobili i Presudu Vrhovnog suda broj 118-0-K-000697 11 Kvlz od 16. ožujka 2012. godine, nisu istakli posebne navode u odnosu na ovu presudu.

50. Povredu prava na pravično suđenje apelanti vide u pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i pogrešnoj primjeni materijalnog prava, te ističu da su počinjene brojne povrede odredaba kaznenog postupka.

51. Ističu da im nije sudio nepristran sud, jer su u Pretresnome vijeću koje je donijelo prvostupanjsku presudu, a koja je potvrđena presudom Vrhovnog suda i postala pravomoćna, sudjelovali suci koji su sudjelovali i u postupku donošenja rješenja kojima je apellantima produžen pritvor, a što je, prema njihovom shvaćanju, suprotno odredbama ZKP (članak 37) i članku 6. Europske konvencije.

52. Zatim navode da prvostupajski sud nije bio stvarno nadležan za postupanje u konkretnoj kaznenoj stvari, da je pogrešno primijenjena odredba članka 28. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala – Prečišćeni tekst – kojom se uspostavlja nadležnost Okružnog suda u Banjoj Luci, Posebnog odjeljenja za organizirani i najteže oblike privrednog kriminala. U prilog tim navodima apelanti su u dopunama apelacije dostavili Odluku Ustavnog suda Republike Srpske br. U-47/09 od 19. ožujka 2014. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 25/2014), kojom je utvrđeno da članak 30. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 37/06, 69/06 i 99/07), odnosno članak 28. stavak 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 111/07 – Prečišćeni tekst), u dijelu koji glasi: "(...) odnosno u svim slučajevima kada je od glavnog specijalnog tužitelja donijeta odluka o preuzimanju predmeta nije u suglasnosti sa Ustavom Republike Srpske". U dopuni apelacije je istaknuto da je u konkretnom slučaju nadležnost Okružnog suda u Banjoj Luci, Specijalnog odjeljenja za organizirani i najteže oblike privrednog kriminala, upravo utemeljena na odluci glavnog specijalnog tužitelja o preuzimanju predmeta od Okružnog tužiteljstva u Doboju, te da je, u tom smislu, Odluka Ustavnog suda Republike Srpske pravno relevantna prilikom donošenja odluke o apelaciji.

53. U pogledu navoda da je pobijana presuda Okružnog suda, koja je potvrđena presudom Vrhovnog suda, utemeljena na nezakonitim dokazima, apelanti Sreten Telebak i Branislav Carević istakli su da su pisani dokazi pribavljeni suprotno čl. 132, 134. i 135. ZKP. Osim toga, apelant B. P. je naveo da Specijalno tužiteljstvo u tijeku kaznenog postupka nije obrani ustupilo sve dokaze koje je pribavilo, odnosno određene dokaze je naknadno pokušalo pribaviti na, kako on smatra, nezakonit način.

54. Također, apelant Sreten Telebak je naveo da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka 6. stavak 3. točke a) i b) u vezi sa stavkom 1. članka 6. Europske konvencije, jer je, prema njegovom mišljenju, Okružni sud prekoračio optužbu i tako povrijedio objektivni identitet presude i optužnice u pogledu kategorizacije i tretmana spornog zemljišta, te mu je i na taj način povrijedio pravo na obranu, s obzirom na to da je apelant tek u presudi saznao za šta je točno proglašen krivim.

55. Dalje, taj apelant je naveo da mu je povrijeđeno i pravo na obranu jer je 4. rujna 2009. godine održana glavna rasprava, iako nije bio prisutan njegov branitelj koji je svoj nedolazak opravdao medicinskom dokumentacijom.

56. Apelanti Sreten Telebak i Branislav Carević ističu i da je Zakon o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala retroaktivno primijenjen, s obzirom na to da je donesen nakon što su počinjene radnje za koje su apelanti proglašeni krivim, čime im je povrijeđeno pravo iz članka 7. stavak 1. Europske konvencije.

57. Dalje, apelant Sreten Telebak navodi da mu Okružni sud (iako je ranije odobrio) nije dopustio izvođenje vještačenja ekonomske struke na okolnost utvrđivanja tržišne vrijednosti vagona, iako je tužitelj proveo vještačenje na okolnost utvrđivanja tržišne vrijednosti i sud je prihvatio tu vrijednost kao relevantnu, čime su bitno narušeni načelo ravnopravnosti stranaka pred sudom i načelo kontradiktornosti u postupku izvođenja dokaza.

58. Konačno, svi apelanti ističu da je činjenično stanje pogrešno utvrđeno, a materijalno pravo proizvoljno primijenjeno. Navode da se u njihovim radnjama nisu stekla obilježja kaznenih djela za koja su proglašeni krivim, te da su postupali sukladno relevantnim propisima.

59. Apelant Sreten Telebak ističe da su sudovi proizvoljno primijenili odredbe Zakona o državnim preduzećima, a da su

zanemarili da su u to vrijeme bili na snazi Zakon o preduzećima i Zakon o privatizaciji državnog kapitala, te da nisu primijenili Statut "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, koji je bio važeći u inkriminiranom razdoblju, jer, u tom slučaju, radnje tog apelanta ne bi imale karakter iskorištavanja službenog položaja, niti propuštanja vršenja službene dužnosti, kako su u točki 1. prvostupajnske presude definirani oblici radnje izvršenja kaznenog djela zlorabe službenog položaja ili ovlasti u pokušaju iz članka 347. stavak 4. u vezi sa stavkom 3. istog članka, te u vezi s člankom 20. KZRS. Također, ističe da se u presudi Okružnog suda spominje Pravilnik 251 tehničko-kolske djelatnosti "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, iako pravilnik pod takvim imenom ne postoji, naprotiv, postoje druga dva pravilnika i to 251 Pravilnik tehničko-kolske delatnosti Zajednica jugoslovenskih železnica (koji je važio od 1. listopada 1988. godine, izdan u Beogradu 1988. godine, a preuzet Ustavim zakonom za provođenje Ustava RS) ili Pravilnik o tehničko-kolskoj djelatnosti (251), (objavljen u "Službenom glasniku Republike Srpske" broj 17 od 28. veljače 2005. godine). Apelant smatra da su sudovi, stvari, retroaktivno primijenili Pravilnik iz 2005. godine. Također je istakao da tijekom postupka sudovi nisu provodili dokaz čitanjem Pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta i zadataka i time utvrdili ovlasti i odgovornosti apelanta kao generalnog direktora, direktora sektora i ostalih rukovoditelja kao odgovornih osoba u smislu tog akta i kaznenog zakona.

60. Apelant Cvijan Filipović ističe da su sudovi retroaktivno primijenili Pravilnik o tehničko-kolskoj djelatnosti, odnosno da su primijenili pravilnik objavljen u "Službenom glasniku Republike Srpske" broj 17 od 28. veljače 2005. godine, a ne onaj koji je važio u vrijeme kada su sačinjavani sporni zapisnici, zatim da sud nije dao analizu dokaza, da nije ocijenio dokaze koji mu idu u korist, već samo dokaze optužbe, da je potpuno pogrešno ocijenio pojedine dokaze, da pojedine dokaze nije uopće ocijenio, te da je odbio izvođenje pojedinih dokaza. Navodi da je Okružni sud u obrazloženju svoje presude u cijelosti prepisao završnu riječ Tužiteljstva, što, prema njegovom mišljenju, ukazuje na povredu načela ravnopravnosti u postupku. Također, smatra da mu je povrijeđeno i pravo na pravično suđenje, s obzirom na to da je jednoj od glavnih rasprava morao prisustvovati, iako nije bio zdravstveno sposoban, ali je sud ipak prihvatio nalaz i mišljenje sudskog vještaka medicinske struke dr. Željka Karana, iako taj vještak, prema apelantovom mišljenju, nije bio stručan ocjenjivati medicinsku dokumentaciju, s obzirom na prirodu bolesti. Kako smatra apelant, to su trebali odlučiti ljekari drugih specijalnosti (internisti i neuropsihijatri).

61. U vezi s točkom 5. izreke presude, apelant Telebak je naveo da su sudovi proizvoljno zaključili da se ugovorom o poslovno-tehničkoj suradnji zaključen sa TUP "Peti neplan", kojim je tom poduzeću data suglasnost za izgradnju terminala za pretakanje naftnih derivata, odlučivalo i o vlasništvu na predmetnom zemljištu. Stoga, s obzirom na to da takvim ugovorom, prema mišljenju apelanta Telebaka, nije bila nanesena bilo kakva šteta "Željeznicama Republike Srpske", nije bilo ni osnove za obustavu izvršenja odluke Upravnog odbora, u smislu članka 73. Zakona o državnim preduzećima.

62. U tom smislu su i apelanti Branislav Carević, Zoran Pušac, B. P. i Momčilo Vračar istakli da su postupali sukladno Poslovniku o radu Upravnog odbora, a apelanti Zoran Pušac, B. P. i Momčilo Vračar posebno su istakli da ne mogu biti kazneno odgovorni zbog toga što su glasovali za usvajanje zahtjeva "Petog neplana", da su na taj način samo izrazili svoje mišljenje, te da su oni samo kao pojedinci sudjelovali u donošenju kolektivne odluke.

63. Apelant R. B. je objasnio postupak izrade rješenja (rješenje je izradio stručni suradnik, kontrolirao rukovoditelj

Odjeljenja, pa ga je tek onda potpisao on kao šef Područne jedinice Prijedor, Republičke uprave za geodetske i imovinskopravne poslove Banja Luka), te istakao da sporno rješenje nije urađeno svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa, bilo koga od njih, već je nastalo kao rezultat pravnog tumačenja članka 39. Zakona o građevinskom zemljištu, u odnosu na zahtjev TUP "Peti neplan" d.o.o. Područne jedinice Prijedor.

64. Apelant Goran Kunić je također istakao da sporna rješenja koja je potpisao kao načelnik Odjeljenja za prostorno uređenje u Općinskoj upravi Prijedor, a kojim je dana urbanistička suglasnost TUP "Peti neplan" za legalizaciju izgrađenog kompleksa objekata terminala za pretakanje naftnih derivata, nisu urađena svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa, nego su nastala kao rezultat pravnog tumačenja stručnih osoba iz stručnih organizacija i odjeljenja. Osim toga, kako apelant navodi, urbanističkom suglasnošću kao informacijom o mogućnosti građenja i urbanističko-tehničkim uvjetima kao stručnim dokumentom neposredno se ne konstituiraju stvarna prava na odgovarajućem zemljištu (kako je to navedeno u točki 5. rješenja o urbanističkoj suglasnosti), ali predstavlja urbanističku osnovu za konstituiranje tih prava sukladno propisima kojima su uređena ta prava (članak 72. stavak 3. Zakona o uređenju prostora), te kao takva služe investitoru u rješavanju pravnih stvari pred drugim tijelima i organizacijama. Također, odobrenje za građenje je upravni akt koji investitoru daje određena prava koja definiraju uvjete građenja objekta i ne proizvodi nikakvo drugo pravno djelovanje, odnosno na temelju odobrenja za građenje nije moguć upis prava vlasništva, nego na temelju odobrenja za uporabu objekta, što je vidljivo iz upisa u zemljišnoj knjizi, a rješenje o odobrenju za uporabu objekta izdalo je Odjeljenje za prostorno uređenje Općine Prijedor.

65. Konačno, apelantica Slavica Šurlan ističe da je, postupajući profesionalno i savjesno, prema naredbi koja proizlazi iz dispozitiva spornog upravnog rješenja koje sadrži klauzulu pravomoćnosti ovjerenu pečatom istog tijela od 7. srpnja 2005. godine, donijela tri rješenja koja se navode u izreci prvostupanjske presude i apsolutno ništa nije uradila, a što joj nije bilo naređeno predmetnim rješenjem, te da su sudovi pogrešno protumačili odredbe članka 41. Zakona o zemljišnim knjigama.

66. U pogledu povrede prava iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije, apelanti Sreten Telebak i Branislav Carević istakli su da su s lisicama na rukama lišeni slobode, te da su nakon lišenja slobode do izvođenja pred suca za prethodni postupak bili cijelu noć lisicama vezani za radijator, zbog čega smatraju da im je povrijeđeno pravo na zabranu mučenja iz članka 3. Europske konvencije. Apelant Sreten Telebak smatra da je ponašanje suda tijekom glavne rasprave, koji nije prihvatao da on nije fizički i psihički sposoban prisustvovati glavnoj raspravi, iako je to potkrijepio originalnom otpusnom listom iz dobojske bolnice od 2. rujna 2009. godine, već je angažirao vještaka dr. Željka Karana koji je trebao provjeriti njegovo zdravstveno stanje za vrijeme apelantovog boravka u bolnici, a koji je kao vještak sudske medicine mogao samo obaviti tjelesni pregled, ali ne i dati mišljenje o njegovom psihičkom stanju, u svojoj ukupnosti predstavljalo fizičko maltretiranje, psihičko ugnjetavanje i konačno nečovječno postupanje, što, prema njegovome mišljenju, predstavlja povredu prava iz članka 3. Europske konvencije.

b) Odgovor na apelaciju

67. Vrhovni sud i Okružni sud su u odgovorima na apelacije istakli da su u kaznenom postupku u svemu uvažavana prava apelanata koja im jamče Ustav Bosne i Hercegovine i Europska konvencija, te da nisu prekršena prava apelanata koja su u apelacijama navedena.

68. Specijalno tužiteljstvo je u odgovorima na apelacije interpretiralo pobijane presude, te zaključilo da su navodi apelanata neutemeljeni i predložilo da Ustavni sud apelacije odbije kao neutemeljene.

69. U vezi s navodima apelanata da im je sudio stvarno nenadležan sud, Specijalno tužiteljstvo je istaklo da kaznena djela koja se apelantima stavljaju na teret predstavljaju kaznena djela za čije je gonjenje, u smislu odredaba članka 3. stavak 1. točka b) navedenog zakona, nadležno Specijalno tužiteljstvo. Naime, Specijalno tužiteljstvo je naglasilo da su svi koji su procesuirani u konkretnom kaznenom predmetu u vrijeme izvršenja kaznenih djela bili službene ili odgovorne osobe koje su vršile odgovarajuće službene dužnosti u državnim tijelima i poduzećima, te da su radnjama opisanim u pojedinim točkama presude svjesno kršili propise i na taj način onemogućili pravilno i zakonito vršenje službene dužnosti, odnosno povjerenih poslova. Dakle, radi se o izabranim ili imenovanim službenim osobama ili odgovornim osobama, kojima je na temelju zakonskih propisa povjereno vršenje određenih javnih ovlasti, kao i upravljanje i nadzor nad imovinom državnih poduzeća, imovinom institucija i državnom imovinom, koji su zloporabljajući svoje ovlasti, te očito nesavjesno postupajući poduzimali radnje na štetu Republike Srpske, što je imalo za posljedicu svjesno i voljno kršenje zakona, drugih propisa i općih akata i na taj način pribavljanje znatne imovinske koristi trećim osobama, a na štetu Republike Srpske, čineći tako najteže oblike kaznenih djela iz oblasti privrednog kriminala, a imajući u vidu način izvršenja djela i posljedice, kazneno gonjenje učinitelja tih djela je bilo od posebnog značaja za Republiku Srpsku. U konkretnom slučaju, poduzeće "Željeznice Republike Srpske" je javno poduzeće koje je jedini željeznički prijevoznik u Republici Srpskoj, te je poslovanje tog poduzeća od posebnog značaja za Republiku Srpsku, a pojedini apelanti su bili uposleni u državnim tijelima (Osnovni sud i Republička uprava za geodetske i imovinskopravne poslove) i tijelima lokalne samouprave (Općinska uprava Prijedor), te je njihovo kazneno gonjenje za izvršenje navedenih kaznenih djela od posebnog interesa za Republiku Srpsku. S obzirom na to da se radi o djelima iz članka 3. Zakona o suzbijanju organiziranog i drugih oblika najtežeg kriminala, sukladno odredbi članka 28. stavak 2. navedenog zakona, na čitavom teritoriju Republike Srpske nadležno je Posebno odjeljenje, bez obzira na propisanu kaznu za pojedinačno kazneno djelo.

70. U pogledu navoda apelacije da je na apelante retroaktivno primijenjeno materijalno pravo, tj. odredbe Zakona o suzbijanju organiziranog i drugih oblika najtežeg kriminala, istaknuto je da činjenica da je nadležnost Tužiteljstva i nadležnost suda za postupanje u ovom kaznenom predmetu utemeljena na odredbama zakona koji je stupio na snagu nakon izvršenja kaznenih djela ne predstavlja retroaktivnu primjenu kaznenog prava, u smislu odredaba članka 7. Europske konvencije, s obzirom na to da su na apelante primijenjeni materijalni propisi – kazneni zakoni koji su važili u vrijeme izvršenja kaznenih djela.

71. U vezi s navodima apelanta Sretena Telebaka i Branislava Carevića da im je pravo na pravično suđenje povrijeđeno zbog toga što su pisani dokazi pribavljeni suprotno čl. 132, 134. i 135. ZKP, te da je odluka suda utemeljena na dokazima na kojima se, prema odredbama ZKP, presuda ne može temeljiti, Specijalno tužiteljstvo je istaklo da apelanti *a priori* smatraju da tužitelj u istrazi u svakom slučaju, kada pribavlja materijalne dokaze, mora imati naredbu suda, neovisno o tome pribavlja li dokaze od građana, pravnih osoba, državnih institucija i slično, neovisno od tome protive li se ta tijela ili ne protive oduzimanju, odnosno dostavi dokaza, te neovisno o tome predaju li se ti predmeti dragovoljno ili ne. Specijalno tužiteljstvo je navelo da su svi materijalni dokazi prikupljeni na identičan

način, pismenim obraćanjem Tužiteljstva "Željeznicama Republike Srpske" a.d. Doboj, Općini Prijedor, Republičkoj upravi za geodetske poslove, Osnovnom sudu u Prijedoru, Pravobraniteljstvu Republike Srpske i drugim tijelima koji su dragovoljno dostavili sve tražene dokaze, odnosno dokumentaciju, uz odgovarajuće prateće akte iz kojih proizlazi da se dokumenti dostavljaju Specijalnom tužiteljstvu. Stoga, nije bilo potrebe da Tužiteljstvo od suca za prethodni postupak traži naredbu za pretresanje, odnosno privremeno oduzimanje predmeta. Specijalno tužiteljstvo je istaklo da, osim toga, kada bi se ustanovila takva praksa da u svakom slučaju sud treba izdati naredbu za pretresanje, odnosno privremeno oduzimanje predmeta, čak i kada to nije nužno, onda bismo imali sudsku, a ne tužiteljsku istragu, što svakako nije bila intencija zakonodavca prilikom ukidanja istražnog suca i zakonskog reguliranja prakse da tužitelj vodi istragu. Na kraju, čak i kada se predmeti privremeno oduzimaju od osoba ili tijela, to, sukladno zakonu, nije uvijek nužno učiniti na temelju naredbe suda i zakon propisuje koje su to situacije. Budući da do privremenog oduzimanja predmeta u ovom slučaju praktično nije ni došlo, nije bilo potrebe za polaganjem tih predmeta u sudski depozit, za dostavu izvješća o tome sucu za prethodni postupak i za to da se pred sudom otvore privremeno oduzeti predmeti, odnosno dokumentacija.

72. Istaknuto je da su neutemeljeni navodi apelanta B. P. da Specijalno tužiteljstvo u tijeku kaznenog postupka nije obrani ustupilo sve dokaze koje je pribavilo, odnosno određene dokaze naknadno pokušalo pribaviti na, kako se tvrdi, nezakonit način. Naime, sukladno zakonu, Tužiteljstvo je nakon podizanja optužnice u obvezi optuženom i njegovom branitelju omogućiti uvid u sve spise i dokaze kojima raspolaže, a to je bilo tako i u ovom kaznenom predmetu, dakle Tužiteljstvo nije uskratilo obranu za mogućnost uvida u bilo koji dokaz, a u samoj apelaciji se ni ne ističe o kojim se to dokazima eventualno radi, a da ih Tužiteljstvo nije učinilo dostupnima optuženim i braniteljima.

73. U vezi s navodima Sretena Telebaka da mu je povrijeđeno pravo na obranu jer je Okružni sud 4. rujna 2009. godine proveo glavnu raspravu, iako njegov branitelj nije pristupio, a apelant se izjasnio da se ne želi braniti sam, Specijalno tužiteljstvo je navelo da je glavna rasprava tog dana trajala svega nekoliko minuta i da je tog dana izveden samo jedan materijalni dokaz optužbe, koji se inače neposredno ne dovodi u vezu s apelantom i taj dokaz je čak išao u korist tada optuženom M. K. Dalje je istaknuto da taj dan nitko od branitelja apelanata nije pristupio na glavnu raspravu, te da je sve bilo usmjereno na odugovlačenje postupka i pokušaj obrane da ishodi prekoračenje roka od 30 dana od dana održavanja posljednje glavne rasprave, kako bi glavna rasprava u postupku počela iznova, a koja je već do tada trajala godinu dana.

74. U vezi s navodima apelanta Cvijana Filipovića o retroaktivnoj primjeni propisa u pogledu primjene Pravilnika 251 tehničko-kolske djelatnosti "Željeznica Republike Srpske", odnosno 251 Pravilnika tehničko-kolske djelatnosti Zajednica jugoslovenskih železnica, koji je, kako se navodi, bio na snazi do 28. veljače 2005. godine, Specijalno tužiteljstvo je istaklo da apelant nije ukazao na koji način je sud postupio na štetu prava optuženog u pitanju navodne retroaktivne primjene propisa vezano za pravilnike, budući da oba pravilnika, meritorno, na identičan način tretiraju uvjete i pravila za kasaciju starih i dotrajalih željezničkih vagona, u kojem smislu je pravilnik i bio predmet analize suda, vezano za točke 1. i 2. izreke prvostupanjske presude.

75. U vezi s navodima apelanta Sretena Telebaka i Branislava Carevića o povredi prava iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije, istaknuto je da je glavna rasprava u više navrata prekidana i odlagana zbog

navodnih zdravstvenih problema apelanta Sretena Telebaka, zbog čega je Okružni sud nekoliko puta određivao ljekarske preglede, pozivao hitnu pomoć i određivao medicinsko vještačenje radi utvrđivanja je li apelant zdravstveno sposoban pratiti tijek glavne rasprave i u njoj aktivno sudjelovati, te da se preslušavanjem tonskog zapisa s glavne rasprave Ustavni sud može uvjeriti da je apelant Sreten Telebak tijekom glavne rasprave aktivno sudjelovao, da je ispitivao svjedoke i vještake, odnosno da njegovo ponašanje nije bilo ponašanje čovjeka koji ne može aktivno pratiti tijek glavne rasprave i u njoj sudjelovati.

76. U pogledu tvrdnji apelanata o vezivanju za radijator i o spektakularnom hapšenju apelanta Branislava Carevića, Specijalno tužiteljstvo je istaklo da se radi o paušalnom navodu za koji apelanti nisu iznijeli nijedan argument, niti se iz spisa može vidjeti da su se apelanti prilikom prvog ispitivanja pred tužiteljem ili na ročištima za odlučivanje o prijedlogu za određivanje, odnosno produženje pritvora, žalili na tretman prema njima.

V. Relevantni propisi

77. Krivični zakon Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10 i 1/12) u relevantnom dijelu glasi:

Zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja

Član 347.

(1) *Službeno ili odgovorno lice koje u namjeri da sebi ili drugome pribavi kakvu neimovinsku korist ili da drugom nanese kakvu štetu, iskoristi svoj položaj ili ovlašćenje, prekorači granice svog ovlašćenja ili ne izvrši službenu dužnost, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.*

(2) *Ako je djelom iz stava 1. ovog člana nanesena znatna šteta ili je došlo do teže povrede prava drugog, učinilac će se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina.*

(3) *Službeno ili odgovorno lice koje u namjeri da sebi ili drugome pribavi kakvu imovinsku korist, iskoristi svoj položaj ili ovlašćenje, prekorači granice svog ovlašćenja ili ne izvrši službenu dužnost, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.*

(4) *Ako je djelom iz stava 3. ovog člana pribavljena imovinska korist u iznosu koji prelazi 10.000 KM, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina, a ako taj iznos prelazi 50.000 KM, kazniće se zatvorom od dvije do deset godina.*

Nesavjestan rad u službi

Član 354.

(1) *Službeno lice koje svjesnim kršenjem zakona ili drugih propisa, propuštanjem dužnosti nadzora ili na drugi način očigledno nesavjesno postupi u vršenju službe, iako je bilo svjesno ili je bilo dužno i moglo biti svjesno da usljed toga može nastupiti teža povreda prava drugog ili veća imovinska šteta, pa takva povreda ili šteta i nastupi, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom od dvije godine.*

(2) *Ako je usljed djela iz stava 1. ovog člana došlo do teške povrede prava drugog ili nastupila imovinska šteta u iznosu koji prelazi 50.000 KM, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.*

78. Krivični zakonik Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 49/03, 108/04, 37/06, 22/00 od 31. srpnja 2000. god., 37/01) u relevantnom dijelu glasi:

Nesavjestan rad u službi

Član 344.

(1) *Službeno lice koje svesnim kršenjem zakona ili drugih propisa, propuštanjem dužnosti nadzora ili na drugi način očigledno nesavesno postupi u vršenju službe, iako je bilo svesno ili je bilo dužno i moglo biti svesno da usled toga može nastupiti teža povreda prava drugog ili veća imovinska šteta, pa takva*

povreda ili šteta i nastupi, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do dve godine.

(2) Ako je usled dela iz stava 1. ovog člana došlo do teške povrede prava drugog ili nastupila imovinska šteta u iznosu koji prelazi 50.000 KM, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

79. Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 100/09) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 3.

Pretpostavka nevinosti i načelo in dubio pro reo

(1) Svatko se drži nevinim za krivično djelo dok se pravomoćnom presudom suda ne ustvrdi njegova krivnja.

(2) Dvojbu glede postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili od kojih ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, sud rješava odlukom na način koji je povoljniji za optuženika.

Članak 7.

Pravo na obranu

(1) Osumnjičenik, odnosno optuženik ima pravo braniti se sam ili uz stručnu pomoć branitelja kojega sam izabere.

Članak 10.

Zakonitost dokaza

(1) Zabranjeno je od osumnjičenika, optuženika ili bilo koje druge osobe koja sudjeluje u postupku iznuđivati priznanje ili kakvu drugu izjavu.

(2) Sud ne može temeljiti svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih Ustavom i međunarodnim ugovorima, koje je ratificirala Bosna i Hercegovina niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovoga zakona.

(3) Sud ne može temeljiti svoju odluku na dokazima koji su dobiveni na temelju dokaza iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 14.

Jednakost u postupanju

Sud, tužitelj i drugi organi koji sudjeluju u postupku dužni su da s jednakom pozornošću ispituju i ustvrđuju činjenice koje terete osumnjičenika, odnosno optuženika, ali i one koje mu idu u korist.

Članak 15.

Slobodna ocjena dokaza

Pravo suda, tužitelja i drugih organa koji sudjeluju u krivičnom postupku da ocjenjuju postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano niti ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima.

Članak 37.

Sudac ne može obavljati sudačku dužnost:

a) ako je oštećen krivičnim djelom;

b) ako mu je osumnjičenik, odnosno optuženik, njegov branitelj, tužitelj, oštećenik, njegov zakonski zastupnik ili opunomoćenik, bračni, odnosno vanbračni drug ili srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kojega stupnja, u pobočnoj liniji do četvrtoga stupnja, a po tazbini do drugoga stupnja;

v) ako je sa osumnjičenim, odnosno optuženim, njegovim braniteljem, tužiteljem ili oštećenim u odnosu staratelja, staranika, usvojitelja, usvojenika, hranitelja ili hranjenika;

g) ako je u istom krivičnom predmetu sudjelovao kao sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje ili je postupao kao branitelj, zakonski zastupnik ili opunomoćenik oštećenika, odnosno tužitelja, ili je saslušan kao svjedok ili kao vještak;

d) ako je u istom predmetu sudjelovao u donošenju odluke koja se pobija pravnim lijekom;

đ) ako postoje okolnosti koje izazivaju razumnu dvojbu u njegovu nepristranost.

Članak 47. stavak 1.

Pravo na branitelja

(1) Osumnjičenik, odnosno optuženik može imati branitelja u tijeku cijelog postupka.

Članak 53.

Kada osumnjičenik, odnosno optuženik mora imati branitelja

(1) Osumnjičenik, odnosno optuženik mora imati branitelja već prigodom prvog ispitivanja ako je nijem ili gluh ili ako je osumnjičen za krivično djelo za koje se može izreći kazna dugotrajnog zatvora.

(2) Osumnjičenik, odnosno optuženik mora imati branitelja prigodom izjašnjenja o prijedlogu za određivanje pritvora, za vrijeme dok pritvor traje.

(3) Nakon podizanja optužnice za krivično djelo za koje se može izreći kazna od deset godina zatvora ili teža kazna, optuženik mora imati branitelja u vrijeme dostave optužnice.

(4) Ako osumnjičenik, odnosno optuženik u slučajevima obvezatne obrane ne uzme sam branitelja ili branitelja ne angažiraju osobe iz članka 47. stavak 3. ovoga zakona, branitelja će mu postaviti sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac, odnosno predsjednik vijeća. U ovom slučaju, osumnjičenik, odnosno optuženik ima pravo na branitelja do pravomoćnosti presude, a ako je izrečena kazna dugotrajnog zatvora - i za postupak po izvanrednom pravnom lijeku.

Članak 55.

Pravo branitelja da pregleda spise i dokumentaciju

(1) U tijeku istrage branitelj ima pravo razmatrati spise i razgledati pribavljene predmete koji su u korist osumnjičenika. Ovo pravo se branitelju može uskratiti ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, tužitelj će istodobno sa prijedlogom za određivanje pritvora dostaviti sucu za prethodni postupak, odnosno sucu za prethodno saslušanje i dokaze bitne za procjenu zakonitosti pritvora radi obavještanja branitelja.

(3) Nakon podizanja optužnice, branitelj, osumnjičenik, odnosno optuženik imaju pravo uvida u sve spise i dokaze.

(4) Sudac, odnosno vijeće, kao i tužitelj dužni su da, kada dođu u posjed bilo koje informacije ili činjenice koja može poslužiti kao dokaz na suđenju, stave ih na uvid branitelju, osumnjičeniku, odnosno optuženiku.

(5) U slučaju iz st. 3. i 4. ovoga članka, branitelj, osumnjičenik, odnosno optuženik može izvršiti fotopreslikavanje svih spisa i dokumenata.

Članak 129.

Naredba za oduzimanje predmeta

(1) Predmeti koji se po Krivičnom zakonu imaju oduzeti ili koji mogu poslužiti kao dokaz u krivičnom postupku privremeno će se oduzeti i na temelju sudbene odluke će se osigurati njihovo čuvanje.

(2) Naredbu za oduzimanje predmeta izdaje sudac na prijedlog tužitelja ili ovlaštene službene osobe koja je dobila odobrenje od tužitelja.

(3) Naredba za privremeno oduzimanje predmeta sadrži: naziv suda, pravni temelj za privremeno oduzimanje predmeta, naznaku predmeta za oduzimanje, ime osobe od koje se oduzimaju predmeti, mjesto oduzimanja predmeta i rok za oduzimanje predmeta.

(4) Na temelju izdane naredbe ovlaštena službena osoba obavlja oduzimanje predmeta.

(5) Tko drži takve predmete dužan ih je predati po naredbi suda. Osoba koja ih odbije predati može se kazniti do 50.000

KM, a u slučaju daljnijega odbijanja - može se zatvoriti. Zatvor traje do predaje predmeta ili do okončanja krivičnoga postupka, a najdulje 90 dana. Na isti način postupit će se prema službenoj ili odgovornoj osobi u državnom organu ili pravnoj osobi.

(6) Odredbe stavka 5. ovoga članka odnose se i na podatke pohranjene u kompjutoru ili sličnim uređajima za automatsku obradu podataka. Pri njihovom pribavljanju posebno će voditi računa o propisima koji se odnose na čuvanje tajnosti određenih podataka.

(7) O prizivu protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna ili je naređen zatvor odlučuje vijeće (članak 24. stavak 5.). Priziv ne zadržava izvršenje rješenja.

(8) Pri oduzimanju predmeta naznačit će se gdje su pronađeni i opisat će se a, po potrebi, i na drugi način osigurati će ustvrđivanje njihove istovjetnosti. Za oduzete predmete izdat će se potvrda.

(9) Mjere iz stavka 5. ovoga članka ne mogu se primijeniti prema osumnjičeniku, odnosno optuženiku niti osobama koje su oslobođene dužnosti svjedočenja.

Članak 132.

Popis privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije

(1) Nakon privremenog oduzimanja predmeta i dokumentacije u zapisnik će se popisati privremeno oduzeti predmeti i dokumentacija i izdati o tomu potvrda.

(2) Ako popis predmeta i dokumentacije nije moguć, predmeti i dokumentacija će se staviti u omot i zapečatiti.

(3) Predmet koji je oduzet od fizičke, odnosno pravne osobe ne može se prodati, pokloniti niti se može s njim na drugi način raspolagati.

Članak 134.

Čuvanje privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije

Privremeno oduzeti predmeti i dokumentacija deponuju se u sudu ili sud na drugi način osigurava njihovo čuvanje.

Članak 135.

Otvaranje i pregled privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije

(1) Otvaranje i pregled privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije obavlja tužitelj.

(2) O otvaranju privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije tužitelj je dužan obavijestiti osobu ili poduzeće od kojega su predmeti oduzeti, suca za prethodni postupak i branitelja.

(3) Pri otvaranju i pregledu oduzetih predmeta i dokumentacije mora se voditi računa da njihov sadržaj ne saznaju neovlaštene osobe.

Članak 278. stavak 2.

Pravo suda da ne dozvoli pitanje ili dokaz

(2) Ako sudac, odnosno predsjednik vijeća zaključi da okolnosti koje stranka ili branitelj želi dokazati, nemaju značaja za predmet ili da je ponuđeni dokaz nepotreban, odbit će izvođenje dokaza.

Članak 294. stavak 1.

Vezaost presude za optužbu

Presuda se može odnositi samo na osobu koja je optužena i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u potvrđenoj, odnosno na glavnom pretresu izmijenjenoj optužnici.

Članak 295.

Dokazi na kojima se temelji presuda

(1) Sud temelji presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu.

(2) Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u svezi s ostalim dokazima i na temelju takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.

80. Zakon o suzbijanju organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 111/07) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

(1) Ovaj zakon se donosi u cilju efikasnog suzbijanja organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala u Republici Srpskoj.

(2) U slučaju postojanja nesaglasnosti odredbi nekog drugog zakona Republike Srpske sa ovim zakonom, primjenjuje se ovaj zakon.

Član 2.

Ovim zakonom uređuju se osnivanje, organizacija, nadležnost i ovlaštenja posebnih organizacionih jedinica tužilaštva i suda, te drugih državnih organa u Republici Srpskoj, te se uređuju drugi uslovi radi efikasnog otkrivanja i krivičnog gonjenja učinilaca krivičnih djela određenih ovim zakonom.

Član 3.

Ovaj zakon primjenjuje se u cilju otkrivanja i krivičnog gonjenja za sljedeća krivična djela:

a) krivičnog djela organizovanog kriminala iz člana 383a. Krivičnog zakona Republike Srpske, te krivičnih djela sa elementima organizovanosti, kao i krivičnih djela povezanih sa takvim djelima ili učinocima takvih djela, a u slučajevima kada za postupanje nije nadležno Tužilaštvo i Sud Bosne i Hercegovine;

b) najtežih oblika krivičnih djela protiv privrede i platnog prometa i protiv službene dužnosti kada je zbog okolnosti izvršenja djela ili posljedica djela krivično gonjenje od posebnog značaja za Republiku Srpsku, te krivičnih djela povezanih sa takvim djelima ili učinocima takvih djela;

v) drugih krivičnih djela predviđenih krivičnim zakonodavstvom Republike Srpske, kod kojih je kao najmanja zaprečena kazna zatvora u trajanju od pet godina, a kada je zbog okolnosti izvršenja djela ili posljedica djela krivično gonjenje od posebnog značaja za Republiku Srpsku, te krivičnih djela povezanih s takvim djelima ili učinocima takvih djela.

Član 13.

(1) Ukoliko nadležno tužilaštvo postupajući po prijavi zaključi da iz sadržaja prijave proizilazi da bi za prijavljeno krivično djelo moglo biti nadležno Specijalno tužilaštvo, tužilac koji postupi po prijavi je dužan o tome, bez odlaganja, obavijestiti glavnog tužioca, koji će o istom obavijestiti glavnog specijalnog tužioca, sa navođenjem razloga zbog kojih smatra da su ostvareni uslovi za preuzimanje predmeta.

(2) U slučaju iz prethodnog stava glavni specijalni tužilac će preduzeti potrebne mjere radi ocjene postojanja uslova za preuzimanje predmeta.

Član 28.

(1) U okviru Okružnog suda u Banjoj Luci, formira se Posebno odjeljenje za organizovani i najteže oblike privrednog kriminala (u daljem tekstu: Posebno odjeljenje).

(2) Posebno odjeljenje, nadležno je na čitavoj teritoriji Republike Srpske, za postupanje u slučajevima predviđenim članom 3. ovog zakona, bez obzira na propisanu kaznu za pojedino krivično djelo, odnosno u svim slučajevima kada je od glavnog specijalnog tužioca donijeta odluka o preuzimanju predmeta.

81. Odluka Ustavnog suda Republike Srpske broj U-47/09 od 19. ožujka 2014. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 25/14) u relevantnom dijelu glasi:

Utvrđuje se da članak 30. stavak 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika gospodarskog kriminala ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 37/06, 69/06 i 99/07), odnosno članak 28. stavak 2. Zakona o suzbijanju organiziranog

i najtežih oblika gospodarskog kriminala ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 111/07 - Pročišćeni tekst) u dijelu koji glasi: "odnosno u svim slučajevima kada je od glavnog specijalnog tužitelja donijeta odluka o preuzimanju predmeta" nije u suglasnosti sa Ustavom Republike Srpske. (...)

82. **Zakon o Ustavnom sudu Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 104/11) u relevantnom dijelu glasi:

PRAVNO DJEJSTVO ODLUKA SUDA

Članak 68.

(1) Zakoni, drugi propisi i opći akti koji na temelju odluke Suda prestaju važiti, ne mogu se primjenjivati na odnose koji su nastali prije dana objave odluke Suda, ako do toga dana nisu pravomoćno riješeni.

(2) Propisi i drugi opći akti doneseni za izvršenje zakona, propisa i drugih općih akata koji su na temelju odluke Suda prestali važiti neće se primjenjivati od dana objave odluke Suda, ako iz odluke proizlazi da ti akti nisu u suglasnosti sa Ustavom ili zakonom.

(3) Izvršavanje pravomoćnih pojedinačnih akata donesenih na temelju propisa koji se više ne mogu primjenjivati ne može se dozvoliti niti provesti, a ako je izvršenje početo, bit će obustavljeno.

Članak 69.

(1) Svatko komu je povrijeđeno pravo konačnim ili pravomoćnim pojedinačnim aktom donesenim na temelju zakona ili drugog propisa i općeg akta koji je na temelju odluke Suda prestao važiti ima pravo da traži od mjerodavnog organa izmjenu tog pojedinačnog akta.

(2) Prijedlog za izmjenu konačnog ili pravomoćnog pojedinačnog akta iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana objave odluke u "Službenom glasniku Republike Srpske" ako od dostavljanja pojedinačnog akta do donošenja odluke Suda nije prošlo više od godinu dana.

(3) Odluka Suda iz stavka 1. ovoga članka predstavlja razlog za ponavljanje postupka pred organom koji je donio konačni ili pravomoćni pojedinačni akt.

83. **Zakon o uređenju prostora – Pročišćeni tekst** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 84/02) u relevantnom dijelu glasi:

Član 27.

Parcelacija se vrši na osnovu regulacionog plana i urbanističkog projekta i utvrđuje planom parcelacije koji je njihov sastavni dio.

Za prostorne cjeline za koje ne postoji obaveza donošenja regulacionog plana, odnosno urbanističkog projekta, plan parcelacije se izrađuje na osnovu urbanističkog, odnosno prostornog plana.

Plan parcelacije iz prethodnog stava donosi skupština opštine u skladu sa namjenom površina utvrđenom urbanističkim, odnosno prostornim planom.

Plan parcelacije sadrži plan organizacije prostora, plan infrastrukture, plan regulacionih i građevinskih linija, opšte urbanističke uslove za izgradnju planiranih građevina, kao i uslove za intervencije na postojećim građevinama.

84. **Zakon o građevinskom zemljištu** ("Službeni list SRBiH" br. 34/86, 1/90 i 29/90, te "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 21/92, 29/94, 23/98 i 5/99) u relevantnom dijelu glasi:

Član 17. stav 1.

Skupština opštine može neizgrađeno gradsko građevinsko zemljište dodjeljivati fizičkim i pravnim licima na korišćenje radi izgradnje trajnih građevina (u daljem tekstu: pravo korišćenja

zemljišta radi građenja) ili u zakup radi izgradnje privremenih građevina.

Član 78.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na gradsko građevinsko zemljište primjenjuju se i na ostalo građevinsko zemljište u društvenoj svojini.

85. **Zakon o zemljišnim knjigama Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 67/03) u relevantnom dijelu glasi:

Član 41.

Zainteresovana lica

1. Upis u zemljišnu knjigu je dozvoljen samo uz saglasnost lica koje je u vrijeme podnošenja zahtjeva upisano u zemljišnu knjigu kao nosilac prava vlasništva ili nekog drugog stvarnog prava koje se prenosi, mijenja, ograničava ili briše.

2. Odobrenje prema stavu 1. ovog člana mora biti notarski ovjereno, osim ako se za ugovor na osnovu kojeg se vrši promjena prava zahtjeva notarska obrada.

3. Odobrenje iz stava 1. ovog člana može biti zamijenjeno sudskom odlukom ili sudskim poravnanjem.

Član 42.

Provjera zahtjeva za upis

Kod provjere zahtjeva za upis nadležni zemljišnoknjižni referent ispituje:

1. da li su podneseni potrebni dokumenti u propisanoj formi,
2. da li su dokumenti identični sa stanjem u zemljišnoj knjizi,
3. da li postoji odobrenje iz člana 41. stav 1. ovog zakona.

Član 43.

Odlučivanje o upisu

1. Nakon provjere zahtjeva za upis, zemljišnoknjižni referent donosi rješenje da li će zahtjev potpuno ili djelimično prihvatiti.

2. Zemljišnoknjižni referent donosi rješenje o odbijanju zahtjeva za upis ako:

1. se zemljišnoknjižno tijelo ne nalazi u zemljišnoknjižnom području dotične zemljišnoknjižne kancelarije,
2. lice nije ovlašćeno da zahtjeva upis,
3. pravni osnov upisa nije vidljiv iz predloženih dokumenata,
4. postoji neka druga smetnja koja sprečava upis.

86. **Odluka Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu od 27. travnja 2000. godine** (objavljena u "Službenom glasniku Republike Srpske" broj 12/00), čije je važenje produženo Odlukom od 30. ožujka 2001. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/01), u relevantnom dijelu glasi:

Bez obzira na odredbe bilo kojeg drugog zakona, organi ni jednog entiteta u Bosni i Hercegovini ne mogu raspolagati, dodjeljivati, vršiti prenos, prodavati niti davati na korišćenje ili pod zakup imovinu u državnom vlasništvu, uključujući raniju imovinu u društvenom vlasništvu, izuzev stanova u društvenom vlasništvu.

87. **Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 32/05) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Ovim zakonom se zabranjuje raspolaganje državnom imovinom.

U smislu ove odluke, pod državnom imovinom podrazumijeva se:

1. nepokretna imovina koja pripada državi Bosni i Hercegovini (kao međunarodno priznatoj državi) na osnovu

međunarodnog Sporazuma o pitanjima sukcesije, koji su 29. juna 2001. godine potpisale države Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Slovenija i Savezna Republika Jugoslavija, koja se, na dan donošenja ovog zakona, smatra vlasništvom ili posjedom bilo kojeg nivoa vlasti ili javne organizacije u Republici Srpskoj; i

2. nepokretna imovina na kojoj je pravo raspolaganja i upravljanja imala bivša Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: SR BiH) do 31. decembra 1991. god, koja se na dan donošenja ovog zakona smatra vlasništvom ili posjedom bilo kojeg nivoa vlasti ili javne organizacije ili organa u Republici Srpskoj.

U smislu ovog zakona, pod raspolaganjem navedene imovine smatra se direktni ili indirektni prenos vlasništva.

Član 2.

Bez obzira na odredbe drugog zakona ili propisa, državnom imovinom se može raspolagati samo u skladu s odredbama ovog zakona.

Svaka odluka, akt, ugovor ili bilo koji drugi pravni instrument kojim se raspolaze imovinom iz člana 1. ovog zakona suprotno odredbama ovog zakona, ništav je.

88. Zakon o državnim preduzećima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 3/95 4/96, 21/96 i 3/97) u relevantnom dijelu glasi:

Član 73.

Ako upravni odbor protivno upozorenju direktora donese odluku kojom se nanosi šteta preduzeću, direktor je obavezan takvu odluku obustaviti od izvršenja i o tome obavijestiti nadležni nadzorni odbor i osnivača, čija je odluka konačna.

Član 121.

Upravni odbor donosi odluku o prodaji osnovnih sredstava i sredstava zajedničke potrošnje pojedinačne vrijednosti preko 5.000 dinara, uz prethodnu saglasnost osnivača.

O odluci iz prethodnog stava obavezno se izvještava nadzorni odbor i revizor knjiga.

Ne može se otuđiti osnovno sredstvo ukoliko se time ometa redovna djelatnost.

Prodaja sredstava iz stava 1. ovog člana vrši se putem licitacije. Početna cijena na licitaciji određuje se u visini procijenjene ili revalorizovane cijene sredstava.

Ako javna licitacija ne uspije, ni poslije dva pokušaja, raspolaganje sredstvima iz stava 1. ovog člana vrši se prikupljanjem ponuda više ponuđača.

Sredstvima iz stava 1. ovog člana može se raspolagati i neposrednom pogodbom ako ne uspije raspolaganje prikupljanjem ponuda, s tim što ugovorena cijena ne može biti ispod 80% procijenjene ili revalorizovane vrijednosti sredstava.

89. Zakon o preduzećima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 24/08) u relevantnom dijelu glasi:

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da se primjenjuje Zakon o preduzećima ("Službeni list SFRJ", br. 77/88, 46/90 i 61/90).

90. Zakon o javnim preduzećima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 75/04 od 25. kolovoza 2004. godine) u relevantnom dijelu glasi:

Član 51.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da se primjenjuje Zakon o državnim preduzećima ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 3/95, 4/96, 21/96 i 3/97).

91. Poslovnik o radu JOP "Željezničko-transportno preduzeće Republike Srpske" Doboj od 16. ožujka 1996. godine u relevantnom dijelu glasi:

Član 10.

Radnici stručnih službi koji u okviru poslova radnog mjesta ili po nalogu neposrednog rukovodioca imaju obavezu pripreme prijedloga i materijala za pitanja o kojima raspravlja i odlučuje Upravni odbor, dužni su blagovremeno pripremiti pismeni prijedlog sa obrazloženjem, isti dostaviti Sektoru za pravne poslove radi planiranja potrebe zakazivanja sjednice Upravnog odbora.

Član 21.

Za svaku tačku dnevnog reda određuje se izvjestilac, koji je dužan podnijeti kraće obrazloženje o pitanju o kome se treba raspravljati i donijeti odluku, odnosno zauzeti stav.

Izvjestilac je po pravilu generalni direktor ili lice koje on ovlasti za određenu oblast poslova.

VI. Dopustivost

92. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

93. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

94. U konkretnom slučaju, predmet pobijanja apelacijama AP 2706/11, AP 2949/11, AP 2981/11, AP 2952/11, AP 3053/11, AP 3082/11, AP 3246/11, AP 3320/11 i AP 3447/11 je Presuda Vrhovnog suda broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. travnja 2011. godine, odnosno apelacijama AP 2356/12 i AP 2357/12 i dopunama apelacije u predmetima AP 2706/11 i AP 2891/11 Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske broj 118-0-K-000697 11 Kvlz od 16. ožujka 2012. godine, donesena povodom zahtjeva za zaštitu zakonitosti. Zatim, pobijanu Presudu Vrhovnog suda broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. travnja 2011. godine apelanti su primili u razdoblju od 16. do 30. lipnja 2011. godine, a apelacije su podnesene u razdoblju od 5. srpnja do 29. kolovoza 2011. godine. Pobijanu Presudu Vrhovnog suda broj 118-0-K-000697 11 Kvlz od 16. ožujka 2012. godine apelanti su primili 27. travnja 2012. godine, a apelacije su podnesene 23. svibnja 2012. godine. Također, dopune apelacija u predmetima AP 2706/11 i AP 2981/11 podnesene su 9. svibnja 2012. godine. Dakle, apelacije su podnesene u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacije ispunjavaju i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacije nisu dopustive, niti su očito (*prima facie*) neutemeljene.

95. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacije ispunjavaju uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

96. Apelanti smatraju da im je pobijanim presudama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1, 2. i 3. Europske konvencije. Apelanti Sreten Telebak, Branislav Carević i Cvijan Filipović navode i povredu prava na kažnjavanje samo na temelju zakona iz članka 7. stavak 1. Europske konvencije i prava na zabranu mučenja i podvrgavanja neljudskom i ponižavajućem postupku ili kažnjavanju iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

97. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

98. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

2. Svako tko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.

3. Svako tko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

a. da odmah, na jeziku koji razumije, bude detaljno obaviješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;

b. da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje obrane;

c. da se brani sam ili uz pomoć branitelja koga sam izabere ili, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branitelja, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;

d. da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka obrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe; [...]

99. U konkretnom slučaju se radi o kaznenom postupku u kojem su apelanti proglašeni krivim za kaznena djela propisana zakonom, te su im izrečene kazne zatvora ili uvjetne osude. Prema tome, Ustavni sud mora preispitati je li postupak pred redovitim sudovima bio pravičan onako kako to zahtijeva članak 6. Europske konvencije.

100. Ustavni sud, prije svega, podsjeća na to da je u svojim ranijim odlukama, oslanjajući se na jurisprudenciju Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), zaključio da se pitanje je li optuženi imao pravičan postupak mora riješiti na temelju cjelokupnog postupka (vidi Europski sud, *Monnel and Morris*, odluka od 2. ožujka 1987. godine, serija A, broj 115, str. 21, stavak 54).

101. Ustavni sud zapaža da apelanti kršenje prava na pravično suđenje vide, prije svega, u povredi pravila kaznenog postupka, te s tim u vezi ističu da im je sudio stvarno nenadležni sud koji nije bio nepristran i neovisan, da je pobijanom presudom povrijeđen identitet optužbe i presude, da je sud proizvoljno ocijenio dokaze i pogrešno utvrdio činjenično stanje, te da je na tako pogrešno činjenično stanje pogrešno primijenjeno materijalno pravo. U pojedinim apelacijama se ističu i navodi o povredi prava na obranu, te da je prvostupanjska presuda utemeljena na nezakonitim dokazima.

102. Apelanti ističu i da je u postupku protiv njih prekršeno načelo *in dubio pro reo*, budući da, kako smatraju, nije dokazano da su počinili djela za koja su osuđeni.

103. Ustavni sud podsjeća na to da, kada je u pitanju kazneni postupak, opće jamstvo pravičnog suđenja iz stavka 1. članka 6. Europske konvencije ima elemente koji dopunjuju specifična jamstva utvrđena st. 2. i 3. članka 6 (vidi Europski sud, *Artico protiv Italije*, A 37 [1980]). Kada se radi o slučaju koji potpada pod neko od specifičnih jamstava ustanovljenih st. 2. i 3. članka 6, on može biti razmatran ili u okviru tih jamstava (vidi Europski sud, *Luedicke protiv FRG*, A 29 [1978]; 2 EHRR 149) ili u vezi sa stavkom 1. članka 6 (vidi Europski sud, *Benham protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 1996-III; 22 EHRR 293 GC). Međutim, ukoliko se aplikacija suštinski odnosi na tvrdnju da je postupak u cjelini, uključujući i žalbeni postupak, bio nepravičan, navodi se ispituju u smislu stavka 1. članka 6 (vidi Europski sud,

Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva, A 247-B [1992]; 15 EHRR 417, st. 33-34).

104. U konkretnom slučaju, apelanti pokreću pitanja u vezi s jamstvima ustanovljenim člankom 6. st. 1, 2. i 3, koja se u suštini odnose na tvrdnju da postupak kao cjelina nije bio pravičan, pa će Ustavni sud u tom smislu i ispitati njihove navode.

105. U odnosu na navode apelanata da im nije sudio stvarno nadležni sud, Ustavni sud ističe citirane relevantne odredbe Zakona o suzbijanju kriminala (3, 13. i 28) kojim je ustanovljena nadležnost Okružnog suda i Specijalnog tužiteljstva. Ustavni sud zapaža da je Okružni sud u obrazloženju svoje presude naveo da je, prema članku 28. stavak 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika kriminala (u tekstu koji je važio u vrijeme donošenja pobijanih odluka), Posebno odjeljenje tog suda za organizirani i najteže oblike kriminala nadležno postupati prema optužnici Specijalnog tužiteljstva, a Specijalno tužiteljstvo je nadležno za postupanje u konkretnom kaznenom predmetu na temelju odredaba članka 3. stavak 1. točka b) Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika kriminala, a prema toj odredbi taj zakon se primjenjuje s ciljem otkrivanja kaznenog gonjenja, između ostalih, i najtežih oblika kaznenih djela protiv privrede i platnog prometa i protiv službene dužnosti, kada je zbog okolnosti izvršenja djela ili posljedica djela kazneno gonjenje od posebnog značaja za Republiku Srpsku, te kaznenih djela povezanih s takvim djelima ili učiniteljima takvih djela i činjenici da je Specijalno tužiteljstvo predmet preuzelo od Okružnog tužiteljstva u Doboju kao predmet od značaja za Republiku Srpsku, pogotovo ako se ima u vidu činjenica da su "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj poduzeće čiji je većinski vlasnik Republika Srpska i da je to poduzeće od interesa za Republiku Srpsku. Također je navedeno da nadležnost Posebnog odjeljenja Okružnog suda proizlazi iz odredbe članka 28. stavak 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala, kojim je propisano da je Posebno odjeljenje nadležno za čitav teritorij Republike Srpske, za postupanje predviđeno člankom 3. navedenog zakona, bez obzira na kaznu predviđenu za kazneno djelo, odnosno u svim slučajevima kada je glavni specijalni tužitelj donio odluku o preuzimanju predmeta, a u konkretnom slučaju su to Naredba broj A-128/07 od 7. ožujka 2007. godine i Naredba broj A-234/07 od 15. svibnja 2007. godine. Dakle, Ustavni sud zapaža da iz navedenog jasno proizlazi nadležnost navedenog suda i Tužiteljstva u predmetnoj kaznenoj stvari, prema propisima koji su bili na snazi u vrijeme kada je vođen kazneni postupak.

106. Ustavni sud zapaža da je Ustavni sud Republike Srpske donio Odluku broj U-47/09 od 19. ožujka 2014. godine, kojom je utvrđeno da članak 30. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 37/06, 69/06 i 99/07), odnosno članak 28. stavak 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 111/07 – Prečišćeni tekst) u dijelu koji glasi: "(...) odnosno u svim slučajevima kada je od glavnog specijalnog tužitelja donijeta odluka o preuzimanju predmeta nije u suglasnosti sa Ustavom Republike Srpske". Ustavni sud zapaža da je člankom 68. stavak 1. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske propisano da se zakoni, drugi propisi i opći akti koji na temelju odluke Suda prestaju važiti ne mogu primjenjivati na odnose koji su nastali prije dana objave odluke Suda, ako do toga dana nisu pravomoćno riješeni. Dakle, Odluka Ustavnog suda Republike Srpske donesena je nakon što je postupak protiv apelanata pravomoćno okončan, pa stoga ona ne može biti od utjecaja na njihov slučaj. Ustavni sud primjećuje da iz obrazloženja presude Okružnog suda proizlazi da se, prema odredbi članka 3. stavak 1. točka b) Zakona o suzbijanju

organiziranog i najtežih oblika kriminala, radi o predmetu protiv službene dužnosti čije je kazneno gonjenje od značaja za Republiku Srpsku. Dakle, nadležnost Specijalnog tužiteljstva u konkretnom slučaju nije utemeljena isključivo na ovlasti koja je Specijalnom tužiteljstvu dana na temelju citiranog dijela odredbe članka 28. stavak 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala i za koju je utvrđeno da nije u suglasnosti s Ustavom Republike Srpske, već se radi o predmetu za koji je, prema članku 28. stavak 2, Posebno odjeljenje nadležno na čitavom teritoriju Republike Srpske, za postupanje u slučajevima predviđenim člankom 3. tog zakona, bez obzira na propisanu kaznu za pojedino kazneno djelo, a Ustavni sud Republike Srpske nije utvrdio nesuglasnost tog dijela odredbe s Ustavom Republike Srpske. Stoga, Ustavni sud smatra da su neutemeljeni navodi apelanta da im je sudio stvarno nenadležni sud.

107. U vezi s navodima apelanta da im je povrijeđeno pravo na nepristran sud jer su u Prvostupanjskom vijeću i Drugostupanjskom vijeću koja su donijela pobijane presude bili suci koji su prethodno sudjelovali u donošenju odluka koje se tiču produžavanja mjere pritvora apelantima, Ustavni sud podsjeća na to da je u svojoj praksi već odlučivao o apelacijama koje su s ovog aspekta pokretale gotovo identična pravna pitanja (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1196/09* od 26. siječnja 2012. godine, objavljena na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ccbh.ba). Ustavni sud je u citiranoj odluci istakao da sudjelovanje istog suca u sastavu vijeća koje odlučuje o produženju pritvora i vijeća koje donosi prvostupanjsku ili drugostupanjsku presudu ne može samo po sebi pokrenuti pitanje nepristranog suda. U odluci je zaključeno da su neutemeljeni navodi apelanta jer pri odlučivanju o produženju pritvora sud utvrđuje postojanje ili nepostojanje zakonskih uvjeta za produženje pritvora na temelju dokaza koji su priloženi uz prijedlog za produženje pritvora, te da navodi apelanta da su isti suci bili u mogućnosti ocijeniti dokaze protiv apelanta i pri odlučivanju o produženju pritvora i pri odlučivanju o krivnji samo po sebi ne pokreće pitanje nepristranog suda. S obzirom na to da se razlozi navedeni u Odluci broj *AP 1196/09* u potpunosti mogu primijeniti na konkretan slučaj, Ustavni sud u konkretnoj odluci neće posebno razmatrati navode apelanta, nego se u cijelosti poziva na obrazloženje i razloge dane u citiranoj odluci, imajući u vidu da se oni u cijelosti odnose i na ovu odluku. Stoga, Ustavni sud smatra da su ovi navodi apelanta neutemeljeni.

108. Zatim, Ustavni sud smatra da su neutemeljeni i navodi apelanta Sretena Telebaka da je u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo na pravično suđenje zbog toga što je Okružni sud izmjenom činjeničnog opisa djela tako izmijenio objektivni identitet optužbe specijalnog tužitelja da je djelo dobilo sasvim drugi vid. Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud, odlučujući o identičnim apelantovim žalbenim navodima, u obrazloženju svoje presude jasno ukazao na to da, imajući u vidu odredbe članka 294. ZKP, nema osnove za tvrdnju da je prvostupanjski sud na opisani način prekoračio optužbu. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da je Okružni sud umjesto riječi "dobro u opštoj upotrebi", uporabio riječi "kao zemljište u državnoj svojini", jer nije utvrđeno tijekom postupka da je predmetno zemljište u općoj uporabi, ali da je na nesumnjiv način utvrđeno da se radi o zemljištu u državnom vlasništvu. Pri tome, Ustavni sud ukazuje na to da, prema kaznenopravnoj teoriji i praksi, objektivni identitet optužbe i presude neće biti doveden u pitanje ako se u presudi izmijene okolnosti koje se odnose na bliže svojstvo kaznenog djela, ili na okolnosti koje bliže određuju kazneno djelo, ili ako se u presudi izmijene okolnosti koje nisu bitne za opis djela, te ako se u presudi potpunije i preciznije odredi uopćeni činjenični opis djela iz optužnog akta. U svakom slučaju, objektivni identitet optužbe i presude nije povrijeđen ako se radi

o takvim izmjenama koje ne ulaze u suštinu kaznenog djela sadržanog u optužnici, pod uvjetom da optuženi ne bude osuđen za teže kazneno djelo od onog djela koje je sadržano u optužnom aktu. Ustavni sud zapaža da je, u konkretnom slučaju, apelant osuđen za isto kazneno djelo za koje je optužen, tako da, prema mišljenju Ustavnog suda, time nije narušen objektivni identitet optužnice i presude na način koji bi mogao dovesti u pitanje apelantovo uživanje prava na pravično suđenje, pa stoga ti navodi ne dovode u pitanje uvažavanje jamstava na pravično suđenje iz stavka 3. točka a) u vezi sa stavkom 1. članka 6. Europske konvencije. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da su navodi apelanta Sretena Telebaka neutemeljeni.

109. U pogledu navoda apelanta Sretena Telebaka da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje jer je 4. rujna 2009. godine održana glavna rasprava, iako nije pristupio njegov tadašnji branitelj i da se apelant izjasnio da se ne želi braniti sam, Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja pobijanih presuda, te iz odgovora Specijalnog tužiteljstva proizlazi da je na toj glavnoj raspravi specijalni tužitelj izveo samo jedan dokaz koji se odnosi na kazneno djelo falsificiranja isprave iz članka 377. stavak 1. KZRS, koje je, navodno, izvršio optuženi M. K., a za koje je donesena oslobađajuća presuda koja se ne pobija žalbama.

110. Ustavni sud ističe da pravo na obranu, kako je zajamčeno člankom 6. stavak 3. točka c) Europske konvencije, pretpostavlja procesnopravnu ravnopravnost stranaka u kaznenom postupku i sadrži pravo optuženog da se brani sam ili uz pomoć branitelja kojeg sam izabere, ili da ga, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branitelja, dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde. Također, pravo na obranu je sadržano i u odredbama članka 7. ZKP.

111. U konkretnom slučaju, s obzirom na to da, kako je to navedeno i u pobijanim presudama, apelant Sreten Telebak nije bio u pritvoru, optužen je za kaznena djela za koja obrana nije obvezna, a na navedenoj glavnoj raspravi nije izveden nijedan dokaz koji se odnosi na apelanta, pa na taj način odsustvo branitelja nije bilo štetno za apelantovu obranu. Osim toga, iz obrazloženja presude Okružnog suda proizlazi da bi odlaganjem glavne rasprave došlo do prekoračenja roka od 30 dana od dana održavanja posljednje glavne rasprave, pa bi glavna rasprava u postupku morala početi iznova, a već je do tada trajala godinu dana, što bi onda utjecalo na dužinu trajanja kaznenog postupka i potencijalno ugrozilo pravo svih apelanta i suoptuženih da se u razumnom roku odluči o utemeljenosti kaznene optužbe protiv njih.

112. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da Okružni sud, a što je potvrdio i Vrhovni sud u obje svoje presude, postupajući na opisani način nije povrijedio pravo na obranu apelanta Sretena Telebaka. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su i ti apelantovi navodi neutemeljeni.

113. U pogledu navoda apelanta o kršenju prava na pravično suđenje, koji se odnose na način na koji je prvostupanjski sud ocijenio izvedene dokaze, te u vezi s tim utvrdio činjenično stanje i pogrešno primijenio materijalno i procesno pravo, a takvo činjenično utvrđenje i pravno shvaćanje potvrdio Vrhovni sud, Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Europskog suda i Ustavnog suda, zadaća ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovitih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadaća redovitih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadaća Ustavnog suda jeste ispitati jesu li, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na

pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska. Dakle, u okviru apelacijske nadležnosti Ustavni sud se bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Europske konvencije u postupku pred redovitim sudovima, pa će u konkretnom slučaju Ustavni sud ispitati je li postupak u cjelini bio pravičan u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 20/05* od 18. svibnja 2005. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 58/05). Dalje, Ustavni sud podsjeća na to da se neće miješati u način na koji su redoviti sudovi usvojili dokaze kao dokaznu građu. U vezi s tim, Ustavni sud se neće miješati ni u to kojim dokazima strana u postupku redoviti sudovi poklanjaju povjerenje na temelju slobodne sudačke procjene (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 612/04* od 30. studenog 2004. godine, i Europski sud, *Doorson protiv Nizozemske*, presuda od 6. ožujka 1996. godine, objavljena u Izvješćima broj 1996-II, stavak 78).

114. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise, kada je očito da su redoviti sudovi u određenom postupku proizvoljno postupali kako u postupku utvrđivanja činjenica tako i u postupku primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. travnja 2005. godine, stavak 26). U kontekstu navedenoga, Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istakao da očita proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja se postavljaju, ispitati jesu li pobijane odluke utemeljene na proizvoljnoj primjeni materijalnog i procesnog prava.

115. Također, Ustavni sud ukazuje na to da, prema ustaljenoj praksi Europskog suda i Ustavnog suda, članak 6. stavak 1. Europske konvencije obvezuje sudove da, između ostaloga, obrazlože svoje presude. Ta obveza, međutim, ne može biti shvaćena kao obveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente (vidi Ustavni sud, odluke br. *U 62/01* od 5. travnja 2002. godine i *AP 352/04* od 23. travnja 2005. godine). Mjera u kojoj ta obveza postoji ovisi o prirodi odluke (vidi Europski sud, *Ruiz Torija protiv Španjolske*, presuda od 9. prosinca 1994. godine, serija A, broj 303-A, stavak 29). Europski i Ustavni sud u brojnim su odlukama ukazali na to da domaći sudovi imaju određenu diskrecijsku ocjenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali istodobno imaju obvezu obrazložiti svoju odluku tako što će navesti jasne i razumljive razloge na kojima su tu odluku utemeljili (vidi Europski sud, *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. srpnja 2003. godine, aplikacija broj 37801/97, stavak 36, i, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj *AP 5/05* od 14. ožujka 2006. godine). Svrha obveze da odluka bude obrazložena jeste i da pokaže da je stranama u postupku omogućeno da na ravnopravan i pravičan način budu saslušane u postupku pred sudom (vidi Europski sud, *Kuznetsov i dr. protiv Rusije*, presuda od 11. siječnja 2007. godine, aplikacija broj 184/02). Također, obrazložena odluka daje strani u postupku mogućnost da se žali protiv prvostupanjske odluke, te da drugostupanjski sud razmotri i ispita prvostupanjsku odluku, a omogućava se i javni nadzor nad administriranjem pravde i radom sudstva (*idem*).

116. Dovodeći prethodno iznesene stavove u vezu s konkretnim slučajem, Ustavni sud zapaža da je tijekom postupka pred Vijećem Okružnog suda proveden velik broj dokaza koje su predložili obrana i Specijalno tužiteljstvo, koji su ocijenjeni pojedinačno i u međusobnoj vezi, pri čemu nije izostala analiza

provedenih dokaza, o čemu se Okružni sud detaljno izjasnio u obrazloženju presude, te je nesumnjivo utvrdio da su apelanti počinili kazneno djelo za koje su proglašeni krivim, dajući za svoj stav jasno i argumentirano obrazloženje koje se ne doima proizvoljnim kako u segmentu činjeničnog utvrđenja tako i u segmentu primjene materijalnog i procesnog prava.

117. Iz obrazloženja pobijanih presuda Ustavni sud nije mogao zaključiti da je prekršena odredba članka 295. ZKP, koja propisuje na kojim se dokazima temelji presuda. Naime, u konkretnom slučaju, u obrazloženju pobijane presude Okružnog suda iscrpno su pobrojani dokazi koje je sud proveo na glavnoj raspravi, ukazano je na to na kojim od provedenih dokaza je presuda utemeljena, u pogledu tih dokaza nije izostala brižljiva i savjesna ocjena kako pojedinačno tako i u vezi s drugim dokazima, te su dana obrazloženja i razlozi zbog kojih je svaki od tih dokaza prihvaćen. Takva obrazloženja ne ostavljaju utisak proizvoljnosti, niti se može zaključiti da je Vijeće Okružnog suda prekoračilo načelo slobodne ocjene dokaza, pogotovo ne na način koji bi doveo u pitanje jamstva prava na pravično suđenje, niti je dokazni postupak zlouporabljn na štetu apelanata, u smislu prava na pravičan postupak i načela jednakosti oružja, što je važan element pravičnog suđenja i što podrazumijeva da objema stranama mora biti dana razumna mogućnost izlaganja svog predmeta, uključujući i iznošenje dokazne građe pod uvjetima koji ih ne stavljaju u znatno podređen položaj u odnosu na protivnika (vidi Europski sud, *Dombo B. V. protiv Nizozemske*, presuda od 27. listopada 1993. godine, serija A, broj 274, str. 19). Prema tome, Ustavni sud smatra da procjena dokaza prvostupanjskog suda, koju je potvrdio i drugostupanjski sud, nije bila očito proizvoljna.

118. Osim toga, Ustavni sud smatra da su neutemeljeni i navodi apelanata Sretena Telebaka i Branislava Carevića da su presude utemeljene na nezakonitim dokazima, jer su, prema njihovom shvaćanju, svi materijalni dokazi optužbe pribavljeni na nezakonit način, s obzirom na to da ih je Specijalno tužiteljstvo izuzelo iz "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboja bez naredbe suca za prethodni postupak, da nakon izuzimanja materijalnih dokaza oni nisu predani sucu za prethodni postupak, da nisu čuvani u depozitu suda, te da nije održano ročište za otvaranje i pregled privremeno oduzete dokumentacije. Ustavni sud smatra da je Okružni sud dao jasno i logično obrazloženje da u konkretnom slučaju nije ni postojala potreba da sudac za prethodni postupak izda naredbu za oduzimanje predmeta, jer je takvo izdavanje naredbe nužno samo u situacijama kada se trebaju primijeniti sredstva prinude, odnosno kada se osobe protivite oduzimanju predmeta ili se utemeljeno očekuje da osoba neće dragovoljno predati predmete, sakriti ih ili ih uništiti, a u konkretnom slučaju "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboja, kao i druge ustanove, dragovoljno su predale sve materijalne dokaze optužbe, a na zahtjev Specijalnog tužiteljstva, pa, s obzirom na to da svi ti materijalni dokazi nisu oduzeti prema naredbi suca za prethodni postupak, ne postoji obveza da se oni predaju sucu za prethodni postupak, niti da se čuvaju u sudu, niti je obvezno održavanje ročišta za pregled privremeno oduzete dokumentacije. S obzirom na navedeno, slijedi da se ni u ovome dijelu obrazloženje pobijanih presuda ne ukazuje proizvoljnim, niti da su odredbe procesnog zakona povrijeđene na štetu apelanata. Također, iz svega prezentiranoga Ustavnom sudu ne proizlazi da je obrani apelanata uskraćena mogućnost uvida u bilo koji dokaz.

119. Konačno, Ustavni sud smatra da su sudovi detaljno obrazložili i primjenu zakona i drugih propisa kao blanketnih propisa. Naime, suprotno navodima apelanata Sretena Telebaka koji je proglašen krivim za kazneno djelo zlouporabe ovlasti i položaja, u prvostupanjskoj presudi je detaljno obrazloženo da je u vrijeme počinjenja kaznenog djela na snazi bio Zakon o

državnim preduzećima, koji je bio na snazi sve do donošenja Zakona o javnim preduzećima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 75/04), te da su se "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj u međuvremenu transformirale u akcionarsko društvo, jer je većinski vlasnik ovog poduzeća i dalje bila Republika Srpska i do stupanja na snagu Zakona o javnim preduzećima 2004. godine Vlada Republike Srpske je donosila odluke vezane za strateška pitanja o poslovanju "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj u formi davanja ili nedavanja suglasnosti na određene odluke tijela upravljanja, odnosno posloводства poduzeća, koje su se, kao i sve druge odluke Vlade, objavljivale u "Službenom glasniku Republike Srpske". Osim toga, u kritičnom razdoblju sve članove Upravnog odbora "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj imenovala je Vlada Republike Srpske, sukladno članku 60. stavak 1. Zakona o državnim preduzećima, što, također, upućuje na zaključak da je u vrijeme počinjenja kaznenog djela bio u primjeni Zakon o državnim preduzećima, konkretno odredbe čl. 73. i 121.

120. Zatim, Ustavni sud zapaža da, iako Okružni sud prilikom pozivanja na članak 27. Pravilnika 251 tehničko-kolske djelatnosti nije citirao službeno glasilo u kojem je taj pravilnik objavljen, iz pobijanih presuda ne proizlazi da je Okružni sud primjenjivao pravilnik koji je donesen tek 2005. godine, a ni apelant nije ničim potkrijepio svoj navod da je Okružni sud primijenio upravo odredbu članka 27. pravilnika koji je donesen 2005. godine, a ne odredbu članka 27. pravilnika koji je važio u vrijeme počinjenja kaznenog djela.

121. Ustavni sud ne vidi proizvoljnost u zaključku da su apelanti Branislav Carević, Zoran Pušac, B. P. i Momčilo Vračar, te apelant Sreten Telebak proglašeni krivim za kazneno djelo nesavjesnog rada u službi iz članka 344. stavak 2. u vezi sa stavkom 1. Krivičnog zakonika RS, jer su, osim postupanja protivno Zakonu o građevinskom zemljištu, Zakonu o državnim preduzećima i Poslovniku o radu Upravnog odbora "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, postupali i protivno odlukama Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini od 27. travnja 2000. godine i 30. ožujka 2001. godine, prema kojima, bez obzira na odredbe bilo kojeg drugog zakona, tijela nijednog entiteta u Bosni i Hercegovini ne mogu raspolagati, dodjeljivati, prenositi, prodavati niti davati na korištenje ili pod zakup imovinu u državnom vlasništvu, uključujući raniju imovinu u društvenom vlasništvu, izuzev stanova u društvenom vlasništvu, a da su apelanti Goran Kunić, R. B. i Slavica Šurlan koji su proglašeni krivim za izvršenje kaznenog djela nesavjesnog rad u službi iz članka 354. stavak 2. u vezi sa stavkom 1. KZRS, osim postupanja protivno odredbama Zakona o uređenju – Prečišćeni tekst (Goran Kunić), Zakona o građevinskom zemljištu (R. B.), Zakona o zemljišnim knjigama (Slavica Šurlan), postupali protivno odredbama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom, kojim je propisano da tijela entiteta ne mogu raspolagati, dodjeljivati, prenositi, prodavati niti davati na korištenje ili pod zakup imovinu u državnom vlasništvu, uključujući raniju imovinu u društvenom vlasništvu, te da se pod raspolaganjem državnom imovinom Republike Srpske smatra izravni ili neizravni prijenos vlasništva.

122. Također, Vrhovni sud je obrazložio zbog čega je odbio žalbe apelanata. Ustavni sud napominje da konačne odluke žalbenih sudova ne moraju imati iscrpna obrazloženja (vidi Europska komisija za ljudska prava, Odluka o dopustivosti broj 8769/97 od 16. srpnja 1981. godine, OI 25), već obrazloženja koja se tiču relevantnih žalbenih navoda, koje kao takve ocijeni nadležni sud. U konkretnom slučaju, iz stanja u spisu i navoda apelacije Ustavni sud nije mogao zaključiti da postoji bilo šta što ukazuje na to da je Vrhovni sud propustio osvrnuti se na žalbene navode. Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud za svoje stajalište dao zadovoljavajuća obrazloženja. Ustavni sud, u tom kontekstu,

apostrofira svoj stav da je zadaća redovitih sudova ocijeniti koje će dokaze prihvatiti, a koje ne, te da Ustavni sud nema nadležnost zamijeniti redovite sudove u pogledu ocjene dokaza, ukoliko takva ocjena dokaza nije očito proizvoljna i nije dovela do kršenja ustavnih prava.

123. Konačno, Ustavni sud nije mogao zaključiti da je prilikom ocjene provedenih dokaza i utvrđivanja činjenica relevantnih za kaznenu odgovornost apelanata došlo do zanemarivanja obveze suda da vodi računa i o načelu *in dubio pro reo* i pretpostavci nevinosti, kao ni da je na bilo koji način dovedena u pitanje zakonitost dokaza provedenih na glavnoj raspravi, odnosno da im je uskraćeno pravo na obranu.

124. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da u pobijanim odlukama nema ničega što bi ukazivalo na proizvoljnost, bilo kod utvrđivanja i ocjene činjenica, bilo kod primjene materijalnog i procesnog prava, te da pobijane odluke sadrže obrazloženje koje zadovoljava zahtjeve iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Stoga, Ustavni sud smatra da nema kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

Kažnjavanje samo na temelju zakona

125. Apelanti tvrde i da im je povrijeđeno pravo iz članka 7. stavak 1. Europske konvencije, ukazujući na to da je u njihovom slučaju primijenjen Zakon o suzbijanju organiziranog i drugih oblika privrednog kriminala, koji je objavljen u "Službenom glasniku Republike Srpske" broj 37/06 od 5. travnja 2006. godine, a stupio na snagu 13. travnja 2006. godine, dok su radnje za koje su proglašeni krivim i osuđeni počinjene u razdoblju od 2. listopada 2001. do 7. srpnja 2005. godine.

126. Članak 7. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. *Nitko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.*

127. Članak 7. Europske konvencije objedinjuje načelo da samo zakon može ustanoviti kazneno djelo i propisati kaznu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*). Zbog toga, prva zadaća suda jeste provjeriti je li u vrijeme kada je optuženi počinio radnju koja je dovela do optuživanja i kažnjavanja bila na snazi odredba domaćeg ili međunarodnog prava koja je takav akt činila kažnjivim. Istodobno, članak 7. Europske konvencije zabranjuje širenje područja primjene postojećih kaznenih djela na radnje koje ranije nisu bile kaznena djela, te široko tumačenje kaznenog zakona na štetu optuženog, naprimjer, analogijom (vidi Europski sud, *Come i drugi protiv Belgije*, aplikacije br. 32472/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96, 33210/96 i 145, ECHR 2000-VII).

128. U predmetu *Kokkinakis protiv Grčke* (serija A, br. 260-A, str. 22, stavak 52), Europski sud je tumačio članak 7. Europske konvencije tako da taj članak nije ograničen na zabranu retroaktivne primjene kaznenog zakona na aplikantovu štetu, već taj članak, mnogo općenitije, sadrži načelo da samo zakon može ustanoviti postojanje kaznenog djela i da samo zakon može propisati kaznu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), kao i načelo da se kazneni zakon ne smije široko tumačiti na štetu optuženog. U navedenom predmetu Europski sud je posebno istaknuo da je taj zahtjev članka 7. Europske konvencije zadovoljen kada pojedinac iz sadržaja relevantne odredbe, ukoliko je potrebno i uz pomoć tumačenja suda, može shvatiti koje kaznene radnje i propusti ga mogu učiniti kazneno odgovornim.

129. U konkretnom slučaju, apelanti su proglašeni krivim za kaznena djela zloporabe službenog položaja ili ovlasti i

nesavjestan rad u službi, koja su u vrijeme izvršenja tih kaznenih djela bila propisana odredbama KZRS, odnosno Krivičnog zakonika RS. Zakon o suzbijanju organiziranog i drugih oblika najtežeg kriminala uopće ne sadrži odredbe kojim se propisuju ova kaznena djela. Slijedi da činjenica da je nadležnost Tužiteljstva i nadležnost suda za postupanje u ovom kaznenom predmetu utemeljena na odredbama zakona koji je stupio na snagu nakon izvršenja kaznenih djela ne predstavlja retroaktivnu primjenu kaznenog prava u smislu odredaba članka 7. Europske konvencije, s obzirom na to da su na apelante primijenjeni materijalni propisi – kazneni zakoni koji su važili u vrijeme izvršenja kaznenih djela.

130. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da su neutemeljeni i navodi apelanata o povredi članka 7. Europske konvencije.

Zabrana mučenja i podvrgavanja neljudskom i ponižavajućem postupku ili kažnjavanju

131. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

b) Pravo osobe da ne bude podvrgnuta mučenju ili nehumanom ili ponižavajućem postupku ili kazni.

132. Članak 3. Europske konvencije glasi:

Nitko neće biti podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju.

133. Apelanti Sreten Telebak i Branislav Carević ističu da im je u postupku povrijeđeno pravo iz članka 3. Europske konvencije, kojim je određeno da nitko neće biti podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju. To pravo je jedno od apsolutnih prava Europske konvencije od čije provedbe države nikada ne mogu odstupiti, čak ni u vrijeme rata.

134. Ustavni sud naglašava da je u svojoj praksi izrazio stav da mučenje ili nehumano postupanje mora imati minimalan stupanj jačine ukoliko se svrstava u okvir članka 3. Europske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 81/04 od 28. siječnja 2005. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 30/05). Procjena ovog minimuma je po prirodi stvari relativna i ovisi o svim okolnostima predmeta, kao što su priroda i sadržaj postupka, njegovo trajanje i njegove tjelesne i psihičke posljedice, a u nekim slučajevima i spol, starosna dob i zdravstveno stanje žrtve (vidi Europski sud, *Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 18. siječnja 1978. godine, serija A, broj 25, stranica 65, stavak 162). U pogledu ponašanja tijela vlasti, posebni faktori koji se uzimaju u obzir su ponašanje tijela vlasti nakon relevantnog događaja i mjera do koje je proveden postupak u vezi s događajem (vidi Europski sud, *Gakici protiv Turske*, presuda od 10. svibnja 2001. godine, Odluke i izvješća 2001. IV, stavak 156). Osim toga, Ustavni sud naglašava i da određena razina patnje postoji kada se predoče dovoljni dokazi o nastalim povredama (vidi bivši Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, Odluka broj CH/97/34, *Šljivo protiv Republike Srpske*), kao i da podnositelj apelacije mora dostaviti bar neke elemente dokaza koji se odnose na navodno nehumano postupanje (vidi odluku Ombudsmana za ljudska prava, predmet broj 331/97, *R. G. protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, Izvješća od 6. travnja 1998. godine, stavak 109).

135. Apelanti su istakli da su s lisicama na rukama lišeni slobode, te da su nakon lišenja slobode do izvođenja pred suca za prethodni postupak bili cijelu noć lisicama vezani za radijator. Međutim, iz dostavljene dokumentacije ne proizlaze bilo kakvi dokazi koji bi potvrdili te navode, niti proizlazi da su se apelanti prilikom prvog ispitivanja pred tužiteljem ili na ročištima za odlučivanje o prijedlogu za određivanje, odnosno produženje

pritvora, žalili na tretman prema njima. Ustavni sud ističe da je tvrdnja o ponižavajućem tretmanu ozbiljna tvrdnja i kao takva mora biti potkrijepljena jasnim dokazima o povredi, patnji ili trpljenju, ili se bar mora pokazati da su se apelanti na takav tretman žalili i da su tražili zaštitu, ali da im je ispitivanje tih navoda ili zaštite uskraćeno. S obzirom na to da apelanti nisu dostavili dokaze koji bi potkrijepili tvrdnju da je povrijeđeno pravo da ne budu podvrgnuti mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem tretmanu, Ustavni sud zaključuje da su ti navodi apelanata neutemeljeni.

136. Također, Ustavni sud ne vidi povredu tog prava ni u odnosu na ponašanje Okružnog suda tijekom prvostupanjskog postupka prema apellantu Sretenu Telebaku. Naime, Okružni sud je angažirao vještaka radi provjere apellantovog zdravstvenog stanja, odnosno kako bi se utvrdila njegova sposobnost da prati suđenje. Činjenica da apellant nije bio zadovoljan nalazom i mišljenjem vještaka koji je obavio vještačenje i koji je utvrdio da je apellant sposoban pratiti suđenje ne ukazuje na to da je apellant bio izložen nečovječnom ili ponižavajućem tretmanu.

137. S obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da su i navodi apelanata o kršenju prava iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije neutemeljeni.

VIII. Zaključak

138. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u situaciji kada je Ustavni sud iz obrazloženja pobijane presude utvrdio da kaznenopravna odgovornost apelanata za kazneno djelo za koje su proglašeni krivim i osuđeni nije utvrđena proizvoljnom ocjenom dokaza, već suprotno, nakon neposredne i sveobuhvatne analize i ocjene dokaza pojedinačno i u međusobnoj vezi, odakle je nesumnjivo proistekao zaključak da su apelanti počinili kaznena djela koja su im stavljena na teret i na temelju kojih niti jedno značajno pitanje nije ostalo nerazjašnjeno u smislu načela presumpcije nevinosti i *in dubio pro reo*. Također, sud je u pobijanoj presudi dao jasne i precizne razloge u pogledu dokaza koje je prihvatio i onih koje nije prihvatio, uz obrazloženje koje ni u kojem slučaju ne ostavlja utisak proizvoljnosti, pri čemu je primjena materijalnog i procesnog prava bila sukladna jamstvima koja pružaju članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 6. i 7. Europske konvencije.

139. Također, Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije jer apelanti Sreten Telebak i Branislav Carević Ustavnom sudu nisu dokazali da je u konkretnom postupku povrijeđeno to ustavno pravo, niti je to Ustavni sud zaključio na temelju uvida u cjelokupan spis.

140. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

141. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 2706/11**, рјешавајући апелације **Славине Шурлан и др.**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – Пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Валерија Галић, председница
Миодраг Симовић, потпредседник

Сеада Палаврић, потпредсједница

Мато Тадић, судија

Мирсад Ђеман, судија

на сједници одржаној 10. фебруара 2015. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбијају се као неосноване апелације **Б. П., Р. Б., Горана Кунића, Цвијана Филиповића и Момчила Врачара** поднесене против Пресуде Врховног суда Републике Српске број 118-0-К-000679-10 Кж од 28. априла 2011. године и Пресуде Окружног суда у Бањалуци, Посебно одјељење за организовани и најтеже облике привредног криминала, број 011-0-К-08-000-007-п од 1. јула 2010. године.

Одбијају се као неосноване апелације **Славице Шурлан, Зорана Пушца, Сретена Телебака и Бранислава Царевића** поднесене против Пресуде Врховног суда Републике Српске број 118-0-К-000697-11 Квлз од 16. марта 2012. године, Пресуде Врховног суда Републике Српске број 118-0-К-000679-10 Кж од 28. априла 2011. године и Пресуде Окружног суда у Бањалуци, Посебно одјељење за организовани и најтеже облике привредног криминала, број 011-0-К-08-000-007-п од 1. јула 2010. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Славица Шурлан из Приједора, Б. П. из Теслића, Р. Б. из Приједора, Зоран Пушца из Приједора, Сретен Телебак из Добоја, Бранислав Царевић из Бањалуке, Горан Кунић из Приједора, Цвијан Филиповић из Добоја (у даљњем тексту: апеланти), које заступају Миодраг Деретић, Драшко Зећ, Јасминка Јовишевић, Јадранка Ивановић, Миленко Радоњић и Милутин Ђорђевић Ђоле, адвокати из Приједора, Бањалуке и Добоја, поднијели су у периоду од 5. јула 2011. године до 29. септембра 2013. године апелације Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) број 118-0-К-000679-10 Кж од 28. априла 2011. године и Пресуде Окружног суда у Бањалуци, Посебно одјељење за организовани и најтеже облике привредног криминала (у даљњем тексту: Окружни суд), број 011-0-К-08-000-007-п од 1. јула 2010. године.

2. Апелант Сретен Телебак у апелацији је поставио захтјев за доношење привремене мјере којом би Уставни суд одложио извршење изречене казне затвора до доношења одлуке о апелацији.

3. Апелације су регистроване под бр. *АП 2706/11, АП 2949/11, АП 2981/11, АП 2952/11, АП 3053/11, АП 3082/11, АП 3246/11, АП 3320/11 и АП 3447/11.*

4. Апеланти Славица Шурлан и Зоран Пушца су 9. маја 2012. године допунили апелацију тако што су оспорили и Пресуду Врховног суда број 118-0-К-000697-11 Квлз од 16. марта 2012. године, која је донесена поводом захтјева за заштиту законитости.

5. Апеланти Сретен Телебак и Бранислав Царевић су 23. маја 2012. године поднијели посебне апелације против Пресуде Врховног суда број 118-0-К-000697-11 Квлз од 16. марта 2012. године.

6. Апелације су регистроване под бр. *АП 2356/12 и АП 2357/12.*

7. Апеланти су у јуну 2014. године доставили Уставном суду поднеске у којима су приложили Одлуку Уставног суда Републике Српске број У-47/09 од 19. марта 2014. године.

II. Поступак пред Уставним судом

8. Уставни суд је донио Одлуку о привременој мјери број *АП 3053/11* од 9. новембра 2011. године, којом је одбио захтјев апеланта Сретена Телебака за доношење привремене мјере.

9. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда, Окружног суда и Окружног тужилаштва Бањалука, Специјално тужилаштво (у даљњем тексту: Специјално тужилаштво), затражено је 26. августа 2011. године, 28. марта 2011. године и 22. маја 2014. године да доставе одговоре на апелације.

10. Специјално тужилаштво је доставило одговор на апелације 14. септембра 2011. године, 10. априла 2014. године и 29. маја 2014. године, Окружни суд 14. септембра 2011. године, 7. априла 2014. године и 30. јуна 2014. године, а Врховни суд 8. септембра 2011. године и 30. јуна 2014. године.

11. На захтјев судије Златка М. Кнежевића, Уставни суд је, на основу члана 90 став (1) тачка ц) Правила Уставног суда, донио одлуку да он не учествује у раду и одлучивању у овом предмету.

12. С обзиром на то да је Уставном суду достављено више апелација из његове надлежности које се односе на исти чињенични и правни основ, Уставни суд је, у складу с чланом 32 став (1) Правила Уставног суда, донио одлуку о спајању предмета бр. *АП 2706/11, АП 2949/11, АП 2981/11, АП 2952/11, АП 3053/11 и АП 3082/11, АП 3246/11, АП 3320/11, АП 3447/11, АП 2356/12 и АП 2357/12*, у којима ће се водити један поступак и донијети једна одлука под бројем *АП 2706/11.*

III. Чињенично стање

13. Чињенице предмета које произилазе из навода апеланата и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

14. Пресудом Окружног суда број 011-0-К-08-000-007-п од 1. јула 2010. године апелант Сретен Телебак проглашен је кривим због кривичног дјела злоупотребе службеног положаја или овлашћења у покушају из члана 347 став 4 у вези са ставом 3 Кривичног закона Републике Српске (у даљњем тексту: КЗРС) и кривичног дјела несавјесног рада у служби из члана 344 став 2 у вези са ставом 1 Кривичног законика Републике Српске (у даљњем тексту: Кривични законик РС); апелант Цвијан Филиповић због кривичног дјела злоупотребе службеног положаја или овлашћења из члана 347 став 3 КЗРС и кривичног дјела злоупотребе службеног положаја или овлашћења из члана 347 став 4 КЗРС у вези са ставом 3 КЗРС; апеланти Бранислав Царевић, Зоран Пушца, Б. П. и Момчило Врачар због кривичног дјела несавјесног рада у служби из члана 344 став 2 у вези са ставом 1 Кривичног законика РС; апеланти Горан Кунић, Р. Б. и Славица Шурлан због кривичног дјела несавјесног рада у служби из члана 354 став 2 у вези са ставом 1 КЗРС.

15. Окружни суд је апеланта Сретена Телебака осудио на јединствену казну затвора у трајању од једне године и десет мјесеци, апеланта Цвијана Филиповића на јединствену казну затвора од једне године и једног мјесеца, апеланте Бранислава Царевића, Зорана Пушца, Б. П. и Момчила Врачара на казну затвора у трајању од три мјесеца, апеланте Горана Кунића и Р. Б. на казну затвора у трајању од десет мјесеци, а апеланткињи Славици Шурлан је изрекао условну осуду којом јој утврђује казну затвора у трајању од шест мјесеци и истовремено одређује да се казна неће извршити

уколико апеланткиња у року од двије године не почини неко ново кривично дјело.

16. Примјеном одредбе члана 44 став 1 КЗРС апелантима је у изречене казне затвора и условне осуде урачунато вријеме проведено у притвору, а примјеном одредби члана 99 став 1, а у вези с чланом 96 ст. 1, 2 и 3 Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљњем тексту: ЗКПРС) апеланти су обавезани да заједно с осталим оптуженим солидарно плате трошкове кривичног поступка и судски паушал у износу како је поближе одређено изреком пресуде.

17. Окружни суд је утврдио (тачка 1 изреке пресуде) да је апелант Сретен Телебак у периоду од 12. марта 2004. године до 11. маја 2006. године у Добоју, у својству генералног директора предузећа "Железнице Републике Српске" а.д. Добој, као службено лице, у намјери да другом прибави имовинску корист, искористио свој положај тако што је, поступајући супротно одредбама чл. 73 и 121 Закона о државним предузећима ("Службени гласник Републике Српске" број 3/95), те члана 27 Правилника 251 техничко-колске дјелатности "Железница Републике Српске" а.д. Добој, уз претходни договор с Борком Трукуља, 12. марта 2004. године, без претходне сагласности Владе Републике Српске, оснивача наведеног предузећа, расписао оглас о јавној лиценци за продају 89 теретних вагона у својини "Железница Републике Српске" а.д. Добој, који су се налазили у Републици Словенији, као старих, дотрајалих вагона и вагона подобних за расходевање, с почетном цијеном од 26.645,93 КМ по вагону, за понуђаче из Босне и Херцеговине, односно 13.623,85 евра по вагону за понуђаче из иностранства, иако је знао да ти вагони нису подобни за касацију, у складу с одредбама члана 27 Правилника 251 техничко-колске дјелатности, позивајући се на фалсификовану Одлуку о ремонту 100 и касацији 90 вагона "Железница Републике Српске" а.д. Добој, који се налазе на подручју Републике Словеније, број 16041/03 од 2. децембра 2003. године, коју је сачинила Борка Трукуља, иако је знао да та одлука није донесена на V ванредној сједници Управног одбора "Железница Републике Српске" а.д. Добој, одржаној 19. новембра 2003. године, јер је наведеној сједници присуствовао, те знајући да тој одлуци није претходила процедура комисијског прегледа вагона ради утврђивања који су вагони за касацију, прописана чланом 27 Правилника 251 техничко-колске дјелатности "Железница Републике Српске" а.д. Добој. Потом је 26. марта 2004. године, пропуштајући да такву незакониту одлуку, у смислу одредби члана 73 Закона о државним предузећима, обустави од извршења, донио акт број 4539/04 о расписивању поновног јавног надметања за продају предметних вагона, уз почетну цијену од 15.000,00 КМ по вагону за понуђаче из БиХ, односно 7.669,40 евра по вагону за понуђаче из иностранства, с назначеним роком доспијећа понуда до 14. априла 2004. године. Затим је 30. марта 2004. године Управном одбору "Железница Републике Српске" а.д. Добој упутио писмени захтјев за давање сагласности за одређивање продајне цијене за 89 вагона који се налазе у Словенији, који је у његово име и уз његово овлашћење потписао Ранко Предојевић, тадашњи извршни директор послова пријевоза предузећа "Железнице Републике Српске" а.д. Добој, наводећи у захтјеву да на поновљеном надметању није достављена ниједна понуда за куповину вагона, иако је знао да рок за достављање понуда није истекао, те износећи у захтјеву да је Управни одбор "Железница Републике Српске" а.д. Добој донио одлуку о касацији вагона. Након тога је оптужени М. К. (који је правоснажно ослобођен у овом поступку), председник Управног одбора "Железница Републике

Српске" а.д. Добој, донио одлуку о касацији вагона, након чега је М. К., дакле председник Управног одбора "Железница Републике Српске" а.д. Добој, под бројем 5822/04 од 19. априла 2004. године, сачинио и потписао Одлуку о јавној продаји и расходевању 89 вагона, да би 16. марта 2005. године, под бројем 3617-1/05, Скупштина акционара предузећа "Железнице Републике Српске" а.д. Добој донијела Одлуку о расходевању и јавној продаји теретних и путничких вагона, којом се одобрава расходевање и продаја путем јавног надметања, између осталог, и 89 теретних вагона, својина "Железница Републике Српске" а.д. Добој, који се налазе на пругама словеначких железница. Та одлука је донесена на основу Одлуке о јавној продаји и расходевању 89 вагона број 5822/04 од 19. априла 2004. године, те Приједлога кола за касацију број 3615/05 од 9. марта 2005. године, који је Надзорном одбору "Железница Републике Српске" а.д. Добој поднио апелант Цвијан Филиповић, као и фалсификованог Комисијског извјештаја о приједлогу за расходевање предметних вагона (ТК-5) од 17. фебруара 2004. године, а тај извјештај су сачинили и потписали апелант Цвијан Филиповић и оптужени З. С., заједно са сада умрлим С. М., те је на основу наведених одлука и радњи, након обављене процедуре јавног надметања за продају наведених вагона и избора најповољнијег понуђача, 11. маја 2006. године, у намјери да предузећу "Панон-вагон" д.о.о. Суботица прибави имовинску корист у износу од 779.072,39 КМ, с наведеним предузећем закључио уговор о купопродаји 89 теретних вагона, који је у име "Железница Републике Српске" а.д. Добој, те у име апеланта Сретена Телебака и уз његово овлашћење, потписао Ранко Предојевић, тадашњи извршни директор послова пријевоза предузећа "Железнице Републике Српске" а.д. Добој, за купопродајну цијену од 294.145,00 евра, што у противвриједности износи 575.297,61 КМ, иако је тржишна цијена вагона 11. маја 2006. године износила 1.354.370,00 КМ.

18. Наведена имовинска корист ипак није прибављена, јер је ново руководство "Железница Републике Српске" а.д. Добој раскинуло Уговор о продаји 89 вагона од 11. маја 2006. године и вагони су враћени на пруге "Железница Републике Српске", због чега је кривично дјело остало у покушају.

19. Окружни суд је утврдио (тачка 5 изреке пресуде) да је апелант Сретен Телебак 20. децембра 2001. године у својству генералног директора ЈОП "Железнице Републике Српске" закључио Уговор о пословно-техничкој сарадњи с Трговачко-угоститељским предузећем (у даљњем тексту: ТУП) "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи. На основу тог уговора ЈОП "Железнице Републике Српске" Добој је дао сагласност да ТУП "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи на железничком земљишту у површини од 25.000 м² у станици Омарска, означено са к. ч. како је поближе наведено у образложењу пресуде, изгради терминал за складиштење нафте и нафтних деривата, уз обавезу да ТУП "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи пругама "Железница Републике Српске" мјесечно превезе 1.200.000 литара нафтних деривата, те уз обавезу закључења посебног уговора о пословно-техничкој сарадњи. Окружни суд је, такође, утврдио да је апелант тај уговор закључио на неодређено вријеме, те да је, иако је знао какве правне последице закључење таквог уговора може да проузрокује, наведеним уговором омогућио ТУП "Пети неплан" увођење у посјед земљишта у државној својини, изградњу трајних грађевина на том земљишту и укњижбу права својине у корист ТУП "Пети неплан" на објектима терминала за складиштење нафте и нафтних деривата који су саграђени на том земљишту, као и укњижбу права својине на истом

земљишту. На основу тога Република Српска је изгубила право својине на том земљишту, чиме је за њу наступила имовинска штета у износу од 125.000,00 KM на име вриједности тог земљишта.

20. У односу на апеланта Цвијана Филиповића (тачка 2 изреке пресуде) утврђено је да су 17. фебруара 2004. године у Добоју, у својству члана Комисије "Железница Републике Српске" а.д. Добој за преглед вагона, својина "Железница Републике Српске" а.д. Добој, који су се налазили у Словенији, апелант Цвијан Филиповић, шеф Техничко-колске службе "Железница Републике Српске" а.д. Добој – Сектор за експлоатацију, и З. С., заједно са С. М., као одговорна лица, уз претходни заједнички договор, у намјери да другоме прибаве имовинску корист, користећи своја овлашћења, након што су, према налогу генералног директора "Железница Републике Српске" а.д. Добој Сретена Телебака, у периоду од 5. фебруара до 12. фебруара 2004. године на жељезничким станицама у Републици Словенији прегледали 89 кола, својина "Железница Републике Српске" а.д. Добој, сачинили и потписали пословну исправу, односно комисијски извјештај о приједлогу за расходовање кола у својини "Железница Републике Српске" а.д. Добој, у ком су неистинито приказали да је 89 кола старо и дотрајало и да су подобра за расходовање, иако су знали да нису сви вагони у неупотребљивом стању и да преглед вагона није обављен у складу с чланом 27 Правилника 251 о техничко-колској дјелатности. Даље, апелант Цвијан Филиповић је 9. марта 2005. године, под бројем 3615/05, Надзорном одбору "Железница Републике Српске" а.д. Добој и Скупштини акционара "Железница Републике Српске" а.д. Добој, поднио писмени приједлог за касацију 89 вагона у својини "Железница Републике Српске" а.д. Добој, прилажући уз приједлог и фалсификовани комисијски извјештај о приједлогу за расходовање вагона од 17. фебруара 2004. године, те је у том приједлогу навео да се због старости и дотрајалости кола не рентира њихов поправак. Они су тако, у намјери да другом прибаве имовинску корист, лажно приказали стање тих вагона и на тај начин омогућили да Скупштина акционара предузећа "Железнице Републике Српске" а.д. Добој 16. марта 2005. године, под бројем 3617-1/05, донесе Одлуку о расходовању и јавној продаји теретних и путничких вагона, којом се одобрава расходовање и продаја путем јавног надметања, између осталог, и 89 теретних вагона својина "Железница Републике Српске" а.д. Добој, који се налазе на пругама словеначких жељезница. Тиме су апеланту Сретену Телебаку омогућили да као генерални директор "Железница Републике Српске" а.д. Добој 11. маја 2006. године с предузећем "Панон-вагон" д.о.о. Суботица закључи уговор о продаји 89 расходованих вагона својина "Железница Републике Српске" а.д. Добој за купопродајну цијену од 294.145,00 евра, што у противвриједности износи 575.297,61 KM, иако је тржишна цијена тих вагона 11. маја 2006. године износила 1.354.370,00 KM.

21. Даље (тачка 3 изреке пресуде), утврђено је да је апелант Цвијан Филиповић 8. јуна 2005. године, у својству шефа Техничко-колске службе "Железница Републике Српске" а.д. Добој, као одговорно лице, у намјери да предузећу "Хеликон" Никшић прибави имовинску корист, прекорачио границе службених овлашћења, тако што је упутио акт ЖТП Београд – Сектору за СП, број 8761/05, којим је наложио да се 19 теретних вагона који су се налазили на подручју ЖТП Београд, а својина су "Железница Републике Српске" а.д. Добој, упути у пограничну станицу Врбница ради предаје приватном

предузећу "Хеликон" д.о.о. Никшић. Након тога је ЈП "Железнице Србије", Сектор за СП, најприје упутио 11 теретних кола из станице Суботица у станицу Врбница, односно даље у колску радионицу Подгорица, а затим из станице Сомбор упутио још четворо теретних кола, те је на тај начин предузећу "Хеликон" Никшић омогућено уступање и располагање са укупно 15 теретних вагона својина "Железница Републике Српске" а.д. Добој, без овлашћења органа управљања "Железница Републике Српске". Дакле, апелант Цвијан Филиповић је све то урадио иако је знао да не постоји уговорни однос између "Железница Републике Српске" а.д. Добој и наведеног предузећа, а на основу ког би се могла вршити предаја и располагање вагонима, те је на тај начин приватном предузећу "Хеликон" д.о.о. Никшић омогућио прибављање имовинске користи у износу од најмање 248.765,00 KM, а на име тадашње вриједности вагона.

22. У односу на апеланте Бранислава Царевића, Зорана Пушца, Б. П., Момчила Врачара (тачка 4 изреке пресуде) утврђено је да су они 2. октобра 2001. године у Добоју, у својству чланова Управног одбора Јавног основног предузећа "Железнице Републике Српске" Добој, заједно са Борком Тркуља, тадашњом председницом Управног одбора, као службена лица, свјесним кршењем закона и других прописа очигледно несавјесно поступали у вршењу службе. Наиме, они су на VII редовној сједници Управног одбора ЈОП "Железнице Републике Српске" Добој, без извјестиоца и датог приједлога и мишљења стручних служби, те без прибављеног правног образложења Сектора за правне послове, што је у супротности с чл. 10 и 21 Пословника о раду Управног одбора, једногласно донијели Одлуку о давању сагласности за изградњу терминала за складиштење нафте и нафтних деривата ТУП "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи, на земљишту у државној својини, на ком право коришћења има ЈОП "Железнице Републике Српске" Добој, на к. ч. поближе описаним у изреци пресуде, у укупној површини од 25.000 м², уписано у земљишнокњижни уложак – Исказ II, а које се водило у земљишним књигама Земљишнокњижног уреда Основног суда у Приједору. Наведена одлука је предвиђала закључење посебног уговора са предузећем "Пети неплан" којим би се то предузеће обавезало да пругама "Железнице Републике Српске" Добој мјесечно превезе 1.200.000 литара нафте, омогућивши предузећу "Пети неплан" увођење у посјед земљишта у државној својини, изградњу трајних грађевина на том земљишту и укњижбу права својине у корист ТУП "Пети неплан" на објектима терминала за складиштење нафте и нафтних деривата, који су саграђени на том земљишту, као и укњижбу права својине на том земљишту. Та одлука Управног одбора у супротности је с одредбама чл. 17 и 78 Закона о грађевинском земљишту ("Службени лист СРБХ" број 34/86), које предвиђају да скупштина општине може додјеливати грађевинско земљиште на коришћење ради изградње трајних грађевина, те је у супротности и с Одлуком Високог представника у Босни и Херцеговини од 27. априла 2000. године ("Службени гласник Републике Српске" број 12/00), чије је важење продужено Одлуком од 30. марта 2001. године ("Службени гласник Републике Српске" број 17/01), која предвиђа забрану располагања, додјеливања, пријеноса, продаје или давања на коришћење или под закуп имовине у државној својини. Тиме је Република Српска изгубила право својине на конкретном земљишту, те је за њу наступила имовинска штета у износу од 125.000,00 KM на име тадашње вриједности тог земљишта.

23. У односу на апеланта Горана Кунића (тачка 6 изреке пресуде) утврђено је да је 30. јуна 2004. године у

Приједору, у својству начелника Одјељења за просторно уређење у Општинској управи Приједор, као службено лице, свјесним кршењем закона и других прописа очигледно несавјесно поступао у вршењу службе. Наиме, он је донио и потписао Рјешење број 06-364-57/04, којим се даје урбанистичка сагласност у корист ТУП "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи за локацију комплекса објеката терминала за ускладиштење и претакање нафтних деривата с парцелацијом земљишта у насељу Омарска, поред приступног пута Омарска – Градина, на земљишту поближе означеном у изреци пресуде, које се у земљишним књигама Земљишнокњижног уреда Основног суда у Приједору водило као земљиште у државној својини, те Рјешење број 06-364-57/04 од 30. јуна 2004. године, којим се даје урбанистичка сагласност ТУП "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи за легализацију изграђеног комплекса објеката терминала за ускладиштење и претакање нафтних деривата с парцелацијом земљишта на које се односи урбанистичка сагласност, иако је знао да план парцелације земљишта на које се односи урбанистичка сагласност није достављен Скупштини општине Приједор, која ове планове доноси и усваја, што је супротно одредбама члана 27 Закона о уређењу простора – Пречишћени текст ("Службени гласник Републике Српске" број 84/02). Такође је 18. октобра 2004. године у Приједору, под бројем 06-360-29/04, донио и потписао Рјешење о одобрењу за грађење, на основу ког се ТУП "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи као инвеститору одобрава приступ извођењу радова на изградњи комплекса на том земљишту, иако је знао да на наведеном земљишту нису ријешени имовинскоправни односи, што је супротно одредбама члана 90 став 1 тачка в) Закона о уређењу простора Републике Српске, јер подносилац захтјева ТУП "Пети неплан" није уз захтјев поднио ваљан доказ о праву својине, односно праву коришћења ради грађења на земљишту. Он је тим радњама предузећу "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи дозволио изградњу трајних грађевина на земљишту у државној својини, на основу чега је Република Српска изгубила право својине на том земљишту, те претрпјела имовинску штету у износу од 261.195,00 КМ на име тадашње вриједности тог земљишта.

24. У односу на апеланта Р. Б. (тачка 7 изреке пресуде) наведено је да је 4. априла 2005. године у Приједору, у својству шефа Подручне јединице Приједор, Републичке управе за геодетске и имовинскоправне послове, као службено лице, свјесним кршењем закона и других прописа очигледно несавјесно поступао у вршењу службе. Наиме, он је донио и потписао Рјешење број 35-475-14/05, којим се усваја захтјев ТУП "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи и којим се у сврху формирања грађевинске парцеле преузима грађевинско земљиште од ЈОП "Железнице Републике Српске" а.д. Добој и којим се наведено грађевинско земљиште додјељује ТУП "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи у сврху изградње комплекса објеката терминала за ускладиштење и претакање нафтних деривата. Такође је навео да ће се након правоснажности тог рјешења на наведеном грађевинском земљишту у књигама Основног суда у Приједору и катастру уписати право коришћења ради грађења комплекса објеката терминала за ускладиштење и претакање нафтних деривата у корист ТУП "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи, а након успостављања тог уписа, у земљишним књигама ће се уписати право својине како на објектима тако и на земљишту које служи њиховој редовној употреби у корист ТУП "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи као њиховог инвеститора. Наиме, апелант је донио такво рјешење иако је знао да је тиме поступао супротно одредбама чл. 1 и 2 Закона о привременој забрани

располагања државном имовином Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 32/05). На тај начин апелант је омогућио отпис предметног земљишта из Искaza II земљишне књиге Земљишнокњижног уреда Основног суда у Приједору, на основу чега је Република Српска изгубила право својине на земљишту, те је за њу наступила имовинска штета у износу од 261.195,00 КМ на име тадашње вриједности тог земљишта.

25. У односу на апеланткињу Славицу Шурлан (тачка 8 изреке пресуде) утврђено је да је 7. јула 2005. године у Приједору, у својству земљишнокњижног референта Земљишнокњижног уреда Основног суда у Приједору, као службено лице, свјесним кршењем закона и других прописа очигледно несавјесно поступала у вршењу службе. Она је донијела и потписала Рјешење број ДН-560/05-П, којим се, на основу Рјешења Републичке управе за геодетске и имовинскоправне послове Републике Српске – Подручна јединица Приједор – број 35-475-41/05 од 4. јула 2005. године, дозвољава отпис к. ч. број 55/17 у површини од 34.826 м² из Искaza II КО Омарска, уписана у жељезничке књиге као земљиште у државној својини, те упис исте парцеле у А лист новог зк. улошка број 963 исте КО, а потом се у зк. улошку број 963 КО Омарска врши укњижба права коришћења на к. ч. број 55/17 ради изградње комплекса објекта терминала за ускладиштење и претакање нафтних деривата у корист ТУП "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи, те је истог дана, под бројем ДН-562/05-П, донијела и потписала Рјешење којим се, на основу Рјешења о техничком пријему Одјељења за просторно уређење Општинске управе Приједор број 06-360-28/05 од 13. јуна 2005. године, у зк. улошку број 963 КО Омарска дозвољава укњижба права својине на непокретностима у А-II листу у корист ТУП "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи, односно укњижба права трајног коришћења на к. ч. број 55/17 као земљишту под зградом терминала за ускладиштење и претакање нафтних деривата и земљишту које служи за редовну употребу зграде у корист ТУП "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи као власник зграде. Затим је под бројем ДН-763/05-П од 7. јула 2005. године донијела и потписала рјешење на основу ког се дозвољава брисање државне својине на непокретностима означеним као к. ч. 55/17 КО Омарска, у укупној површини од 34.826 м² и успостављање права својине на предметним непокретностима у А листу у корист ТУП "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи. На основу истих рјешења истог је дана укњижила право својине на наведеним непокретностима КО Омарска у корист ТУП "Пети неплан" д.о.о. Нишевићи, иако је знала да не постоји сагласност носиоца права својине на наведеним непокретностима за упис у земљишну књигу и да уз захтјев за укњижбу није приложен одговарајући правни акт као доказ за дозволу уписа промјене својине, те је, уписујући приенос својине без прибављене сагласности претходног носиоца права својине или неког другог стварног права које се преноси, мијења, ограничава или брише, поступала супротно одредбама члана 41 Закона о земљишним књигама Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 67/03), те да је забрањено располагање државном имовином Републике Српске, у складу с одредбама чл. 1 и 2 Закона о привременој забрани располагања државном имовином Републике Српске. Тиме је Република Српска изгубила право својине на предметном земљишту, те претрпјела имовинску штету у износу од 261.195,00 КМ на име тадашње вриједности тог земљишта.

26. Из образложења пресуде произилази да је Окружни суд спровео бројне доказе на приједлог Специјалног тужилаштва и одбране и то саслушање свједока, спровођење доказа вјештачења и саслушања у својству свједока вјештака

машинске, пољопривредне и геодетске струке, те увидом у обимну материјалну документацију. Образлажући исцрпно своју одлуку, Окружни суд је на основу анализе свих изведених доказа неспорно утврдио да су апеланти починили кривична дјела у вријеме, на мјесту и на начин како је то наведено у изреци пресуде.

27. Окружни суд је одбио поједине приједлоге за извођење доказа и то како оптужбе тако и одбране, наводећи да се ради о многобројним доказима, посебно доказима одбране апеланта Сретена Телебака (који су побројани у писменом приједлогу његових бранитељки, укупно 396 доказа, од којих су неки изведени, као и у писменом приједлогу од 24. марта 2010. године), те сматрајући да је извођење тих доказа непотребно, да је током кривичног поступка већ изведен изузетно велик број доказа, и оптужбе и одбране, на исте околности, због којих су се ти докази предлагали, те да је на основу свих тих изведених доказа чињенично стање потпуно утврђено.

28. Утврђујући питање виности апеланата, као и њихов субјективни однос према кривичним дјелима која су извршили, Окружни суд је утврдио да су апеланти кривична дјела починили с директним умишљајем, јер је утврдио да су у потпуности били свјесни кривичних дјела и хтјели су да их изврше.

29. Окружни суд је, по службеној дужности, у чињеничном опису умјесто ријечи "добро у општој употреби" (које се у више наврата помињало у чињеничном опису оптужнице) употребио ријечи "као земљиште у државној својини", те изоставио ријечи "члан 4. Закона о промету непокретности ("Службени лист СРБиХ" бр. 38/78, 29/80), које предвиђају да добра у општој употреби нису у промету, те је у супротности (...)", које су егзистирале у ставу III тачке 1, 2, 3, 4 и 5 чињеничног описа из измијењене оптужнице, затим ријечи "и да на истом предузеће 'Пети неплан' не може имати право својине или право трајног кориштења" у ставу III тачка 3 чињеничног описа из измијењене оптужнице, те ријечи "односно да за предметне непокретности није, у смислу члана 4. став 2. Закона о промету непокретности, одлуком Скупштине општине утврђено да више не служе општој употреби" у ставу III тачка 5 чињеничног описа из измијењене оптужнице, јер током поступка није утврђено да је предметно земљиште у општој употреби, али да је на несумњив начин утврђено да се ради о земљишту у државној својини.

30. Окружни суд је одбио као неосноване приговоре појединих апеланата којим су оспоравали надлежност Окружног суда у Бањалуци, образлажући да је чланом 28 став 2 Закона о сузбијању организованог и најтежих облика криминала Посебно одјељење тог суда за организовани и најтеже облике криминала надлежно да поступа поводом оптужнице Специјалног тужилаштва, а Специјално тужилаштво је надлежно за поступање у овом кривичном предмету на основу одредбе члана 3 став 1 тачка б) Закона о сузбијању организованог и најтежих облика криминала. Према тој одредби, тај закон се примјењује с циљем откривања кривичног гоњења, између осталих, најтежих облика кривичних дјела против привреде и платног промета и против службене дужности, када је због околности извршења дјела или последица дјела кривично гоњење од посебног значаја за Републику Српску, те кривичних дјела повезаних с таквим дјелима или учиниоцима таквих дјела. Такође, Специјално тужилаштво Бањалука преузело је предмет од Окружног тужилаштва у Добоју и то као предмет од значаја за Републику Српску, поготово ако се има у виду чињеница да су "Железнице Републике Српске" а.д. Добој предузеће чији је већински власник Република Српска и које

је од интереса за Републику Српску. Надлежност Посебног одјељења Окружног суда произилази из одредбе члана 28 став 2 наведеног Закона о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала, којим је прописано да је Посебно одјељење надлежно за читаву територију Републике Српске, за поступање предвиђено чланом 3 наведеног закона, без обзира на казну предвиђену за кривично дјело, односно у свим случајевима када главни специјални тужилац донесе одлуку о преузимању предмета, а у конкретном случају су то Наредба број А-128/07 од 7. марта 2007. године и Наредба број А-234/07 од 15. маја 2007. године.

31. Такође је истакнуто да је одбрана приговарала томе да су сви материјални докази оптужбе незаконити, односно да су прибављени на незаконит начин, јер је Специјално тужилаштво све материјалне доказе изузело из "Железница Републике Српске" а.д. Добој без наредбе судије за претходни поступак, затим да након изузимања материјалних доказа они нису предати судији за претходни поступак, да нису чувани у депозиту суда, те да није одржано рочиште за отварање и преглед привремено одузете документације. Те приговоре одбране Окружни суд је одбио као неосноване, јер у конкретном случају није било потребно да судија за претходни поступак изда наредбу за одузимање предмета. Наиме, издавање наредбе судије за претходни поступак за привремено одузимање предмета неопходно је само у ситуацијама када се требају примјенити средства принуде, односно када се лица противе одузимању предмета или се основано очекује да лице неће добровољно предати предмете, да ће их сакрити или уништити, што у конкретном случају није било. Напротив, на захтјев Специјалног тужилаштва, "Железнице Републике Српске" а.д. Добој и други правни субјекти добровољно су предали све материјалне доказе, а на исти начин је и одбрана прибавила своје доказе. Даље, с обзиром на то да сви ти материјални докази нису одузети према наредби судије за претходни поступак, не постоји обавеза да се они предају судији за претходни поступак, нити да се чувају у суду, нити је обавезно одржавање рочишта за преглед привремено одузете документације.

32. Окружни суд је оцијенио неоснованим и приговор одбране да је Специјално тужилаштво неке доказе прибавило након потврђивања оптужнице, а да су ти докази наведени у самој оптужници, образлажући да судија за претходно саслушање није могао да потврди оптужницу, а да уз њу нису били приложени сви побројани докази у њој, а чињеница да из појединих аката Специјалног тужилаштва и "Железница Републике Српске" произилази да су неки докази прибављени након потврђивања оптужнице никако не значи да су они прибављени на незаконит начин, већ су ти поједини докази уз оптужницу највјероватније били копије, због чега је оптужба накнадно тражила оригинале или овјерене копије.

33. Такође, одбрана је приговарала и томе да поједини материјални докази оптужбе нису били оригинали, нити овјерене копије, сматрајући да је то супротно одредби члана 289 ЗКП. И тај приговор одбране Окружни суд је одбио као неоснован уз образложење да ти поједини материјални докази оптужбе који нису оригинали посједују печат предузећа или установе који су донијели те акте-материјалне доказе или су их имали у посједу, па су својим печатом и потписом овлашћеног лица они потврдили да је документ вјеран оригиналу или су достављали оригинале пропратне акте, на који начин су потврдили да су копије потврђене као неизмијењене у односу на оригинал, што је у складу с одредбом члана 289 став 3 ЗКП.

34. Окружни суд је одбио и приговор апеланта Сретена Телебака да не могу да се користе као доказ записници о његовом саслушању у истрази. С тим у вези је наведено да је тачно да тада осумњичени Сретен Телебак није био упозорен на то, у складу с чланом 143 став 2 тачка в) ЗКП. Међутим, Окружни суд је истакао да је апелант Сретен Телебак износио своју одбрану на главном претресу тако што је свједочио, а наведено упозорење се односи само на ситуацију када оптужени током главног претреса користи право које му омогућава да није дужан да изнесе своју одбрану или одговара на постављена питања, па само у том случају исказ из истраге може да се користи.

35. Приликом одмјеравања казне Окружни суд је оцијенио све околности предвиђене одредбом члана 37 КЗРС, односно одредбом члана 38 Кривичног законика РС, које се тичу општих правила о одмјеравању казне, те је у односу на сваког апеланта детаљно образложио које су олакшавајуће околности, односно нарочито олакшавајуће околности, узете у обзир.

36. Окружни суд није прихватио приједлог оптужбе да се апелантима Сретеном Телебаку, Цвијану Филиповићу, Браниславу Царевићу, Зорану Пушцу, Б. П. и Момчилу Врачару изрекне мјера безбједности забране вршења позива, дјелатности или дужности, сматрајући да не постоји опасност да би обављање вршења одређеног позива, дјелатности или дужности ових апеланата могло подстицајно утицати на њих да учине ново кривично дјело злоупотребом позива, дјелатности и дужности у вези с имовином која им је повјерена или којој би имали приступ, посебно ако се има у виду чињеница да апеланти до сада нису осуђивани.

37. У изречене казне затвора и условне оштеде суд је апелантима, позивом на члан 44 став 1 КЗРС, урачунао вријеме проведено у притвору и то апелантима Сретеном Телебаку, Цвијану Филиповићу, Браниславу Царевићу, Зорану Пушцу, Б. П., Момчилу Врачару, Горану Кунићу, Р. Б. и Славици Шурлан од 18. јуна 2007. године до 6. августа 2007. године.

38. Пресудом Врховног суда број 118 0 К 000679 10 Кж од 28. априла 2011. године одбијене су као неосноване жалбе апеланата поднесене против Пресуде Окружног суда број 011-0-К-08-000-007 од 1. јула 2010. године.

39. Врховни суд је оцијенио неоснованим наводе апеланата да је Претресно вијеће било непрописно састављено и да постоје околности које изазивају разумну сумњу у њихову непристрасност. Врховни суд је истакао да је такав став апеланата неприхватљив, те да га је посматрао у оквиру жалби да постоји битна повреда одредби кривичног поступка из члана 311 став 1 тачка б) и става 2 ЗКП и у вези с чл. 24 и 37 ЗКП, при чему се поставља питање да ли је суд био прописно састављен ако су у Претресном вијећу били чланови вијећа који су учествовали у вијећу које је одлучивало о жалби против рјешења о одређивању притвора и вијећу које је одлучивало о продужењу притвора, односно ако је у вијећу учествовао судија који је одлуком опште сједнице изузет од суђења у предмету против саоптужене Борке Тркуља у истом предмету. С тим у вези, Врховни суд је истакао да је одредбом члана 24 став 1 ЗКП прописан састав суда, те да је у конкретном предмету судило вијеће састављено од тројице судија, чиме је задовољен услов прописан цитираном законском одредбом. Даље је истакнуто да одговор на питање да ли вијеће из члана 24 став 5 ЗКП, односно чланови тог вијећа и судија који је одлуком опште сједнице изузет од суђења у кривичном предмету против Борке Тркуља, саоптужене у истом предмету, који је раздвојен у односу на апеланте и остале оптужене, могу уједно поступати и као вијеће из члана 24 став 1 ЗКП,

односно као претресно вијеће, треба тражити у одредбама којима је регулисано изузеће судија, с обзиром на то да не постоји изричита забрана. Конкретно, судија не може да врши судијску дужност ако је у истом предмету учествовао као судија за претходни поступак или претходно саслушање, бранилац, законски заступник или пуномоћник оштећеног или тужиоца, свједок или вјештак (члан 37 тачка г) ЗКП), ако је у истом поступку учествовао у доношењу одлуке која се оспорава правним лијеком (члан 37 тачка в) ЗКП) или ако постоје околности које изазивају разумну сумњу у непристрасност судија (члан 37 тачка ђ) ЗКП). Врховни суд је оцијенио да не постоји ниједан разлог за изузеће по основу тачке г), јер ниједан од чланова Претресног вијећа није учествовао у истом кривичном поступку у набројаним својствима и тачке в) наведеног члана, јер нису учествовали у доношењу одлуке која се оспорава правним лијеком, нити је нашао разлог који би довео у питање непристрасност чланова Првостепеног вијећа, само због чињенице да су као чланови Ванрасправног вијећа учествовали у вијећу које је одлучивало о жалби на рјешење о одређивању притвора и да је један од чланова Претресног вијећа одлуком опште сједнице изузет од суђења у кривичном предмету против саоптужене Борке Тркуља, у односу на коју је кривични поступак раздвојен. Стога је Врховни суд закључио да су ови жалбени приговори апеланата неосновани.

40. Такође је истакнуто да су неаргументоване жалбене тврдње апеланата Сретена Телебака, Бранислава Царевића и Цвијана Филиповића да су у поступку почињене разноврсне повреде права на одбрану, при чему жалба апеланата Сретена Телебака и Бранислава Царевића те повреде види у томе што је 4. септембра 2009. године одржан главни претрес, иако није приступио бранилац апеланата Сретена Телебака, а апелант се изјаснио да не жели да се сам брани, затим што је на главном претресу одржаном 16. фебруара 2010. године специјални тужилац измијенио оптужницу, а да суд није ни упитао да ли је одбрани потребно вријеме за припрему у складу с измијењеном оптужницом, те да првостепени суд није довољно образложио зашто је одбио извођење доказа које је предложила одбрана. У вези с тим наводима апеланата наведено је да је прихватљива констатација бранилаца апеланата Сретена Телебака да је 4. септембра 2009. године одржан главни претрес, иако није приступио апелантов тадашњи бранилац и да се апелант изјаснио да не жели да се брани сам. Међутим, Врховни суд је сматрао да Окружни суд таквим поступањем није повриједио апелантово право на одбрану, што подразумијева да нису приммијењена или су неправилно приммијењена правила поступка на штету оптуженог (апеланта). Наиме, увидом у спис предмета утврђено је да у вријеме главног претреса од 4. септембра 2009. године апелант Сретен Телебак није био у притвору, а оптужен је за кривична дјела за која одбрана није обавезна, затим да на главни претрес није приступио бранилац апеланата Сретена Телебака, адвокат Душан Тодоровић, који је као оправдање за недолазак на претрес приложио медицинску документацију, те да се апелант изјаснио да не жели да се брани сам, након чега је првостепени суд, сматрајући да неће доћи до повреде права на одбрану апеланата Телебака, одржао главни претрес на ком је специјални тужилац извео само један доказ који се односио на кривично дјело фалсификовања исправе из члана 377 став 1 КЗРС, које је наводно извршио оптужени М. К., за које је донесена ослобађајућа пресуда која се не оспорава жалбама. Дакле, на наведеном главном претресу није изведен ниједан доказ који се односи на апеланата Сретена Телебака, па је Врховни суд закључио да Окружни суд,

поступајући на описани начин, није повриједио право на одбрану апеланта Телебака.

41. У образложењу пресуде је истакнуто да из списка произилази да је специјални тужилац на главном претресу одржаном 16. фебруара 2010. године суду предао измијењену оптужницу, коју је суд уручио оптуженима, те да председник Вијећа није поучио оптужене и браниоце да се ради припремања одбране у складу с измијењеном оптужницом главни претрес може одгодити, нити је било ко од бранилаца тражио вријеме за припрему одбране, те да је главни претрес настављен 4. марта 2010. године. На том главном претресу, а ни до краја првостепеног поступка (а одржано је још десетак главних претреса), ниједан од бранилаца није тражио вријеме за припрему одбране према измијењеној оптужници. Врховни суд је, даље, истакао да је специјални тужилац искористио своје право из члана 290 ЗКП да измијени оптужницу сматрајући да за такву процесну радњу има упориште у до тада изведеним доказима. Измијењена оптужница, зависно од обима измјена у оптужници, може да укаже на потребу да одбрана проучи измијењену оптужницу и у складу с измјенама припреми одбрану, иако то није увијек потребно. Да ли ће се главни претрес одложити ради припремања зависи првенствено од садржине и обима измјена у оптужници, при чему није битно да ли је измјена у корист или на штету оптуженог, већ у коликој се мјери ситуација која се износи пред оптуженог јавља као нова и њему непозната. Ситуација у којој првостепени суд на главном претресу не упозорава оптужене и браниоце на могућност одлагања главног претреса ради припреме одбране у складу с измијењеном оптужницом, насупрот жалбама бранилаца апеланата Сретена Телебака и Бранислава Царевића, не представља повреду права на одбрану, нити је такво поступање Окружног суда утицало на правилност и законитост првостепене пресуде, па тиме није учињена битна повреда из члана 311 став 2 ЗКП.

42. Врховни суд је оцијенио неоснованим жалбене тврдње апеланата да је првостепени суд неосновано одбио приједлоге за извођење доказа одбране и да им је и на тај начин повријеђено право на одбрану, те да је због тога чињенично стање остало и погрешно и непотпуно утврђено. С тим у вези је истакнуто да је дискреционо право судије, односно председника вијећа да, ако закључи да околности које странка или бранилац желе да докажу немају значај за предмет или је понуђени доказ непотребан, одбије понуђени доказ предвиђено у члану 278 став 2 ЗКП. Дакле, дискреционо право суда је да одбије доказне приједлоге странака, а функционална надлежност за доношење такве одлуке, у смислу цитиране законске одредбе, припада председнику вијећа када се суђење обавља у вијећу. То дискреционо право суда је условљено обавезом суда да, у смислу одредби члана 304 став 7 ЗКП, образложи због чега није уважио поједине доказне приједлоге странака. У ситуацији када је, у конкретном случају, председник Претресног вијећа, на основу таквих овлашћења, имајући у виду садржину и бројност (више стотина) доказа које су извеле и оптужба и одбрана, на главном претресу одбио приједлоге и оптужбе и одбране за извођење нових доказа, дајући за такву одлуку образложење на главном претресу и у образложењу оспорене пресуде, онда нема основа за жалбену тврдњу да је одбијањем тих приједлога одбране учињена битна повреда кривичног поступка.

43. Врховни суд је оцијенио неоснованим и жалбене наводе апеланата да је пресуду донио стварно ненадлежан суд и да је слиједом тога почињена битна повреда одредби кривичног поступка из члана 311 став 1 тачка е) ЗКП, јер се не може радити о надлежности Окружног суда у Бањалуци,

Посебног вијећа за организовани и најтеже облике привредног криминала, већ о надлежности нижег, односно Основног суда у Добоју, као стварно и мјесно надлежног суда. Врховни суд је те приговоре оцијенио неоснованим позивајући се на одредбе чл. 3, 13 и 28 Закона о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала – Пречишћени текст. Врховни суд је закључио да из одредби члана 28 став 2 Закона о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала произилази да је Посебно одјељење надлежно за поступање у конкретном кривичном предмету који је Специјално тужилаштво преузело на основу наредби о преузимању предмета бр. А-128/07 од 7. марта 2007. године и А-234/07 од 15. маја 2007. године, које је донио главни специјални тужилац у поступку прописаном одредбама чл. од 12 до 15 Закона о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала.

44. Врховни суд је истакао да су неосновани жалбени наводи да се пресуда заснива на правно неваљалим доказима. Наиме, да би постојала та битна повреда одредби кривичног поступка потребно је да се пресуда заснива на изнуђеном признању или изјавама, на доказима прибављеним повредама људских права и слобода прописаних Уставом и међународним уговорима или на доказима који су прибављени битним повредама ЗКП, како је то прописано чланом 10 ЗКП, који прописује шта се сматра правно неваљалим доказима. Ниједан доказ који је спроведен нема такав карактер. У оквиру тог жалбеног основа, жалбе бранилаца апеланата Телебака и Царевића посебно су истакле да се с предметима које је привремено одузео тужилац, а без наредбе суда, морало поступати у складу с чланом 135 ЗКП, односно одузети предмети и документација су се требали отворити и прегледати, а претходно поступити према одредбама ЗКП о привременом одузимању предмета, писама, телеграма и документације, те да је одбрана морала бити упозната с тим шта је све Специјално тужилаштво изузело и с којим је доказима располагало, односно које доказе је презентовало суду. Те жалбене наводе Врховни суд је оцијенио неоснованим, те истакао да је Окружни суд у првостепеној пресуди дао исцрпно и аргументовано образложење, које је као такво прихватио и Врховни суд. Врховни суд је истакао да је првостепени суд правилно закључио да је Специјално тужилаштво прибављање-изузимање предмета, односно документације од "Железница Републике Српске", Правобранилаштва Републике Српске, те других правних и физичких лица обавило на законит начин, уосталом на начин на који је и одбрана прибављала доказе. С друге стране, право браниоца да прегледа списе и документацију ограничено је само у односу на списе и предмете чије би откривање могло да доведе у опасност циљ истраге. У свим другим ситуацијама неспорно је право браниоца да разматра списе и прибављене предмете, посебно када се лице налази у притвору, односно након подизања оптужнице, када бранилац има право увида у све списе и доказе и може да фотокопира све списе и документе, сходно одредбама члана 55 ЗКП. Тужилац није законски обавезан да доставља списе и доказе оптуженом и његовом браниоцу ни у току спровођења истраге, ни након потврђивања оптужнице, нити у току главног претреса.

45. Врховни суд је оцијенио неоснованим наводе апеланата да је првостепени суд измјеном чињеничног описа дјела измијенио објективни идентитет оптужбе специјалног тужиоца тако да је дјело добило сасвим други вид. С тим у вези је истакнуто да, имајући у виду одредбе члана 294 ЗКП, између оптужбе и пресуде мора да постоји субјективни идентитет, односно истовјетност оптуженог, и објективни

идентитет, тј. истовјетност дјела. Наиме, дјелимичним измјенама чињеничног описа дјела, посебно када су те измјене у корист оптуженог, није измијењен објективни идентитет дјела, јер се ради о истој радњи, истом догађају о ком се суди, у његовим битним дијеловима. Чињенице које су унесене у изреци пресуде, а које нису битне за радњу извршења кривичног дјела, не мијењају идентитет дјела. Дакле, нема прекорачења оптужбе када суд мијења чињенични опис оптужнице прилагођавајући га утврђеном чињеничном стању, јер оптужба није прекорачена ако се допуна или измјена описа дјела односи на небитне чињенице или на битне чињенице истог али лакшег дјела од оног из оптужнице. Сем тога, оптужба није прекорачена ако допуна или измјена описа дјела у односу на опис из оптужнице остане у оквиру обилежја одређеног кривичног дјела (у конкретном предмету у оквиру кривичних дјела обухваћених оптужницом специјалног тужиоца), односно ако је измијењени опис дјела остао у границама суштине дјела описаног у оптужници, па стога нема основа за тврдњу наведених жалби да је првостепени суд на описани начин прекорачио оптужбу.

46. Коначно, Врховни суд је оцијенио да је оспорена првостепена пресуда образложила све одлучне чињенице и правилно оцијенила исказе у поступку саслушаних свједока управо на начин како то прописују одредбе чл. 295 и 304 став 7 ЗКП. Врховни суд је сматрао да пресуда Окружног суда има довољно упоришта у изведеним доказима, тј. исказима свједока оптужбе, па и појединих свједока одбране, а дјелимично и у исказима појединих оптужених, саслушаних у својству свједока. Такође је истакнуто да бројни објективни докази, као и налази и мишљења вјештака, побројани и широко и аргументовано образлагани у оспореној пресуди, указују на оправданост утврђења оспорене пресуде. Стога је Врховни суд закључио да као резултат правилне и пажљиве оцјене свих доказа спроведених пред првостепеним судом произилази закључак оспорене пресуде о поузданости утврђења те пресуде, односно да су апеланти починили кривична дјела за која су проглашени кривим.

47. Одлучујући о захтјеву за заштиту законитости, Врховни суд је донио Пресуду број 118 О К 000679 10 Кж од 28. априла 2011. године, те је одбио захтјеве као неосноване.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

48. Апеланти сматрају да су им оспореним пресудама повријеђени право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1, 2 и 3 Европске конвенције и право на кажњавање само на основу закона из члана 7 став 1 Европске конвенције. Апеланти Сретен Телебак, Цвијан Филиповић и Бранислав Царевић наводе и повреду права на кажњавање само на основу закона из члана 7 став 1 Европске конвенције, а апеланти Сретен Телебак и Бранислав Царевић истичу и повреду права на забрану мучења и подвргавања нељудском и понижавајућем поступку или кажњавању из члана II/36) Устава Босне и Херцеговине и члана 3 Европске конвенције.

49. Наводи које су апеланти Сретен Телебак и Бранислав Царевић изнјели у апелацијама бр. *АП 2356/12* и *АП 2357/12* поднесеним против Пресуде Врховног суда број 118-О-К-000697 11 Квлз од 16. марта 2012. године, донесене поводом захтјева за заштиту законитости, у суштини су идентични наводима које су истакли у апелацијама бр. *АП 3053/12* и *АП 3082/12* поднесеним против Пресуде Врховног суда број 118 О К 000679 10 Кж од 28. априла 2011. године, којом је одлучено о њиховим жалбама против првостепене

пресуде Окружног суда. Апеланти Славица Шурлан и Зоран Пушац у допунама апелација бр. *АП 2706/11* и *АП 2981/11*, којима су оспорили и Пресуду Врховног суда број 118-О-К-000697 11 Квлз од 16. марта 2012. године, нису истакли посебне наводе у односу на ову пресуду.

50. Повреду права на правично суђење апеланти виде у погрешно утврђеном чињеничном стању и погрешној примјени материјалног права, те истичу да су почињене бројне повреде одредби кривичног поступка.

51. Истичу да им није судио непристрасан суд, јер су у Претресном вијећу које је донијело првостепену пресуду, а која је потврђена пресудом Врховног суда и постала правоснажна, учествовале судије које су учествовале и у поступку доношења рјешења којима је апелантима продужен притвор, а што је, према њиховом схватању, супротно одредбама ЗКП (члан 37) и члану 6 Европске конвенције.

52. Затим наводе да првостепени суд није био стварно надлежан за поступање у конкретној кривичној ствари, да је погрешно примјењена одредба члана 28 Закона о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала – Пречишћени текст – којом се успоставља надлежност Окружног суда у Бањалуци, Посебног одјељења за организовани и најтеже облике привредног криминала. У прилогу тим наводима апеланти су у допунама апелације доставили Одлуку Уставног суда Републике Српске бр. У-47/09 од 19. марта 2014. године ("Службени гласник Републике Српске" број 25/2014), којом је утврђено да члан 30 Закона о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала ("Службени гласник Републике Српске" бр. 37/06, 69/06 и 99/07), односно члан 28 став 2 Закона о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала ("Службени гласник Републике Српске" број 111/07 – Пречишћени текст), у дијелу који гласи: "(...) односно у свим случајевима када је од главног специјалног тужиоца донијета одлука о преузимању предмета није у сагласности са Уставом Републике Српске". У допуни апелације је истакнуто да је у конкретном случају надлежност Окружног суда у Бањалуци, Специјалног одјељења за организовани и најтеже облике привредног криминала, управо заснована на одлуци главног специјалног тужиоца о преузимању предмета од Окружног тужилаштва у Добоју, те да је, у том смислу, Одлука Уставног суда Републике Српске правно релевантна приликом доношења одлуке о апелацији.

53. У погледу навода да је оспорена пресуда Окружног суда, која је потврђена пресудом Врховног суда, заснована на незаконитим доказима, апеланти Сретен Телебак и Бранислав Царевић истакли су да су писани докази прибављени супротно чл. 132, 134 и 135 ЗКП. Сем тога, апелант Б. П. је навео да Специјално тужилаштво у току кривичног поступка није одбрани уступило све доказе које је прибавило, односно одређене доказе је накнадно покушало прибавити на, како он сматра, незаконит начин.

54. Такође, апелант Сретен Телебак је навео да му је повријеђено право на правично суђење из члана 6 став 3 тачке а) и б) у вези са ставом 1 члана 6 Европске конвенције, јер је, према његовом мишљењу, Окружни суд прекорачио оптужбу и тако повриједио објективни идентитет пресуде и оптужнице у погледу категоризације и третмана спорног земљишта, те му је и на тај начин повриједио право на одбрану, с обзиром на то да је апелант тек у пресуди сазнао за шта је тачно проглашен кривим.

55. Даље, тај апелант је навео да му је повријеђено и право на одбрану јер је 4. септембра 2009. године одржан главни претрес, иако није био присутан његов бранилац који је свој недолазак оправдао медицинском документацијом.

56. Апеланти Сретен Телебак и Бранислав Царевић истичу и да је Закон о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала ретроактивно примјењен, с обзиром на то да је донесен након што су почињене радње за које су апеланти проглашени кривим, чиме им је повријеђено право из члана 7 став 1 Европске конвенције.

57. Даље, апелант Сретен Телебак наводи да му Окружни суд (иако је раније одобрио) није дозволио извођење вјештачења економске струке на околност утврђивања тржишне вриједности вагона, иако је тужилац спровео вјештачење на околност утврђивања тржишне вриједности и суд је прихватио ту вриједност као релевантну, чиме су битно нарушени принцип равноправности странака пред судом и принцип контрадикторности у поступку извођења доказа.

58. Коначно, сви апеланти истичу да је чињенично стање погрешно утврђено, а материјално право произвољно примјењено. Наводе да се у њиховим радњама нису стекла обиљежја кривичних дјела за која су проглашени кривим, те да су поступали у складу с релевантним прописима.

59. Апелант Сретен Телебак истиче да су судови произвољно примјенили одредбе Закона о државним предузећима, а да су занемарили да су у то вријеме били на снази Закон о предузећима и Закон о приватизацији државног капитала, те да нису примјенили Статут "Железница Републике Српске" а.д. Добој, који је био важећи у инкриминисаном периоду, јер, у том случају, радње тог апеланта не би имале карактер искоришћавања службеног положаја, нити пропуштања вршења службене дужности, како су у тачки 1 првостепене пресуде дефинисани облици радње извршења кривичног дјела злоупотребе службеног положаја или овлашћења у покушају из члана 347 став 4 у вези са ставом 3 истог члана, те у вези с чланом 20 КЗРС. Такође, истиче да се у пресуди Окружног суда помиње Правилник 251 техничко-колске дјелатности "Железница Републике Српске" а.д. Добој, иако правилник под таквим именом не постоји, напротив, постоје друга два правилника и то 251 Правилник техничко-колске дјелатности Заједница југословенских железница (који је важио од 1. октобра 1988. године, издат у Београду 1988. године, а преузет Уставним законом за спровођење Устава РС) или Правилник о техничко-колској дјелатности (251), (објављен у "Службеном гласнику Републике Српске" број 17 од 28. фебруара 2005. године). Апелант сматра да су судови, у ствари, ретроактивно примјенили Правилник из 2005. године. Такође је истакао да током поступка судови нису спроводили доказ читањем Правилника о систематизацији радних мјеста и задатака и тиме утврдили овлашћења и одговорности апеланта као генералног директора, директора сектора и осталих руководилаца као одговорних лица у смислу тог акта и кривичног закона.

60. Апелант Цвијан Филиповић истиче да су судови ретроактивно примјенили Правилник о техничко-колској дјелатности, односно да су примјенили правилник објављен у "Службеном гласнику Републике Српске" број 17 од 28. фебруара 2005. године, а не онај који је важио у вријеме када су сачињавани спорни записници, затим да суд није дао анализу доказа, да није оцијенио доказе који му иду у корист, већ само доказе оптужбе, да је потпуно погрешно оцијенио поједине доказе, да поједине доказе није уопште оцијенио, те да је одбио извођење појединих доказа. Наводи да је Окружни суд у образложењу своје пресуде у цијелости преписао завршну ријеч Тужилаштва, што, према његовом мишљењу, указује на повреду принципа равноправности у поступку. Такође, сматра да му је повријеђено и право на правично суђење, с обзиром на то да је једном од главних

претреса морао да присуствује, иако није био здравствено способан, али је суд ипак прихватио налаз и мишљење судског вјештака медицинске струке др Жељка Карана, иако тај вјештак, према апелантовом мишљењу, није био стручан да оцјењује медицинску документацију, с обзиром на природу болести. Како сматра апелант, то су требали да одлуче љекари других специјалности (интернисти и неуропсихијатри).

61. У вези с тачком 5 изреке пресуде, апелант Телебак је навео да су судови произвољно закључили да се уговором о пословно-техничкој сарадњи закључен са ТУП "Пети неплан", којим је том предузећу дата сагласност за изградњу терминала за претакање нафтних деривата, одлучивало и о својини на предметом земљишту. Стога, с обзиром на то да таквим уговором, према мишљењу апеланта Телебака, није била нанесена било каква штета "Железницама Републике Српске", није било ни основа за обустављање извршења одлуке Управног одбора, у смислу члана 73 Закона о државним предузећима.

62. У том смислу су и апеланти Бранислав Царевић, Зоран Пушац, Б. П. и Момчило Врачар истакли да су поступали у складу с Пословником о раду Управног одбора, а апеланти Зоран Пушац, Б. П. и Момчило Врачар посебно су истакли да не могу бити кривично одговорни због тога што су гласали за усвајање захтјева "Петог неплана", да су на тај начин само изразили своје мишљење, те да су они само као појединци учествовали у доношењу колективне одлуке.

63. Апелант Р. Б. је објаснио поступак израде рјешења (рјешење је израдио стручни сарадник, контролисао руководиоца Одјељења, па га је тек онда потписао он као шеф Подручне јединице Приједор, Републичке управе за геодетске и имовинскоправне послове Бањалука), те истакао да спорно рјешење није урађено свјесним кршењем закона и других прописа, било кога од њих, већ је настало као резултат правног тумачења члана 39 Закона о грађевинском земљишту, у односу на захтјев ТУП "Пети неплан" д.о.о. Подручне јединице Приједор.

64. Апелант Горан Кунић је такође истакао да спорна рјешења која је потписао као начелник Одјељења за просторно уређење у Општинској управи Приједор, а којим је дата урбанистичка сагласност ТУП "Пети неплан" за легализацију изграђеног комплекса објеката терминала за претакање нафтних деривата, нису урађена свјесним кршењем закона и других прописа, него су настала као резултат правног тумачења стручних лица из стручних организација и одјељења. Сем тога, како апелант наводи, урбанистичком сагласношћу као информацијом о могућности грађења и урбанистичко-техничким условима као стручним документом непосредно се не конституишу стварна права на одговарајућем земљишту (како је то наведено у тачки 5 рјешења о урбанистичкој сагласности), али представља урбанистички основ за конституисање тих права у складу с прописима којима су уређена та права (члан 72 став 3 Закона о уређењу простора), те као таква служе инвеститору у рјешавању правних ствари пред другим органима и организацијама. Такође, одобрење за грађење је управни акт који инвеститору даје одређена права која дефинишу услове грађења објекта и не производи никакво друго правно дејство, односно на основу одобрења за грађење није могућ упис права својине, него на основу одобрења за употребу објекта, што је видљиво из уписа у земљишној књизи, а рјешење о одобрењу за употребу објекта издало је Одјељење за просторно уређење Општине Приједор.

65. Коначно, апеланткиња Славица Шурлан истиче да је, поступајући професионално и савјесно, према наредби

koja proizilazi iz dispozitiva sporног управног рјешења које садржи клаузулу правоснажности овјерену печатом истог органа од 7. јула 2005. године, донијела три рјешења која се наводе у изреци првостепене пресуде и апсолутно ништа није урадила, а што јој није било наређено предметним рјешењем, те да су судови погрешно протумачили одредбе члана 41 Закона о земљишним књигама.

66. У погледу повреде права из члана II/36) Устава Босне и Херцеговине и члана 3 Европске конвенције, апеланти Сретен Телебак и Бранислав Царевић истакли су да су с лисицама на рукама лишени слободе, те да су након лишења слободе до извођења пред судију за претходни поступак били цијелу ноћ лисицама везани за радијатор, због чега сматрају да им је повријеђено право на забрану мучења из члана 3 Европске конвенције. Апелант Сретен Телебак сматра да је понашање суда током главног претреса, који није прихватио да он није физички и психички способан да присуствује главном претресу, иако је то поткријепио оригиналном отпусном листом из добојске болнице од 2. септембра 2009. године, већ је ангажовао вјештака др Жељка Карана који је требало да провјери његово здравствено стање за вријеме апелантовог боравка у болници, а који је као вјештак судске медицине могао само обавити тјелесни преглед, али не и дати мишљење о његовом психичком стању, у својој укупности представљало физичко малтретирање, психичко угњетавање и коначно нечовјечно поступање, што, према његовом мишљењу, представља повреду права из члана 3 Европске конвенције.

б) Одговор на апелацију

67. Врховни суд и Окружни суд су у одговорима на апелације истакли да су у кривичном поступку у свему уважавана права апеланата која им гарантују Устав Босне и Херцеговине и Европска конвенција, те да нису прекршена права апеланата која су у апелацијама наведена.

68. Специјално тужилаштво је у одговорима на апелације интерпретирало оспорене пресуде, те закључило да су наводи апеланата неосновани и предложило да Уставни суд апелације одбије као неосноване.

69. У вези с наводима апеланата да им је судио стварно ненадлежан суд, Специјално тужилаштво је истакло да кривична дјела која се апелантима стављају на терет представљају кривична дјела за чије је гоњење, у смислу одредби члана 3 став 1 тачка б) наведеног закона, надлежно Специјално тужилаштво. Наиме, Специјално тужилаштво је нагласило да су сви који су процесуирани у конкретном кривичном предмету у вријеме извршења кривичних дјела били службена или одговорна лица која су вршила одговарајуће службене дужности у државним органима и предузећима, те да су радњама описаним у појединим тачкама пресуде свјесно кршили прописе и на тај начин онемогућили правилно и законито вршење службене дужности, односно повјерених послова. Дакле, ради се о изабраним или именованим службеним лицима или одговорним лицима, којима је на основу законских прописа повјерено вршење одређених јавних овлашћења, као и управљање и надзор над имовином државних предузећа, имовином институција и државном имовином, који су злоупотребљавајући своја овлашћења, те очигледно несавјесно поступајући предузимали радње на штету Републике Српске, што је имало за посљедицу свјесно и вољно кршење закона, других прописа и општих аката и на тај начин прибављање знатне имовинске користи трећим лицима, а на штету Републике Српске, чинећи тако најтеже облике кривичних дјела из области привредног криминала, а

имајући у виду начин извршења дјела и посљедице, кривично гоњење учинилаца тих дјела је било од посебног значаја за Републику Српску. У конкретном случају, предузеће "Железнице Републике Српске" је јавно предузеће које је једини жељезнички пријевозник у Републици Српској, те је пословање тог предузећа од посебног значаја за Републику Српску, а поједини апеланти су били запослени у државним органима (Основни суд и Републичка управа за геодетске и имовинскоправне послове) и органима локалне самоуправе (Општинска управа Приједор), те је њихово кривично гоњење за извршење наведених кривичних дјела од посебног интереса за Републику Српску. С обзиром на то да се ради о дјелима из члана 3 Закона о сузбијању организованог и других облика најтежег криминала, у складу с одредбом члана 28 став 2 наведеног закона, на читавој територији Републике Српске надлежно је Посебно одјељење, без обзира на прописану казну за појединачно кривично дјело.

70. У погледу навода апелације да је на апеланте ретроактивно примјењено материјално право, тј. одредбе Закона о сузбијању организованог и других облика најтежег криминала, истакнуто је да чињеница да је надлежност Тужилаштва и надлежност суда за поступање у овом кривичном предмету заснована на одредбама закона који је ступио на снагу након извршења кривичних дјела не представља ретроактивну примјену кривичног права, у смислу одредби члана 7 Европске конвенције, с обзиром на то да су на апеланте примјењени материјални прописи – кривични закони који су важили у вријеме извршења кривичних дјела.

71. У вези с наводима апеланта Сретенa Телебака и Бранислава Царевића да им је право на правично суђење повријеђено због тога што су писани докази прибављени супротно чл. 132, 134 и 135 ЗКП, те да је одлука суда заснована на доказима на којима се, према одредбама ЗКП, пресуда не може заснивати, Специјално тужилаштво је истакло да апеланти *a priori* сматрају да тужилац у истрази у сваком случају, кад прибавља материјалне доказе, мора имати наредбу суда, независно од тога да ли доказе прибавља од грађана, правних лица, државних институција и слично, независно од тога да ли се ти органи противе или не противе одузимању, односно достављању доказа, те независно од тога да ли се ти предмети предају добровољно или не. Специјално тужилаштво је навело да су сви материјални докази прикупљени на идентичан начин, писменим обраћањем Тужилаштва "Железницама Републике Српске" а.д. Добој, Општини Приједор, Републичкој управи за геодетске послове, Основном суду у Приједору, Правобранилаштву Републике Српске и другим органима који су добровољно доставили све тражене доказе, односно документацију, уз одговарајуће пратеће акте из којих произилази да се документи достављају Специјалном тужилаштву. Стога, није било потребе да Тужилаштво од судије за претходни поступак тражи наредбу за претресање, односно привремено одузимање предмета. Специјално тужилаштво је истакло да, сем тога, када би се установила таква пракса да у сваком случају суд треба да изда наредбу за претресање, односно привремено одузимање предмета, чак и када то није неопходно, онда бисмо имали судску, а не тужилачку истрагу, што свакако није била интенција законодавца приликом укидања истражног судије и законског регулисања праксе да тужилац води истрагу. На крају, чак и када се предмети привремено одузимају од лица или органа, то, у складу са законом, није увијек неопходно учинити на основу наредбе суда и закон прописује које су то ситуације. Будући да до привременог одузимања предмета у

овом случају практично није ни дошло, није било потребе да се ти предмети положе у судски депозит, да се о томе достави извјештај судији за претходни поступак и да се пред судом отворе привремено одузети предмети, односно документација.

72. Истакнуто је да су неосновани наводи апеланта Б. П. да Специјално тужилаштво у току кривичног поступка није одбрани уступило све доказе које је прибавило, односно одређене доказе накнадно покушало прибавити на, како се тврди, незаконит начин. Наиме, у складу са законом, Тужилаштво је након подизања оптужнице у обавези да оптуженом и његовом браниоцу омогући увид у све списе и доказе којима располаже, а то је било тако и у овом кривичном предмету, дакле Тужилаштво није ускратило одбрану за могућност увида у било који доказ, а у самој апелацији се ни не истиче о којим се то доказима евентуално ради, а да их Тужилаштво није учинило доступним оптуженим и браниоцима.

73. У вези с наводима Сретена Телебака да му је повријеђено право на одбрану јер је Окружни суд 4. септембра 2009. године спровео главни претрес, иако његов бранилац није приступио, а апелант се изјаснио да не жели да се брани сам, Специјално тужилаштво је навело да је главни претрес тог дана трајао свега неколико минута и да је тог дана изведен само један материјални доказ оптужбе, који се иначе непосредно не доводи у везу с апелантом и тај доказ је чак ишао у корист тада оптуженом М. К. Даље је истакнуто да тај дан нико од бранилаца апеланата није приступио на главни претрес, те да је све било усмјерено на одуговлачење поступка и покушај одбране да изходи прекорачење рока од 30 дана од дана одржавања посљедњег главног претреса, како би главни претрес у поступку почео изнова, а који је већ до тада трајао годину дана.

74. У вези с наводима апеланта Џвијана Филиповића о ретроактивној примјени прописа у погледу примјене Правилника 251 техничко-колске дјелатности "Железница Републике Српске", односно 251 Правилника техничко-колске дјелатности Заједница југословенских железница, који је, како се наводи, био на снази до 28. фебруара 2005. године, Специјално тужилаштво је истакло да апелант није указао на који начин је суд поступио на штету права оптуженог у питању наводне ретроактивне примјене прописа везано за правилнике, будући да оба правилника, мериторно, на идентичан начин третирају услове и правила за касаацију старих и дотрајалих железничких вагона, у ком смислу је правилник и био предмет анализе суда, везано за тачке 1 и 2 изреке првостепене пресуде.

75. У вези с наводима апеланта Сретена Телебака и Бранислава Царевића о повреди права из члана II/36) Устава Босне и Херцеговине и члана 3 Европске конвенције, истакнуто је да је главни претрес у више наврата прекидан и одлаган због наводних здравствених проблема апеланта Сретена Телебака, због чега је Окружни суд неколико пута одређивао лекарске прегледе, позивао хитну помоћ и одређивао медицинско вјештачење ради утврђивања да ли је апелант здравствено способан да прати ток главног претреса и у њему активно учествује, те да преслушавањем тонског записа с главног претреса Уставни суд може да се увјери да је апелант Сретен Телебак током главног претреса активно учествовао, да је испитивао свједоке и вјештаке, односно да његово понашање није било понашање човјека који не може активно да прати ток главног претреса и да у њему учествује.

76. У погледу тврдњи апеланата о везивању за радијатор и о спектакуларном хапшењу апеланта Бранислава Царевића, Специјално тужилаштво је истакло да се ради о паушалном наводу за који апеланти нису изнијели ниједан

аргумент, нити из списка може да се види да су се апеланти приликом првог испитивања пред тужиоцем или на рочиштима за одлучивање о приједлогу за одређивање, односно продужење притвора, жалили на третман према њима.

V. Релевантни прописи

77. **Кривични закон Републике Српске** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10 и 1/12) у релевантном дијелу гласи:

Злоупотреба службеног положаја или овлашћења

Члан 347.

(1) *Службено или одговорно лице које у намери да себи или другоме прибави какву имовинску корист или да другом нанесе какву штету, искористи свој положај или овлашћење, прекорачи границе свог овлашћења или не изврши службену дужност, казниће се затвором од три мјесеца до три године.*

(2) *Ако је дјелом из става 1. овог члана нанесена знатна штета или је дошло до теже повреде права другог, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.*

(3) *Службено или одговорно лице које у намери да себи или другоме прибави какву имовинску корист, искористи свој положај или овлашћење, прекорачи границе свог овлашћења или не изврши службену дужност, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.*

(4) *Ако је дјелом из става 3. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се затвором од двије до десет година.*

Несавјестан рад у служби

Члан 354.

(1) *Службено лице које свјесним кршењем закона или других прописа, пропуштањем дужности надзора или на други начин очигледно несавјесно поступа у вршењу службе, иако је било свјесно или је било дужно и могло бити свјесно да услед тога може наступити тежа повреда права другог или већа имовинска штета, на таква повреда или штета и наступи, казниће се новчаном казном или затвором до двије године.*

(2) *Ако је услед дјела из става 1. овог члана дошло до тежје повреде права другог или наступила имовинска штета у износу који прелази 50.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.*

78. **Кривични законик Републике Српске** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 49/03, 108/04, 37/06, 22/00 од 31. јула 2000. год., 37/01) у релевантном дијелу гласи:

Несавестан рад у служби

Члан 344.

(1) *Службено лице које свесним кршењем закона или других прописа, пропуштањем дужности надзора или на други начин очигледно несавесно поступа у вршењу службе, иако је било свесно или је било дужно и могло бити свесно да услед тога може наступити тежа повреда права другог или већа имовинска штета, на таква повреда или штета и наступи, казниће се новчаном казном или затвором до две године.*

(2) *Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до тежје повреде права другог или наступила имовинска штета у износу који прелази 50.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.*

79. Закон о кривичном поступку Републике Српске – Пречишћени текст ("Службени гласник Републике Српске" број 100/09) у релевантном дијелу гласи:

Члан 3.

Претпоставка невиности и начело in dubio pro reo

(1) Свако се сматра невиним за кривично дјело док се правноснажном пресудом суда не утврди његова кривица.

(2) Сумњу у погледу постојања чињеница које чине обиљежја кривичног дјела или од којих зависи примјена неке одредбе кривичног законодавства, суд рјешава одлуком на начин који је повољнији за оптуженог.

Члан 7.

Право на одбрану

(1) Осумњичени, односно оптужени има право бранити се сам или уз стручну помоћ браниоца кога сам изабере.

Члан 10.

Законитост доказа

(1) Забрањено је од осумњиченог, оптуженог или било којег другог лица које учествује у поступку изнуђивати признање или какву другу изјаву.

(2) Суд не може заснивати своју одлуку на доказима прибављеним повредама људских права и слобода прописаних Уставом и међународним уговорима, које је ратификовала Босна и Херцеговина нити на доказима који су прибављени битним повредама овог закона.

(3) Суд не може заснивати своју одлуку на доказима који су добијени на основу доказа из става 2. овог члана.

Члан 14.

Једнакост у поступању

Суд, тужилац и други органи који учествују у поступку дужни су да са једнаком пажњом испитују и утврђују чињенице које терете осумњиченог, односно оптуженог, али и оне које им иду у корист.

Члан 15.

Слободна оцјена доказа

Право суда, тужилаца и других органа који учествују у кривичном поступку да оцјењују постојање или непостојање чињеница није везано ни ограничено посебним формалним доказним правилима.

Члан 37.

Судија не може вршити судијску дужност:

а) ако је оштећен кривичним дјелом;

б) ако му је осумњичени, односно оптужени, његов бранилац, тужилац, оштећени, његов законски заступник или пуномоћник, брачни, односно ванбрачни друг или сродник по крви у правој линији до било ког степена, у побочној линији до четвртог степена, а по тазбини до другог степена;

в) ако је са осумњиченим, односно оптуженим, његовим браниоцем, тужоцем или оштећеним у односу стараоца, стараника, усвојоца, усвојеника, храниоца или храника;

г) ако је у истом кривичном предмету учествовао као судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање или је поступао као бранилац, законски заступник или пуномоћник оштећеног, односно тужоца, или је саслушан као свједок или као вјештак;

д) ако је у истом предмету учествовао у доношењу одлуке која се подија правним лијеком;

ђ) ако постоје околности које изазивају разумну сумњу у његову непристрасност.

Члан 47. став 1.

Право на браниоца

(1) Осумњичени, односно оптужени може имати браниоца у току цијелог поступка.

Члан 53.

Када осумњичени, односно оптужени мора имати браниоца

(1) Осумњичени, односно оптужени мора имати браниоца већ приликом првог испитивања ако је нијем или глув или ако је осумњичен за кривично дјело за које се може изрећи казна дуготрајног затвора.

(2) Осумњичени, односно оптужени мора имати браниоца приликом изјашњења о приједлогу за одређивање притвора, за вријеме док притвор траје.

(3) Након подизања оптужнице за кривично дјело за које се може изрећи казна од десет година затвора или тежа казна, оптужени мора имати браниоца у вријеме достављања оптужнице.

(4) Ако осумњичени, односно оптужени у случајевима обавезне одбране не узме сам браниоца, или браниоца не ангажују лица из члана 47. став 3. овог закона, браниоца ће му поставити судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија, односно предсједник вијећа. У овом случају, осумњичени, односно оптужени има право на браниоца до правноснажности пресуде, а ако је изречена казна дуготрајног затвора - и за поступак по ванредном правном лијеку.

Члан 55.

Право браниоца да прегледа списе и документацију

(1) У току истраге бранилац има право да разматра списе и разгледа прибављене предмете који су у корист осумњиченог. Ово право се браниоцу може ускратити ако је ријеч о списима и предметима чије би откривање могло довести у опасност циљ истраге.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, тужилац ће истовремено са приједлогом за одређивање притвора доставити судији за претходни поступак, односно судији за претходно саслушање и доказе битне за процјену законитости притвора ради обавјештавања браниоца.

(3) Након подизања оптужнице, бранилац, осумњичени, односно оптужени имају право увида у све списе и доказе.

(4) Судија, односно вијеће, као и тужилац дужни су да, када дођу у посјед било које информације или чињенице која може послужити као доказ на суђењу, ставе их на увид браниоцу, осумњиченом, односно оптуженом.

(5) У случају из ст. 3. и 4. овог члана, бранилац, осумњичени, односно оптужени може извршити фотокопирање свих списа и докумената.

Члан 129.

Наредба за одузимање предмета

(1) Предмети који се по Кривичном закону имају одузети или који могу послужити као доказ у кривичном поступку привремено ће се одузети и на основу судске одлуке ће се обезбиједити њихово чување.

(2) Наредбу за одузимање предмета издаје судија на приједлог тужоца или овлашћеног службеног лица које је добило одобрење од тужоца.

(3) Наредба за привремено одузимање предмета садржи: назив суда, правни основ за привремено одузимање предмета, назнаку предмета за одузимање, име лица од којег се одузимају предмети, мјесто одузимања предмета и рок за одузимање предмета.

(4) На основу издате наредбе овлашћено службено лице врши одузимање предмета.

(5) Ко држи такве предмете дужан их је предати по наредби суда. Лице које их одбије предати може се казнити до 50.000 КМ, а у случају даљег одбијања - може се затворити. Затвор траје до предаје предмета или до завршетка кривичног поступка, а најдуже 90 дана. На исти начин поступиће се према службеном или одговорном лицу у државном органу или правном лицу.

(6) Одредбе става 5. овог члана односе се и на податке похрањене у компјутеру или сличним уређајима за аутоматску обраду података. При њиховом прибављању посебно ће водити рачуна о прописима који се односе на чување тајности одређених података.

(7) О жалби против рјешења којим је изречена новчана казна или је наређен затвор одлучује вијеће (члан 24. став 5.). Жалба не задржава извршење рјешења.

(8) При одузимању предмета назначиће се гдје су пронађени и описаће се, а по потреби и на други начин обезбједиће утврђивање њихове истовјетности. За одузете предмете издаће се потврда.

(9) Мјере из става 5. овог члана не могу се примјенити према осумњиченом, односно оптуженом нити лицима која су ослобођена дужности свједочења.

Члан 132.

Попис привремено одузетих предмета и документације

(1) Након привременог одузимања предмета и документације у записник ће се пописати привремено одузети предмети и документација и издати о томе потврду.

(2) Ако попис предмета и документације није могућ, предмети и документација ће се ставити у омот и запечатити.

(3) Предмет који је одузет од физичког, односно правног лица не може се продати, поклонити нити се може с њим на други начин располагати.

Члан 134.

Чување привремено одузетих предмета и документације

Привремено одузети предмети и документација депонују се у суду или суд на други начин обезбјеђује њихово чување.

Члан 135.

Отварање и преглед привремено одузетих предмета и документације

(1) Отварање и преглед привремено одузетих предмета и документације врши тужилац.

(2) О отварању привремено одузетих предмета и документације тужилац је дужан обавијестити лице или предузеће од којег су предмети одузети, судију за претходни поступак и браниоца.

(3) При отварању и прегледу одузетих предмета и документације мора се водити рачуна да њихов садржај не сазнају неовлашћена лица.

Члан 278. став 2.

Право суда да не дозволи питање или доказ

(2) Ако судија, односно предсједник вијећа закључи да околности које странка или бранилац жели да докаже, немају значаја за предмет или да је понуђени доказ непотребан, одбиће извођење доказа.

Члан 294. став 1.

Везаност пресуде за оптужбу

Пресуда се може односити само на лице које је оптужено и само на дјело које је предмет оптужбе садржане у потврђеној, односно на главном претресу измијењеној оптужници.

Члан 295.

Докази на којима се заснива пресуда

(1) Суд заснива пресуду само на чињеницама и доказима који су изнесени на главном претресу.

(2) Суд је дужан савјесно оцијенити сваки доказ појединачно и у вези с осталим доказима и на основу такве оцијене извести закључак је ли нека чињеница доказана.

80. Закон о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала – Пречишћени текст ("Службени гласник Републике Српске" број 111/07) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.

(1) Овај закон се доноси у циљу ефикасног сузбијања организованог и најтежих облика привредног криминала у Републици Српској.

(2) У случају постојања несагласности одредби неког другог закона Републике Српске са овим законом, примјењује се овај закон.

Члан 2.

Овим законом уређују се оснивање, организација, надлежност и овлашћења посебних организационих јединица тужилаштва и суда, те других државних органа у Републици Српској, те се уређују други услови ради ефикасног откривања и кривичног гоњења учинилаца кривичних дјела одређених овим законом.

Члан 3.

Овај закон примјењује се у циљу откривања и кривичног гоњења за сљедећа кривична дјела:

а) кривичног дјела организованог криминала из члана 383а. Кривичног закона Републике Српске, те кривичних дјела са елементима организованости, као и кривичних дјела повезаних са таквим дјелима или учиниоцима таквих дјела, а у случајевима када за поступање није надлежно Тужилаштво и Суд Босне и Херцеговине;

б) најтежих облика кривичних дјела против привреде и платног промета и против службене дужности када је због околности извршења дјела или посљедица дјела кривично гоњење од посебног значаја за Републику Српску, те кривичних дјела повезаних са таквим дјелима или учиниоцима таквих дјела;

в) других кривичних дјела предвиђених кривичним законодавством Републике Српске, код којих је као најмања запређена казна затвора у трајању од пет година, а када је због околности извршења дјела или посљедица дјела кривично гоњење од посебног значаја за Републику Српску, те кривичних дјела повезаних с таквим дјелима или учиниоцима таквих дјела.

Члан 13.

(1) Уколико надлежно тужилаштво поступајући по пријави закључи да из садржаја пријаве произилази да би за пријављено кривично дјело могло бити надлежно Специјално тужилаштво, тужилац који поступа по пријави је дужан о томе, без одлагања, обавијестити главног тужиоца, који ће о истом обавијестити главног специјалног тужиоца, са навођењем разлога због којих сматра да су остварени услови за преузимање предмета.

(2) У случају из претходног става главни специјални тужилац ће предузети потребне мјере ради оцијене постојања услова за преузимање предмета.

Члан 28.

(1) У оквиру Окружног суда у Бањој Луци, формира се Посебно одјељење за организовани и најтеже облике привредног криминала (у даљем тексту: Посебно одјељење).

(2) Посебно одјељење, надлежно је на читавој територији Републике Српске, за поступање у случајевима предвиђеним чланом 3. овог закона, без обзира на прописану казну за поједино кривично дјело, односно у свим случајевима када је од главног специјалног тужиоца донијета одлука о преузимању предмета.

81. Одлука Уставног суда Републике Српске број У-47/09 од 19. марта 2014. године ("Службени гласник Републике Српске" број 25/14) у релевантном дијелу гласи:

Утврђује се да члан 30. став 2. Закона о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала ("Службени гласник Републике Српске" бр. 37/06, 69/06 и 99/07), односно члан 28. став 2. Закона о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала ("Службени гласник Републике Српске" број 111/07 - Пречишћени текст) у дијелу који гласи: "односно у свим случајевима када је од главног специјалног тужиоца донијета одлука о преузимању предмета" није у сагласности са Уставом Републике Српске. (...)

82. Закон о Уставном суду Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 104/11) у релевантном дијелу гласи:

ПРАВНО ДЕЈСТВО ОДЛУКА СУДА

Члан 68.

(1) Закони, други прописи и општи акти који на основу одлуке Суда престају да важе, не могу се примјењивати на односе који су настали прије дана објављивања одлуке Суда, ако до тога дана нису правоснажно ријешени.

(2) Прописи и други општи акти донесени за извршење закона, прописа и других општих аката који су на основу одлуке Суда престали да важе неће се примјењивати од дана објављивања одлуке Суда, ако из одлуке произлази да ти акти нису у сагласности са Уставом или законом.

(3) Извршавање правоснажних појединачних аката донесених на основу прописа који се више не могу примјењивати не може се дозволити нити спровести, а ако је извршење почето, биће обустављено.

Члан 69.

(1) Свако коме је повријеђено право коначним или правоснажним појединачним актом донесеним на основу закона или другог прописа и општег акта који је на основу одлуке Суда престао да важи има право да тражи од надлежног органа измјену тог појединачног акта.

(2) Приједлог за измјену коначног или правоснажног појединачног акта из става 1. овог члана може се поднијети најкасније у року од шест мјесеци од дана објављивања одлуке у "Службеном гласнику Републике Српске" ако од достављања појединачног акта до доношења одлуке Суда није прошло више од годину дана.

(3) Одлука Суда из става 1. овог члана представља разлог за понављање поступка пред органом који је донио коначни или правоснажни појединачни акт.

83. Закон о уређењу простора – Пречишћени текст ("Службени гласник Републике Српске" број 84/02) у релевантном дијелу гласи:

Члан 27.

Парцелација се врши на основу регулационог плана и урбанистичког пројекта и утврђује планом парцелације који је њихов саставни дио.

За просторне цјелине за које не постоји обавеза доношења регулационог плана, односно урбанистичког пројекта, план парцелације се израђује на основу урбанистичког, односно просторног плана.

План парцелације из претходног става доноси скупштина општине у складу са намјеном површина утврђеном урбанистичким, односно просторним планом.

План парцелације садржи план организације простора, план инфраструктуре, план регулационих и грађевинских линија, опште урбанистичке услове за изградњу планираних грађевина, као и услове за интервенције на постојећим грађевинама.

84. Закон о грађевинском земљишту ("Службени лист СРБиХ" бр. 34/86, 1/90 и 29/90, те "Службени гласник Републике Српске" бр. 21/92, 29/94, 23/98 и 5/99) у релевантном дијелу гласи:

Члан 17. став 1.

Скупштина општине може неизграђено градско грађевинско земљиште додјељивати физичким и правним лицима на коришћење ради изградње трајних грађевина (у даљем тексту: право коришћења земљишта ради грађења) или у закуп ради изградње привремених грађевина.

Члан 78.

Одредбе овог закона које се односе на градско грађевинско земљиште примјењују се и на остало грађевинско земљиште у друштвеној својини.

85. Закон о земљишним књигама Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 67/03) у релевантном дијелу гласи:

Члан 41.

Заинтересована лица

1. Упис у земљишну књигу је дозвољен само уз сагласност лица које је у вријеме подношења захтјева уписано у земљишну књигу као носилац права власништва или неког другог стварног права које се преноси, мијења, ограничава или брише.

2. Одобрење према ставу 1. овог члана мора бити нотарски овјерено, осим ако се за уговор на основу којег се врши промјена права захтјева нотарска обрада.

3. Одобрење из става 1. овог члана може бити замијењено судском одлуком или судским поравнањем.

Члан 42.

Пројера захтјева за упис

Код пројере захтјева за упис надлежни земљишнокњижни референт испитује:

1. да ли су поднесени потребни документи у прописаној форми,
2. да ли су документи идентични са стањем у земљишној књизи,
3. да ли постоји одобрење из члана 41. став 1. овог закона.

Члан 43.

Одлучивање о упису

1. Након пројере захтјева за упис, земљишнокњижни референт доноси рјешење да ли ће захтјев потпуно или дјелимично прихватити.

2. Земљишнокњижни референт доноси рјешење о одбијању захтјева за упис ако:

1. се земљишнокњижно тијело не налази у земљишнокњижном подручју дотичне земљишнокњижне канцеларије,
2. лице није овлашћено да захтјева упис,
3. правни основ уписа није видљив из предочених докумената,
4. постоји нека друга сметња која спречава упис.

86. Одлука Високог представника за Босну и Херцеговину од 27. априла 2000. године (објављена у "Службеном гласнику Републике Српске" број 12/00), чије је важење продужено Одлуком од 30. марта 2001. године

("Службени гласник Републике Српске" број 17/01), у релевантном дијелу гласи:

Без обзира на одредбе било којег другог закона, органи ни једног ентитета у Босни и Херцеговини не могу располагати, додјељивати, вршити пренос, продавати нити давати на коришћење или под закуп имовину у државном власништву, укључујући ранију имовину у друштвеном власништву, изузев станова у друштвеном власништву.

87. **Закон о привременој забрани располагања државном имовином Републике Српске** ("Службени гласник Републике Српске" број 32/05) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.

Овим законом се забрањује располагање државном имовином.

У смислу ове одлуке, под државном имовином подразумијева се:

1. непокретна имовина која припада држави Босни и Херцеговини (као међународно признатој држави) на основу међународног Споразума о питањима сукцесије, који су 29. јуна 2001. године потписале државе Босна и Херцеговина, Хрватска, Бивша Југословенска Република Македонија, Словенија и Савезна Република Југославија, која се, на дан доношења овог закона, сматра власништвом или посједом било којег нивоа власти или јавне организације у Републици Српској; и

2. непокретна имовина на којој је право располагања и управљања имала бивша Социјалистичка Република Босна и Херцеговина (у даљњем тексту: СР БиХ) до 31. децембра 1991. год, која се на дан доношења овог закона сматра власништвом или посједом било којег нивоа власти или јавне организације или органа у Републици Српској.

У смислу овог закона, под располагањем наведене имовине сматра се директни или индиректни пренос власништва.

Члан 2.

Без обзира на одредбе другог закона или прописа, државном имовином се може располагати само у складу с одредбама овог закона.

Свака одлука, акт, уговор или било који други правни инструмент којим се располаже имовином из члана 1. овог закона супротно одредбама овог закона, ништав је.

88. **Закон о државним предузећима Републике Српске** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 3/95 4/96, 21/96 и 3/97) у релевантном дијелу гласи:

Члан 73.

Ако управни одбор противно упозорењу директора донесе одлуку којом се наноси штета предузећу, директор је обавезан такву одлуку обуставити од извршења и о томе обавијестити надлежни надзорни одбор и оснивача, чија је одлука коначна.

Члан 121.

Управни одбор доноси одлуку о продаји основних средстава и средстава заједничке потрошње појединачне вриједности преко 5.000 динара, уз претходну сагласност оснивача.

О одлуци из претходног става обавезно се извјештава надзорни одбор и ревизор књига.

Не може се отуђити основно средство уколико се тиме омета редовна дјелатност.

Продаја средстава из става 1. овог члана врши се путем лицитације. Почетна цијена на лицитацији одређује се у висини процијењене или ревалоризоване цијене средстава.

Ако јавна лицитација не успије, ни послје два покушаја, располагање средствима из става 1. овог члана врши се прикупљањем понуда више понуђача.

Средствима из става 1. овог члана може се располагати и непосредном погодбом ако не успије располагање прикупљањем понуда, с тим што уговорена цијена не може бити испод 80% процијењене или ревалоризоване вриједности средстава.

89. **Закон о предузећима** ("Службени гласник Републике Српске" број 24/08) у релевантном дијелу гласи:

Даном ступања на снагу овог закона престаје да се примјењује Закон о предузећима ("Службени лист СФРЈ", бр. 77/88, 46/90 и 61/90).

90. **Закон о јавним предузећима** ("Службени гласник Републике Српске" број 75/04 од 25. августа 2004. године) у релевантном дијелу гласи:

Члан 51.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да се примјењује Закон о државним предузећима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 3/95, 4/96, 21/96 и 3/97).

91. **Пословник о раду ЈОП "Железничко-транспортно предузеће Републике Српске"** Добој од 16. марта 1996. године у релевантном дијелу гласи:

Члан 10.

Радници стручних служби који у оквиру послова радног мјеста или по налогу непосредног руководиоца имају обавезу припреме приједлога и материјала за питања о којима расправља и одлучује Управни одбор, дужни су благовремено припремити писмени приједлог са образложењем, исти доставити Сектору за правне послове ради планирања потребе заказивања сједнице Управног одбора.

Члан 21.

За сваку тачку дневног реда одређује се извјештач, који је дужан поднијети краће образложење о питању о коме се треба расправљати и донијети одлуку, односно заузети став

Извјештач је по правилу генерални директор или лице које он овласти за одређену област послова.

VI. Допустивост

92. У складу с чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом Уставу, када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

93. У складу с чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

94. У конкретном случају, предмет оспоравања апелацијама АП 2706/11, АП 2949/11, АП 2981/11, АП 2952/11, АП 3053/11, АП 3082/11, АП 3246/11, АП 3320/11 и АП 3447/11 је Пресуда Врховног суда број 118 0 К 000679 10 Кж од 28. априла 2011. године, односно апелацијама АП 2356/12 и АП 2357/12 и допунама апелације у предметима АП 2706/11 и АП 2891/11 Пресуда Врховног суда Републике Српске број 118-0-К-000697 11 Квлз од 16. марта 2012. године, донесена поводом захтјева за заштиту законитости. Затим, оспорену Пресуду Врховног суда број 118 0 К 000679 10 Кж од 28. априла 2011. године апеланти су примили у периоду од 16. до 30. јуна 2011. године, а апелације су поднесене у периоду од 5. јула до 29. августа 2011. године.

Оспорену Пресуду Врховног суда број 118-0-К-000697 11 Квлз од 16. марта 2012. године апеланти су примили 27. априла 2012. године, а апелације су поднесене 23. маја 2012. године. Такође, допуне апелација у предметима *АП 2706/11* и *АП 2981/11* поднесене су 9. маја 2012. године. Дакле, апелације су поднесене у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелације испуњавају и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због ког апелације нису допустиве, нити су очигледно (*prima facie*) неосноване.

95. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да апелације испуњавају услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

96. Апеланти сматрају да им је оспореним пресудама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1, 2 и 3 Европске конвенције. Апеланти Сретен Телебак, Бранислав Царевић и Цвијан Филиповић наводе и повреду права на кажњавање само на основу закона из члана 7 став 1 Европске конвенције и права на забрану мучења и подвргавања нељудском и понижавајућем поступку или кажњавању из члана II/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 3 Европске конвенције.

Право на правично суђење

97. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

98. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]

2. Свако ко је оптужен за кривично дјело сматра се невиним док се његова кривица по закону не докаже.

3. Свако ко је оптужен за кривично дјело има сљедећа минимална права:

а. да одмах, на језику који разумије, буде подробно обавијештен о природи и разлогу оптужбе против њега;

б. да му се обезбиједе вријеме и услови неопходни за припремање одбране;

ц. да се брани сам или уз помоћ браниоца кога сам изабере или да, уколико не располаже средствима да плати браниоца, да га добије бесплатно, када то налажу интереси правде;

д. да сам испитује или захтијева испитивање свједока оптужбе и да се присуство и саслушање свједока одбране одобри под условима који важе и за свједока оптужбе; [...]

99. У конкретном случају се ради о кривичном поступку у ком су апеланти проглашени кривим за кривична дјела прописана законом, те су им изречене казне затвора или условне осуде. Према томе, Уставни суд мора да преиспита да ли је поступак пред редовним судовима био правичан онако како то захтијева члан 6 Европске конвенције.

100. Уставни суд, прије свега, подсећа на то да је у својим ранијим одлукама, ослањајући се на јуриспруденцију

Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), закључио да се питање да ли је оптужени имао правичан поступак мора ријешити на основу цјелокупног поступка (види Европски суд, *Monnel and Morris*, одлука од 2. марта 1987. године, серија А, број 115, стр. 21, став 54).

101. Уставни суд запажа да апеланти кршење права на правично суђење виде, прије свега, у повреди правила кривичног поступка, те с тим у вези истичу да им је судио стварно ненадлежни суд који није био непристрасан и независан, да је оспореном пресудом повријеђен идентитет оптужбе и пресуде, да је суд произвољно оцијенио доказе и погрешно утврдио чињенично стање, те да је на тако погрешно чињенично стање погрешно примјењено материјално право. У појединим апелацијама се истичу и наводи о повреди права на одбрану, те да је првостепена пресуда заснована на незаконитим доказима.

102. Апеланти истичу и да је у поступку против њих прекршен принцип *in dubio pro reo*, будући да, како сматрају, није доказано да су починили дјела за која су осуђени.

103. Уставни суд подсећа на то да, када је у питању кривични поступак, општа гаранција правичног суђења из става 1 члана 6 Европске конвенције има елементе који допуњују специфичне гаранције утврђене ст. 2 и 3 члана 6 (види Европски суд, *Artico против Италије*, А 37 [1980]). Када се ради о случају који потпада под неку од специфичних гаранција установљених ст. 2 и 3 члана 6, он може да буде разматран или у оквиру тих гаранција (види Европски суд, *Luedicke против FRG*, А 29 [1978]; 2 EHRR 149) или у вези са ставом 1 члана 6 (види Европски суд, *Benham против Уједињеног Краљевства*, 1996-III; 22 EHRR 293 GC). Међутим, уколико се апликација суштински односи на тврдњу да је поступак у цјелини, укључујући и жалбени поступак, био неправичан, наводи се испитују у смислу става 1 члана 6 (види Европски суд, *Edwards против Уједињеног Краљевства*, А 247-Б [1992]; 15 EHRR 417, ст. 33-34).

104. У конкретном случају, апеланти покрећу питања у вези с гаранцијама установљеним чланом 6 ст. 1, 2 и 3, које се у суштини односе на тврдњу да поступак као цјелина није био правичан, па ће Уставни суд у том смислу и испитати њихове наводе.

105. У односу на наводе апеланата да им није судио стварно надлежни суд, Уставни суд истиче цитиране релевантне одредбе Закона о сузбијању криминала (3, 13 и 28) којим је установљена надлежност Окружног суда и Специјалног тужилаштва. Уставни суд запажа да је Окружни суд у образложењу своје пресуде навео да је, према члану 28 став 2 Закона о сузбијању организованог и најтежих облика криминала (у тексту који је важио у вријеме доношења оспорених одлука), Посебно одјељење тог суда за организовани и најтеже облике криминала надлежно да поступа према оптужници Специјалног тужилаштва, а Специјално тужилаштво је надлежно за поступање у конкретном кривичном предмету на основу одредби члана 3 став 1 тачка б) Закона о сузбијању организованог и најтежих облика криминала, а према тој одредби тај закон се примјењује с циљем откривања кривичног гоњења, између осталих, и најтежих облика кривичних дјела против привреде и платног промета и против службене дужности, када је због околности извршења дјела или посљедица дјела кривично гоњење од посебног значаја за Републику Српску, те кривичних дјела повезаних с таквим дјелима или учиниоцима таквих дјела и чињеници да је Специјално тужилаштво предмет преузело од Окружног тужилаштва у Добоју као предмет од значаја за Републику Српску, поготово ако се има у виду чињеница да су "Жељезнице Републике Српске" а.д. Добој предузеће чији је већински

власник Република Српска и да је то предузеће од интереса за Републику Српску. Такође је наведено да надлежност Посебног одјељења Окружног суда произилази из одредбе члана 28 став 2 Закона о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала, којим је прописано да је Посебно одјељење надлежно за читаву територију Републике Српске, за поступање предвиђено чланом 3 наведеног закона, без обзира на казну предвиђену за кривично дјело, односно у свим случајевима када је главни специјални тужилац донио одлуку о преузимању предмета, а у конкретном случају су то Наредба број А-128/07 од 7. марта 2007. године и Наредба број А-234/07 од 15. маја 2007. године. Дакле, Уставни суд запажа да из наведеног јасно произилази надлежност наведеног суда и Тужилаштва у предметној кривичној ствари, према прописима који су били на снази у вријеме када је вођен кривични поступак.

106. Уставни суд запажа да је Уставни суд Републике Српске донио Одлуку број У-47/09 од 19. марта 2014. године, којом је утврђено да члан 30 Закона о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала ("Службени гласник Републике Српске" бр. 37/06, 69/06 и 99/07), односно члан 28 став 2 Закона о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала ("Службени гласник Републике Српске" број 111/07 – Пречишћени текст) у дијелу који гласи: "(...) односно у свим случајевима када је од главног специјалног тужиоца донијета одлука о преузимању предмета није у сагласности са Уставом Републике Српске". Уставни суд запажа да је чланом 68 став 1 Закона о Уставном суду Републике Српске прописано да се закони, други прописи и општи акти који на основу одлуке Суда престају да важе не могу примјењивати на односе који су настали прије дана објављивања одлуке Суда, ако до тога дана нису правоснажно ријешени. Дакле, Одлука Уставног суда Републике Српске донесена је након што је поступак против апеланата правоснажно окончан, па стога она не може бити од утицаја на њихов случај. Уставни суд примјеђује да из образложења пресуде Окружног суда произилази да се, према одредби члана 3 став 1 тачка б) Закона о сузбијању организованог и најтежих облика криминала, ради о предмету против службене дужности чије је кривично гоњење од значаја за Републику Српску. Дакле, надлежност Специјалног тужилаштва у конкретном случају није заснована искључиво на овлашћењу које је Специјалном тужилаштву дато на основу цитираног дијела одредбе члана 28 став 2 Закона о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала и за коју је утврђено да није у сагласности с Уставом Републике Српске, већ се ради о предмету за који је, према члану 28 став 2, Посебно одјељење надлежно на читавој територији Републике Српске, за поступање у случајевима предвиђеним чланом 3 тог закона, без обзира на прописану казну за поједино кривично дјело, а Уставни суд Републике Српске није утврдио несагласност тог дијела одредбе с Уставом Републике Српске. Стога, Уставни суд сматра да су неосновани наводи апеланата да им је судио стварно ненадлежни суд.

107. У вези с наводима апеланата да им је повријеђено право на непристрасан суд јер су у Првостепеном вијећу и Другостепеном вијећу која су донијела оспорене пресуде биле судије које су претходно учествовале у доношењу одлука које се тичу продужавања мјере притвора апелантима, Уставни суд подсјећа на то да је у својој пракси већ одлучивао о апелацијама које су с овог аспекта покретале готово идентична правна питања (види Уставни суд, Одлука број АП 1196/09 од 26. јануара 2012. године, објављена на интернет-страни Уставног суда www.ccbh.ba).

Уставни суд је у цитираној одлуци истакао да учешће истог судије у саставу вијећа које одлучује о продужењу притвора и вијећа које доноси првостепену или другостепену пресуду не може само по себи покренути питање непристрасног суда. У одлуци је закључено да су неосновани наводи апеланата јер при одлучивању о продужењу притвора суд утврђује постојање или непостојање законских услова за продужење притвора на основу доказа који су приложени уз приједлог за продужење притвора, те да наводи апеланата да су исте судије биле у могућности да оцијене доказе против апеланата и при одлучивању о продужењу притвора и при одлучивању о кривњи само по себи не покреће питање непристрасног суда. С обзиром на то да се разлози наведени у Одлуци број АП 1196/09 у потпуности могу примјенити на конкретан случај, Уставни суд у конкретној одлуци неће посебно разматрати наводе апеланата, него се у цијелости позива на образложење и разлоге дате у цитираној одлуци, имајући у виду да се они у цијелости односе и на ову одлуку. Стога, Уставни суд сматра да су ови наводи апеланата неосновани.

108. Затим, Уставни суд сматра да су неосновани и наводи апеланта Сретена Телебака да је у конкретном случају повријеђено право на правично суђење због тога што је Окружни суд измјеном чињеничног описа дјела тако измјенио објективни идентитет оптужбе специјалног тужиоца да је дјело добило сасвим други вид. Уставни суд запажа да је Врховни суд, одлучујући о идентичним апелантовим жалбеним наводима, у образложењу своје пресуде јасно указао на то да, имајући у виду одредбе члана 294 ЗКП, нема основа за тврдњу да је првостепени суд на описани начин прекорачио оптужбу. У конкретном случају, Уставни суд запажа да је Окружни суд умјесто ријечи "добро у општој употреби", употребио ријечи "као земљиште у државној својини", јер није утврђено током поступка да је предметно земљиште у општој употреби, али да је на несумњив начин утврђено да се ради о земљишту у државној својини. При томе, Уставни суд указује на то да, према кривичноправној теорији и пракси, објективни идентитет оптужбе и пресуде неће бити доведен у питање ако се у пресуди измијене околности које се односе на ближе својство кривичног дјела, или на околности које ближе одређују кривично дјело, или ако се у пресуди измијене околности које нису битне за опис дјела, те ако се у пресуди потпуније и прецизније одреди уопштени чињенични опис дјела из оптужног акта. У сваком случају, објективни идентитет оптужбе и пресуде није повријеђен ако се ради о таквим измјенама које не улазе у суштину кривичног дјела садржаног у оптужници, под условом да оптужени не буде осуђен за теже кривично дјело од оног дјела које је садржано у оптужном акту. Уставни суд запажа да је, у конкретном случају, апелант осуђен за исто кривично дјело за које је оптужен, тако да, према мишљењу Уставног суда, тиме није нарушен објективни идентитет оптужнице и пресуде на начин који би могао да доведе у питање апелантово уживање права на правично суђење, па стога ти наводи не доводе у питање уважавање гаранција на правично суђење из става 3 тачка а) у вези са ставом 1 члана 6 Европске конвенције. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да су наводи апеланта Сретена Телебака неосновани.

109. У погледу навода апеланта Сретена Телебака да му је повријеђено право на правично суђење јер је 4. септембра 2009. године одржан главни претрес, иако није приступио његов тадашњи бранилац и да се апелант изјаснио да не жели да се брани сам, Уставни суд запажа да из образложења оспорених пресуда, те из одговора Специјалног тужилаштва произилази да је на том главном претресу специјални

тузилац извео само један доказ који се односио на кривично дјело фалсификовања исправе из члана 377 став 1 КЗРС, које је, наводно, извршио оптужени М. К., а за које је донесена ослобађајућа пресуда која се не оспорава жалбама.

110. Уставни суд истиче да право на одбрану, како је гарантовано чланом 6 став 3 тачка ц) Европске конвенције, претпоставља процесноправну равноправност странака у кривичном поступку и садржи право оптуженог да се брани сам или уз помоћ браниоца ког сам изабере, или да га, уколико не располаже средствима да плати браниоца, добије бесплатно, када то налажу интереси правде. Такође, право на одбрану је садржано и у одредбама члана 7 ЗКП.

111. У конкретном случају, с обзиром на то да, како је то наведено и у оспореним пресудама, апелант Сретен Телебак није био у притвору, оптужен је за кривична дјела за која одбрана није обавезна, а на наведеном главном претресу није изведен ниједан доказ који се односи на апеланта, па на тај начин одсуство браниоца није било штетно за апелантову одбрану. Сем тога, из образложења пресуде Окружног суда произилази да би одлагањем главног претреса дошло до прекорачења рока од 30 дана од дана одржавања последњег главног претреса, па би главни претрес у поступку морао да почне изнова, а већ је до тада трајао годину дана, што би онда утицало на дужину трајања кривичног поступка и потенцијално угрозило право свих апеланата и саоптужених да се у разумном року одлучи о основаности кривичне оптужбе против њих.

112. С обзиром на наведено, Уставни суд сматра да Окружни суд, а што је потврдио и Врховни суд у обје своје пресуде, поступајући на описани начин није повриједио право на одбрану апеланта Сретена Телебака. Стога, Уставни суд закључује да су и ти апелантови наводи неосновани.

113. У погледу навода апеланата о кршењу права на правично суђење, који се односе на начин на који је првостепени суд оцијенио изведене доказе, те у вези с тим утврдио чињенично стање и погрешно примијенио материјално и процесно право, а такво чињенично утврђење и правно схватање потврдио Врховни суд, Уставни суд указује на то да, према пракси Европског суда и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене материјалног права (види Европски суд, *Pronina protiv Русије*, одлука о допуствости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas protiv Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли су, евентуално, повријеђена или занемарена уставна права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона. Дакле, у оквиру апелационе надлежности Уставни суд се бави искључиво питањем евентуалне повреде уставних права или права из Европске конвенције у поступку пред редовним судовима, па ће у конкретном случају Уставни суд испитати да ли је поступак у цјелини био правичан у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције (види Уставни суд, Одлука број АП 20/05 од 18. маја 2005. године, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 58/05). Даље, Уставни суд подсјећа на то да се неће мијешати у начин на који су редовни судови усвојили доказе као доказну грађу. У вези с тим, Уставни суд се неће мијешати ни у то којим доказима страна у поступку

редовни судови поклањају повјерење на основу слободне судијске процјене (види Уставни суд, Одлука број АП 612/04 од 30. новембра 2004. године, и Европски суд, *Doorson protiv Холандије*, пресуда од 6. марта 1996. године, објављена у Извјештајима број 1996-II, став 78).

114. Уставни суд ће се, дакле, изузетно упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примијенили позитивноправне прописе, када је очигледно да су редовни судови у одређеном поступку произвољно поступали како у поступку утврђивања чињеница тако и у поступку примјене релевантних позитивноправних прописа (види Уставни суд, Одлука број АП 311/04 од 22. априла 2005. године, став 26). У контексту наведеног, Уставни суд подсјећа и на то да је у више својих одлука истакао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити ка правичном поступку (види Уставни суд, Одлука број АП 1293/05 од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље). Имајући у виду наведено, Уставни суд ће у конкретном случају, с обзиром на питања која се постављају, испитати да ли су оспорене одлуке засноване на произвољној примјени материјалног и процесног права.

115. Такође, Уставни суд указује на то да, према устаљеној пракси Европског суда и Уставног суда, члан 6 став 1 Европске конвенције обавезује судове да, између осталог, образложе своје пресуде. Та обавеза, међутим, не може бити схваћена као обавеза да се у пресуди изнесу сви детаљи и дају одговори на сва постављена питања и изнесене аргументе (види Уставни суд, одлуке бр. У 62/01 од 5. априла 2002. године и АП 352/04 од 23. марта 2005. године). Мјера у којој та обавеза постоји зависи од природе одлуке (види Европски суд, *Ruiz Torija protiv Шпаније*, пресуда од 9. децембра 1994. године, серија А, број 303-А, став 29). Европски и Уставни суд у бројним су одлукама указали на то да домаћи судови имају одређену дискрециону оцјену у вези с тим које ће аргументе и доказе прихватити у одређеном предмету, али истовремено имају обавезу да образложе своју одлуку тако што ће навести јасне и разумљиве разлоге на којима су ту одлуку засновали (види Европски суд, *Suominen protiv Финске*, пресуда од 1. јула 2003. године, апликација број 37801/97, став 36, и, *mutatis mutandis*, Уставни суд, Одлука број АП 5/05 од 14. марта 2006. године). Сврха обавезе да одлука буде образложена јесте и да покаже да је странама у поступку омогућено да на равноправан и правичан начин буду саслушане у поступку пред судом (види Европски суд, *Kuznetsov и др. против Русије*, пресуда од 11. јануара 2007. године, апликација број 184/02). Такође, образложена одлука даје страни у поступку могућност да се жали против првостепене одлуке, те да другостепени суд размотри и испита првостепену одлуку, а омогућава се и јавни надзор над администрацијом правде и радом судства (*idem*).

116. Доводећи претходно изнесене ставове у везу с конкретним случајем, Уставни суд запажа да је током поступка пред Вијећем Окружног суда спроведен велик број доказа које су предложили одбрана и Специјално тужилаштво, који су оцијени појединачно и у међусобној вези, при чему није изостала анализа спроведених доказа, о чему се Окружни суд детаљно изјаснио у образложењу пресуде, те је несумњиво утврдио да су апеланти починили кривично дјело за које су проглашени кривим, дајући за свој став јасно и аргументовано образложење које се не доима произвољним како у сегменту чињеничног утврђења тако и у сегменту примјене материјалног и процесног права.

117. Из образложења оспорених пресуда Уставни суд није могао да закључи да је прекршена одредба члана 295

ЗКП, која прописује на којим се доказима заснива пресуда. Наиме, у конкретном случају, у образложењу оспорене пресуде Окружног суда исцрпно су побројани докази које је суд спровео на главном претресу, указано је на то на којим од спроведених доказа је пресуда заснована, у погледу тих доказа није изостала брижљива и савјесна оцјена како појединачно тако и у вези с другим доказима, те су дата образложења и разлози због којих је сваки од тих доказа прихваћен. Таква образложења не остављају утисак произвољности, нити може да се закључи да је Вијеће Окружног суда прекорачило принцип слободне оцјене доказа, поготово не на начин који би довео у питање гаранције права на правично суђење, нити је доказни поступак злоупотријебљен на штету апеланата, у смислу права на правичан поступак и принципа једнакости оружја, што је важан елемент правичног суђења и што подразумијева да објема странама мора бити дата разумна могућност да изложе свој предмет, укључујући и изношење доказне грађе под условима који их не стављају у знатно подређен положај у односу на противника (види Европски суд, *Dombo B. V. против Холандије*, пресуда од 27. октобра 1993. године, серија А, број 274, стр. 19). Према томе, Уставни суд сматра да процјена доказа првостепеног суда, коју је потврдио и другостепени суд, није била очигледно произвољна.

118. Сем тога, Уставни суд сматра да су неосновани и наводи апеланата Сретена Телебака и Бранислава Царевиха да су пресуде засноване на незаконитим доказима, јер су, према њиховом схватању, сви материјални докази оптужбе прибављени на незаконит начин, с обзиром на то да их је Специјално тужилаштво изузело из "Железница Републике Српске" а.д. Добој без наредбе судије за претходни поступак, да након изузимања материјалних доказа они нису предати судији за претходни поступак, да нису чувани у депозиту суда, те да није одржано рочиште за отварање и преглед привремено одузете документације. Уставни суд сматра да је Окружни суд дао јасно и логично образложење да у конкретном случају није ни постојала потреба да судија за претходни поступак изда наредбу за одузимање предмета, јер је такво издавање наредбе неопходно само у ситуацијама када треба да се примијене средства принуде, односно када се лица противе одузимању предмета или се основано очекује да лице неће добровољно предати предмете, сакрити их или их уништити, а у конкретном случају "Железнице Републике Српске" а.д. Добој, као и друге установе, добровољно су предале све материјалне доказе оптужбе, а на захтјев Специјалног тужилаштва, па, с обзиром на то да сви ти материјални докази нису одузети према наредби судије за претходни поступак, не постоји обавеза да се они предају судији за претходни поступак, нити да се чувају у суду, нити је обавезно одржавање рочишта за преглед привремено одузете документације. С обзиром на наведено, слиједи да се ни у овом дијелу образложење оспорених пресуда не указује произвољним, нити да су одредбе процесног закона повријеђене на штету апеланата. Такође, из свега презентованог Уставном суду не произилази да је одбрани апеланата ускраћена могућност увида у било који доказ.

119. Коначно, Уставни суд сматра да су судови детаљно образложили и примјену закона и других прописа као бланкетних прописа. Наиме, супротно наводима апеланта Сретена Телебака који је проглашен кривим за кривично дјело злоупотребе овлашћења и положаја, у првостепеној пресуди је детаљно образложено да је у вријеме почињења кривичног дјела на снази био Закон о државним предузећима, који је био на снази све до доношења Закона о јавним предузећима ("Службени гласник

Републике Српске" број 75/04), те да су се "Железнице Републике Српске" а.д. Добој у међувремену трансформирале у акционарско друштво, јер је већински власник овог предузећа и даље била Република Српска и до ступања на снагу Закона о јавним предузећима 2004. године Влада Републике Српске је доносила одлуке везане за стратешка питања о пословању "Железница Републике Српске" а.д. Добој у форми давања или недавања сагласности на одређене одлуке органа управљања, односно пословодства предузећа, које су се, као и све друге одлуке Владе, објављивале у "Службеном гласнику Републике Српске". Сем тога, у критичном периоду све чланове Управног одбора "Железница Републике Српске" а.д. Добој именовала је Влада Републике Српске, у складу с чланом 60 став 1 Закона о државним предузећима, што, такође, упућује на закључак да је у вријеме почињења кривичног дјела био у примјени Закон о државним предузећима, конкретно одредбе чл. 73 и 121.

120. Затим, Уставни суд запажа да, иако Окружни суд приликом позивања на члан 27 Правилника 251 техничко-колске дјелатности није цитирао службено гласило у ком је тај правилник објављен, из оспорених пресуда не произилази да је Окружни суд примјењивао правилник који је донесен тек 2005. године, а ни апелант није ничим поткријепио свој навод да је Окружни суд примјенио управо одредбу члана 27 правилника који је донесен 2005. године, а не одредбу члана 27 правилника који је важио у вријеме почињења кривичног дјела.

121. Уставни суд не види произвољност у закључку да су апеланти Бранислав Царевих, Зоран Пушац, Б. П. и Момчило Врачар, те апелант Сретен Телебак проглашени кривим за кривично дјело несавјесног рада у служби из члана 344 став 2 у вези са ставом 1 Кривичног законика РС, јер су, сем поступања противно Закону о грађевинском земљишту, Закону о државним предузећима и Пословнику о раду Управног одбора "Железница Републике Српске" а.д. Добој, поступали и противно одлукама Високог представника у Босни и Херцеговини од 27. априла 2000. године и 30. марта 2001. године, према којима, без обзира на одредбе било ког другог закона, органи ниједног ентитета у Босни и Херцеговини не могу да располажу, додјељују, преносе, продају нити дају на коришћење или под закуп имовину у државној својини, укључујући ранију имовину у друштвеној својини, изузев станова у друштвеној својини, а да су апеланти Горан Кунић, Р. Б. и Славица Шурлан који су проглашени кривим за извршење кривичног дјела несавјесног рад у служби из члана 354 став 2 у вези са ставом 1 КЗРС, сем поступања противно одредбама Закона о уређењу – Пречишћени текст (Горан Кунић), Закона о грађевинском земљишту (Р. Б.), Закона о земљишним књигама (Славица Шурлан), поступали противно одредбама Закона о привременој забрани располагања државном имовином, којим је прописано да органи ентитета не могу да располажу, додјељују, преносе, продају нити дају на коришћење или под закуп имовину у државној својини, укључујући ранију имовину у друштвеној својини, те да се под располагањем државном имовином Републике Српске сматра директни или индиректни пријенос својине.

122. Такође, Врховни суд је образложио због чега је одбио жалбе апеланата. Уставни суд напомиње да коначне одлуке жалбених судова не морају имати исцрпна образложења (види Европска комисија за људска права, Одлука о допуствости број 8769/97 од 16. јула 1981. године, ОИ 25), већ образложења која се тичу релевантних жалбених навода, које као такве оцијени надлежни суд. У конкретном случају, из стања у спису и навода апелације Уставни суд

није могао закључити да постоји било шта што указује на то да је Врховни суд пропустио да се осврне на жалбене наводе. Уставни суд сматра да је Врховни суд за своје становиште дао задовољавајућа образложења. Уставни суд, у том контексту, апострофира свој став да је задатак редовних судова да оцијене које ће доказе прихватити, а које не, те да Уставни суд нема надлежност да замијени редовне судове у погледу оцјене доказа, уколико таква оцјена доказа није очигледно произвољна и није довела до кршења уставних права.

123. Коначно, Уставни суд није могао да закључи да је приликом оцјене спроведених доказа и утврђивања чињеница релевантних за кривичну одговорност апеланата дошло до занемаривања обавезе суда да води рачуна и о принципу *in dubio pro reo* и претпоставци невиности, као ни да је на било који начин доведена у питање законитост доказа спроведених на главном претресу, односно да им је ускраћено право на одбрану.

124. Имајући у виду све наведено, Уставни суд сматра да у оспореним одлукама нема ничега што би указивало на произвољност, било код утврђивања и оцјене чињеница, било код примјене материјалног и процесног права, те да оспорене одлуке садрже образложење које задовољава захтјеве из члана 6 став 1 Европске конвенције. Стога, Уставни суд сматра да нема кршења права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

Кажњавање само на основу закона

125. Апеланти тврде и да им је повријеђено право из члана 7 став 1 Европске конвенције, указујући на то да је у њиховом случају примјењен Закон о сузбијању организованог и других облика привредног криминала, који је објављен у "Службеном гласнику Републике Српске" број 37/06 од 5. априла 2006. године, а ступио на снагу 13. априла 2006. године, док су радње за које су проглашени кривим и осуђени почињене у периоду од 2. октобра 2001. до 7. јула 2005. године.

126. Члан 7 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Нико се не може сматрати кривим за кривично дјело настало чињењем или нечињењем које није представљало кривично дјело у вријеме извршења, према националном или међународном праву. Исто тако, изречена казна неће бити тежа од оне која се примјењивала у вријеме извршења кривичног дјела.

127. Члан 7 Европске конвенције обједињује принцип да само закон може да установи кривично дјело и пропише казну (*nullum crimen, nulla poena sine lege*). Због тога, први задатак суда јесте да провјери да ли је у вријеме када је оптужени починио радњу која је довела до оптуживања и кажњавања била на снази одредба домаћег или међународног права која је такав акт чинила кажњивим. Истовремено, члан 7 Европске конвенције забрањује ширење подручја примјене постојећих кривичних дјела на радње које раније нису биле кривична дјела, те широко тумачење кривичног закона на штету оптуженог, на примјер, аналогijом (види Европски суд, *Cote и други против Белгије*, апликације бр. 32472/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96, 33210/96 и 145, ECHR 2000-VII).

128. У предмету *Kokkinakis против Грчке* (серија А, бр. 260-А, стр. 22, став 52), Европски суд је тумачио члан 7 Европске конвенције тако да тај члан није ограничен на забрану ретроактивне примјене кривичног закона на апликантову штету, већ тај члан, много генералније, садржи принцип да само закон може да установи постојање

кривичног дјела и да само закон може да пропише казну (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), као и принцип да се кривични закон не смије широко тумачити на штету оптуженог. У наведеном предмету Европски суд је посебно истакнуо да је тај захтјев члана 7 Европске конвенције задовољен када појединац из садржине релевантне одредбе, уколико је потребно и уз помоћ тумачења суда, може да схвати које кривичне радње и пропусти га могу учинити кривично одговорним.

129. У конкретном случају, апеланти су проглашени кривим за кривична дјела злоупотребе службеног положаја или овлашћења и несавјестан рад у служби, која су у вријеме извршења тих кривичних дјела била прописана одредбама КЗРС, односно Кривичног законика РС. Закон о сузбијању организованог и других облика најтежег криминала уопште не садржи одредбе којим се прописују ова кривична дјела. Слједи да чињеница да је надлежност Тужилаштва и надлежност суда за поступање у овом кривичном предмету заснована на одредбама закона који је ступио на снагу након извршења кривичних дјела не представља ретроактивну примјену кривичног права у смислу одредби члана 7 Европске конвенције, с обзиром на то да су на апеланте примјењени материјални прописи – кривични закони који су важили у вријеме извршења кривичних дјела.

130. С обзиром на наведено, Уставни суд сматра да су неосновани и наводи апеланата о повреди члана 7 Европске конвенције.

Забрана мучења и подвргавања нељудском и понижавајућем поступку или кажњавању

131. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2. овог члана, а она обухватају:

б) Право да не буду подвргнута мучењу или нехуманом и понижавајућем поступку или казни.

132. Члан 3 Европске конвенције гласи:

Нико неће бити подвргнут тортури, нељудском или понижавајућем поступку или кажњавању.

133. Апеланти Сретен Телебак и Бранислав Царевић истичу да им је у поступку повријеђено право из члана 3 Европске конвенције, којим је одређено да нико неће бити подвргнут тортури, нељудском или понижавајућем поступку или кажњавању. То право је једно од апсолутних права Европске конвенције од чијег спровођења државе никада не могу одступити, чак ни у вријеме рата.

134. Уставни суд наглашава да је у својој пракси изразио став да мучење или нехумано поступање мора имати минималан степен јачине уколико се сврстава у оквир члана 3 Европске конвенције (види Уставни суд, Одлука број АП 81/04 од 28. јануара 2005. године, "Службени гласник Босне и Херцеговине" број 30/05). Процјена овог минимума је по природи ствари релативна и зависи од свих околности предмета, као што су природа и садржина поступка, његово трајање и његове тјелесне и психичке посљедице, а у неким случајевима и пол, старосна доб и здравствено стање жртве (види Европски суд, *Ирска против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 18. јануара 1978. године, серија А, број 25, страна 65, став 162). У погледу понашања органа власти, посебни фактори који се узимају у обзир су понашање органа власти након релевантног догађаја и мјера до које је спроведен поступак у вези с догађајем (види Европски суд, *Gakici против Турске*, пресуда од 10. маја 2001. године, Одлуке и извјештаји 2001. IV, став 156). Сем тога, Уставни суд наглашава и да одређени ниво патње постоји када се предоче

довольни докази о насталим повредама (види бивши Дом за људска права за Босну и Херцеговину, Одлука број ЦХ/97/34, *Шљиво против Републике Српске*), као и да подносилац апелације мора да достави бар неке елементе доказа који се односе на наводно нехумано поступање (види одлуку Омбудсмана за људска права, предмет број 331/97, *Р. Г. против Федерације Босне и Херцеговине*, Извјештаји од 6. априла 1998. године, став 109).

135. Апеланти су истакли да су с лисицама на рукама лишени слободе, те да су након лишења слободе до извођења пред судију за претходни поступак били цијелу ноћ лисицама везани за радијатор. Међутим, из достављене документације не произилазе било какви докази који би потврдили те наводе, нити произилази да су се апеланти приликом првог испитивања пред тужиоцем или на рочиштима за одлучивање о приједлогу за одређивање, односно продужење притвора, жалили на третман према њима. Уставни суд истиче да је тврдња о понижавајућем третману озбиљна тврдња и као таква мора да буде поткријељена јасним доказима о повреди, патњи или трпљењу, или бар мора да се покаже да су се апеланти на такав третман жалили и да су тражили заштиту, али да им је испитивање тих навода или заштите ускраћено. С обзиром на то да апеланти нису доставили доказе који би поткријељили тврдњу да је повријеђено право да не буду подвргнути мучењу, нечовјечном или понижавајућем третману, Уставни суд закључује да су ти наводи апеланата неосновани.

136. Такође, Уставни суд не види повреду тог права ни у односу на понашање Окружног суда током првостепеног поступка према апеланту Сретену Телебаку. Наиме, Окружни суд је ангажовао вјештака ради провјере апелантовог здравственог стања, односно како би се утврдила његова способност да прати суђење. Чињеница да апелант није био задовољан налазом и мишљењем вјештака који је обавио вјештачење и који је утврдио да је апелант способан да прати суђење не указује на то да је апелант био изложен нечовјечном или понижавајућем третману.

137. С обзиром на наведено, Уставни суд закључује да су и наводи апеланата о кршењу права из члана II/36) Устава Босне и Херцеговине и члана 3 Европске конвенције неосновани.

VIII. Закључак

138. Уставни суд закључује да нема повреде права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у ситуацији када је Уставни суд из образложења оспорене пресуде утврдио да кривичноправна одговорност апеланата за кривично дјело за које су проглашени кривим и осуђени није утврђена произвољном оцјеном доказа, већ супротно, након непосредне и свеобухватне анализе и оцјене доказа појединачно и у међусобној вези, одакле је несумњиво проистекао закључак да су апеланти починили кривична дјела која су им стављена на терет и на основу којих нити једно значајно питање није остало неразјашњено у смислу принципа пресумпције невиности и *in dubio pro reo*. Такође, суд је у оспореној пресуди дао јасне и прецизне разлоге у погледу доказа које је прихватио и оних које није прихватио, уз образложење које ни у ком случају не оставља утисак произвољности, при чему је примјена материјалног и процесног права била у складу с гаранцијама које пружају члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чл. 6 и 7 Европске конвенције.

139. Такође, Уставни суд закључује да нема повреде права из члана II/36) Устава Босне и Херцеговине и члана 3

Европске конвенције јер апеланти Сретен Телебак и Бранислав Царевић Уставном суду нису доказали да је у конкретном поступку повријеђено то уставно право, нити је то Уставни суд закључио на основу увида у цјелокупан спис.

140. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

141. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2706/11**, rješavajući apelacije **Slavice Šurlan i dr.**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija
Mirsad Čeman, sudija

na sjednici održanoj 10. februara 2015. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbijaju se kao neosnovane apelacije **B. P., R. B., Gorana Kunića, Cvijana Filipovića i Momčila Vračara** podnesene protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. aprila 2011. godine i Presude Okružnog suda u Banjoj Luci, Posebno odjeljenje za organizirani i najteže oblike privrednog kriminala, broj 011-0-K 08-000-007-p od 1. jula 2010. godine.

Odbijaju se kao neosnovane apelacije **Slavice Šurlan, Zorana Pušca, Sretena Telebaka i Branislava Carevića** podnesene protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 118-0-K-000697 11 Kvlz od 16. marta 2012. godine, Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. aprila 2011. godine i Presude Okružnog suda u Banjoj Luci, Posebno odjeljenje za organizirani i najteže oblike privrednog kriminala, broj 011-0-K 08-000-007-p od 1. jula 2010. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Slavica Šurlan iz Prijedora, B. P. iz Teslića, R. B. iz Prijedora, Zoran Pušac iz Prijedora, Sreten Telebak iz Doboja, Branislav Carević iz Banje Luke, Goran Kunić iz Prijedora, Cvijan Filipović iz Doboja (u daljnjem tekstu: apelanti), koje zastupaju Miodrag Deretić, Draško Zec, Jasminka Jovišević, Jadranka Ivanović, Milenko Radonjić i Milutin Đorđević Đole, advokati iz Prijedora, Banje Luke i Doboja, podnijeli su u periodu od 5. jula 2011. godine do 29. septembra 2013. godine apelacije Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. aprila 2011. godine i Presude Okružnog suda u Banjoj Luci, Posebno odjeljenje za organizirani i najteže oblike privrednog kriminala (u daljnjem tekstu: Okružni sud), broj 011-0-K 08-000-007-p od 1. jula 2010. godine.

2. Apellant Sreten Telebak u apelaciji je postavio zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud odložio izvršenje izrečene kazne zatvora do donošenja odluke o apelaciji.

3. Apelacije su registrirane pod br. *AP 2706/11, AP 2949/11, AP 2981/11, AP 2952/11, AP 3053/11, AP 3082/11, AP 3246/11, AP 3320/11 i AP 3447/11.*

4. Apelanti Slavica Šurlan i Zoran Pušac su 9. maja 2012. godine dopunili apelaciju tako što su osporili i Presudu Vrhovnog suda broj 118-0-K-000697 11 Kvlz od 16. marta 2012. godine, koja je donesena povodom zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

5. Apelanti Sreten Telebak i Branislav Carević su 23. maja 2012. godine podnijeli posebne apelacije protiv Presude Vrhovnog suda broj 118-0-K-000697 11 Kvlz od 16. marta 2012. godine.

6. Apelacije su registrirane pod br. *AP 2356/12 i AP 2357/12.*

7. Apelanti su u junu 2014. godine dostavili Ustavnom sudu podneske u kojima su priložili Odluku Ustavnog suda Republike Srpske broj U-47/09 od 19. marta 2014. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

8. Ustavni sud je donio Odluku o privremenoj mjeri broj *AP 3053/11* od 9. novembra 2011. godine, kojom je odbio zahtjev apelanta Sretena Telebaka za donošenje privremene mjere.

9. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Okružnog suda i Okružnog tužilaštva Banja Luka, Specijalno tužilaštvo (u daljnjem tekstu: Specijalno tužilaštvo), zatraženo je 26. augusta 2011. godine, 28. marta 2011. godine i 22. maja 2014. godine da dostave odgovore na apelacije.

10. Specijalno tužilaštvo je dostavilo odgovor na apelacije 14. septembra 2011. godine, 10. aprila 2014. godine i 29. maja 2014. godine, Okružni sud 14. septembra 2011. godine, 7. aprila 2014. godine i 30. juna 2014. godine, a Vrhovni sud 8. septembra 2011. godine i 30. juna 2014. godine.

11. Na zahtjev sudije Zlatka M. Kneževića, Ustavni sud je, na osnovu člana 90. stav (1) tačka c) Pravila Ustavnog suda, donio odluku da on ne učestvuje u radu i odlučivanju u ovom predmetu.

12. S obzirom na to da je Ustavnom sudu dostavljeno više apelacija iz njegove nadležnosti koje se odnose na isti činjenični i pravni osnov, Ustavni sud je, u skladu s članom 32. stav (1) Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju predmeta br. *AP 2706/11, AP 2949/11, AP 2981/11, AP 2952/11, AP 3053/11 i AP 3082/11, AP 3246/11, AP 3320/11, AP 3447/11, AP 2356/12 i AP 2357/12*, u kojima će se voditi jedan postupak i donijeti jedna odluka pod brojem *AP 2706/11*.

III. Činjenično stanje

13. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

14. Presudom Okružnog suda broj 011-0-K-08-000-007-p od 1. jula 2010. godine apelant Sreten Telebak proglašen je krivim zbog krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja u pokušaju iz člana 347. stav 4. u vezi sa stavom 3. Krivičnog zakona Republike Srpske (u daljnjem tekstu: KZRS) i krivičnog djela nesavjesnog rada u službi iz člana 344. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Krivični zakonik RS); apelant Cvijan Filipović zbog krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja iz člana 347. stav 3. KZRS i krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja iz člana 347. stav 4. KZRS u vezi sa stavom 3. KZRS; apelanti Branislav Carević, Zoran Pušac, B. P. i Momčilo Vračar zbog krivičnog djela nesavjesnog rada u službi iz člana 344. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika RS; apelanti Goran Kunić, R. B. i Slavica Šurlan zbog krivičnog djela nesavjesnog rada u službi iz člana 354. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZRS.

15. Okružni sud je apelanta Sretena Telebaka osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i deset mjeseci, apelanta Cvijana Filipovića na jedinstvenu kaznu zatvora od jedne godine i jednog mjeseca, apelante Branislava Carevića, Zorana Pušca, B. P. i Momčila Vračara na kaznu zatvora u trajanju od tri mjeseca, apelante Gorana Kunića i R. B. na kaznu zatvora u trajanju od deset mjeseci, a apelantici Slavici Šurlan je izrekao uvjetnu osudu kojom joj utvrđuje kaznu zatvora u trajanju od šest mjeseci i istovremeno određuje da se kazna neće izvršiti ukoliko apelantica u roku od dvije godine ne poćini neko novo krivično djelo.

16. Primjenom odredbe člana 44. stav 1. KZRS apelantima je u izrečene kazne zatvora i uvjetne osude uračunato vrijeme provedeno u pritvoru, a primjenom odredbi člana 99. stav 1, a u vezi s članom 96. st. 1, 2. i 3. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske (u daljnjem tekstu: ZKPRS) apelanti su obavezani da zajedno s ostalim optuženim solidarno plate troškove krivičnog postupka i sudski paušal u iznosu kako je pobliže određeno izrekom presude.

17. Okružni sud je utvrdio (tačka 1. izreke presude) da je apelant Sreten Telebak u periodu od 12. marta 2004. godine do 11. maja 2006. godine u Doboju, u svojstvu generalnog direktora preduzeća "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj, kao službeno lice, u namjeri da drugom pribavi imovinsku korist, iskoristio svoj položaj tako što je, postupajući suprotno odredbama čl. 73. i 121. Zakona o državnim preduzećima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 3/95), te člana 27. Pravilnika 251 tehničko-kolske djelatnosti "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, uz prethodni dogovor s Borkom Trkulja, 12. marta 2004. godine, bez prethodne saglasnosti Vlade Republike Srpske, osnivača navedenog preduzeća, raspisao oglas o javnoj licitaciji za prodaju 89 teretnih vagona u vlasništvu "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, koji su se nalazili u Republici Sloveniji, kao starih, dotrajalih vagona i vagona podobnih za rashodovanje, s početnom cijenom od 26.645,93 KM po vagonu, za ponuđače iz Bosne i Hercegovine, odnosno 13.623,85 eura po vagonu za ponuđače iz inostranstva, iako je znao da ti vagoni nisu podobni za kasaciju, u skladu s odredbama člana 27. Pravilnika 251 tehničko-kolske djelatnosti, pozivajući se na falsificiranu Odluku o remontu 100 i kasaciji 90 vagona "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, koji se nalaze na području Republike Slovenije, broj 16041/03 od 2. decembra 2003. godine, koju je sačinila Borka Trkulja, iako je znao da ta odluka nije donesena na V vanrednoj sjednici Upravnog odbora "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, održanoj 19. novembra 2003. godine, jer je navedenoj sjednici prisustvovao, te znajući da toj odluci nije prethodila procedura komisijskog pregleda vagona radi utvrđivanja koji su vagoni za kasaciju, propisana članom 27. Pravilnika 251 tehničko-kolske djelatnosti "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj. Potom je 26. marta 2004. godine, propuštajući da takvu nezakonitu odluku, u smislu odredbi člana 73. Zakona o državnim preduzećima, obustavi od izvršenja, donio akt broj 4539/04 o raspisivanju ponovnog javnog nadmetanja za prodaju predmetnih vagona, uz početnu cijenu od 15.000,00 KM po vagonu za ponuđače iz BiH, odnosno 7.669,40 eura po vagonu za ponuđače u inostranstvu, s naznačenim rokom dospjeća ponuda do 14. aprila 2004. godine. Zatim je 30. marta 2004. godine Upravnim odborom "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj uputio pismeni zahtjev za davanje saglasnosti za određivanje prodajne cijene za 89 vagona koji se nalaze u Sloveniji, koji je u njegovo ime i uz njegovo ovlaštenje potpisao Ranko Predojević, tadašnji izvršni direktor poslova prijevoza preduzeća "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj, navodeći u zahtjevu da na ponovljenom nadmetanju nije dostavljena nijedna ponuda za kupovinu vagona, iako je znao da rok za dostavljanje ponuda nije istekao, te iznoseći u zahtjevu da je Upravni odbor

"Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj donio odluku o kasaciji vagona. Nakon toga je optuženi M. K. (koji je pravosnažno oslobođen u ovom postupku), predsjednik Upravnog odbora "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, donio odluku o kasaciji vagona, nakon čega je M. K., dakle predsjednik Upravnog odbora "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, pod brojem 5822/04 od 19. aprila 2004. godine, sačinio i potpisao Odluku o javnoj prodaji i rashodovanju 89 vagona, da bi 16. marta 2005. godine, pod brojem 3617-1/05, Skupština akcionara preduzeća "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj donijela Odluku o rashodovanju i javnoj prodaji teretnih i putničkih vagona, kojom se odobrava rashodovanje i prodaja putem javnog nadmetanja, između ostalog, i 89 teretnih vagona, vlasništvo "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, koji se nalaze na prugama slovenačkih željeznica. Ta odluka je donesena na osnovu Odluke o javnoj prodaji i rashodovanju 89 vagona broj 5822/04 od 19. aprila 2004. godine, te Prijedloga kola za kasaciju broj 3615/05 od 9. marta 2005. godine, koji je Nadzornom odboru "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj podnio apelant Cvijan Filipović, kao i falsificiranog Komisijskog izvještaja o prijedlogu za rashodovanje predmetnih vagona (TK-5) od 17. februara 2004. godine, a taj izvještaj su sačinili i potpisali apelant Cvijan Filipović i optuženi Z. S., zajedno sa sada umrlim S. M., te je na osnovu navedenih odluka i radnji, nakon obavljene procedure javnog nadmetanja za prodaju navedenih vagona i izbora najpovoljnijeg ponuđača, 11. maja 2006. godine, u namjeri da preduzeću "Panon-vagon" d.o.o. Subotica pribavi imovinsku korist u iznosu od 779.072,39 KM, s navedenim preduzećem zaključio ugovor o kupoprodaji 89 teretnih vagona, koji je u ime "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, te u ime apelanta Sretena Telebaka i uz njegovo ovlaštenje, potpisao Ranko Predojević, tadašnji izvršni direktor poslova prijevoza preduzeća "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj, za kupoprodajnu cijenu od 294.145,00 eura, što u protivvrijednosti iznosi 575.297,61 KM, iako je tržišna cijena vagona 11. maja 2006. godine iznosila 1.354.370,00 KM.

18. Navedena imovinska korist ipak nije pribavljena, jer je novo rukovodstvo "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj raskinulo Ugovor o prodaji 89 vagona od 11. maja 2006. godine i vagoni su vraćeni na pruge "Željeznica Republike Srpske", zbog čega je krivično djelo ostalo u pokušaju.

19. Okružni sud je utvrdio (tačka 5. izreke presude) da je apelant Sreten Telebak 20. decembra 2001. godine u svojstvu generalnog direktora JOP "Željeznice Republike Srpske" zaključio Ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji s Trgovačko-ugostiteljskim preduzećem (u daljnjem tekstu: TUP) "Peti neplan" d.o.o. Niševići. Na osnovu tog ugovora JOP "Željeznice Republike Srpske" Doboj je dao saglasnost da TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići na željezničkom zemljištu u površini od 25.000 m² u stanici Omarska, označeno sa k. č. kako je poblje navedeno u obrazloženju presude, izgradi terminal za skladištenje nafte i naftnih derivata, uz obavezu da TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići prugama "Željeznica Republike Srpske" mjesečno preveze 1.200.000 litara naftnih derivata, te uz obavezu zaključenja posebnog ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji. Okružni sud je, također, utvrdio da je apelant taj ugovor zaključio na neodređeno vrijeme, te da je, iako je znao kakve pravne posljedice zaključenje takvog ugovora može da prouzrokuje, navedenim ugovorom omogućio TUP "Peti neplan" uvođenje u posjed zemljišta u državnom vlasništvu, izgradnju trajnih građevina na tom zemljištu i uknjižbu prava vlasništva u korist TUP "Peti neplan" na objektima terminala za skladištenje nafte i naftnih derivata koji su sagrađeni na tom zemljištu, kao i uknjižbu prava vlasništva na istom zemljištu. Na osnovu toga Republika Srpska je izgubila pravo vlasništva na tom zemljištu, čime je za nju

nastupila imovinska šteta u iznosu od 125.000,00 KM na ime vrijednosti tog zemljišta.

20. U odnosu na apelanta Cvijana Filipovića (tačka 2. izreke presude) utvrđeno je da su 17. februara 2004. godine u Doboju, u svojstvu člana Komisije "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj za pregled vagona, vlasništvo "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, koji su se nalazili u Sloveniji, apelant Cvijan Filipović, šef Tehničko-kolske službe "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj – Sektor za eksploataciju, i Z. S., zajedno sa S. M., kao odgovorna lica, uz prethodni zajednički dogovor, u namjeri da drugome pribave imovinsku korist, koristeći svoja ovlaštenja, nakon što su, prema nalogu generalnog direktora "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj Sretena Telebaka, u periodu od 5. februara do 12. februara 2004. godine na željezničkim stanicama u Republici Sloveniji pregledali 89 kola, vlasništvo "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, sačinili i potpisali poslovnu ispravu, odnosno komisijski izvještaj o prijedlogu za rashodovanje kola u vlasništvu "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, u kojem su neistinito prikazali da je 89 kola staro i dotrajalo i da su podobna za rashodovanje, iako su znali da nisu svi vagoni u neupotrebljivom stanju i da pregled vagona nije obavljen u skladu s članom 27. Pravilnika 251 o tehničko-kolskoj djelatnosti. Dalje, apelant Cvijan Filipović je 9. marta 2005. godine, pod brojem 3615/05, Nadzornom odboru "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj i Skupštini akcionara "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, podnio pismeni prijedlog za kasaciju 89 vagona u vlasništvu "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, prilažući uz prijedlog i falsificirani komisijski izvještaj o prijedlogu za rashodovanje vagona od 17. februara 2004. godine, te je u tom prijedlogu naveo da se zbog starosti i dotrajalosti kola ne rentira njihov popravak. Oni su tako, u namjeri da drugom pribave imovinsku korist, lažno prikazali stanje tih vagona i na taj način omogućili da Skupština akcionara preduzeća "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj 16. marta 2005. godine, pod brojem 3617-1/05, donese Odluku o rashodovanju i javnoj prodaji teretnih i putničkih vagona, kojom se odobrava rashodovanje i prodaja putem javnog nadmetanja, između ostalog, i 89 teretnih vagona vlasništvo "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, koji se nalaze na prugama slovenačkih željeznica. Time su apelantu Sretenu Telebaku omogućili da kao generalni direktor "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj 11. maja 2006. godine s preduzećem "Panon-vagon" d.o.o. Subotica zaključi ugovor o prodaji 89 rashodovanih vagona vlasništvo "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj za kupoprodajnu cijenu od 294.145,00 eura, što u protivvrijednosti iznosi 575.297,61 KM, iako je tržišna cijena tih vagona 11. maja 2006. godine iznosila 1.354.370,00 KM.

21. Dalje (tačka 3. izreke presude), utvrđeno je da je apelant Cvijan Filipović 8. juna 2005. godine, u svojstvu šefa Tehničko-kolske službe "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, kao odgovorno lice, u namjeri da preduzeću "Helikon" Nikšić pribavi imovinsku korist, prekoračio granice službenih ovlaštenja, tako što je uputio akt ŽTP Beograd – Sektoru za SP, broj 8761/05, kojim je naložio da se 19 teretnih vagona koji su se nalazili na području ŽTP Beograd, a vlasništvo su "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, uputi u pograničnu stanicu Vrbnica radi predaje privatnom preduzeću "Helikon" d.o.o. Nikšić. Nakon toga je JP "Željeznice Srbije", Sektor za SP, najprije uputio 11 teretnih kola iz stanice Subotica u stanicu Vrbnica, odnosno dalje u kolsku radionicu Podgorica, a zatim iz stanice Sombor uputio još četvero teretnih kola, te je na taj način preduzeću "Helikon" Nikšić omogućeno ustupanje i raspolaganje sa ukupno 15 teretnih vagona vlasništvo "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, bez ovlaštenja organa upravljanja "Željeznica Republike Srpske". Dakle, apelant Cvijan Filipović je sve to uradio iako je znao da ne postoji ugovorni odnos između "Željeznica Republike Srpske"

a.d. Doboj i navedenog preduzeća, a na osnovu kojeg bi se mogla vršiti predaja i raspolaganje vagonima, te je na taj način privatnom preduzeću "Helikon" d.o.o. Nikšić omogućio pribavljanje imovinske koristi u iznosu od najmanje 248.765,00 KM, a na ime tadašnje vrijednosti vagona.

22. U odnosu na apelante Branislava Carevića, Zorana Pušca, B. P., Momčila Vračara (tačka 4. izreke presude) utvrđeno je da su oni 2. oktobra 2001. godine u Doboju, u svojstvu članova Upravnog odbora Javnog osnovnog preduzeća "Željeznice Republike Srpske" Doboj, zajedno sa Borkom Trkulja, tadašnjom predsjednicom Upravnog odbora, kao službena lica, svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa očigledno nesavjesno postupali u vršenju službe. Naime, oni su na VII redovnoj sjednici Upravnog odbora JOP "Željeznice Republike Srpske" Doboj, bez izvjestioca i datog prijedloga i mišljenja stručnih službi, te bez pribavljenog pravnog obrazloženja Sektora za pravne poslove, što je u suprotnosti s čl. 10. i 21. Poslovnika o radu Upravnog odbora, jednoglasno donijeli Odluku o davanju saglasnosti za izgradnju terminala za skladištenje nafte i naftnih derivata TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići, na zemljištu u državnom vlasništvu, na kojem pravo korištenja ima JOP "Željeznice Republike Srpske" Doboj, na k. č. poblježe opisanim u izreci presude, u ukupnoj površini od 25.000 m², upisano u zemljišnoknjižni uložak – Iskaz II, a koje se vodilo u zemljišnim knjigama Zemljišnoknjižnog ureda Osnovnog suda u Prijedoru. Navedena odluka je predviđala zaključenje posebnog ugovora sa preduzećem "Peti neplan" kojim bi se to preduzeće obavezalo da prugama "Željeznice Republike Srpske" Doboj mjesečno preveze 1.200.000 litara nafte, omogućivši preduzeću "Peti neplan" uvođenje u posjed zemljišta u državnom vlasništvu, izgradnju trajnih građevina na tom zemljištu i uknjižbu prava vlasništva u korist TUP "Peti neplan" na objektima terminala za skladištenje nafte i naftnih derivata, koji su sagrađeni na tom zemljištu, kao i uknjižbu prava vlasništva na tom zemljištu. Ta odluka Upravnog odbora u suprotnosti je s odredbama čl. 17. i 78. Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni list SRBiH" broj 34/86), koje predviđaju da skupština općine može dodjeljivati građevinsko zemljište na korištenje radi izgradnje trajnih građevina, te je u suprotnosti i s Odlukom Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini od 27. aprila 2000. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 12/00), čije je važenje produženo Odlukom od 30. marta 2001. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/01), koja predviđa zabranu raspolaganja, dodjeljivanja, prijenosa, prodaje ili davanja na korištenje ili pod zakup imovine u državnom vlasništvu. Time je Republika Srpska izgubila pravo vlasništva na konkretnom zemljištu, te je za nju nastupila imovinska šteta u iznosu od 125.000,00 KM na ime tadašnje vrijednosti tog zemljišta.

23. U odnosu na apelanta Gorana Kunića (tačka 6. izreke presude) utvrđeno je da je 30. juna 2004. godine u Prijedoru, u svojstvu načelnika Odjeljenja za prostorno uređenje u Općinskoj upravi Prijedor, kao službeno lice, svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa očigledno nesavjesno postupao u vršenju službe. Naime, on je donio i potpisao Rješenje broj 06-364-57/04, kojim se daje urbanistička saglasnost u korist TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići za lokaciju kompleksa objekata terminala za uskladištenje i pretakanje naftnih derivata s parcelacijom zemljišta u naselju Omarska, pored pristupnog puta Omarska – Gradina, na zemljištu poblježe označenom u izreci presude, koje se u zemljišnim knjigama Zemljišnoknjižnog ureda Osnovnog suda u Prijedoru vodilo kao zemljište u državnom vlasništvu, te Rješenje broj 06-364-57/04 od 30. juna 2004. godine, kojim se daje urbanistička saglasnost TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići za legalizaciju izgrađenog kompleksa objekata terminala za uskladištenje i pretakanje naftnih derivata s parcelacijom zemljišta na koje se odnosi urbanistička saglasnost, iako je znao

da plan parcelacije zemljišta na koje se odnosi urbanistička saglasnost nije dostavljen Skupštini općine Prijedor, koja ove planove donosi i usvaja, što je suprotno odredbama člana 27. Zakona o uređenju prostora – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 84/02). Također je 18. oktobra 2004. godine u Prijedoru, pod brojem 06-360-29/04, donio i potpisao Rješenje o odobrenju za građenje, na osnovu kojeg se TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići kao investitoru odobrava pristup izvođenju radova na izgradnji kompleksa na tom zemljištu, iako je znao da na navedenom zemljištu nisu riješeni imovinskoopravni odnosi, što je suprotno odredbama člana 90. stav 1. tačka v) Zakona o uređenju prostora Republike Srpske, jer podnosilac zahtjeva TUP "Peti neplan" nije uz zahtjev podnio valjan dokaz o pravu vlasništva, odnosno pravu korištenja radi građenja na zemljištu. On je tim radnjama preduzeću "Peti neplan" d.o.o. Niševići dopustio izgradnju trajnih građevina na zemljištu u državnom vlasništvu, na osnovu čega je Republika Srpska izgubila pravo vlasništva na tom zemljištu, te pretrpjela imovinsku štetu u iznosu od 261.195,00 KM na ime tadašnje vrijednosti tog zemljišta.

24. U odnosu na apelanta R. B. (tačka 7. izreke presude) navedeno je da je 4. aprila 2005. godine u Prijedoru, u svojstvu šefa Područne jedinice Prijedor, Republičke uprave za geodetske i imovinskoopravne poslove, kao službeno lice, svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa očigledno nesavjesno postupao u vršenju službe. Naime, on je donio i potpisao Rješenje broj 35-475-14/05, kojim se usvaja zahtjev TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići i kojim se u svrhu formiranja građevinske parcele preuzima građevinsko zemljište od JOP "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj i kojim se navedeno građevinsko zemljište dodjeljuje TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići u svrhu izgradnje kompleksa objekata terminala za uskladištenje i pretakanje naftnih derivata. Također je naveo da će se nakon pravosnažnosti tog rješenja na navedenom građevinskom zemljištu u knjigama Osnovnog suda u Prijedoru i katastru upisati pravo korištenja radi građenja kompleksa objekata terminala za uskladištenje i pretakanje naftnih derivata u korist TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići, a nakon uspostavljanja tog upisa, u zemljišnim knjigama će se upisati pravo vlasništva kako na objektima tako i na zemljištu koje služi njihovoj redovnoj upotrebi u korist TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići kao njihovog investitora. Naime, apelant je donio takvo rješenje iako je znao da je time postupao suprotno odredbama čl. 1. i 2. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 32/05). Na taj način apelant je omogućio otpis predmetnog zemljišta iz Iskaza II zemljišne knjige Zemljišnoknjižnog ureda Osnovnog suda u Prijedoru, na osnovu čega je Republika Srpska izgubila pravo vlasništva na zemljištu, te je za nju nastupila imovinska šteta u iznosu od 261.195, 00 KM na ime tadašnje vrijednosti tog zemljišta.

25. U odnosu na apelanticu Slavicu Šurlan (tačka 8. izreke presude) utvrđeno je da je 7. jula 2005. godine u Prijedoru, u svojstvu zemljišnoknjižnog referenta Zemljišnoknjižnog ureda Osnovnog suda u Prijedoru, kao službeno lice, svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa očigledno nesavjesno postupala u vršenju službe. Ona je donijela i potpisala Rješenje broj DN-560/05-P, kojim se, na osnovu Rješenja Republičke uprave za geodetske i imovinskoopravne poslove Republike Srpske – Područna jedinica Prijedor – broj 35-475-41/05 od 4. jula 2005. godine, dopušta otpis k. č. broj 55/17 u površini od 34.826 m² iz Iskaza II KO Omarska, upisana u željezničke knjige kao zemljište u državnom vlasništvu, te upis iste parcele u A list novog zk. uložka broj 963 iste KO, a potom se u zk. uložku broj 963 KO Omarska vrši uknjižba prava korištenja na k. č. broj 55/17 radi izgradnje kompleksa objekata terminala za uskladištenje i pretakanje naftnih derivata u korist TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići, te je istog

dana, pod brojem DN-562/05-P, donijela i potpisala Rješenje kojim se, na osnovu Rješenja o tehničkom prijemu Odjeljenja za prostorno uređenje Općinske uprave Prijedor broj 06-360-28/05 od 13. juna 2005. godine, u zk. ulošku broj 963 KO Omarska dopušta uknjižba prava vlasništva na nekretninama u A-II listu u korist TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići, odnosno uknjižba prava trajnog korištenja na k. č. broj 55/17 kao zemljištu pod zgradom terminala za uskladištenje i pretakanje naftnih derivata i zemljištu koje služi za redovnu upotrebu zgrade u korist TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići kao vlasnik zgrade. Zatim je pod brojem DN-763/05-P od 7. jula 2005. godine donijela i potpisala rješenje na osnovu kojeg se dopušta brisanje državnog vlasništva na nekretninama označenim kao k. č. 55/17 KO Omarska, u ukupnoj površini od 34.826 m² i uspostavljanje prava vlasništva na predmetnim nekretninama u A listu u korist TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići. Na osnovu istih rješenja istog je dana uknjižila pravo vlasništva na navedenim nekretninama KO Omarska u korist TUP "Peti neplan" d.o.o. Niševići, iako je znala da ne postoji saglasnost nosioca prava vlasništva na navedenim nekretninama za upis u zemljišnu knjigu i da uz zahtjev za uknjižbu nije priložen odgovarajući pravni akt kao dokaz za dozvolu upisa promjene vlasništva, te je, upisujući prijenos vlasništva bez pribavljene saglasnosti prethodnog nosioca prava vlasništva ili nekog drugog stvarnog prava koje se prenosi, mijenja, ograničava ili briše, postupala suprotno odredbama člana 41. Zakona o zemljišnim knjigama Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 67/03), te da je zabranjeno raspolaganje državnom imovinom Republike Srpske, u skladu s odredbama čl. 1. i 2. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnim imovinom Republike Srpske. Time je Republika Srpska izgubila pravo vlasništva na predmetnom zemljištu, te pretrpjela imovinsku štetu u iznosu od 261.195,00 KM na ime tadašnje vrijednosti tog zemljišta.

26. Iz obrazloženja presude proizlazi da je Okružni sud proveo brojne dokaze na prijedlog Specijalnog tužilaštva i odbrane i to saslušanje svjedoka, provođenje dokaza vještačenja i saslušanja u svojstvu svjedoka vještaka mašinske, poljoprivredne i geodetske struke, te uvidom u obimnu materijalnu dokumentaciju. Obrazlažući iscrpno svoju odluku, Okružni sud je na osnovu analize svih izvedenih dokaza nesporno utvrdio da su apelanti počinili krivična djela u vrijeme, na mjestu i na način kako je to navedeno u izreci presude.

27. Okružni sud je odbio pojedine prijedloge za izvođenje dokaza i to kako optužbe tako i odbrane, navodeći da se radi o mnogobrojnim dokazima, posebno dokazima odbrane apelanta Sretena Telebaka (koji su pobrojani u pismenom prijedlogu njegovih braniteljica, ukupno 396 dokaza, od kojih su neki izvedeni, kao i u pismenom prijedlogu od 24. marta 2010. godine), te smatrajući da je izvođenje tih dokaza nepotrebno, da je tokom krivičnog postupka već izveden izuzetno velik broj dokaza, i optužbe i odbrane, na iste okolnosti, zbog kojih su se ti dokazi predlagali, te da je na osnovu svih tih izvedenih dokaza činjenično stanje potpuno utvrđeno.

28. Utvrđujući pitanje vinosti apelanata, kao i njihov subjektivni odnos prema krivičnim djelima koja su izvršili, Okružni sud je utvrdio da su apelanti krivična djela počinili s direktnim umišljajem, jer je utvrdio da su u potpunosti bili svjesni krivičnih djela i htjeli su da ih izvrše.

29. Okružni sud je, po službenoj dužnosti, u činjeničnom opisu umjesto riječi "dobro u opštoj upotrebi" (koje se u više navrata spominjalo u činjeničnom opisu optužnice) upotrijebio riječi "kao zemljište u državnoj svojini", te izostavio riječi "član 4. Zakona o prometu nepokretnosti ("Službeni list SRBiH" br. 38/78, 29/80), koje predviđaju da dobra u opštoj upotrebi nisu u prometu, te je u suprotnosti (...)", koje su egzistirale u stavu III tačke 1, 2, 3, 4. i 5. činjeničnog opisa iz izmijenjene optužnice,

zatim riječi "i da na istom preduzeće 'Peti neplan' ne može imati pravo svojine ili pravo trajnog korištenja" u stavu III tačka 3. činjeničnog opisa iz izmijenjene optužnice, te riječi "odnosno da za predmetne nepokretnosti nije, u smislu člana 4. stav 2. Zakona o prometu nepokretnosti, odlukom Skupštine opštine utvrđeno da više ne služe opštoj upotrebi" u stavu III tačka 5. činjeničnog opisa iz izmijenjene optužnice, jer tokom postupka nije utvrđeno da je predmetno zemljište u općoj upotrebi, ali da je na nesumnjiv način utvrđeno da se radi o zemljištu u državnom vlasništvu.

30. Okružni sud je odbio kao neosnovane prigovore pojedinih apelanata kojim su osporavali nadležnost Okružnog suda u Banjoj Luci, obrazlažući da je članom 28. stav 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika kriminala Posebno odjeljenje tog suda za organizirani i najteže oblike kriminala nadležno da postupa povodom optužnice Specijalnog tužilaštva, a Specijalno tužilaštvo je nadležno za postupanje u ovom krivičnom predmetu na osnovu odredbe člana 3. stav 1. tačka b) Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika kriminala. Prema toj odredbi, taj zakon se primjenjuje s ciljem otkrivanja krivičnog gonjenja, između ostalih, najtežih oblika krivičnih djela protiv privrede i platnog prometa i protiv službene dužnosti, kada je zbog okolnosti izvršenja djela ili posljedica djela krivično gonjenje od posebnog značaja za Republiku Srpsku, te krivičnih djela povezanih s takvim djelima ili učiniocima takvih djela. Također, Specijalno tužilaštvo Banja Luka preuzelo je predmet od Okružnog tužilaštva u Doboju i to kao predmet od značaja za Republiku Srpsku, pogotovo ako se ima u vidu činjenica da su "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj preduzeće čiji je većinski vlasnik Republika Srpska i koje je od interesa za Republiku Srpsku. Nadležnost Posebnog odjeljenja Okružnog suda proizlazi iz odredbe člana 28. stav 2. navedenog Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala, kojim je propisano da je Posebno odjeljenje nadležno za čitavu teritoriju Republike Srpske, za postupanje predviđeno članom 3. navedenog zakona, bez obzira na kaznu predviđenu za krivično djelo, odnosno u svim slučajevima kada glavni specijalni tužilac donese odluku o preuzimanju predmeta, a u konkretnom slučaju su to Naredba broj A-128/07 od 7. marta 2007. godine i Naredba broj A-234/07 od 15. maja 2007. godine.

31. Također je istaknuto da je odbrana prigovarala tome da su svi materijalni dokazi optužbe nezakoniti, odnosno da su pribavljeni na nezakonit način, jer je Specijalno tužilaštvo sve materijalne dokaze izuzelo iz "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj bez naredbe sudije za prethodni postupak, zatim da nakon izuzimanja materijalnih dokaza oni nisu predati sudiji za prethodni postupak, da nisu čuvani u depozitu suda, te da nije održano ročište za otvaranje i pregled privremeno oduzete dokumentacije. Te prigovore odbrane Okružni sud je odbio kao neosnovane, jer u konkretnom slučaju nije bilo potrebno da sudija za prethodni postupak izda naredbu za oduzimanje predmeta. Naime, izdavanje naredbe sudije za prethodni postupak za privremeno oduzimanje predmeta neophodno je samo u situacijama kada se trebaju primijeniti sredstva prinude, odnosno kada se lica protivne oduzimanju predmeta ili se osnovano očekuje da lice neće dobrovoljno predati predmete, da će ih sakriti ili uništiti, što u konkretnom slučaju nije bilo. Naprotiv, na zahtjev Specijalnog tužilaštva, "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj i drugi pravni subjekti dobrovoljno su predali sve materijalne dokaze, a na isti način je i odbrana pribavila svoje dokaze. Dalje, s obzirom na to da svi ti materijalni dokazi nisu oduzeti prema naredbi sudije za prethodni postupak, ne postoji obaveza da se oni predaju sudiji za prethodni postupak, niti da se čuvaju u sudu, niti je obavezno održavanje ročišta za pregled privremeno oduzete dokumentacije.

32. Okružni sud je ocijenio neosnovanim i prigovor odbrane da je Specijalno tužilaštvo neke dokaze pribavilo nakon

potvrđivanja optužnice, a da su ti dokazi navedeni u samoj optužnici, obrazlažući da sudija za prethodno saslušanje nije mogao potvrditi optužnicu, a da uz nju nisu bili priloženi svi pobrojani dokazi u njoj, a činjenica da iz pojedinih akata Specijalnog tužilaštva i "Željeznica Republike Srpske" proizlazi da su neki dokazi pribavljeni nakon potvrđivanja optužnice nikako ne znači da su oni pribavljeni na nezakonit način, već su ti pojedini dokazi uz optužnicu najvjerovatnije bili kopije, zbog čega je optužba naknadno tražila originale ili ovjerene kopije.

33. Također, odbrana je prigovarala i tome da pojedini materijalni dokazi optužbe nisu bili originali, niti ovjerene kopije, smatrajući da je to suprotno odredbi člana 289. ZKP. I taj prigovor odbrane Okružni sud je odbio kao neosnovan uz obrazloženje da ti pojedini materijalni dokazi optužbe koji nisu originali posjeduju pečat preduzeća ili ustanove koji su donijeli te akte-materijalne dokaze ili su ih imali u posjedu, pa su svojim pečatom i potpisom ovlaštenog lica oni potvrdili da je dokument vjeran originalu ili su dostavljali originalne propratne akte, na koji način su potvrdili da su kopije potvrđene kao neizmijenjene u odnosu na original, što je u skladu s odredbom člana 289. stav 3. ZKP.

34. Okružni sud je odbio i prigovor apelanta Sretena Telebaka da se ne mogu koristiti kao dokaz zapisnici o njegovom saslušanju u istrazi. S tim u vezi je navedeno da je tačno da tada osumnjičeni Sreten Telebak nije bio upozoren na to, u skladu s članom 143. stav 2. tačka v) ZKP. Međutim, Okružni sud je istakao da je apelant Sreten Telebak iznosio svoju odbranu na glavnom pretresu tako što je svjedočio, a navedeno upozorenje se odnosi samo na situaciju kada optuženi tokom glavnog pretresa koristi pravo koje mu omogućava da nije dužan iznijeti svoju odbranu ili odgovarati na postavljena pitanja, pa se samo u tom slučaju iskaz iz istrage može koristiti.

35. Prilikom odmjeravanja kazne Okružni sud je ocijenio sve okolnosti predviđene odredbom člana 37. KZRS, odnosno odredbom člana 38. Krivičnog zakonika RS, koje se tiču općih pravila o odmjeravanju kazne, te je u odnosu na svakog apelanta detaljno obrazložio koje su olakšavajuće okolnosti, odnosno osobito olakšavajuće okolnosti, uzete u obzir.

36. Okružni sud nije prihvatio prijedlog optužbe da se apelantima Sretenu Telebaku, Cvijanu Filipoviću, Branislavu Careviću, Zoranu Pušcu, B. P. i Momčilu Vračaru izrekne mjera sigurnosti zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti, smatrajući da ne postoji opasnost da bi obavljanje vršenja određenog poziva, djelatnosti ili dužnosti ovih apelanata moglo podsticajno utjecati na njih da učine novo krivično djelo zloupotrebom poziva, djelatnosti i dužnosti u vezi s imovinom koja im je povjerena ili kojoj bi imali pristup, posebno ako se ima u vidu činjenica da apelanti do sada nisu osuđivani.

37. U izrečene kazne zatvora i uvjetne osude sud je apelantima, pozivom na član 44. stav 1. KZRS, uračunao vrijeme provedeno u pritvoru i to apelantima Sretenu Telebaku, Cvijanu Filipoviću, Branislavu Careviću, Zoranu Pušcu, B. P., Momčilu Vračaru, Goranu Kuniću, R. B. i Slavici Šurlan od 18. juna 2007. godine do 6. augusta 2007. godine.

38. Presudom Vrhovnog suda broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. aprila 2011. godine odbijene su kao neosnovane žalbe apelanata podnesene protiv Presude Okružnog suda broj 011-0-K-08-000-007 od 1. jula 2010. godine.

39. Vrhovni sud je ocijenio neosnovanim navode apelanata da je Pretresno vijeće bilo nepropisno sastavljeno i da postoje okolnosti koje izazivaju razumnu sumnju u njihovu nepristranost. Vrhovni sud je istakao da je takav stav apelanata neprihvatljiv, te da ga je posmatrao u okviru žalbi da postoji bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 311. stav 1. tačka b) i stava 2. ZKP i u vezi s čl. 24. i 37. ZKP, pri čemu se postavlja pitanje da li je sud bio propisno sastavljen ako su u Pretresnom vijeću

bili članovi vijeća koji su učestvovali u vijeću koje je odlučivalo o žalbi protiv rješenja o određivanju pritvora i vijeću koje je odlučivalo o produženju pritvora, odnosno ako je u vijeću učestvovao sudija koji je odlukom opće sjednice izuzet od suđenja u predmetu protiv saoptužene Borke Trkulja u istom predmetu. S tim u vezi, Vrhovni sud je istakao da je odredbom člana 24. stav 1. ZKP propisan sastav suda, te da je u konkretnom predmetu sudilo vijeće sastavljeno od trojice sudija, čime je zadovoljen uvjet propisan citiranim zakonskom odredbom. Dalje je istaknuto da odgovor na pitanje da li vijeće iz člana 24. stav 5. ZKP, odnosno članovi tog vijeća i sudija koji je odlukom opće sjednice izuzet od suđenja u krivičnom predmetu protiv Borke Trkulja, saoptužene u istom predmetu, koji je razdvojen u odnosu na apelante i ostale optužene, mogu ujedno postupati i kao vijeće iz člana 24. stav 1. ZKP, odnosno kao pretresno vijeće, treba tražiti u odredbama kojima je regulirano izuzeće sudija, s obzirom na to da ne postoji izričita zabrana. Konkretno, sudija ne može vršiti sudijsku dužnost ako je u istom predmetu učestvovao kao sudija za prethodni postupak ili prethodno saslušanje, branilac, zakonski zastupnik ili punomoćnik oštećenog ili tužioca, svjedok ili vještak (član 37. tačka g) ZKP), ako je u istom postupku učestvovao u donošenju odluke koja se osporava pravnim lijekom (član 37. tačka v) ZKP) ili ako postoje okolnosti koje izazivaju razumnu sumnju u nepristranost sudija (član 37. tačka d) ZKP). Vrhovni sud je ocijenio da ne postoji nijedan razlog za izuzeće po osnovu tačke g), jer nijedan od članova Pretresnog vijeća nije učestvovao u istom krivičnom postupku u nabrojanim svojstvima i tačke v) navedenog člana, jer nisu učestvovali u donošenju odluke koja se osporava pravnim lijekom, niti je našao razlog koji bi doveo u pitanje nepristranost članova Prvostepenog vijeća, samo zbog činjenice da su kao članovi Vanraspravnog vijeća učestvovali u vijeću koje je odlučivalo o žalbi na rješenje o određivanju pritvora i da je jedan od članova Pretresnog vijeća odlukom opće sjednice izuzet od suđenja u krivičnom predmetu protiv saoptužene Borke Trkulja, u odnosu na koju je krivični postupak razdvojen. Stoga je Vrhovni sud zaključio da su ovi žalbeni prigovori apelanata neosnovani.

40. Također je istaknuto da su neargumentirane žalbene tvrdnje apelanata Sretena Telebaka, Branislava Carevića i Cvijana Filipovića da su u postupku počinjene raznovrsne povrede prava na odbranu, pri čemu žalba apelanata Sretena Telebaka i Branislava Carevića te povrede vidi u tome što je 4. septembra 2009. godine održan glavni pretres, iako nije pristupio branilac apelanta Sretena Telebaka, a apelant se izjasnio da ne želi da se sam brani, zatim što je na glavnom pretresu održanom 16. februara 2010. godine specijalni tužilac izmijenio optužnicu, a da sud nije ni upitao da li je odbrani potrebno vrijeme za pripremu u skladu s izmijenjenom optužnicom, te da prvostepeni sud nije dovoljno obrazložio zašto je odbio izvođenje dokaza koje je predložila odbrana. U vezi s tim navodima apelanata navedeno je da je prihvatljiva konstatacija branilaca apelanta Sretena Telebaka da je 4. septembra 2009. godine održan glavni pretres, iako nije pristupio apelantov tadašnji branilac i da se apelant izjasnio da ne želi da se brani sam. Međutim, Vrhovni sud je smatrao da Okružni sud takvim postupanjem nije povrijedio apelantovo pravo na odbranu, što podrazumijeva da nisu primijenjena ili su nepravilno primijenjena pravila postupka na štetu optuženog (apelanta). Naime, uvidom u spis predmeta utvrđeno je da u vrijeme glavnog pretresa od 4. septembra 2009. godine apelant Sreten Telebak nije bio u pritvoru, a optužen je za krivična djela za koja odbrana nije obavezna, zatim da na glavni pretres nije pristupio branilac apelanta Sretena Telebaka, advokat Dušan Todorović, koji je kao opravdanje za nedolazak na pretres priložio medicinsku dokumentaciju, te da se apelant izjasnio da ne želi da se brani sam, nakon čega je prvostepeni sud, smatrajući

da neće doći do povrede prava na odbranu apelanta Telebaka, održao glavni pretres na kojem je specijalni tužilac izveo samo jedan dokaz koji se odnosi na krivično djelo falsificiranja isprave iz člana 377. stav 1. KZRS, koje je navodno izvršio optuženi M. K., za koje je donesena oslobađajuća presuda koja se ne osporava žalbama. Dakle, na navedenom glavnom pretresu nije izveden nijedan dokaz koji se odnosi na apelanta Sretena Telebaka, pa je Vrhovni sud zaključio da Okružni sud, postupajući na opisani način, nije povrijedio pravo na odbranu apelanta Telebaka.

41. U obrazloženju presude je istaknuto da iz spisa proizlazi da je specijalni tužilac na glavnom pretresu održanom 16. februara 2010. godine sudu predao izmijenjenu optužnicu, koju je sud uručio optuženima, te da predsjednik Vijeća nije poučio optužene i braniocima da se radi pripremanja odbrane u skladu s izmijenjenom optužnicom glavni pretres može odgoditi, niti je bilo ko od branilaca tražio vrijeme za pripremu odbrane, te da je glavni pretres nastavljen 4. marta 2010. godine. Na tom glavnom pretresu, a ni do kraja prvostepenog postupka (a održano je još desetak glavnih pretresa), nijedan od branilaca nije tražio vrijeme za pripremu odbrane prema izmijenjenoj optužnici. Vrhovni sud je, dalje, istakao da je specijalni tužilac iskoristio svoje pravo iz člana 290. ZKP da izmijeni optužnicu smatrajući da za takvu procesnu radnju ima uporište u do tada izvedenim dokazima. Izmijenjena optužnica, zavisno od obima izmjena u optužnici, može ukazati na potrebu da odbrana prouči izmijenjenu optužnicu i u skladu s izmjenama pripremi odbranu, iako to nije uvijek potrebno. Da li će se glavni pretres odložiti radi pripremanja zavisi prvenstveno od sadržaja i obima izmjena u optužnici, pri čemu nije bitno da li je izmjena u korist ili na štetu optuženog, već u koliko se mjeri situacija koja se iznosi pred optuženog javlja kao nova i njemu nepoznata. Situacija u kojoj prvostepeni sud na glavnom pretresu ne upozorava optužene i braniocima na mogućnost odlaganja glavnog pretresa radi pripreme odbrane u skladu s izmijenjenom optužnicom, nasuprot žalbama branilaca apelantata Sretena Telebaka i Branislava Carevića, ne predstavlja povredu prava na odbranu, niti je takvo postupanje Okružnog suda utjecalo na pravilnost i zakonitost prvostepene presude, pa time nije učinjena bitna povreda iz člana 311. stav 2. ZKP.

42. Vrhovni sud je ocijenio neosnovanim žalbene tvrdnje apelantata da je prvostepeni sud neosnovano odbio prijedloge za izvođenje dokaza odbrane i da im je i na taj način povrijedeno pravo na odbranu, te da je zbog toga činjenično stanje ostalo i pogrešno i nepotpuno utvrđeno. S tim u vezi je istaknuto da je diskreciono pravo sudije, odnosno predsjednika vijeća da, ako zaključivši da okolnosti koje stranka ili branilac žele da dokažu nemaju značaj za predmet ili je ponuđeni dokaz nepotreban, odbije ponuđeni dokaz predviđeno u članu 278. stav 2. ZKP. Dakle, diskreciono pravo suda je da odbije dokazne prijedloge stranaka, a funkcionalna nadležnost za donošenje takve odluke, u smislu citirane zakonske odredbe, pripada predsjedniku vijeća kada se suđenje obavlja u vijeću. To diskreciono pravo suda je uvjetovano obavezom suda da, u smislu odredbi člana 304. stav 7. ZKP, obrazloži zbog čega nije uvažio pojedine dokazne prijedloge stranaka. U situaciji kada je, u konkretnom slučaju, predsjednik Pretresnog vijeća, na osnovu takvih ovlaštenja, imajući u vidu sadržaj i brojnost (više stotina) dokaza koje su izvele i optužba i odbrana, na glavnom pretresu odbio prijedloge i optužbe i odbrane za izvođenje novih dokaza, dajući za takvu odluku obrazloženje na glavnom pretresu i u obrazloženju osporene presude, onda nema osnova za žalbeni tvrdnju da je odbijanjem tih prijedloga odbrane učinjena bitna povreda krivičnog postupka.

43. Vrhovni sud je ocijenio neosnovanim i žalbene navode apelantata da je presudu donio stvarno nenadležan sud i da je

sljedom toga počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 311. stav 1. tačka e) ZKP, jer se ne može raditi o nadležnosti Okružnog suda u Banjoj Luci, Posebnog vijeća za organizirani i najteže oblike privrednog kriminala, već o nadležnosti nižeg, odnosno Osnovnog suda u Doboju, kao stvarno i mjesno nadležnog suda. Vrhovni sud je te prigovore ocijenio neosnovanim pozivajući se na odredbe čl. 3, 13. i 28. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala – Prečišćeni tekst. Vrhovni sud je zaključio da iz odredbi člana 28. stav 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala proizlazi da je Posebno odjeljenje nadležno za postupanje u konkretnom krivičnom predmetu koji je Specijalno tužilaštvo preuzelo na osnovu naredbi o preuzimanju predmeta br. A-128/07 od 7. marta 2007. godine i A-234/07 od 15. maja 2007. godine, koje je donio glavni specijalni tužilac u postupku propisanom odredbama čl. od 12. do 15. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala.

44. Vrhovni sud je istakao da su neosnovani žalbeni navodi da se presuda zasniva na pravno nevaljalim dokazima. Naime, da bi postojala ta bitna povreda odredaba krivičnog postupka potrebno je da se presuda zasniva na iznuđenom priznanju ili izjavama, na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih Ustavom i međunarodnim ugovorima ili na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ZKP, kako je to propisano članom 10. ZKP, koji propisuje šta se smatra pravno nevaljalim dokazima. Nijedan dokaz koji je proveden nema takav karakter. U okviru tog žalbenog osnova, žalbe branilaca apelantata Telebaka i Carevića posebno su istakle da se s predmetima koje je privremeno oduzeo tužilac, a bez naredbe suda, moralo postupiti u skladu s članom 135. ZKP, odnosno oduzeti predmeti i dokumentacija su se trebali otvoriti i pregledati, a prethodno postupiti prema odredbama ZKP o privremenom oduzimanju predmeta, pisama, telegrama i dokumentacije, te da je odbrana morala biti upoznata s tim šta je sve Specijalno tužilaštvo izuzelo i s kojim je dokazima raspolagalo, odnosno koje dokaze je prezentiralo sudu. Te žalbene navode Vrhovni sud je ocijenio neosnovanim, te istakao da je Okružni sud u prvostepenoj presudi dao iscrpno i argumentirano obrazloženje, koje je kao takvo prihvatio i Vrhovni sud. Vrhovni sud je istakao da je prvostepeni sud pravilno zaključio da je Specijalno tužilaštvo pribavljanje izuzimanje predmeta, odnosno dokumentacije od "Željeznica Republike Srpske", Pravobranilaštva Republike Srpske, te drugih pravnih i fizičkih lica obavilo na zakonit način, uostalom na način na koji je i odbrana pribavljala dokaze. S druge strane, pravo branioca da pregleda spise i dokumentaciju ograničeno je samo u odnosu na spise i predmete čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage. U svim drugim situacijama nesporno je pravo branioca da razmatra spise i pribavljene predmete, posebno kada se lice nalazi u pritvoru, odnosno nakon podizanja optužnice, kada branilac ima pravo uvida u sve spise i dokaze i može fotokopirati sve spise i dokumente, shodno odredbama člana 55. ZKP. Tužilac nije zakonski obavezan da dostavlja spise i dokaze optuženom i njegovom braniocu ni u toku provođenja istrage, ni nakon potvrđivanja optužnice, niti u toku glavnog pretresa.

45. Vrhovni sud je ocijenio neosnovanim navode apelantata da je prvostepeni sud izmjenom činjeničnog opisa djela izmijenio objektivni identitet optužbe specijalnog tužioca tako da je djelo dobilo sasvim drugi vid. S tim u vezi je istaknuto da, imajući u vidu odredbe člana 294. ZKP, između optužbe i presude mora postojati subjektivni identitet, odnosno istovjetnost optuženog, i objektivni identitet, tj. istovjetnost djela. Naime, djelimičnim izmjenama činjeničnog opisa djela, posebno kada su te izmjene u korist optuženog, nije izmijenjen objektivni identitet djela, jer se radi o istoj radnji, istom događaju o kojem se sudi, u njegovim

bitnim dijelovima. Činjenice koje su unesene u izreci presude, a koje nisu bitne za radnju izvršenja krivičnog djela, ne mijenjaju identitet djela. Dakle, nema prekoračenja optužbe kada sud mijenja činjenični opis optužnice prilagođavajući ga utvrđenom činjeničnom stanju, jer optužba nije prekoračena ako se dopuna ili izmjena opisa djela odnosi na nebitne činjenice ili na bitne činjenice istog ali lakšeg djela od onog iz optužnice. Osim toga, optužba nije prekoračena ako dopuna ili izmjena opisa djela u odnosu na opis iz optužnice ostane u okviru obilježja određenog krivičnog djela (u konkretnom predmetu u okviru krivičnih djela obuhvaćenih optužnicom specijalnog tužioca), odnosno ako je izmijenjeni opis djela ostao u granicama suštine djela opisanog u optužnici, pa stoga nema osnova za tvrdnju navedenih žalbi da je prvostepeni sud na opisani način prekoračio optužbu.

46. Konačno, Vrhovni sud je ocijenio da je osporena prvostepena presuda obrazložila sve odlučne činjenice i pravilno ocijenila iskaze u postupku saslušanih svjedoka upravo na način kako to propisuju odredbe čl. 295. i 304. stav 7. ZKP. Vrhovni sud je smatrao da presuda Okružnog suda ima dovoljno uporišta u izvedenim dokazima, tj. iskazima svjedoka optužbe, pa i pojedinih svjedoka odbrane, a djelimično i u iskazima pojedinih optuženih, saslušanih u svojstvu svjedoka. Također je istaknuto da brojni objektivni dokazi, kao i nalazi i mišljenja vještaka, pobrojani i široko i argumentirano obrazlagani u osporenoj presudi, ukazuju na opravdanost utvrđenja osporene presude. Stoga je Vrhovni sud zaključio da kao rezultat pravilne i pažljive ocjene svih dokaza provedenih pred prvostepenim sudom proizlazi zaključak osporene presude o pouzdanosti utvrđenja te presude, odnosno da su apelanti počinili krivična djela za koja su proglašeni krivim.

47. Odlučujući o zahtjevu za zaštitu zakonitosti, Vrhovni sud je donio Presudu broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. aprila 2011. godine, te je odbio zahtjeve kao neosnovane.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

48. Apelanti smatraju da su im osporenim presudama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1, 2. i 3. Evropske konvencije i pravo na kažnjavanje samo na osnovu zakona iz člana 7. stav 1. Evropske konvencije. Apelanti Sreten Telebak, Cvijan Filipović i Branislav Carević navode i povredu prava na kažnjavanje samo na osnovu zakona iz člana 7. stav 1. Evropske konvencije, a apelanti Sreten Telebak i Branislav Carević ističu i povredu prava na zabranu mučenja i podvrgavanja neljudskom i ponižavajućem postupku ili kažnjavanju iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije.

49. Navodi koje su apelanti Sreten Telebak i Branislav Carević iznijeli u apelacijama br. AP 2356/12 i AP 2357/12 podnesenim protiv Presude Vrhovnog suda broj 118-0-K-000697 11 Kvlz od 16. marta 2012. godine, donesene povodom zahtjeva za zaštitu zakonitosti, u suštini su identični navodima koje su istakli u apelacijama br. AP 3053/12 i AP 3082/12 podnesenim protiv Presude Vrhovnog suda broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. aprila 2011. godine, kojom je odlučeno o njihovim žalbama protiv prvostepene presude Okružnog suda. Apelanti Slavica Šurlan i Zoran Pušac u dopunama apelacija br. AP 2706/11 i AP 2981/11, kojima su osporili i Presudu Vrhovnog suda broj 118-0-K-000697 11 Kvlz od 16. marta 2012. godine, nisu istakli posebne navode u odnosu na ovu presudu.

50. Povredu prava na pravično suđenje apelanti vide u pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i pogrešnoj primjeni materijalnog prava, te ističu da su počinjene brojne povrede odredaba krivičnog postupka.

51. Ističu da im nije sudio nepristran sud, jer su u Pretresnom vijeću koje je donijelo prvostepenu presudu, a koja je

potvrđena presudom Vrhovnog suda i postala pravosnažna, učestvovali sudije koje su učestvovali i u postupku donošenja rješenja kojima je apelantima produžen pritvor, a što je, prema njihovom shvatanju, suprotno odredbama ZKP (član 37) i članu 6. Evropske konvencije.

52. Zatim navode da prvostepeni sud nije bio stvarno nadležan za postupanje u konkretnoj krivičnoj stvari, da je pogrešno primijenjena odredba člana 28. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala – Prečišćeni tekst – kojom se uspostavlja nadležnost Okružnog suda u Banjoj Luci, Posebnog odjeljenja za organizirani i najteže oblike privrednog kriminala. U prilog tim navodima apelanti su u dopunama apelacije dostavili Odluku Ustavnog suda Republike Srpske br. U-47/09 od 19. marta 2014. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 25/2014), kojom je utvrđeno da član 30. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 37/06, 69/06 i 99/07), odnosno član 28. stav 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 111/07 – Prečišćeni tekst), u dijelu koji glasi: "(...) odnosno u svim slučajevima kada je od glavnog specijalnog tužioca donijeta odluka o preuzimanju predmeta nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske". U dopuni apelacije je istaknuto da je u konkretnom slučaju nadležnost Okružnog suda u Banjoj Luci, Specijalnog odjeljenja za organizirani i najteže oblike privrednog kriminala, upravo zasnovana na odluci glavnog specijalnog tužioca o preuzimanju predmeta od Okružnog tužilaštva u Dobroju, te da je, u tom smislu, Odluka Ustavnog suda Republike Srpske pravno relevantna prilikom donošenja odluke o apelaciji.

53. U pogledu navoda da je osporena presuda Okružnog suda, koja je potvrđena presudom Vrhovnog suda, zasnovana na nezakonitim dokazima, apelanti Sreten Telebak i Branislav Carević istakli su da su pisani dokazi pribavljeni suprotno čl. 132, 134. i 135. ZKP. Osim toga, apelant B. P. je naveo da Specijalno tužilaštvo u toku krivičnog postupka nije odbrani ustupilo sve dokaze koje je pribavilo, odnosno određene dokaze je naknadno pokušalo pribaviti na, kako on smatra, nezakonit način.

54. Također, apelant Sreten Telebak je naveo da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana 6. stav 3. tačke a) i b) u vezi sa stavom 1. člana 6. Evropske konvencije, jer je, prema njegovom mišljenju, Okružni sud prekoračio optužbu i tako povrijedio objektivni identitet presude i optužnice u pogledu kategorizacije i tretmana spornog zemljišta, te mu je i na taj način povrijedio pravo na odbranu, s obzirom na to da je apelant tek u presudi saznao za šta je tačno proglašen krivim.

55. Dalje, taj apelant je naveo da mu je povrijeđeno i pravo na odbranu jer je 4. septembra 2009. godine održan glavni pretres, iako nije bio prisutan njegov branilac koji je svoj nedolazak opravdao medicinskom dokumentacijom.

56. Apelanti Sreten Telebak i Branislav Carević ističu i da je Zakon o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala retroaktivno primijenjen, s obzirom na to da je donesen nakon što su počinjene radnje za koje su apelanti proglašeni krivim, čime im je povrijeđeno pravo iz člana 7. stav 1. Evropske konvencije.

57. Dalje, apelant Sreten Telebak navodi da mu Okružni sud (iako je ranije odobrio) nije dopustio izvođenje vještačenja ekonomske struke na okolnost utvrđivanja tržišne vrijednosti vagona, iako je tužilac proveo vještačenje na okolnost utvrđivanja tržišne vrijednosti i sud je prihvatio tu vrijednost kao relevantnu, čime su bitno narušeni princip ravnopravnosti stranaka pred sudom i princip kontradiktornosti u postupku izvođenja dokaza.

58. Konačno, svi apelanti ističu da je činjenično stanje pogrešno utvrđeno, a materijalno pravo proizvoljno primijenjeno. Navode da se u njihovim radnjama nisu stekla obilježja krivičnih

djela za koja su proglašeni krivim, te da su postupali u skladu s relevantnim propisima.

59. Apelant Sreten Telebak ističe da su sudovi proizvoljno primijenili odredbe Zakona o državnim preduzećima, a da su zanemarili da su u to vrijeme bili na snazi Zakon o preduzećima i Zakon o privatizaciji državnog kapitala, te da nisu primijenili Statut "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, koji je bio važeći u inkriminiranom periodu, jer, u tom slučaju, radnje tog apelanta ne bi imale karakter iskorištavanja službenog položaja, niti propuštanja vršenja službene dužnosti, kako su u tački 1. prvostepene presude definirani oblici radnje izvršenja krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja u pokušaju iz člana 347. stav 4. u vezi sa stavom 3. istog člana, te u vezi s članom 20. KZRS. Također, ističe da se u presudi Okružnog suda spominje Pravilnik 251 tehničko-kolske djelatnosti "Željeznica Republike Srpske" a.d. Doboj, iako pravilnik pod takvim imenom ne postoji, naprotiv, postoje druga dva pravilnika i to 251 Pravilnik tehničko-kolske djelatnosti Zajednica jugoslovenskih železnica (koji je važio od 1. oktobra 1988. godine, izdat u Beogradu 1988. godine, a preuzet Ustavnim zakonom za provođenje Ustava RS) ili Pravilnik o tehničko-kolskoj djelatnosti (251), (objavljen u "Službenom glasniku Republike Srpske" broj 17 od 28. februara 2005. godine). Apelant smatra da su sudovi, ustvari, retroaktivno primijenili Pravilnik iz 2005. godine. Također je istakao da tokom postupka sudovi nisu provodili dokaz čitanjem Pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta i zadataka i time utvrdili ovlaštenja i odgovornosti apelanta kao generalnog direktora, direktora sektora i ostalih rukovodilaca kao odgovornih lica u smislu tog akta i krivičnog zakona.

60. Apelant Cvijan Filipović ističe da su sudovi retroaktivno primijenili Pravilnik o tehničko-kolskoj djelatnosti, odnosno da su primijenili pravilnik objavljen u "Službenom glasniku Republike Srpske" broj 17 od 28. februara 2005. godine, a ne onaj koji je važio u vrijeme kada su sačinjavani sporni zapisnici, zatim da sud nije dao analizu dokaza, da nije ocijenio dokaze koji mu idu u korist, već samo dokaze optužbe, da je potpuno pogrešno ocijenio pojedine dokaze, da pojedine dokaze nije uopće ocijenio, te da je odbio izvođenje pojedinih dokaza. Navodi da je Okružni sud u obrazloženju svoje presude u cijelosti prepisao završnu riječ Tužilaštva, što, prema njegovom mišljenju, ukazuje na povredu principa ravnopravnosti u postupku. Također, smatra da mu je povrijeđeno i pravo na pravično suđenje, s obzirom na to da je jednom od glavnih pretresa morao prisustvovati, iako nije bio zdravstveno sposoban, ali je sud ipak prihvatio nalaz i mišljenje sudske vještaka medicinske struke dr. Željka Karana, iako taj vještak, prema apelantovom mišljenju, nije bio stručan ocjenjivati medicinsku dokumentaciju, s obzirom na prirodu bolesti. Kako smatra apelant, to su trebali odlučiti ljekari drugih specijalnosti (internisti i neuropsihijatri).

61. U vezi s tačkom 5. izreke presude, apelant Telebak je naveo da su sudovi proizvoljno zaključili da se ugovorom o poslovno-tehničkoj saradnji zaključen sa TUP "Peti neplan", kojim je tom preduzeću data saglasnost za izgradnju terminala za pretakanje naftnih derivata, odlučivalo i o vlasništvu na predmetom zemljištu. Stoga, s obzirom na to da takvim ugovorom, prema mišljenju apelanta Telebaka, nije bila nanesena bilo kakva šteta "Željeznicama Republike Srpske", nije bilo ni osnova za obustavljanje izvršenja odluke Upravnog odbora, u smislu člana 73. Zakona o državnim preduzećima.

62. U tom smislu su i apelanti Branislav Carević, Zoran Pušac, B. P. i Momčilo Vračar istakli da su postupali u skladu s Poslovnikom o radu Upravnog odbora, a apelanti Zoran Pušac, B. P. i Momčilo Vračar posebno su istakli da ne mogu biti krivično odgovorni zbog toga što su glasali za usvajanje zahtjeva "Petog neplana", da su na taj način samo izrazili svoje mišljenje, te da su

oni samo kao pojedinci učestvovali u donošenju kolektivne odluke.

63. Apelant R. B. je objasnio postupak izrade rješenja (rješenje je izradio stručni saradnik, kontrolirao rukovodilac Odjeljenja, pa ga je tek onda potpisao on kao šef Područne jedinice Prijedor, Republičke uprave za geodetske i imovinskopravne poslove Banja Luka), te istakao da sporno rješenje nije urađeno svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa, bilo koga od njih, već je nastalo kao rezultat pravnog tumačenja člana 39. Zakona o građevinskom zemljištu, u odnosu na zahtjev TUP "Peti neplan" d.o.o. Područne jedinice Prijedor.

64. Apelant Goran Kunić je također istakao da sporna rješenja koja je potpisao kao načelnik Odjeljenja za prostorno uređenje u Općinskoj upravi Prijedor, a kojim je data urbanistička saglasnost TUP "Peti neplan" za legalizaciju izgrađenog kompleksa objekata terminala za pretakanje naftnih derivata, nisu urađena svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa, nego su nastala kao rezultat pravnog tumačenja stručnih lica iz stručnih organizacija i odjeljenja. Osim toga, kako apelant navodi, urbanističkom saglasnošću kao informacijom o mogućnosti građenja i urbanističko-tehničkim uvjetima kao stručnim dokumentom neposredno se ne konstituiraju stvarna prava na odgovarajućem zemljištu (kako je to navedeno u tački 5. rješenja o urbanističkoj saglasnosti), ali predstavlja urbanistički osnov za konstituiranje tih prava u skladu s propisima kojima su uređena ta prava (član 72. stav 3. Zakona o uređenju prostora), te kao takva služe investitoru u rješavanju pravnih stvari pred drugim organima i organizacijama. Također, odobrenje za građenje je upravni akt koji investitoru daje određena prava koja definiraju uvjete građenja objekta i ne proizvodi nikakvo drugo pravno djelovanje, odnosno na osnovu odobrenja za građenje nije moguć upis prava vlasništva, nego na osnovu odobrenja za upotrebu objekta, što je vidljivo iz upisa u zemljišnoj knjizi, a rješenje o odobrenju za upotrebu objekta izdalo je Odjeljenje za prostorno uređenje Općine Prijedor.

65. Konačno, apelantica Slavica Šurlan ističe da je, postupajući profesionalno i savjesno, prema naredbi koja proizlazi iz dispozitiva spornog upravnog rješenja koje sadrži klauzulu pravosnažnosti ovjerenu pečatom istog organa od 7. jula 2005. godine, donijela tri rješenja koja se navode u izreci prvostepene presude i apsolutno ništa nije uradila, a što joj nije bilo naređeno predmetnim rješenjem, te da su sudovi pogrešno protumačili odredbe člana 41. Zakona o zemljišnim knjigama.

66. U pogledu povrede prava iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije, apelanti Sreten Telebak i Branislav Carević istakli su da su s lisicama na rukama lišeni slobode, te da su nakon lišenja slobode do izvođenja pred sudiju za prethodni postupak bili cijelu noć lisicama vezani za radijator, zbog čega smatraju da im je povrijeđeno pravo na zabranu mučenja iz člana 3. Evropske konvencije. Apelant Sreten Telebak smatra da je ponašanje suda tokom glavnog pretresa, koji nije prihvatao da on nije fizički i psihički sposoban da prisustvuje glavnom pretresu, iako je to potkrijepio originalnom otpusnom listom iz dobojske bolnice od 2. septembra 2009. godine, već je angažirao vještaka dr. Željka Karana koji je trebao provjeriti njegovo zdravstveno stanje za vrijeme apelantovog boravka u bolnici, a koji je kao vještak sudske medicine mogao samo obaviti tjelesni pregled, ali ne i dati mišljenje o njegovom psihičkom stanju, u svojoj ukupnosti predstavljalo fizičko maltretiranje, psihičko ugnjetavanje i konačno nečovječno postupanje, što, prema njegovom mišljenju, predstavlja povredu prava iz člana 3. Evropske konvencije.

b) Odgovor na apelaciju

67. Vrhovni sud i Okružni sud su u odgovorima na apelacije istakli da su u krivičnom postupku u svemu uvažavali

prava apelanata koja im garantiraju Ustav Bosne i Hercegovine i Evropska konvencija, te da nisu prekršena prava apelanata koja su u apelacijama navedena.

68. Specijalno tužilaštvo je u odgovorima na apelacije interpretiralo osporene presude, te zaključilo da su navodi apelanata neosnovani i predložilo da Ustavni sud apelacije odbije kao neosnovane.

69. U vezi s navodima apelanata da im je sudio stvarno nenadležan sud, Specijalno tužilaštvo je istaklo da krivična djela koja se apellantima stavljaju na teret predstavljaju krivična djela za čije je gonjenje, u smislu odredbi člana 3. stav 1. tačka b) navedenog zakona, nadležno Specijalno tužilaštvo. Naime, Specijalno tužilaštvo je naglasilo da su svi koji su procesuirani u konkretnom krivičnom predmetu u vrijeme izvršenja krivičnih djela bili službena ili odgovorna lica koja su vršila odgovarajuće službene dužnosti u državnim organima i preduzećima, te da su radnjama opisanim u pojedinim tačkama presude svjesno kršili propise i na taj način onemogućili pravilno i zakonito vršenje službene dužnosti, odnosno povjerenih poslova. Dakle, radi se o izabranim ili imenovanim službenim licima ili odgovornim licima, kojima je na osnovu zakonskih propisa povjereno vršenje određenih javnih ovlaštenja, kao i upravljanje i nadzor nad imovinom državnih preduzeća, imovinom institucija i državnim imovinom, koji su zloupotrebljujući svoja ovlaštenja, te očigledno nesavjesno postupajući preduzimali radnje na štetu Republike Srpske, što je imalo za posljedicu svjesno i voljno kršenje zakona, drugih propisa i općih akata i na taj način pribavljanje znatne imovinske koristi trećim licima, a na štetu Republike Srpske, čineći tako najteže oblike krivičnih djela iz oblasti privrednog kriminala, a imajući u vidu način izvršenja djela i posljedice, krivično gonjenje učinilaca tih djela je bilo od posebnog značaja za Republiku Srpsku. U konkretnom slučaju, preduzeće "Željeznice Republike Srpske" je javno preduzeće koje je jedini željeznički prijevoznik u Republici Srpskoj, te je poslovanje tog preduzeća od posebnog značaja za Republiku Srpsku, a pojedini apelanati su bili zaposleni u državnim organima (Osnovni sud i Republička uprava za geodetske i imovinskopravne poslove) i organima lokalne samouprave (Općinska uprava Prijedor), te je njihovo krivično gonjenje za izvršenje navedenih krivičnih djela od posebnog interesa za Republiku Srpsku. S obzirom na to da se radi o djelima iz člana 3. Zakona o suzbijanju organiziranog i drugih oblika najtežeg kriminala, u skladu s odredbom člana 28. stav 2. navedenog zakona, na čitavoj teritoriji Republike Srpske nadležno je Posebno odjeljenje, bez obzira na propisanu kaznu za pojedinačno krivično djelo.

70. U pogledu navoda apelacije da je na apelante retroaktivno primijenjeno materijalno pravo, tj. odredbe Zakona o suzbijanju organiziranog i drugih oblika najtežeg kriminala, istaknuto je da činjenica da je nadležnost Tužilaštva i nadležnost suda za postupanje u ovom krivičnom predmetu zasnovana na odredbama zakona koji je stupio na snagu nakon izvršenja krivičnih djela ne predstavlja retroaktivnu primjenu krivičnog prava, u smislu odredbi člana 7. Evropske konvencije, s obzirom na to da su na apelante primijenjeni materijalni propisi – krivični zakoni koji su važili u vrijeme izvršenja krivičnih djela.

71. U vezi s navodima apelanata Sretena Telebaka i Branislava Carevića da im je pravo na pravično suđenje povrijeđeno zbog toga što su pisani dokazi pribavljeni suprotno čl. 132, 134. i 135. ZKP, te da je odluka suda zasnovana na dokazima na kojima se, prema odredbama ZKP, presuda ne može zasnivati, Specijalno tužilaštvo je istaklo da apelanati *a priori* smatraju da tužilac u istrazi u svakom slučaju, kad pribavlja materijalne dokaze, mora imati naredbu suda, nezavisno od toga da li dokaze pribavlja od građana, pravnih lica, državnih institucija i slično, nezavisno od toga da li se ti organi protive ili

ne protive oduzimanju, odnosno dostavljanju dokaza, te nezavisno od toga da li se ti predmeti predaju dobrovoljno ili ne. Specijalno tužilaštvo je navelo da su svi materijalni dokazi prikupljeni na identičan način, pismenim obraćanjem Tužilaštva "Željeznicama Republike Srpske" a.d. Doboj, Općini Prijedor, Republičkoj upravi za geodetske poslove, Osnovnom sudu u Prijedoru, Pravobranilaštvu Republike Srpske i drugim organima koji su dobrovoljno dostavili sve tražene dokaze, odnosno dokumentaciju, uz odgovarajuće prateće akte iz kojih proizlazi da se dokumenti dostavljaju Specijalnom tužilaštvu. Stoga, nije bilo potrebe da Tužilaštvo od sudije za prethodni postupak traži naredbu za pretresanje, odnosno privremeno oduzimanje predmeta. Specijalno tužilaštvo je istaklo da, osim toga, kada bi se ustanovila takva praksa da u svakom slučaju sud treba da izda naredbu za pretresanje, odnosno privremeno oduzimanje predmeta, čak i kada to nije neophodno, onda bismo imali sudsku, a ne tužilačku istragu, što svakako nije bila intencija zakonodavca prilikom ukidanja istražnog sudije i zakonskog reguliranja prakse da tužilac vodi istragu. Na kraju, čak i kada se predmeti privremeno oduzimaju od lica ili organa, to, u skladu sa zakonom, nije uvijek neophodno učiniti na osnovu naredbe suda i zakon propisuje koje su to situacije. Budući da do privremenog oduzimanja predmeta u ovom slučaju praktično nije ni došlo, nije bilo potrebe da se ti predmeti polože u sudski depozit, da se o tome dostavi izvještaj sudiji za prethodni postupak i da se pred sudom otvore privremeno oduzeti predmeti, odnosno dokumentacija.

72. Istaknuto je da su neosnovani navodi apelanata B. P. da Specijalno tužilaštvo u toku krivičnog postupka nije odbrani ustupilo sve dokaze koje je pribavilo, odnosno određene dokaze naknadno pokušalo pribaviti na, kako se tvrdi, nezakonit način. Naime, u skladu sa zakonom, Tužilaštvo je nakon podizanja optužnice u obavezi da optuženom i njegovom braniocu omogućiti uvid u sve spise i dokaze kojima raspolaže, a to je bilo tako i u ovom krivičnom predmetu, dakle Tužilaštvo nije uskratilo odbranu za mogućnost uvida u bilo koji dokaz, a u samoj apelaciji se ni ne ističe o kojim se to dokazima eventualno radi, a da ih Tužilaštvo nije učinilo dostupnim optuženim i braniocima.

73. U vezi s navodima Sretena Telebaka da mu je povrijeđeno pravo na odbranu jer je Okružni sud 4. septembra 2009. godine proveo glavni pretres, iako njegov branilac nije pristupio, a apellant se izjasnio da ne želi da se brani sam, Specijalno tužilaštvo je navelo da je glavni pretres tog dana trajao svega nekoliko minuta i da je tog dana izveden samo jedan materijalni dokaz optužbe, koji se inače neposredno ne dovodi u vezu s apellantom i taj dokaz je čak išao u korist tada optuženom M. K. Dalje je istaknuto da taj dan niko od branilaca apelanata nije pristupio na glavni pretres, te da je sve bilo usmjereno na odugovlačenje postupka i pokušaj odbrane da ishodi prekoračenje roka od 30 dana od dana održavanja posljednjeg glavnog pretresa, kako bi glavni pretres u postupku počeo iznova, a koji je već od tada trajao godinu dana.

74. U vezi s navodima apelanata Cvijana Filipovića o retroaktivnoj primjeni propisa u pogledu primjene Pravilnika 251 tehničko-kolske djelatnosti "Željeznica Republike Srpske", odnosno 251 Pravilnika tehničko-kolske djelatnosti Zajednica jugoslovenskih železnica, koji je, kako se navodi, bio na snazi do 28. februara 2005. godine, Specijalno tužilaštvo je istaklo da apellant nije ukazao na koji način je sud postupio na štetu prava optuženog u pitanju navodne retroaktivne primjene propisa vezano za pravilnike, budući da oba pravilnika, meritorno, na identičan način tretiraju uvjete i pravila za kasaciju starih i dotrajalih željezničkih vagona, u kojem smislu je pravilnik i bio predmet analize suda, vezano za tačke 1. i 2. izreke prvostepene presude.

75. U vezi s navodima apelanta Sretena Telebaka i Branislava Carevića o povredi prava iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije, istaknuto je da je glavni pretes u više navrata prekidani i odlagani zbog navodnih zdravstvenih problema apelanta Sretena Telebaka, zbog čega je Okružni sud nekoliko puta određivao ljekarske preglede, pozivao hitnu pomoć i određivao medicinsko vještačenje radi utvrđivanja da li je apelant zdravstveno sposoban da prati tok glavnog pretesa i u njemu aktivno učestvuje, te da se preslušavanjem tonskog zapisa s glavnog pretesa Ustavni sud može uvjeriti da je apelant Sreten Telebak tokom glavnog pretesa aktivno učestvovao, da je ispitivao svjedoke i vještace, odnosno da njegovo ponašanje nije bilo ponašanje čovjeka koji ne može aktivno da prati tok glavnog pretesa i da u njemu učestvuje.

76. U pogledu tvrdnji apelanata o vezivanju za radijator i o spektakularnom hapšenju apelanta Branislava Carevića, Specijalno tužilaštvo je istaklo da se radi o paušalnom navodu za koji apelanti nisu iznijeli nijedan argument, niti se iz spisa može vidjeti da su se apelanti prilikom prvog ispitivanja pred tužiocem ili na ročištima za odlučivanje o prijedlogu za određivanje, odnosno produženje pritvora, žalili na tretman prema njima.

V. Relevantni propisi

77. **Krivični zakon Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10 i 1/12) u relevantnom dijelu glasi:

Zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja

Član 347.

(1) Službeno ili odgovorno lice koje u namjeri da sebi ili drugome pribavi kakvu neimovinsku korist ili da drugom nanese kakvu štetu, iskoristi svoj položaj ili ovlašćenje, prekorači granice svog ovlašćenja ili ne izvrši službenu dužnost, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.

(2) Ako je djelom iz stava 1. ovog člana nanesena znatna šteta ili je došlo do teže povrede prava drugog, učinilac će se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(3) Službeno ili odgovorno lice koje u namjeri da sebi ili drugome pribavi kakvu imovinsku korist, iskoristi svoj položaj ili ovlašćenje, prekorači granice svog ovlašćenja ili ne izvrši službenu dužnost, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(4) Ako je djelom iz stava 3. ovog člana pribavljena imovinska korist u iznosu koji prelazi 10.000 KM, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina, a ako taj iznos prelazi 50.000 KM, kazniće se zatvorom od dvije do deset godina.

Nesavjestan rad u službi

Član 354.

(1) Službeno lice koje svjesnim kršenjem zakona ili drugih propisa, propuštanjem dužnosti nadzora ili na drugi način očigledno nesavjesno postupa u vršenju službe, iako je bilo svjesno ili je bilo dužno i moglo biti svjesno da usljed toga može nastupiti teža povreda prava drugog ili veća imovinska šteta, pa takva povreda ili šteta i nastupi, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do dvije godine.

(2) Ako je usljed djela iz stava 1. ovog člana došlo do teške povrede prava drugog ili nastupila imovinska šteta u iznosu koji prelazi 50.000 KM, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

78. **Krivični zakonik Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 49/03, 108/04, 37/06, 22/00 od 31. jula 2000. god., 37/01) u relevantnom dijelu glasi:

Nesavestan rad u službi

Član 344.

(1) Službeno lice koje svjesnim kršenjem zakona ili drugih propisa, propuštanjem dužnosti nadzora ili na drugi način očigledno nesavjesno postupa u vršenju službe, iako je bilo svjesno ili je bilo dužno i moglo biti svjesno da usljed toga može nastupiti teža povreda prava drugog ili veća imovinska šteta, pa takva povreda ili šteta i nastupi, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do dve godine.

(2) Ako je usljed dela iz stava 1. ovog člana došlo do teške povrede prava drugog ili nastupila imovinska šteta u iznosu koji prelazi 50.000 KM, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

79. **Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske – Prečišćeni tekst** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 100/09) u relevantnom dijelu glasi:

Član 3.

Pretpostavka nevinosti i načelo in dubio pro reo

(1) Svako se smatra nevinim za krivično djelo dok se pravosnažnom presudom ne utvrdi njegova krivica.

(2) Sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili od kojih ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, sud rješava odlukom na način koji je povoljniji za optuženog.

Član 7.

Pravo na odbranu

(1) Osumnjičeni, odnosno optuženi ima pravo braniti se sam ili uz stručnu pomoć branioca koga sam izabere.

Član 10.

Zakonitost dokaza

(1) Zabranjeno je od osumnjičenog, optuženog ili bilo kojeg drugog lica koje učestvuje u postupku iznudivati priznanje ili kakvu drugu izjavu.

(2) Sud ne može zasnivati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih Ustavom i međunarodnim ugovorima, koje je ratificirala Bosna i Hercegovina niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona.

(3) Sud ne može zasnivati svoju odluku na dokazima koji su dobiveni na osnovu dokaza iz stava 2. ovog člana.

Član 14.

Jednakost u postupanju

Sud, tužilac i drugi organi koji učestvuju u postupku dužni su da sa jednakom pažnjom ispituju i utvrđuju činjenice koje terete osumnjičenog, odnosno optuženog, ali i one koje mu idu u korist.

Član 15.

Slobodna ocjena dokaza

Pravo suda, tužioca i drugih organa koji učestvuju u krivičnom postupku da ocjenjuju postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima.

Član 37.

Sudija ne može vršiti sudijsku dužnost:

a) ako je oštećen krivičnim djelom;

b) ako mu je osumnjičeni, odnosno optuženi, njegov branilac, tužilac, oštećeni, njegov zakonski zastupnik ili opunomoćenik, bračni, odnosno vanbračni drug ili srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kog stepena, u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, a po tazbini do drugog stepena;

v) ako je sa osumnjičenim, odnosno optuženim, njegovim braniocem, tužiocem ili oštećenim u odnosu staraoca, staranika, usvojioca, usvojenika, hranioca ili hranjenika;

g) ako je u istom krivičnom predmetu učestvovao kao sudija za prethodni postupak, sudija za prethodno saslušanje ili je postupao kao branilac, zakonski zastupnik ili opunomoćenik oštećenog, odnosno tužioca, ili je saslušan kao svjedok ili kao vještak;

d) ako je u istom predmetu učestvovao u donošenju odluke koja se pobija pravnim lijekom;

đ) ako postoje okolnosti koje izazivaju razumnu sumnju u njegovu nepristranost.

Član 47. stav 1.

Pravo na branioca

(1) Osumnjičeni, odnosno optuženi može imati branioca u toku cijelog postupka.

Član 53.

Kada osumnjičeni, odnosno optuženi mora imati branioca

(1) Osumnjičeni, odnosno optuženi mora imati branioca već prilikom prvog ispitivanja ako je nijem ili gluv ili ako je osumnjičen za krivično djelo za koje se može izreći kazna dugotrajnog zatvora.

(2) Osumnjičeni, odnosno optuženi mora imati branioca prilikom izjašnjenja o prijedlogu za određivanje pritvora, za vrijeme dok pritvor traje.

(3) Nakon podizanja optužnice za krivično djelo za koje se može izreći kazna od deset godina zatvora ili teža kazna, optuženi mora imati branioca u vrijeme dostave optužnice.

(4) Ako osumnjičeni, odnosno optuženi u slučajevima obavezne odbrane ne uzme sam branioca ili branioca ne angažiraju lica iz člana 47. stav 3. ovog zakona, branioca će mu postaviti sudija za prethodni postupak, sudija za prethodno saslušanje, sudija, odnosno predsjednik vijeća. U ovom slučaju, osumnjičeni, odnosno optuženi ima pravo na branioca do pravnosnažnosti presude, a ako je izrečena kazna dugotrajnog zatvora - i za postupak po vanrednom pravnom lijeku.

Član 55.

Pravo branioca da pregleda spise i dokumentaciju

(1) U toku istrage branilac ima pravo razmatrati spise i razgledati pribavljene predmete koji su u korist osumnjičenog. Ovo pravo se braniocu može uskratiti ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, tužilac će istovremeno sa prijedlogom za određivanje pritvora dostaviti sudiji za prethodni postupak, odnosno sudiji za prethodno saslušanje i dokaze bitne za procjenu zakonitosti pritvora radi obavještanja branioca.

(3) Nakon podizanja optužnice, branilac, osumnjičeni, odnosno optuženi imaju pravo uvida u sve spise i dokaze.

(4) Sudija, odnosno vijeće, kao i tužilac dužni su da, kada dođu u posjed bilo koje informacije ili činjenice koja može poslužiti kao dokaz na suđenju, stave ih na uvid braniocu, osumnjičenom, odnosno optuženom.

(5) U slučaju iz st. 3. i 4. ovog člana, branilac, osumnjičeni, odnosno optuženi može izvršiti fotokopiranje svih spisa i dokumenata.

Član 129.

Naredba za oduzimanje predmeta

(1) Predmeti koji se po Krivičnom zakonu imaju oduzeti ili koji mogu poslužiti kao dokaz u krivičnom postupku privremeno će se oduzeti i na osnovu sudske odluke će se osigurati njihovo čuvanje.

(2) Naredbu za oduzimanje predmeta izdaje sudija na prijedlog tužioca ili ovlaštenog službenog lica koje je dobilo odobrenje od tužioca.

(3) Naredba za privremeno oduzimanje predmeta sadrži: naziv suda, pravni osnov za privremeno oduzimanje predmeta,

naznaku predmeta za oduzimanje, ime lica od kojeg se oduzimaju predmeti, mjesto oduzimanja predmeta i rok za oduzimanje predmeta.

(4) Na osnovu izdate naredbe ovlašteno službeno lice vrši oduzimanje predmeta.

(5) Ko drži takve predmete dužan ih je predati po naredbi suda. Lice koje ih odbije predati može se kazniti do 50.000 KM, a u slučaju daljeg odbijanja - može se zatvoriti. Zatvor traje do predaje predmeta ili do završetka krivičnog postupka, a najduže 90 dana. Na isti način postupit će se prema službenom ili odgovornom licu u državnom organu ili pravnom licu.

(6) Odredbe stava 5. ovog člana odnose se i na podatke pohranjene u kompjuteru ili sličnim uređajima za automatsku obradu podataka. Pri njihovom pribavljanju posebno će voditi računa o propisima koji se odnose na čuvanje tajnosti određenih podataka.

(7) O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna ili je naređen zatvor odlučuje vijeće (član 24. stav 5.). Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(8) Pri oduzimanju predmeta naznačit će se gdje su pronađeni i opisat će se a, po potrebi, i na drugi način osigurati će utvrđivanje njihove istovjetnosti. Za oduzete predmete izdat će se potvrda.

(9) Mjere iz stava 5. ovog člana ne mogu se primijeniti prema osumnjičenom, odnosno optuženom niti licima koja su oslobođena dužnosti svjedočenja.

Član 132.

Popis privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije

(1) Nakon privremenog oduzimanja predmeta i dokumentacije u zapisnik će se popisati privremeno oduzeti predmeti i dokumentacija i izdati o tome potvrda.

(2) Ako popis predmeta i dokumentacije nije moguć, predmeti i dokumentacija će se staviti u omot i zapečatiti.

(3) Predmet koji je oduzet od fizičkog, odnosno pravnog lica ne može se prodati, pokloniti niti se može s njim na drugi način raspolagati.

Član 134.

Čuvanje privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije

Privremeno oduzeti predmeti i dokumentacija deponuju se u sudu ili sud na drugi način osigurava njihovo čuvanje.

Član 135.

Otvaranje i pregled privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije

(1) Otvaranje i pregled privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije vrši tužilac.

(2) O otvaranju privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije tužilac je dužan obavijestiti lice ili preduzeće od kojeg su predmeti oduzeti, sudiju za prethodni postupak i branioca.

(3) Pri otvaranju i pregledu oduzetih predmeta i dokumentacije mora se voditi računa da njihov sadržaj ne saznaju neovlaštena lica.

Član 278. stav 2.

Pravo suda da ne dozvoli pitanje ili dokaz

(2) Ako sudija, odnosno predsjednik vijeća zaključi da okolnosti koje stranka ili branilac želi da dokaže, nemaju značaja za predmet ili da je ponuđeni dokaz nepotreban, odbit će izvođenje dokaza.

Član 294. stav 1.

Vezaost presude za optužbu

Presuda se može odnositi samo na lice koje je optuženo i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u potvrđenoj, odnosno na glavnom pretresu izmijenjenoj optužnici.

Član 295.

Dokazi na kojima se zasniva presuda

(1) Sud zasniva presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu.

(2) Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.

80. Zakon o suzbijanju organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 111/07) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

(1) Ovaj zakon se donosi u cilju efikasnog suzbijanja organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala u Republici Srpskoj.

(2) U slučaju postojanja nesaglasnosti odredbi nekog drugog zakona Republike Srpske sa ovim zakonom, primjenjuje se ovaj zakon.

Član 2.

Ovim zakonom uređuju se osnivanje, organizacija, nadležnost i ovlaštenja posebnih organizacionih jedinica tužilaštva i suda, te drugih državnih organa u Republici Srpskoj, te se uređuju drugi uslovi radi efikasnog otkrivanja i krivičnog gonjenja učinilaca krivičnih djela određenih ovim zakonom.

Član 3.

Ovaj zakon primjenjuje se u cilju otkrivanja i krivičnog gonjenja za sljedeća krivična djela:

a) krivičnog djela organizovanog kriminala iz člana 383a. Krivičnog zakona Republike Srpske, te krivičnih djela sa elementima organizovanosti, kao i krivičnih djela povezanih sa takvim djelima ili učinocima takvih djela, a u slučajevima kada za postupanje nije nadležno Tužilaštvo i Sud Bosne i Hercegovine;

b) najtežih oblika krivičnih djela protiv privrede i platnog prometa i protiv službene dužnosti kada je zbog okolnosti izvršenja djela ili posljedica djela krivično gonjenje od posebnog značaja za Republiku Srpsku, te krivičnih djela povezanih sa takvim djelima ili učinocima takvih djela;

v) drugih krivičnih djela predviđenih krivičnim zakonodavstvom Republike Srpske, kod kojih je kao najmanja zaprečena kazna zatvora u trajanju od pet godina, a kada je zbog okolnosti izvršenja djela ili posljedica djela krivično gonjenje od posebnog značaja za Republiku Srpsku, te krivičnih djela povezanih sa takvim djelima ili učinocima takvih djela.

Član 13.

(1) Ukoliko nadležno tužilaštvo postupajući po prijavi zaključiti da iz sadržaja prijave proizilazi da bi za prijavljeno krivično djelo moglo biti nadležno Specijalno tužilaštvo, tužilac koji postupi po prijavi je dužan o tome, bez odlaganja, obavijestiti glavnog tužioca, koji će o istom obavijestiti glavnog specijalnog tužioca, sa navođenjem razloga zbog kojih smatra da su ostvareni uslovi za preuzimanje predmeta.

(2) U slučaju iz prethodnog stava glavni specijalni tužilac će preduzeti potrebne mjere radi ocjene postojanja uslova za preuzimanje predmeta.

Član 28.

(1) U okviru Okružnog suda u Banjoj Luci, formira se Posebno odjeljenje za organizovani i najteže oblike privrednog kriminala (u daljem tekstu: Posebno odjeljenje).

(2) Posebno odjeljenje, nadležno je na čitavoj teritoriji Republike Srpske, za postupanje u slučajevima predviđenim članom 3. ovog zakona, bez obzira na propisanu kaznu za pojedino krivično djelo, odnosno u svim slučajevima kada je od glavnog specijalnog tužioca donijeta odluka o preuzimanju predmeta.

81. Odluka Ustavnog suda Republike Srpske broj U-47/09 od 19. marta 2014. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 25/14) u relevantnom dijelu glasi:

Utvrđuje se da član 30. stav 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 37/06, 69/06 i 99/07), odnosno član 28. stav 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 111/07 - Prečišćeni tekst) u dijelu koji glasi: "odnosno u svim slučajevima kada je od glavnog specijalnog tužioca donijeta odluka o preuzimanju predmeta" nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske. (...)

82. Zakon o Ustavnom sudu Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 104/11) u relevantnom dijelu glasi:

PRAVNO DJEJSTVO ODLUKA SUDA**Član 68.**

(1) Zakoni, drugi propisi i opći akti koji na osnovu odluke Suda prestaju važiti, ne mogu se primjenjivati na odnose koji su nastali prije dana objave odluke Suda, ako do toga dana nisu pravosnažno riješeni.

(2) Propisi i drugi opći akti doneseni za izvršenje zakona, propisa i drugih općih akata, koji su na osnovu odluke Suda prestali važiti neće se primjenjivati od dana objave odluke Suda, ako iz odluke proizilazi da ti akti nisu u saglasnosti sa Ustavom ili zakonom.

(3) Izvršavanje pravosnažnih pojedinačnih akata donesenih na osnovu propisa koji se više ne mogu primjenjivati ne može se dozvoliti niti provesti, a ako je izvršenje početo, bit će obustavljeno.

Član 69.

(1) Svako kome je povrijeđeno pravo konačnim ili pravosnažnim pojedinačnim aktom donesenim na osnovu zakona ili drugog propisa i općeg akta koji je na osnovu odluke Suda prestao važiti ima pravo da traži od nadležnog organa izmjenu tog pojedinačnog akta.

(2) Prijedlog za izmjenu konačnog ili pravosnažnog pojedinačnog akta iz stava 1. ovog člana može se podnijeti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana objave odluke u "Službenom glasniku Republike Srpske", ako od dostavljanja pojedinačnog akta do donošenja odluke Suda nije prošlo više od godinu dana.

(3) Odluka Suda iz stava 1. ovog člana predstavlja razlog za ponavljanje postupka pred organom koji je donio konačni ili pravosnažni pojedinačni akt.

83. Zakon o uređenju prostora – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 84/02) u relevantnom dijelu glasi:

Član 27.

Parcelacija se vrši na osnovu regulacionog plana i urbanističkog projekta i utvrđuje planom parcelacije koji je njihov sastavni dio.

Za prostorne cjeline za koje ne postoji obaveza donošenja regulacionog plana, odnosno urbanističkog projekta, plan parcelacije se izrađuje na osnovu urbanističkog, odnosno prostornog plana.

Plan parcelacije iz prethodnog stava donosi skupština opštine u skladu sa namjenom površina utvrđenom urbanističkim, odnosno prostornim planom.

Plan parcelacije sadrži plan organizacije prostora, plan infrastrukture, plan regulacionih i građevinskih linija, opšte urbanističke uslove za izgradnju planiranih građevina, kao i uslove za intervencije na postojećim građevinama.

84. **Zakon o građevinskom zemljištu** ("Službeni list SRBiH" br. 34/86, 1/90 i 29/90, te "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 21/92, 29/94, 23/98 i 5/99) u relevantnom dijelu glasi:

Član 17. stav 1.

Skupština opštine može neizgrađeno gradsko građevinsko zemljište dodjeljivati fizičkim i pravnim licima na korišćenje radi izgradnje trajnih građevina (u daljem tekstu: pravo korišćenja zemljišta radi građenja) ili u zakup radi izgradnje privremenih građevina.

Član 78.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na gradsko građevinsko zemljište primjenjuju se i na ostalo građevinsko zemljište u društvenoj svojini.

85. **Zakon o zemljišnim knjigama Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 67/03) u relevantnom dijelu glasi:

Član 41.

Zainteresovana lica

1. Upis u zemljišnu knjigu je dozvoljen samo uz saglasnost lica koje je u vrijeme podnošenja zahtjeva upisano u zemljišnu knjigu kao nosilac prava vlasništva ili nekog drugog stvarnog prava koje se prenosi, mijenja, ograničava ili briše.

2. Odobrenje prema stavu 1. ovog člana mora biti notarski ovjereno, osim ako se za ugovor na osnovu kojeg se vrši promjena prava zahtjeva notarska obrada.

3. Odobrenje iz stava 1. ovog člana može biti zamijenjeno sudskom odlukom ili sudskim poravnanjem.

Član 42.

Provjera zahtjeva za upis

Kod provjere zahtjeva za upis nadležni zemljišnoknjižni referent ispituje:

1. da li su podneseni potrebni dokumenti u propisanoj formi,
2. da li su dokumenti identični sa stanjem u zemljišnoj knjizi,
3. da li postoji odobrenje iz člana 41. stav 1. ovog zakona.

Član 43.

Odlučivanje o upisu

1. Nakon provjere zahtjeva za upis, zemljišnoknjižni referent donosi rješenje da li će zahtjev potpuno ili djelimično prihvatiti.

2. Zemljišnoknjižni referent donosi rješenje o odbijanju zahtjeva za upis ako:

1. se zemljišnoknjižno tijelo ne nalazi u zemljišnoknjižnom području dotične zemljišnoknjižne kancelarije,
2. lice nije ovlašćeno da zahtjeva upis,
3. pravni osnov upisa nije vidljiv iz predloženih dokumenata,
4. postoji neka druga smetnja koja sprečava upis.

86. **Odluka Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu od 27. aprila 2000. godine** (objavljena u "Službenom glasniku Republike Srpske" broj 12/00), čije je važenje produženo Odlukom od 30. marta 2001. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/01), u relevantnom dijelu glasi:

Bez obzira na odredbe bilo kojeg drugog zakona, organi ni jednog entiteta u Bosni i Hercegovini ne mogu raspolagati, dodjeljivati, vršiti prenos, prodavati niti davati na korišćenje ili pod zakup imovinu u državnom vlasništvu, uključujući raniju imovinu u društvenom vlasništvu, izuzev stanova u društvenom vlasništvu.

87. **Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 32/05) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Ovim zakonom se zabranjuje raspolaganje državnom imovinom.

U smislu ove odluke, pod državnom imovinom podrazumijeva se:

1. nepokretna imovina koja pripada državi Bosni i Hercegovini (kao međunarodno priznatoj državi) na osnovu međunarodnog Sporazuma o pitanjima sukcesije, koji su 29. juna 2001. godine potpisale države Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Slovenija i Savezna Republika Jugoslavija, koja se, na dan donošenja ovog zakona, smatra vlasništvom ili posjedom bilo kojeg nivoa vlasti ili javne organizacije u Republici Srpskoj; i

2. nepokretna imovina na kojoj je pravo raspolaganja i upravljanja imala bivša Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: SR BiH) do 31. decembra 1991. god, koja se na dan donošenja ovog zakona smatra vlasništvom ili posjedom bilo kojeg nivoa vlasti ili javne organizacije ili organa u Republici Srpskoj.

U smislu ovog zakona, pod raspolaganjem navedene imovine smatra se direktni ili indirektni prenos vlasništva.

Član 2.

Bez obzira na odredbe drugog zakona ili propisa, državnom imovinom se može raspolagati samo u skladu s odredbama ovog zakona.

Svaka odluka, akt, ugovor ili bilo koji drugi pravni instrument kojim se raspolaze imovinom iz člana 1. ovog zakona suprotno odredbama ovog zakona, ništav je.

88. **Zakon o državnim preduzećima Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 3/95 4/96, 21/96 i 3/97) u relevantnom dijelu glasi:

Član 73.

Ako upravni odbor protivno upozorenju direktora donese odluku kojom se nanosi šteta preduzeću, direktor je obavezan takvu odluku obustaviti od izvršenja i o tome obavijestiti nadležni nadzorni odbor i osnivača, čija je odluka konačna.

Član 121.

Upravni odbor donosi odluku o prodaji osnovnih sredstava i sredstava zajedničke potrošnje pojedinačne vrijednosti preko 5.000 dinara, uz prethodnu saglasnost osnivača.

O odluci iz prethodnog stava obavezno se izvještava nadzorni odbor i revizor knjiga.

Ne može se otuđiti osnovno sredstvo ukoliko se time ometa redovna djelatnost.

Prodaja sredstava iz stava 1. ovog člana vrši se putem licitacije. Početna cijena na licitaciji određuje se u visini procijenjene ili revalorizovane cijene sredstava.

Ako javna licitacija ne uspije, ni poslije dva pokušaja, raspolaganje sredstvima iz stava 1. ovog člana vrši se prikupljanjem ponuda više ponuđača.

Sredstvima iz stava 1. ovog člana može se raspolagati i neposrednom pogodbom ako ne uspije raspolaganje prikupljanjem ponuda, s tim što ugovorena cijena ne može biti ispod 80% procijenjene ili revalorizovane vrijednosti sredstava.

89. **Zakon o preduzećima** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 24/08) u relevantnom dijelu glasi:

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da se primjenjuje Zakon o preduzećima ("Službeni list SFRJ", br. 77/88, 46/90 i 61/90).

90. **Zakon o javnim preduzećima** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 75/04 od 25. augusta 2004. godine) u relevantnom dijelu glasi:

Član 51.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da se primjenjuje Zakon o državnim preduzećima ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 3/95, 4/96, 21/96 i 3/97).

91. Poslovník o radu JOP "Željezničko-transportno preduzeće Republike Srpske" Doboj od 16. marta 1996. godine u relevantnom dijelu glasi:

Član 10.

Radnici stručnih službi koji u okviru poslova radnog mjesta ili po nalogu neposrednog rukovodioca imaju obavezu pripreme prijedloga i materijala za pitanja o kojima raspravlja i odlučuje Upravni odbor, dužni su blagovremeno pripremiti pismeni prijedlog sa obrazloženjem, isti dostaviti Sektoru za pravne poslove radi planiranja potrebe zakazivanja sjednice Upravnog odbora.

Član 21.

Za svaku tačku dnevnog reda određuje se izvjestilac, koji je dužan podnijeti kraće obrazloženje o pitanju o kome se treba raspravljati i donijeti odluku, odnosno zauzeti stav.

Izjavitelj je po pravilu generalni direktor ili lice koje on ovlasti za određenu oblast poslova.

VI. Dopustivost

92. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

93. U skladu s članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

94. U konkretnom slučaju, predmet osporavanja apelacijama AP 2706/11, AP 2949/11, AP 2981/11, AP 2952/11, AP 3053/11, AP 3082/11, AP 3246/11, AP 3320/11 i AP 3447/11 je Presuda Vrhovnog suda broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. aprila 2011. godine, odnosno apelacijama AP 2356/12 i AP 2357/12 i dopunama apelacije u predmetima AP 2706/11 i AP 2891/11 Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske broj 118-0-K-000697 11 Kvlz od 16. marta 2012. godine, donesena povodom zahtjeva za zaštitu zakonitosti. Zatim, osporenu Presudu Vrhovnog suda broj 118 0 K 000679 10 Kž od 28. aprila 2011. godine apelanti su primili u periodu od 16. do 30. juna 2011. godine, a apelacije su podnesene u periodu od 5. jula do 29. augusta 2011. godine. Osporenu Presudu Vrhovnog suda broj 118-0-K-000697 11 Kvlz od 16. marta 2012. godine apelanti su primili 27. aprila 2012. godine, a apelacije su podnesene 23. maja 2012. godine. Također, dopune apelacija u predmetima AP 2706/11 i AP 2981/11 podnesene su 9. maja 2012. godine. Dakle, apelacije su podnesene u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacije ispunjavaju i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacije nisu dopustive, niti su očigledno (*prima facie*) neosnovane.

95. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacije ispunjavaju uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

96. Apelanti smatraju da im je osporenim presudama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1, 2. i 3. Evropske konvencije. Apelanti Sreten Telebak, Branislav Carević i Cvijan Filipović

navode i povredu prava na kažnjavanje samo na osnovu zakona iz člana 7. stav 1. Evropske konvencije i prava na zabranu mučenja i podvrgavanja neljudskom i ponižavajućem postupku ili kažnjavanju iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

97. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

98. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

2. Svako ko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.

3. Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

a. da odmah, na jeziku koji razumije, bude podrobno obaviješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;

b. da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje odbrane;

c. da se brani sam ili uz pomoć branioca koga sam izabere ili da, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branioca, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;

d. da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe; [...]

99. U konkretnom slučaju se radi o krivičnom postupku u kojem su apelanti proglašeni krivim za krivična djela propisana zakonom, te su im izrečene kazne zatvora ili uvjetne osude. Prema tome, Ustavni sud mora preispitati da li je postupak pred redovnim sudovima bio pravičan onako kako to zahtijeva član 6. Evropske konvencije.

100. Ustavni sud, prije svega, podsjeća na to da je u svojim ranijim odlukama, oslanjajući se na jurisprudenciju Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), zaključio da se pitanje da li je optuženi imao pravičan postupak mora riješiti na osnovu cjelokupnog postupka (vidi Evropski sud, *Monnel and Morris*, odluka od 2. marta 1987. godine, serija A, broj 115, str. 21, stav 54).

101. Ustavni sud zapaža da apelanti kršenje prava na pravično suđenje vide, prije svega, u povredi pravila krivičnog postupka, te s tim u vezi ističu da im je sudio stvarno nenadležni sud koji nije bio nepristran i nezavisan, da je osporenim presudom povrijeđen identitet optužbe i presude, da je sud proizvoljno ocijenio dokaze i pogrešno utvrdio činjenično stanje, te da je na tako pogrešno činjenično stanje pogrešno primijenjeno materijalno pravo. U pojedinim apelacijama se ističu i navodi o povredi prava na odbranu, te da je prvostepena presuda zasnovana na nezakonitim dokazima.

102. Apelanti ističu i da je u postupku protiv njih prekršen princip *in dubio pro reo*, budući da, kako smatraju, nije dokazano da su počinili djela za koja su osuđeni.

103. Ustavni sud podsjeća na to da, kada je u pitanju krivični postupak, opća garancija pravičnog suđenja iz stava 1. člana 6. Evropske konvencije ima elemente koji dopunjuju specifične garancije utvrđene st. 2. i 3. člana 6 (vidi Evropski sud, *Artico protiv Italije*, A 37 [1980]). Kada se radi o slučaju koji potpada pod neku od specifičnih garancija ustanovljenih st. 2. i 3. člana 6, on može biti razmatran ili u okviru tih garancija (vidi

Evropski sud, *Luedicke protiv FRG*, A 29 [1978]; 2 EHRR 149) ili u vezi sa stavom 1. člana 6 (vidi Evropski sud, *Benham protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 1996-III; 22 EHRR 293 GC). Međutim, ukoliko se aplikacija suštinski odnosi na tvrdnju da je postupak u cjelini, uključujući i žalbeni postupak, bio nepravilan, navodi se ispitivanju u smislu stava 1. člana 6 (vidi Evropski sud, *Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, A 247-B [1992]; 15 EHRR 417, st. 33-34).

104. U konkretnom slučaju, apelanti pokreću pitanja u vezi s garancijama ustanovljenim članom 6. st. 1, 2. i 3, koje se u suštini odnose na tvrdnju da postupak kao cjelina nije bio pravičan, pa će Ustavni sud u tom smislu i ispitati njihove navode.

105. U odnosu na navode apelanata da im nije sudio stvarno nadležni sud, Ustavni sud ističe citirane relevantne odredbe Zakona o suzbijanju kriminala (3, 13. i 28) kojim je ustanovljena nadležnost Okružnog suda i Specijalnog tužilaštva. Ustavni sud zapaža da je Okružni sud u obrazloženju svoje presude naveo da je, prema članu 28. stav 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika kriminala (u tekstu koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka), Posebno odjeljenje tog suda za organizirani i najteže oblike kriminala nadležno da postupi prema optužnici Specijalnog tužilaštva, a Specijalno tužilaštvo je nadležno za postupanje u konkretnom krivičnom predmetu na osnovu odredbi člana 3. stav 1. tačka b) Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika kriminala, a prema toj odredbi taj zakon se primjenjuje s ciljem otkrivanja krivičnog gonjenja, između ostalih, i najtežih oblika krivičnih djela protiv privrede i platnog prometa i protiv službene dužnosti, kada je zbog okolnosti izvršenja djela ili posljedica djela krivično gonjenje od posebnog značaja za Republiku Srpsku, te krivičnih djela povezanih s takvim djelima ili učiniocima takvih djela i činjenici da je Specijalno tužilaštvo predmet preuzelo od Okružnog tužilaštva u Doboju kao predmet od značaja za Republiku Srpsku, pogotovo ako se ima u vidu činjenica da su "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj preduzeće čiji je većinski vlasnik Republika Srpska i da je to preduzeće od interesa za Republiku Srpsku. Također je navedeno da nadležnost Posebnog odjeljenja Okružnog suda proizlazi iz odredbe člana 28. stav 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala, kojim je propisano da je Posebno odjeljenje nadležno za čitavu teritoriju Republike Srpske, za postupanje predviđeno članom 3. navedenog zakona, bez obzira na kaznu predviđenu za krivično djelo, odnosno u svim slučajevima kada je glavni specijalni tužilac donio odluku o preuzimanju predmeta, a u konkretnom slučaju su to Naredba broj A-128/07 od 7. marta 2007. godine i Naredba broj A-234/07 od 15. maja 2007. godine. Dakle, Ustavni sud zapaža da iz navedenog jasno proizlazi nadležnost navedenog suda i Tužilaštva u predmetnoj krivičnoj stvari, prema propisima koji su bili na snazi u vrijeme kada je vođen krivični postupak.

106. Ustavni sud zapaža da je Ustavni sud Republike Srpske donio Odluku broj U-47/09 od 19. marta 2014. godine, kojom je utvrđeno da član 30. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 37/06, 69/06 i 99/07), odnosno član 28. stav 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 111/07 – Prečišćeni tekst) u dijelu koji glasi: "(...) odnosno u svim slučajevima kada je od glavnog specijalnog tužioca donijeta odluka o preuzimanju predmeta nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske". Ustavni sud zapaža da je članom 68. stav 1. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske propisano da se zakoni, drugi propisi i opći akti koji na osnovu odluke Suda prestaju da važe ne mogu primjenjivati na odnose koji su nastali prije dana objavljivanja odluke Suda, ako do toga dana nisu pravosnažno riješeni. Dakle, Odluka Ustavnog suda Republike

Srpske donesena je nakon što je postupak protiv apelanata pravosnažno okončan, pa stoga ona ne može biti od utjecaja na njihov slučaj. Ustavni sud primjećuje da iz obrazloženja presude Okružnog suda proizlazi da se, prema odredbi člana 3. stav 1. tačka b) Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika kriminala, radi o predmetu protiv službene dužnosti čije je krivično gonjenje od značaja za Republiku Srpsku. Dakle, nadležnost Specijalnog tužilaštva u konkretnom slučaju nije zasnovana isključivo na ovlaštenju koje je Specijalnom tužilaštvu dato na osnovu citiranog dijela odredbe člana 28. stav 2. Zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala i za koju je utvrđeno da nije u saglasnosti s Ustavom Republike Srpske, već se radi o predmetu za koji je, prema članu 28. stav 2, Posebno odjeljenje nadležno na čitavoj teritoriji Republike Srpske, za postupanje u slučajevima predviđenim članom 3. tog zakona, bez obzira na propisanu kaznu za pojedino krivično djelo, a Ustavni sud Republike Srpske nije utvrdio nesaglasnost tog dijela odredbe s Ustavom Republike Srpske. Stoga, Ustavni sud smatra da su neosnovani navodi apelanata da im je sudio stvarno nenadležni sud.

107. U vezi s navodima apelanata da im je povrijeđeno pravo na nepristran sud jer su u Prvostepenom vijeću i Drugostepenom vijeću koja su donijela osporene presude bile sudije koje su prethodno učestvovala u donošenju odluka koje se tiču produžavanja mjere pritvora apelantima, Ustavni sud podsjeća na to da je u svojoj praksi već odlučivao o apelacijama koje su s ovog aspekta pokretale gotovo identična pravna pitanja (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 1196/09 od 26. januara 2012. godine, objavljena na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ccbh.ba). Ustavni sud je u citiranoj odluci istakao da učešće istog sudije u sastavu vijeća koje odlučuje o produženju pritvora i vijeća koje donosi prvostepenu ili drugostepenu presudu ne može samo po sebi pokrenuti pitanje nepristranog suda. U odluci je zaključeno da su neosnovani navodi apelanata jer pri odlučivanju o produženju pritvora sud utvrđuje postojanje ili nepostojanje zakonskih uvjeta za produženje pritvora na osnovu dokaza koji su priloženi uz prijedlog za produženje pritvora, te da navodi apelanata da su iste sudije bile u mogućnosti da ocijene dokaze protiv apelanata i pri odlučivanju o produženju pritvora i pri odlučivanju o krivnji samo po sebi ne pokreće pitanje nepristranog suda. S obzirom na to da se razlozi navedeni u Odluci broj AP 1196/09 u potpunosti mogu primijeniti na konkretan slučaj, Ustavni sud u konkretnoj odluci neće posebno razmatrati navode apelanata, nego se u cijelosti poziva na obrazloženje i razloge date u citiranoj odluci, imajući u vidu da se oni u cijelosti odnose i na ovu odluku. Stoga, Ustavni sud smatra da su ovi navodi apelanata neosnovani.

108. Zatim, Ustavni sud smatra da su neosnovani i navodi apelanta Sretena Telebaka da je u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo na pravično suđenje zbog toga što je Okružni sud izmjenom činjeničnog opisa djela tako izmijenio objektivni identitet optužbe specijalnog tužioca da je djelo dobilo sasvim drugi vid. Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud, odlučujući o identičnim apelantovim žalbenim navodima, u obrazloženju svoje presude jasno ukazao na to da, imajući u vidu odredbe člana 294. ZKP, nema osnova za tvrdnju da je prvostepeni sud na opisani način prekoračio optužbu. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da je Okružni sud umjesto riječi "dobro u opštoj upotrebi", upotrijebio riječi "kao zemljište u državnoj svojini", jer nije utvrđeno tokom postupka da je predmetno zemljište u općoj upotrebi, ali da je na nesumnjiv način utvrđeno da se radi o zemljištu u državnom vlasništvu. Pri tome, Ustavni sud ukazuje na to da, prema krivičnopravnoj teoriji i praksi, objektivni identitet optužbe i presude neće biti doveden u pitanje ako se u presudi izmijene okolnosti koje se odnose na bliže svojstvo krivičnog djela, ili na okolnosti koje bliže određuju krivično

djelo, ili ako se u presudi izmijene okolnosti koje nisu bitne za opis djela, te ako se u presudi potpunije i preciznije odredi uopćeni činjenični opis djela iz optužnog akta. U svakom slučaju, objektivni identitet optužbe i presude nije povrijeđen ako se radi o takvim izmjenama koje ne ulaze u suštinu krivičnog djela sadržanog u optužnici, pod uvjetom da optuženi ne bude osuđen za teže krivično djelo od onog djela koje je sadržano u optužnom aktu. Ustavni sud zapaža da je, u konkretnom slučaju, apelant osuđen za isto krivično djelo za koje je optužen, tako da, prema mišljenju Ustavnog suda, time nije narušen objektivni identitet optužnice i presude na način koji bi mogao dovesti u pitanje apelantovo uživanje prava na pravično suđenje, pa stoga ti navodi ne dovode u pitanje uvažavanje garancija na pravično suđenje iz stava 3. tačka a) u vezi sa stavom 1. člana 6. Evropske konvencije. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da su navodi apelanta Sretena Telebaka neosnovani.

109. U pogledu navoda apelanta Sretena Telebaka da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje jer je 4. septembra 2009. godine održan glavni pretes, iako nije pristupio njegov tadašnji branilac i da se apelant izjasnio da ne želi da se brani sam, Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja osporenih presuda, te iz odgovora Specijalnog tužilaštva proizlazi da je na tom glavnom pretresu specijalni tužilac izveo samo jedan dokaz koji se odnosio na krivično djelo falsificiranja isprave iz člana 377. stav 1. KZRS, koje je, navodno, izvršio optuženi M. K., a za koje je donesena oslobađajuća presuda koja se ne osporava žalbama.

110. Ustavni sud ističe da pravo na odbranu, kako je garantirano članom 6. stav 3. tačka c) Evropske konvencije, pretpostavlja procesnopravnu ravnopravnost stranaka u krivičnom postupku i sadrži pravo optuženog da se brani sam ili uz pomoć branioca kojeg sam izabere, ili da ga, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branioca, dobije besplatno, kada to nalaže interesi pravde. Također, pravo na odbranu je sadržano i u odredbama člana 7. ZKP.

111. U konkretnom slučaju, s obzirom na to da, kako je to navedeno i u osporenim presudama, apelant Sreten Telebak nije bio u pritvoru, optužen je za krivična djela za koja odbrana nije obavezna, a na navedenom glavnom pretresu nije izveden nijedan dokaz koji se odnosi na apelanta, pa na taj način odsustvo branioca nije bilo štetno za apelantovu odbranu. Osim toga, iz obrazloženja presude Okružnog suda proizlazi da bi odlaganjem glavnog pretresa došlo do prekoračenja roka od 30 dana od dana održavanja posljednjeg glavnog pretresa, pa bi glavni pretes u postupku morao početi iznova, a već je do tada trajao godinu dana, što bi onda utjecalo na dužinu trajanja krivičnog postupka i potencijalno ugrozilo pravo svih apelanata i saoptuženih da se u razumnom roku odluči o osnovaosti krivične optužbe protiv njih.

112. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da Okružni sud, a što je potvrdio i Vrhovni sud u obje svoje presude, postupajući na opisani način nije povrijedio pravo na odbranu apelanta Sretena Telebaka. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su i ti apelantovi navodi neosnovani.

113. U pogledu navoda apelanata o kršenju prava na pravično suđenje, koji se odnose na način na koji je prvostepeni sud ocijenio izvedene dokaze, te u vezi s tim utvrdio činjenično stanje i pogrešno primijenio materijalno i procesno pravo, a takvo činjenično utvrđenje i pravno shvatanje potvrdio Vrhovni sud, Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su

izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska. Dakle, u okviru apelacione nadležnosti Ustavni sud se bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Evropske konvencije u postupku pred redovnim sudovima, pa će u konkretnom slučaju Ustavni sud ispitati da li je postupak u cjelini bio pravičan u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 20/05* od 18. maja 2005. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 58/05). Dalje, Ustavni sud podsjeća na to da se neće miješati u način na koji su redovni sudovi usvojili dokaze kao dokaznu građu. U vezi s tim, Ustavni sud se neće miješati ni u to kojim dokazima strana u postupku redovni sudovi poklanjaju povjerenje na osnovu slobodne sudijske procjene (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 612/04* od 30. novembra 2004. godine, i Evropski sud, *Doorsoon protiv Holandije*, presuda od 6. marta 1996. godine, objavljena u Izvještajima broj 1996-II, stav 78).

114. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise, kada je očigledno da su redovni sudovi u određenom postupku proizvoljno postupali kako u postupku utvrđivanja činjenica tako i u postupku primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. aprila 2005. godine, stav 26). U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istakao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja se postavljaju, ispitati da li su osporene odluke zasnovane na proizvoljnoj primjeni materijalnog i procesnog prava.

115. Također, Ustavni sud ukazuje na to da, prema ustaljenoj praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, član 6. stav 1. Evropske konvencije obavezuje sudove da, između ostalog, obrazlože svoje presude. Ta obaveza, međutim, ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente (vidi Ustavni sud, odluke br. *U 62/01* od 5. aprila 2002. godine i *AP 352/04* od 23. marta 2005. godine). Mjera u kojoj ta obaveza postoji zavisi od prirode odluke (vidi Evropski sud, *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, serija A, broj 303-A, stav 29). Evropski i Ustavni sud u brojnim su odlukama ukazali na to da domaći sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali istovremeno imaju obavezu da obrazlože svoju odluku tako što će navesti jasne i razumljive razloge na kojima su tu odluku zasnovali (vidi Evropski sud, *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003. godine, aplikacija broj 37801/97, stav 36, i, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj *AP 5/05* od 14. marta 2006. godine). Svrha obaveze da odluka bude obrazložena jeste i da pokaže da je stranama u postupku omogućeno da na ravnopravan i pravičan način budu saslušane u postupku pred sudom (vidi Evropski sud, *Kuznetsov i dr. protiv Rusije*, presuda od 11. januara 2007. godine, aplikacija broj 184/02). Također, obrazložena odluka daje strani u postupku mogućnost da se žali protiv prvostepene odluke, te da drugostepeni sud razmotri i ispita prvostepenu odluku, a omogućava se i javni nadzor nad administriranjem pravde i radom sudstva (*idem*).

116. Dovodeći prethodno iznesene stavove u vezu s konkretnim slučajem, Ustavni sud zapaža da je tokom postupka pred Vijećem Okružnog suda proveden velik broj dokaza koje su predložili odbrana i Specijalno tužilaštvo, koji su ocijenjeni pojedinačno i u međusobnoj vezi, pri čemu nije izostala analiza provedenih dokaza, o čemu se Okružni sud detaljno izjasnio u obrazloženju presude, te je nesumnjivo utvrdio da su apelanti počinili krivično djelo za koje su proglašeni krivim, dajući za svoj stav jasno i argumentirano obrazloženje koje se ne doima proizvoljnim kako u segmentu činjeničnog utvrđenja tako i u segmentu primjene materijalnog i procesnog prava.

117. Iz obrazloženja osporenih presuda Ustavni sud nije mogao zaključiti da je prekršena odredba člana 295. ZKP, koja propisuje na kojim se dokazima zasniva presuda. Naime, u konkretnom slučaju, u obrazloženju osporene presude Okružnog suda iscrpno su pobrojani dokazi koje je sud proveo na glavnom pretresu, ukazano je na to na kojim od provedenih dokaza je presuda zasnovana, u pogledu tih dokaza nije izostala brižljiva i savjesna ocjena kako pojedinačno tako i u vezi s drugim dokazima, te su data obrazloženja i razlozi zbog kojih je svaki od tih dokaza prihvaćen. Takva obrazloženja ne ostavljaju utisak proizvoljnosti, niti se može zaključiti da je Vijeće Okružnog suda prekoračilo princip slobodne ocjene dokaza, pogotovo ne na način koji bi doveo u pitanje garancije prava na pravično suđenje, niti je dokazni postupak zloupotrijebljen na štetu apelanata, u smislu prava na pravičan postupak i principa jednakosti oružja, što je važan element pravičnog suđenja i što podrazumijeva da objema stranama mora biti data razumna mogućnost da izlože svoj predmet, uključujući i iznošenje dokazne građe pod uvjetima koji ih ne stavljaju u znatno podređen položaj u odnosu na protivnika (vidi Evropski sud, *Dombo B. V. protiv Holandije*, presuda od 27. oktobra 1993. godine, serija A, broj 274, str. 19). Prema tome, Ustavni sud smatra da procjena dokaza prvostepenog suda, koju je potvrdio i drugostepeni sud, nije bila očigledno proizvoljna.

118. Osim toga, Ustavni sud smatra da su neosnovani i navodi apelanata Sretena Telebaka i Branislava Carevića da su presude zasnovane na nezakonitim dokazima, jer su, prema njihovom shvatanju, svi materijalni dokazi optužbe pribavljeni na nezakonit način, s obzirom na to da ih je Specijalno tužilaštvo izuzelo iz "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj bez naredbe sudije za prethodni postupak, da nakon izuzimanja materijalnih dokaza oni nisu predati sudiji za prethodni postupak, da nisu čuvani u depozitu suda, te da nije održano ročište za otvaranje i pregled privremeno oduzete dokumentacije. Ustavni sud smatra da je Okružni sud dao jasno i logično obrazloženje da u konkretnom slučaju nije ni postojala potreba da sudija za prethodni postupak izda naredbu za oduzimanje predmeta, jer je takvo izdavanje naredbe neophodno samo u situacijama kada se trebaju primijeniti sredstva prinude, odnosno kada se lica protiv oduzimanja predmeta ili se osnovano očekuje da lice neće dobrovoljno predati predmete, sakriti ih ili ih uništiti, a u konkretnom slučaju "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj, kao i druge ustanove, dobrovoljno su predale sve materijalne dokaze optužbe, a na zahtjev Specijalnog tužilaštva, pa, s obzirom na to da svi ti materijalni dokazi nisu oduzeti prema naredbi sudije za prethodni postupak, ne postoji obaveza da se oni predaju sudiji za prethodni postupak, niti da se čuvaju u sudu, niti je obavezno održavanje ročišta za pregled privremeno oduzete dokumentacije. S obzirom na navedeno, slijedi da se ni u ovom dijelu obrazloženje osporenih presuda ne ukazuje proizvoljnim, niti da su odredbe procesnog zakona povrijeđene na štetu apelanata. Također, iz svega prezentiranog Ustavnom sudu ne proizlazi da je odbrani apelanata uskraćena mogućnost uvida u bilo koji dokaz.

119. Konačno, Ustavni sud smatra da su sudovi detaljno obrazložili i primjenu zakona i drugih propisa kao blanketnih propisa. Naime, suprotno navodima apelanata Sretena Telebaka koji je proglašen krivim za krivično djelo zloupotrebe ovlaštenja i položaja, u prvostepenoj presudi je detaljno obrazloženo da je u vrijeme počinjenja krivičnog djela na snazi bio Zakon o državnim preduzećima, koji je bio na snazi sve do donošenja Zakona o javnim preduzećima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 75/04), te da su se "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj u međuvremenu transformirale u akcionarsko društvo, jer je većinski vlasnik ovog preduzeća i dalje bila Republika Srpska i do stupanja na snagu Zakona o javnim preduzećima 2004. godine Vlada Republike Srpske je donosila odluke vezane za strateška pitanja o poslovanju "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj u formi davanja ili nedavanja saglasnosti na određene odluke organa upravljanja, odnosno posloводства preduzeća, koje su se, kao i sve druge odluke Vlade, objavljivale u "Službenom glasniku Republike Srpske". Osim toga, u kritičnom periodu sve članove Upravnog odbora "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj imenovala je Vlada Republike Srpske, u skladu s članom 60. stav 1. Zakona o državnim preduzećima, što, također, upućuje na zaključak da je u vrijeme počinjenja krivičnog djela bio u primjeni Zakon o državnim preduzećima, konkretno odredbe čl. 73. i 121.

120. Zatim, Ustavni sud zapaža da, iako Okružni sud prilikom pozivanja na član 27. Pravilnika 251 tehničko-kolske djelatnosti nije citirao službeno glasilo u kojem je taj pravilnik objavljen, iz osporenih presuda ne proizlazi da je Okružni sud primjenjivao pravilnik koji je donesen tek 2005. godine, a ni apelant nije ničim potkrijepio svoj navod da je Okružni sud primijenio upravo odredbu člana 27. pravilnika koji je donesen 2005. godine, a ne odredbu člana 27. pravilnika koji je važio u vrijeme počinjenja krivičnog djela.

121. Ustavni sud ne vidi proizvoljnost u zaključku da su apelanti Branislav Carević, Zoran Pušac, B. P. i Momčilo Vračar, te apelant Sreten Telebak proglašeni krivim za krivično djelo nesavjesnog rada u službi iz člana 344. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika RS, jer su, osim postupanja protivno Zakonu o građevinskom zemljištu, Zakonu o državnim preduzećima i Poslovniku o radu Upravnog odbora "Željeznice Republike Srpske" a.d. Doboj, postupali i protivno odlukama Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini od 27. aprila 2000. godine i 30. marta 2001. godine, prema kojima, bez obzira na odredbe bilo kojeg drugog zakona, organi nijednog entiteta u Bosni i Hercegovini ne mogu raspolagati, dodjeljivati, prenositi, prodavati niti davati na korištenje ili pod zakup imovinu u državnom vlasništvu, uključujući raniju imovinu u društvenom vlasništvu, izuzev stanova u društvenom vlasništvu, a da su apelanti Goran Kunić, R. B. i Slavica Šurlan koji su proglašeni krivim za izvršenje krivičnog djela nesavjesnog rad u službi iz člana 354. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZRS, osim postupanja protivno odredbama Zakona o uređenju – Prečišćeni tekst (Goran Kunić), Zakona o građevinskom zemljištu (R. B.), Zakona o zemljišnim knjigama (Slavica Šurlan), postupali protivno odredbama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnim imovinom, kojim je propisano da organi entiteta ne mogu raspolagati, dodjeljivati, prenositi, prodavati niti davati na korištenje ili pod zakup imovinu u državnom vlasništvu, uključujući raniju imovinu u društvenom vlasništvu, te da se pod raspolaganjem državnim imovinom Republike Srpske smatra direktni ili indirektni prijenos vlasništva.

122. Također, Vrhovni sud je obrazložio zbog čega je odbio žalbe apelanata. Ustavni sud napominje da konačne odluke žalbenih sudova ne moraju imati iscrpna obrazloženja (vidi Evropska komisija za ljudska prava, Odluka o dopustivosti broj 8769/97 od 16. jula 1981. godine, OI 25), već obrazloženja koja

se tiču relevantnih žalbenih navoda, koje kao takve ocijeni nadležni sud. U konkretnom slučaju, iz stanja u spisu i navoda apelacije Ustavni sud nije mogao zaključiti da postoji bilo šta što ukazuje na to da je Vrhovni sud propustio da se osvrne na žalbene navode. Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud za svoje stanovište dao zadovoljavajuća obrazloženja. Ustavni sud, u tom kontekstu, apostrofira svoj stav da je zadatak redovnih sudova da ocijene koje će dokaze prihvatiti, a koje ne, te da Ustavni sud nema nadležnost da zamijeni redovne sudove u pogledu ocjene dokaza, ukoliko takva ocjena dokaza nije očigledno proizvoljna i nije dovela do kršenja ustavnih prava.

123. Konačno, Ustavni sud nije mogao zaključiti da je prilikom ocjene provedenih dokaza i utvrđivanja činjenica relevantnih za krivičnu odgovornost apelanata došlo do zanemarivanja obaveze suda da vodi računa i o principu *in dubio pro reo* i pretpostavci nevinosti, kao ni da je na bilo koji način dovedena u pitanje zakonitost dokaza provedenih na glavnom pretresu, odnosno da im je uskraćeno pravo na odbranu.

124. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da u osporenim odlukama nema ničega što bi ukazivalo na proizvoljnost, bilo kod utvrđivanja i ocjene činjenica, bilo kod primjene materijalnog i procesnog prava, te da osporene odluke sadrže obrazloženje koje zadovoljava zahtjeve iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Stoga, Ustavni sud smatra da nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

Kažnjavanje samo na osnovu zakona

125. Apelanti tvrde i da im je povrijeđeno pravo iz člana 7. stav 1. Evropske konvencije, ukazujući na to da je u njihovom slučaju primijenjen Zakon o suzbijanju organiziranog i drugih oblika privrednog kriminala, koji je objavljen u "Službenom glasniku Republike Srpske" broj 37/06 od 5. aprila 2006. godine, a stupio na snagu 13. aprila 2006. godine, dok su radnje za koje su proglašeni krivim i osuđeni počinjene u periodu od 2. oktobra 2001. do 7. jula 2005. godine.

126. Član 7. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

127. Član 7. Evropske konvencije objedinjuje princip da samo zakon može ustanoviti krivično djelo i propisati kaznu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*). Zbog toga, prvi zadatak suda jeste da provjeri da li je u vrijeme kada je optuženi počinio radnju koja je dovela do optuživanja i kažnjavanja bila na snazi odredba domaćeg ili međunarodnog prava koja je takav akt činila kažnjivim. Istovremeno, član 7. Evropske konvencije zabranjuje širenje područja primjene postojećih krivičnih djela na radnje koje ranije nisu bile krivična djela, te široko tumačenje krivičnog zakona na štetu optuženog, naprimjer, analogijom (vidi Evropski sud, *Come i drugi protiv Belgije*, aplikacije br. 32472/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96, 33210/96 i 145, ECHR 2000-VII).

128. U predmetu *Kokkinakis protiv Grčke* (serija A, br. 260-A, str. 22, stav 52), Evropski sud je tumačio član 7. Evropske konvencije tako da taj član nije ograničen na zabranu retroaktivne primjene krivičnog zakona na aplikantovu štetu, već taj član, mnogo općenitije, sadrži princip da samo zakon može ustanoviti postojanje krivičnog djela i da samo zakon može propisati kaznu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), kao i princip da se krivični zakon ne smije široko tumačiti na štetu optuženog. U navedenom predmetu Evropski sud je posebno istaknuo da je taj zahtjev člana 7. Evropske konvencije zadovoljen kada pojedinac

iz sadržaja relevantne odredbe, ukoliko je potrebno i uz pomoć tumačenja suda, može shvatiti koje krivične radnje i propusti ga mogu učiniti krivično odgovornim.

129. U konkretnom slučaju, apelanti su proglašeni krivim za krivična djela zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja i nesavjestan rad u službi, koja su u vrijeme izvršenja tih krivičnih djela bila propisana odredbama KZRS, odnosno Krivičnog zakonika RS. Zakon o suzbijanju organiziranog i drugih oblika najtežeg kriminala uopće ne sadrži odredbe kojim se propisuju ova krivična djela. Slijedi da činjenica da je nadležnost Tužilaštva i nadležnost suda za postupanje u ovom krivičnom predmetu zasnovana na odredbama zakona koji je stupio na snagu nakon izvršenja krivičnih djela ne predstavlja retroaktivnu primjenu krivičnog prava u smislu odredbi člana 7. Evropske konvencije, s obzirom na to da su na apelante primijenjeni materijalni propisi – krivični zakoni koji su važili u vrijeme izvršenja krivičnih djela.

130. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da su neosnovani i navodi apelanata o povredi člana 7. Evropske konvencije.

Zabrana mučenja i podvrgavanja neljudskom i ponižavajućem postupku ili kažnjavanju

131. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

b) Pravo lica da ne bude podvrgnuto mučenju niti nečovječnom ili ponižavajućem tretmanu ili kazni.

132. Član 3. Evropske konvencije glasi:

Niko neće biti podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju.

133. Apelanti Sreten Telebak i Branislav Carević ističu da im je u postupku povrijeđeno pravo iz člana 3. Evropske konvencije, kojim je određeno da niko neće biti podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju. To pravo je jedno od apsolutnih prava Evropske konvencije od čijeg provođenja države nikada ne mogu odstupiti, čak ni u vrijeme rata.

134. Ustavni sud naglašava da je u svojoj praksi izrazio stav da mučenje ili nehumano postupanje mora imati minimalan stepen jačine ukoliko se svrstava u okvir člana 3. Evropske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 81/04 od 28. januara 2005. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 30/05). Procjena ovog minimuma je po prirodi stvari relativna i zavisi od svih okolnosti predmeta, kao što su priroda i sadržaj postupka, njegovo trajanje i njegove tjelesne i psihičke posljedice, a u nekim slučajevima i spol, starosna dob i zdravstveno stanje žrtve (vidi Evropski sud, *Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 18. januara 1978. godine, serija A, broj 25, stranica 65, stav 162). U pogledu ponašanja organa vlasti, posebni faktori koji se uzimaju u obzir su ponašanje organa vlasti nakon relevantnog događaja i mjera do koje je proveden postupak u vezi s događajem (vidi Evropski sud, *Gakici protiv Turske*, presuda od 10. maja 2001. godine, Odluke i izvještaji 2001. IV, stav 156). Osim toga, Ustavni sud naglašava i da određeni nivo patnje postoji kada se predoče dovoljni dokazi o nastalim povredama (vidi bivši Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, Odluka broj CH/97/34, *Šljivo protiv Republike Srpske*), kao i da podnosilac apelacije mora dostaviti bar neke elemente dokaza koji se odnose na navodno nehumano postupanje (vidi odluku Ombudsmana za ljudska prava, predmet broj 331/97, *R. G. protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, Izvještaji od 6. aprila 1998. godine, stav 109).

135. Apelanti su istakli da su s licima na rukama lišeni slobode, te da su nakon lišenja slobode do izvođenja pred sudiju

3. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. prethodnih Pravila Ustavnog suda ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 60/05, 64/08 i 51/09), koja su važila u vrijeme poduzimanja navedenih radnji, od Vrhovnog suda, Okružnog suda u Trebinju (u daljnjem tekstu: Okružni sud), Osnovnog suda u Trebinju, Odjeljenje u Nevesinju (u daljnjem tekstu: Osnovni sud), i JP "Putevi Republike Srpske" (u daljnjem tekstu: tuženi) zatraženo je 11. siječnja 2012. godine da dostave odgovore na apelaciju.

4. Vrhovni sud je dostavio odgovor 20. siječnja 2012. godine, Okružni sud 25. siječnja 2012. godine, Osnovni sud 1. veljače 2012. godine i tuženi 2. veljače 2012. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Apelant je Osnovnom sudu u Mostaru podnio tužbu protiv SIZ-a za magistralne puteve (u daljnjem tekstu: pravni prednik tuženog) radi naknade štete koju je u razdoblju od 1980. godine do 1988. godine pretrpio zatrpavanjem kamenjem i drugim materijalom pristupnog puta i okoline oko mlinice (vodenice) i onemogućavanja njezinog korištenja uslijed vršenja radova na proširenju magistralnog puta Nevesinje – Gacko, koje je u kolovozu 1980. godine obavljao GRO "Put" Sarajevo, a investitor je bio pravni prednik tuženog.

7. Osnovni sud u Mostaru je donio Presudu broj P. 441/82 od 12. prosinca 1988. godine, kojom je usvojen apelantov tužbeni zahtjev i obvezan pravni prednik tuženog da apelantu na ime štete za traženo razdoblje isplati iznose u tadašnjim YU dinarima, koji su precizirani u presudi, kao i da napravi pristupni put do mlina koji je izgrađen na parceli preciziranoj u presudi, s potpornim zidovima, te da sravn i očisti teren oko mlina koji je zatrpan kamenjem i drugim materijalom.

8. U tijeku rata spis je u većem dijelu uništen. Na apelantovo traženje, Općinski sud II u Mostaru donio je Naredbu broj SU 276/01 od 13. listopada 2001. godine, kojom je naređena obnova spisa, što je odobreno na raspravi održanoj 5. veljače 2002. godine, te utvrđeno da su od dokumenata iz starog spisa dostupni samo tužba iz 1981. godine i presuda Osnovnog suda u Mostaru od 12. prosinca 1988. godine. Nakon toga, Općinski sud II u Mostaru proglasio se nenadležnim i to Rješenjem broj P.256/01 od 5. veljače 2002. godine i spis ustupio Osnovnom sudu kao mjesno i stvarno nadležnom sudu, kako bi nastavio postupak u odnosu na dio tužbenog zahtjeva kojim je apelant tražio naknadu štete zbog izgubljene dobiti i naknadu troškova nastalih prilikom izgradnje pristupnog puta i ravnjanja terena oko mlinice.

9. Nakon toga nije bilo nikakvih aktivnosti do početka 2007. godine kada je apelant precizirao-uredio tužbu na način da je kao tuženog označio tuženog JP "Putevi RS", te povukao tužbu u odnosu na tuženog DD "Put" Sarajevo. Apelant je precizirao tužbeni zahtjev na potraživanje izmakle dobiti i naknadu troškova nastalih prilikom uređenja puta, te zatražio iznos od 94.748,50 KM, nakon čega je tužba dostavljena tuženom na odgovor. Na pripremnom ročištu određeno je vještačenje poljoprivredne i građevinske struke. Vještak poljoprivredne struke dostavio je nalaz i mišljenje u lipnju 2007. godine, a vještak građevinske struke u kolovozu 2007. godine.

10. Nakon toga, Presudom Osnovnog suda broj P.50/02 od 29. studenog 2007. godine odbijen je dio apelantovog tužbenog zahtjeva kojim je tražio da mu tuženi isplati naknadu štete zbog izgubljene dobiti u iznosu od 91.854,00 KM, a dio tužbenog zahtjeva koji se odnosio na potraživanje po osnovi troškova nastalih prilikom izgradnje pristupnog puta i ravnjanja terena oko mlinice usvojen je i tuženi obvezan apelantu isplatiti iznos od 2.894,50 KM sa zakonskom zateznom kamatom od dana presuđivanja pa do isplate i naknaditi mu troškove parničnog postupka u iznosu od 686,40 KM. U obrazloženju presude je navedeno da se postupak vodio na temelju rekonstruiranog uništenog spisa Osnovnog suda u Mostaru, koji je ustupljen Osnovnom sudu na postupak. Navedeno je i da je prigovor zastare potraživanja neutemeljen jer je nesporno da je apelant tužbu podnio 1981. godine, a šteta je nastala 1980. godine, iz čega proizlazi, kako je naveo Osnovni sud, da je tužba podnesena

sukladno rokovima iz članka 376. Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO). Također je obrazloženo da je neutemeljen i prigovor nedostatka pasivne legitimacije tuženog, jer je, kako je naveo taj sud, utvrđeno da je tuženi pravni sljednik SIZ-a za magistralne puteve. Navedeno je da je u tijeku postupka izvršen uvid u nalaz i mišljenje vještaka poljoprivredne struke, građevinske struke i u Presudu Osnovnog suda u Mostaru broj P.441/82 od 12. prosinca 1988. godine, te da sud nije mogao prihvatiti nalaz vještaka poljoprivredne struke jer je paušalan, dvosmislen i utemeljen na pretpostavkama poblje navedenim u presudi. Zbog navedenog, Osnovni sud je odbio dio apelantovog tužbenog zahtjeva koji se odnosio na naknadu štete za izgubljenu dobit jer iz navedenog nalaza i mišljenja vještaka nije mogao utvrditi izgubljenu dobit koju bi apelant ostvario da je u spornom razdoblju mlin radio. S druge strane, Osnovni sud je prihvatio nalaz vještaka građevinske struke uz obrazloženje da je vještak nalaz uradio nakon neposrednog opažanja prilikom uviđaja na licu mjesta, zbog čega je Osnovni sud utvrdio da je tuženi prilikom izvođenja radova na magistralnom putu Nevesinje – Gacko apelantu počinio materijalnu štetu za čiju je sanaciju potrebno 2.894,50 KM.

11. Protiv navedene presude žalbe su Okružnom sudu izjavili i apelant i tuženi. Okružni sud je Presudom broj 015-0-Gž-08-000 064 od 12. studenog 2008. godine apelantovu žalbu djelomično uvažio na način da je presudu Osnovnog suda preinačio u dijelu u kojem je odbijen dio tužbenog zahtjeva koji se odnosio na naknadu štete zbog izmakle dobiti i obvezao tuženog da apelantu po toj osnovi isplati iznos od 57.834,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 12. prosinca 1988. godine i naknadi mu troškove postupka u iznosu od 17.040,00 KM, računajući od prvog dana poslije dostave presude tuženom kao stranci kojoj je naložena činidba pod prijetnjom prinudnog izvršenja. Odbijen je preostali dio apelantovog tužbenog zahtjeva za isplatu iznosa preko dosuđenog. Presudom je odbijena žalba tuženog i potvrđena prvostupanjska presuda u dijelu u kojem je usvojen dio tužbenog zahtjeva koji se odnosi na troškove nastale prilikom izgradnje pristupnog puta i ravnjanja terena oko mlinice. U obrazloženju presude je, između ostalog, navedeno da je Okružni sud na sjednici Vijeća izveo dokaz saslušanjem vještaka poljoprivredne struke, čiji je nalaz prvostupanjski sud odbio, kao i saslušanjem svjedoka poblje navedenih u presudi, koji nisu saslušani u postupku pred prvostupanjskim sudom, ali su saslušani u postupku pred bivšim Osnovnim sudom u Mostaru, te je nesporno utvrdio da je u tijeku izvođenja građevinskih radova na magistralnom putu zatrpan pristupni put i okolina oko apelantovog mlina koji se nalazio na rijeci Zalomci, zbog čega je onemogućen rad apelantovog mlina.

12. S tim u vezi, Okružni sud je naveo da je odredbama članka 189. stavak 1. ZOO-a propisano da oštećenik ima pravo kako na naknadu obične štete tako i na naknadu izmakle dobiti, te kako je u konkretnom slučaju, prema zaključku Okružnog suda, apelant i dokazao da mu je nastala šteta i da je zbog toga izgubio zaradu, preinačio je prvostupanjsku presudu i apelantu dosudio iznos kao u izreci presude, a koji je utvrđen na način poblje naveden u presudi. Okružni sud je istakao i da apelantu na dosuđeni iznos materijalne štete u vidu izmakle koristi pripada i zakonska zatezna kamata od 12. prosinca 1988. godine. S tim u vezi, istaknuto je da je odredbom članka 186. ZOO-a propisano da se obveza naknade štete smatra dospjelim od trenutka nastanka štete. Navedeno je i da je odredbama članka 277. ZOO-a propisano da je dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze dužan isplatiti pored glavnice i zateznu kamatu, a kako se u konkretnom slučaju radi o materijalnoj šteti, to, prema shvaćanju Okružnog suda, apelantu pripada zakonska zatezna kamata od dana nastanka štete, a to je, kako je naveo taj sud, sukladno i praksi Ustavnog suda. Međutim, Okružni sud je naveo

da, budući da je sud dužan kretati se u okviru tužbenih zahtjeva, te da je apelant zahtijevao zateznu kamatu od donošenja presude bivšeg Osnovnog suda u Mostaru od 12. prosinca 1988. godine, to mu je Okružni sud i dosudio zatezne kamate od tog dana, pogotovo što je apelantu šteta nastala još u kolovozu 1980. godine i kontinuirano je trajala sve do kraja. Ostale žalbene navode apelanta i tuženog Okružni sud je odbio kao neutemeljene.

13. Protiv navedene presude tuženi je izjavio reviziju Vrhovnom sudu, koji je Presudom broj 118 0 P 000394 09 Rev od 26. listopada 2011. godine reviziju djelomično uvažio i preinačio drugostupanjsku presudu u dijelu koji se odnosi na odluku o zakonskoj zateznoj kamati, tako da se kamata dosuđuje od 12. studenoga 2008. godine (tj. donošenja drugostupanjske odluke kojom je preinačena prvostupanjska presuda na način da je usvojen i dio tužbenog zahtjeva koji se odnosio na naknadu štete zbog izmakle dobiti) umjesto od 12. prosinca 1988. godine. U preostalom dijelu revizija je odbijena. U obrazloženju je, između ostaloga, navedeno da je utemeljen prigovor tuženog da pobijanom presudom nije pravilno odlučeno o trenutku početka tijeka zatezne kamate. S tim u vezi, Vrhovni sud je naveo da je o visini štete na ime izmakle koristi odlučeno prema cijenama žita u vrijeme donošenja drugostupanjske presude, a koje se nisu značajno mijenjale od vremena izrade nalaza vještaka poljoprivredne struke. Kako je, prema obrazloženju Vrhovnog suda, tuženi tek donošenjem pobijane drugostupanjske presude saznao za visinu svoje obveze prema apelantu, pa se njegovo kašnjenje zbog neispunjenja obveze može računati tek od toga dana, shodno odredbama članka 277. ZOO-a, Vrhovni sud je zateznu kamatu dosudio od dana donošenja drugostupanjske presude.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

14. Apelant smatra da mu je pobijanom presudom prekršeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Kršenje tog prava apelant vidi u proizvoljnoj primjeni prava u odnosu na početak tijeka zatezne kamate i smatra da je kamata trebala biti dosuđena od dana nastanka štete, a što, prema apelantovim navodima, u svojoj praksi podržavaju i svi sudovi u Federaciji BiH i Ustavni sud. Kršenje prava na pravično suđenje apelant vidi i u činjenici da je postupak trajao nerazumno dugo jer je započeo još 1981. godine, pa traži da mu Ustavni sud dosudi naknadu nematerijalne štete zbog nedonošenja sudske odluke u razumnom roku u iznosu od ukupno 6.350,00 KM.

b) Odgovor na apelaciju

15. Vrhovni sud je naveo da je apelacija neutemeljena i da ju treba odbiti.

16. Okružni sud je naveo da je točan apelantov navod da je pogrešan stav Vrhovnog suda o početku tijeka zatezne kamate od dana presuđivanja, a ne od dana nastanka štete, kao i da je postupak bez ikakvog razloga trajao neopravdano dugo, te da zbog toga apelaciju treba usvojiti.

17. Osnovni sud je naveo da u postupku pred tim sudom nije bilo kršenja prava na koja se apelant poziva, te da je apelacija neutemeljena.

18. Tuženi je naveo da su neutemeljeni navodi iz apelacije, te da je pravilna odluka Vrhovnog suda o dodjeli kamata od dana presuđivanja jer su kamate određene u odnosu na cijene iz tog vremena, a ne u odnosu na cijene iz 1980-ih godina. Također, navodi da postupak nije nerazumno dugo trajao jer je apelant namiren i isplaćen mu je dug još 2008. godine, pa da je time

apelant zakasnio s navodima o dužini trajanja postupka zbog čega tuženi smatra da apelaciju treba odbiti.

V. Relevantni propisi

19. **Zakon o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85 i 57/09, te "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04) u relevantnom dijelu glasi:

Član 186.

Obaveza naknade štete smatra se dospjelim od trenutka nastanka štete.

Član 189. st. 1. i 2.

Oštećenik ima pravo kako na naknadu obične štete, tako i na naknadu izmakle koristi.

Član 277.

Dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze dužuje pored glavnice i zateznu kamatu po stopi utvrđenoj saveznim zakonom.

20. **Zakon o parničnom postupku** ("Službeni list SFRJ" br. 4/77, 36/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 i 35/91, te "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 14/94, 32/94, 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08, 45/09 i 49/09) u relevantnom dijelu glasi:

Član 10.

Sud je dužan nastojati da se postupak provede bez odugovlačenja i sa što manje troškova te onemogućiti svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.

VI. Dopustivost

21. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

22. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

23. U konkretnom slučaju, predmet pobijanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 118 0 P 000394 09 Rev od 26. listopada 2011. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, pobijanu presudu apelant je primio 26. prosinca 2011. godine, a apelacija je podnesena 4. siječnja 2012. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očito (*prima facie*) neutemeljena.

24. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

25. Apelant pobija navedenu presudu tvrdeći da su mu tom presudom prekršena prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

26. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

27. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.

A) U odnosu na primjenu materijalnog prava

28. Ustavni sud zapaža da se postupak pred redovitim sudovima odnosio na naknadu materijalne štete nastale na apelantovim nekretninama zbog proširenja magistralnog puta, dakle, ticao se građanskih prava i obveza, te da se stoga na postupak primjenjuju jamstva članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

29. Apelant tvrdi da mu je pobijanim presudama prekršeno pravo na pravično suđenje jer su mu kamate dosuđene od dana donošenja drugostupanske presude, a ne od nastanka štete, odnosno od dana od kojeg je zahtijevao zateznu kamatu. S tim u vezi, Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Europskog suda i Ustavnog suda, zadaća ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovitih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadaća redovitih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadaća Ustavnog suda jeste ispitati jesu li, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

30. Ustavni sud se, dakle, prema navedenom stavu, može izuzetno, kada ocijeni da je u određenom postupku redoviti sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. travnja 2005. godine, stavak 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. U kontekstu navedenoga, Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istakao da očita proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelant problematizira, ispitati je li pobijana presuda utemeljena na proizvoljnoj primjeni pozitivnopravnih propisa.

31. U vezi s navodima o proizvoljno dosuđenoj kamati od dana donošenja drugostupanske presude, umjesto od dana nastanka štete, tj. dana od kojega je apelant tražio naknadu, Ustavni sud podsjeća na to da je u svojoj praksi u nizu predmeta rješavao činjenično i pravno pitanje vezano za početak tijeka zatezne kamate (vidi, npr., Ustavni sud, odluke br. *AP 624/10* od 13. ožujka 2013. godine, *AP 1433/06* od 13. rujna 2007. godine, *AP 1757/06* od 8. srpnja 2008. godine, *AP 3013/06* od 29. travnja 2009. godine, dostupne na www.ustavnisud.ba). U navedenim odlukama usvojen je stav da se pri određivanju naknade materijalne štete zatezna kamata dosuđuje od dana nastanka štete. Naime, Ustavni sud je u Odluci broj *AP 1757/06*, stavak 43, istakao da je člankom 186. ZOO-a propisano da se obveza naknade štete smatra dospjelim od trenutka nastanka štete. Dalje, člankom 277. navedenog zakona propisano je da dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duuguje, uz glavnica, i zateznu kamatu. Stoga, prema mišljenju Ustavnog suda, iako navedenim člancima eksplicitno nije navedeno od kada se

zatezna kamata dosuđuje pri materijalnoj šteti, ipak, iz navedenih zakonskih odredaba proizlazi da bi zateznu kamatu u slučaju materijalne štete trebalo dosuditi od dana nastanka štete. Ustavni sud je u navedenim odlukama zaključio da je prekršeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije zbog toga što su sudovi proizvoljno primijenili materijalno pravo u pogledu početka tijeka zakonske zatezne kamate pri dosuđivanju naknade materijalne štete.

32. S obzirom na to da je i u konkretnom slučaju apelantu presudom Okružnog suda preinačena prvostupajnska presuda i dosuđena mu naknada materijalne štete, a da je Vrhovni sud preinačio tu presudu u dijelu u kojem je odlučeno o početku tijeka zatezne kamate tako da su apelantu zatezne kamate dosuđene od dana donošenja drugostupajnske presude, uz obrazloženje da je tuženi tek donošenjem drugostupajnske presude saznao za visinu svoje obveze u odnosu na apelanta, Ustavni sud se umjesto posebnog obrazloženja ove odluke u odnosu na početak tijeka zatezne kamate poziva na obrazloženje iz Odluke broj *AP 1757/06*, jer se ono u cijelosti može primijeniti i na konkretni slučaj. Zbog navedenog, Ustavni sud smatra utemeljenim apelantove navode o proizvoljnoj primjeni materijalnog prava u odnosu na početak tijeka zatezne kamate.

33. Zbog navedenoga, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju prekršeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije uslijed proizvoljne primjene materijalnog prava u odnosu na odluku redovitog suda o početku tijeka zatezne kamate.

B) U odnosu na suđenje u razumnom roku

a) Relevantna načela

34. Ustavni sud, prije svega, ističe da se, prema konzistentnoj praksi Europskog i Ustavnog suda, razumnost dužine trajanja postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim sudskom praksom Europskog suda, a naročito o složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi Europski sud, *Mikulić protiv Hrvatske*, aplikacija broj 53176/99 od 7. veljače 2002. godine, Izvješće broj 2002-I, stavak 38).

b) Razdoblje koje se uzima u obzir

35. Ustavni sud zapaža da je postupak povodom apelantove tužbe pokrenut 1981. godine. Međutim, razdoblje koje *ratione temporis* ulazi u nadležnost Ustavnog suda ne počinje tada, već 14. prosinca 1995. godine kada je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na pravnu snagu. Međutim, u ocjenjivanju razumnosti dužine postupka na koji apelant ukazuje, Ustavni sud će uzeti u obzir stadij postupka dostignut do 14. prosinca 1995. godine (*loc. cit.*, presuda *Mikulić*, stavak 37). U vezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da je u vrijeme kada je zasnovana nadležnost Ustavnog suda postupak već trajao 14 godina, a od zasnivanja nadležnosti Ustavnog suda do okončanja postupka, tj. do donošenja pobijane presude (26. listopada 2011. godine) trajao je 15 godina i 10 mjeseci, odnosno da je postupak ukupno trajao 29 godina i 10 mjeseci.

c) Analiza razumnosti trajanja postupka

36. U konkretnom slučaju se radi o postupku utvrđivanja odgovornosti za materijalnu štetu nastalu na nekretninama uslijed radova na proširenju magistralnog puta. S tim u vezi, Ustavni sud smatra da se ne radi o naročito složenim činjeničnim i pravnim pitanjima koja je sud trebao razmotriti.

37. Ustavni sud zapaža da je, nakon zasnivanja nadležnosti Ustavnog suda (14. prosinca 1995. godine), apelant 2001. godine

podnio zahtjev da se nastavi postupak, nakon čega je Osnovni sud utvrdio da je u tijeku rata spis skoro u potpunosti uništen, te je u veljači 2002. godine na raspravi pred tim sudom odlučeno da se spis rekonstruira i nastavi postupak. Shodno navedenom, Ustavni sud zapaža da nakon zasnivanja nadležnosti Ustavnog suda nije bilo nikakvih aktivnosti na predmetu skoro punih šest godina. Ustavni sud zapaža da, nakon toga, u postupku ponovno nije bilo nikakvih aktivnosti do početka 2007. godine kada je apelantu tužba dostavljena na uređenje, te proslijeđena tuženom na odgovor, nakon čega je 29. studenoga 2007. godine donesena prvostupajnska presuda. Iz navedenog proizlazi da je postupak pred prvostupajnskim sudom od dana dostavljanja u rad trajao ukupno pet godina i devet mjeseci. Nakon toga, žalbeni postupak pred Okružnim sudom trajao je godinu dana, a revizijski postupak pred Vrhovnim sudom nešto malo manje od tri godine. S tim u vezi, Ustavni sud zapaža da Osnovni sud u odgovoru na apelaciju nije dao niti jedan razlog koji bi se mogao smatrati razumnim i objektivnim opravdanjem za ovako dugo trajanje postupka pred tim sudom i u njegovoj ukupnosti. Nasuprot tome, Okružni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da je postupak bez ikakvog razloga nerazumno dugo trajao. Ustavni sud, također, zapaža da je nakon dostave tužbe apelantu na uređenje i zakazivanja pripremnog ročišta prvostupajnska odluka donesena u roku od manje od godinu dana, a i postupak povodom žalbe je trajao nešto manje od godinu dana, ali da to relativno kratko razdoblje koje je bilo potrebno za donošenje odluka na dvije sudske instance ne može umanjiti odgovornost redovitih sudova za ovako dugo trajanje postupka u predmetu koji nije naročito složen. Dakle, Ustavni sud smatra da odgovornost za ovako dugo trajanje postupka snose redoviti sudovi.

38. Ocjenjujući sve navedeno, kao i kriterije koji su navedeni u prethodnim točkama ove odluke, uključujući zaključak o složenosti predmeta, njegov status 14. prosinca 1995. godine, odnosno ukupnu dužinu postupka od 29 godina i 10 mjeseci, kao i ponašanje redovitih sudova, Ustavni sud smatra da dužina postupka ne zadovoljava zahtjev razumnosti iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te da postoji kršenje prava na suđenje u razumnom roku kao jednog od elemenata prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

d) Pitanje naknade nematerijalne štete

39. Apelant je zatražio da mu se naknadi šteta zbog dužine trajanja parničnoga postupka. Prema članku 74. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može u odluci kojom usvaja apelaciju odrediti naknadu nematerijalne štete, koju, u smislu stavka 2. navedenoga članka, određuje na temelju pravednosti, uzimajući u obzir standarde koji proizlaze iz prakse Ustavnog suda.

40. Shodno navedenom, odlučujući o naknadi nematerijalne štete, Ustavni sud upućuje na ranije utvrđeno načelo određivanja visine naknade štete u ovakvim slučajevima (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 938/04, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 20/06, st. 48-51). Prema utvrđenom načelu, apelantu bi za svaku godinu odgađanja donošenja odluke trebalo isplatiti približno 150,00 KM, a ukoliko se radi o hitnom postupku, 300,00 KM. Imajući u vidu činjenicu da je dio parničnoga postupka povodom apelantove tužbe koji ulazi u okvir nadležnosti Ustavnog suda *ratione temporis* trajao 15 godina i 10 mjeseci, apelantu se određuje naknada u visini od 2.250,00 KM. Taj iznos apelantu je dužna isplatiti Vlada Republike Srpske, s obzirom na sjedište redovitih sudova, u roku od tri mjeseca od dana dostave odluke.

VIII. Zaključak

41. Postoji kršenje prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u odnosu na primjenu materijalnog prava

kada je Vrhovni sud preinačio drugostupajnsku presudu i na utvrđeni iznos naknade materijalne štete zateznu kamatu dosudio od dana donošenja te presude, umjesto od dana nastanka štete, kako je regulirano relevantnim zakonskim odredbama. Postoji kršenje prava na pravično suđenje i u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku kada je bez ikakvog objektivnog razloga postupak za utvrđivanje naknade materijalne štete ukupno trajao 29 godina i 10 mjeseci, od čega *ratione temporis* od zasnivanja nadležnosti Ustavnog suda 15 godina i 10 mjeseci.

42. Na temelju članka 59. st. (1) i (2), članka 62. stavak (1) i članka 74. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

43. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Valerija Galić, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 27/12, рјешавајући апелацију **Стојана Мучибабића**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2), члана 62 став (1) и члана 74 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – Пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Валерија Галић, председница

Миодраг Симовић, потпредседник

Сеада Палаврић, потпредседница

Мато Тадић, судија

Мирсад Ђеман, судија

Златко М. Кнежевић, судија

на сједници одржаној 10. фебруара 2015. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Стојана Мучибабића**.

Утврђује се повреда права на прaviчно суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у односу на почетак тока затезне камате и у односу на доношење одлуке у разумном року у поступку који је окончан Пресудом Врховног суда Републике Српске број 118 0 П 000394 09 Рев од 26. октобра 2011. године.

Укида се Пресуда Врховног суда Републике Српске број 118 0 П 000394 09 Рев од 26. октобра 2011. године у дијелу у ком је одлучено о почетку тока затезне камате.

Предмет се враћа Врховном суду Републике Српске, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку, у складу с чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Влади Републике Српске да апеланту **Стојану Мучибабићу**, у року од три мјесеца од дана пријема ове одлуке, исплати износ од 2.250,00 KM на име накнаде нематеријалне штете због недоношења одлуке у разумном року.

Налаже се Врховном суду Републике Српске и Влади Републике Српске да, у складу с чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке, обавијесте Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и

"Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Стојан Мучибабић (у даљњем тексту: апелант) из Плужина, Киџино Село, поднио је 4. јануара 2012. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) број 118 0 П 000394 09 Рев од 26. октобра 2011. године. Апелант је, такође, поднио захтјев за доношење привремене мјере којом би Уставни суд забранио противизвршење према Пресуди Врховног суда број 118 0 П 000394 09 Рев од 26. октобра 2011. године до доношења одлуке о апелацији.

II. Поступак пред Уставним судом

2. Уставни суд је донио Одлуку број АП 27/12 од 23. фебруара 2012. године, којом је одбио апелантов захтјев за доношење привремене мјере.

3. На основу члана 22 ст. 1 и 2 претходних Правила Уставног суда ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 60/05, 64/08 и 51/09), која су важила у вријеме предузимања наведених радњи, од Врховног суда, Окружног суда у Требињу (у даљњем тексту: Окружни суд), Основног суда у Требињу, Одјељење у Невесињу (у даљњем тексту: Основни суд), и ЈП "Путеви Републике Српске" (у даљњем тексту: тужени) затражено је 11. јануара 2012. године да доставе одговоре на апелацију.

4. Врховни суд је доставио одговор 20. јануара 2012. године, Окружни суд 25. јануара 2012. године, Основни суд 1. фебруара 2012. године и тужени 2. фебруара 2012. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

6. Апелант је Основном суду у Мостару поднио тужбу против СИЗ-а за магистралне путеве (у даљњем тексту: правни предник туженог) ради накнаде штете коју је у периоду од 1980. године до 1988. године претрпио затрпавањем камењем и другим материјалом приступног пута и околине око млинице (воденице) и онемогућавања њеног коришћења услед вршења радова на проширењу магистралног пута Невесиње – Гацко, које је у августу 1980. године обављао ГРО "Пут" Сарајево, а инвеститор је био правни предник туженог.

7. Основни суд у Мостару је донио Пресуду број П. 441/82 од 12. децембра 1988. године, којом је усвојен апелантов тужбени захтјев и обавезан правни предник туженог да апеланту на име штете за тражени период исплати износе у тадашњим YU динарима, који су прецизирани у пресуди, као и да направи приступни пут до млина који је изграђен на парцели прецизираној у пресуди, с потпорним зидовима, те да савни и очисти терен око млина који је затрпан камењем и другим материјалом.

8. У току рата спис је у већем дијелу уништен. На апелантово тражење, Општински суд II у Мостару донио је Наредбу број СУ 276/01 од 13. октобра 2001. године, којом је наређено обнављање списка, што је одобрено на расправи одржаној 5. фебруара 2002. године, те утврђено да су од докумената из старог списка доступни само тужба из 1981. године и пресуда Основног суда у Мостару од 12. децембра 1988. године. Након тога, Општински суд II у Мостару прогласио се ненадлежним и то Рјешењем број П.256/01 од 5. фебруара 2002. године и спис уступио Основном суду као мјесно и стварно надлежном суду, како би наставио

поступак у односу на дио тужбеног захтјева којим је апелант тражио накнаду штете због изгубљене добити и накнаду трошкова насталих приликом изградње приступног пута и равнања терена око млинице.

9. Након тога није било никаквих активности до почетка 2007. године када је апелант прецизирао-уредио тужбу на начин да је као туженог означио туженог ЈП "Путеви РС", те повукао тужбу у односу на туженог ДД "Пут" Сарајево. Апелант је прецизирао тужбени захтјев на потраживање измакле добити и накнаду трошкова насталих приликом уређења пута, те затражио износ од 94.748,50 KM, након чега је тужба достављена туженом на одговор. На припремном рочишту одређено је вјештачење пољопривредне и грађевинске струке. Вјештак пољопривредне струке доставио је налаз и мишљење у јуну 2007. године, а вјештак грађевинске струке у августу 2007. године.

10. Након тога, Пресудом Основног суда број П.50/02 од 29. новембра 2007. године одбијен је дио апелантовог тужбеног захтјева којим је тражио да му тужени исплати накнаду штете због изгубљене добити у износу од 91.854,00 KM, а дио тужбеног захтјева који се односио на потраживање по основу трошкова насталих приликом изградње приступног пута и равнања терена око млинице усвојен је и тужени обавезан да апеланту исплати износ од 2.894,50 KM са законском затезном каматом од дана пресуђивања па до исплате и да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 686,40 KM. У образложењу пресуде је наведено да се поступак водио на основу реконструисаног уништеног списка Основног суда у Мостару, који је уступљен Основном суду на поступак. Наведено је и да је приговор застаре потраживања неоснован јер је неспорно да је апелант тужбу поднио 1981. године, а штета је настала 1980. године, из чега произилази, како је навео Основни суд, да је тужба поднесена у складу с роковима из члана 376 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: 300). Такође је образложено да је неоснован и приговор недостатка пасивне легитимације туженог, јер је, како је навео тај суд, утврђено да је тужени правни слѣдник СИЗ-а за магистралне путеве. Наведено је да је у току поступка извршен увид у налаз и мишљење вјештака пољопривредне струке, грађевинске струке и у Пресуду Основног суда у Мостару број П.441/82 од 12. децембра 1988. године, те да суд није могао да прихвати налаз вјештака пољопривредне струке јер је паушалан, двосмислен и заснован на претпоставкама поближе наведеним у пресуди. Због наведеног, Основни суд је одбио дио апелантовог тужбеног захтјева који се односио на накнаду штете за изгубљену добит јер из наведеног налаза и мишљења вјештака није могао да утврди изгубљену добит коју би апелант остварио да је у спорном периоду млин радио. С друге стране, Основни суд је прихватио налаз вјештака грађевинске струке уз образложење да је вјештак налаз урадио након непосредног опажања приликом увиђаја на лицу мјеста, због чега је Основни суд утврдио да је тужени приликом извођења радова на магистралном путу Невесиње – Гацко апеланту починио материјалну штету за чију је санацију потребно 2.894,50 KM.

11. Против наведене пресуде жалбе су Окружном суду изјавили и апелант и тужени. Окружни суд је Пресудом број 015-0-Гж-08-000 064 од 12. новембра 2008. године апелантову жалбу дјелимично уважио на начин да је пресуду Основног суда преиначио у дијелу у ком је одбијен дио тужбеног захтјева који се односио на накнаду штете због измакле добити и обавезао туженог да апеланту по том основу исплати износ од 57.834,00 KM са законском затезном каматом од 12. децембра 1988. године и накнади му

трошкове поступка у износу од 17.040,00 KM, рачунајући од првог дана послје достављања пресуде туженом као странци којој је наложено чињење под пријетњом принудног извршења. Одбијен је преостали дио апелантовог тужбеног захтјева за исплату износа преко досуђеног. Пресудом је одбијена жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у дијелу у ком је усвојен дио тужбеног захтјева који се односи на трошкове настале приликом изградње приступног пута и равнања терена око млинице. У образложењу пресуде је, између осталог, наведено да је Окружни суд на сједници Вијећа извео доказ саслушањем вјештака пољопривредне струке, чији је налаз првостепени суд одбио, као и саслушањем свједока поближе наведених у пресуди, који нису саслушани у поступку пред првостепеним судом, али су саслушани у поступку пред бившим Основним судом у Мостару, те је неспорно утврдио да је у току извођења грађевинских радова на магистралном путу затрпан приступни пут и околина око апелантовог млина који се налазио на ријеци Заломци, због чега је онемогућен рад апелантовог млина.

12. С тим у вези, Окружни суд је навео да је одредбама члана 189 став 1 ЗОО-а прописано да оштећеник има право како на накнаду обичне штете тако и на накнаду измакле добити, те како је у конкретном случају, према закључку Окружног суда, апелант и доказао да му је настала штета и да је због тога изгубио зараду, преиначио је првостепену пресуду и апеланту досудио износ као у изреци пресуде, а који је утврђен на начин поближе наведен у пресуди. Окружни суд је истакао и да апеланту на досуђени износ материјалне штете у виду измакле користи припада и законска затезна камата од 12. децембра 1988. године. С тим у вези, истакнуто је да је одредбом члана 186 ЗОО-а прописано да се обавеза накнаде штете сматра доспјелом од тренутка настанка штете. Наведено је и да је одредбама члана 277 ЗОО-а прописано да је дужник који задолжни с испуњењем новчане обавезе дужан да исплати поред главнице и затезну камату, а како се у конкретном случају ради о материјалној штети, то, према схватању Окружног суда, апеланту припада законска затезна камата од дана настанка штете, а то је, како је навео тај суд, у складу и с праксом Уставног суда. Међутим, Окружни суд је навео да, будући да је суд дужан да се креће у оквиру тужбених захтјева, те да је апелант захтијевао затезну камату од доношења пресуде бившег Основног суда у Мостару од 12. децембра 1988. године, то му је Окружни суд и досудио затезне камате од тог дана, поготово што је апеланту штета настала још у августу 1980. године и континуирано је трајала све до краја. Остале жалбене наводе апеланта и туженог Окружни суд је одбио као неосноване.

13. Против наведене пресуде тужени је изјавио ревизију Врховном суду, који је Пресудом број 118 0 П 000394 09 Рев од 26. октобра 2011. године ревизију дјелимично уважао и преиначио другостепену пресуду у дијелу који се односи на одлуку о законској затезној камати, тако да се камата досуђује од 12. новембра 2008. године (тј. доношења другостепене одлуке којом је преиначена првостепена пресуда на начин да је усвојен и дио тужбеног захтјева који се односио на накнаду штете због измакле добити) умјесто од 12. децембра 1988. године. У преосталом дијелу ревизија је одбијена. У образложењу је, између осталог, наведено да је основан приговор туженог да оспореном пресудом није правилно одлучено о тренутку почетка тока затезне камате. С тим у вези, Врховни суд је навео да је о висини штете на име измакле користи одлучено према цијенама жита у вријеме доношења другостепене пресуде, а које се нису значајно мијењале од времена израде налаза вјештака

пољопривредне струке. Како је, према образложењу Врховног суда, тужени тек доношењем оспорене другостепене пресуде сазнао за висину своје обавезе према апеланту, па се његово кашњење због неиспуњења обавезе може рачунати тек од тога дана, сходно одредбама члана 277 ЗОО-а, Врховни суд је затезну камату досудио од дана доношења другостепене пресуде.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

14. Апелант сматра да му је оспореном пресудом прекршено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Кршење тог права апелант види у произвољној примјени права у односу на почетак тока затезне камате и сматра да је камата требало да буде досуђена од дана настанка штете, а што, према апелантовим наводима, у својој пракси подржавају и сви судови у Федерацији БиХ и Уставни суд. Кршење права на правично суђење апелант види и у чињеници да је поступак трајао неразумно дуго јер је започео још 1981. године, па тражи да му Уставни суд досуди накнаду нематеријалне штете због недоношења судске одлуке у разумном року у износу од укупно 6.350,00 KM.

б) Одговор на апелацију

15. Врховни суд је навео да је апелација неоснована и да је треба одбити.

16. Окружни суд је навео да је тачан апелантов навод да је погрешан став Врховног суда о почетку тока затезне камате од дана пресуђивања, а не од дана настанка штете, као и да је поступак без икаквог разлога трајао неоправдано дуго, те да због тога апелацију треба усвојити.

17. Основни суд је навео да у поступку пред тим судом није било кршења права на која се апелант позива, те да је апелација неоснована.

18. Тужени је навео да су неосновани наводи из апелације, те да је правилна одлука Врховног суда о додјели камата од дана пресуђивања јер су камате одређене у односу на цијене из тог времена, а не у односу на цијене из 1980-их година. Такође, наводи да поступак није неразумно дуго трајао јер је апелант намирен и исплаћен му је дуг још 2008. године, па да је тиме апелант закаснио с наводима о дужини трајања поступка због чега тужени сматра да апелацију треба одбити.

V. Релевантни прописи

19. Закон о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85 и 57/09, те "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04) у релевантном дијелу гласи:

Члан 186.

Обавеза накнаде штете сматра се доспјелом од тренутка настанка штете.

Члан 189. ст. 1. и 2.

Оштећеник има право како на накнаду обичне штете, тако и на накнаду измакле користи.

Висина накнаде штете одређује се према цијенама у вријеме доношења судске одлуке, изузев случаја кад закон наређује шта друго.

Члан 277.

Дужник који задолжни са испуњењем новчане обавезе дугоује поред главнице и затезну камату по стопи утврђеној савезним законом.

20. **Закон о парничном поступку** ("Службени лист СФРЈ" бр. 4/77, 36/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 и 35/91, "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 14/94, 32/94, 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08, 45/09 и 49/09) у релевантном дијелу гласи:

Члан 10.

Суд је дужан настојати да се поступак проведе без одуговлачења и са што мање трошкова те онемогућити сваку злоупотребу права која странкама припадају у поступку.

VI. Допустивост

21. У складу с чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом Уставу, када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

22. У складу с чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

23. У конкретном случају, предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број 118 0 П 000394 09 Рев од 26. октобра 2011. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 26. децембра 2011. године, а апелација је поднесена 4. јануара 2012. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због ког апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

24. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

VII. Меритум

25. Апелант оспорава наведену пресуду тврдећи да су му том пресудом прекршена права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

26. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

27. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом.

А) У односу на примјену материјалног права

28. Уставни суд запажа да се поступак пред редовним судовима односио на накнаду материјалне штете настале на апелантовим непокретностима због проширења магистралног пута, дакле, да се тичао грађанских права и обавеза, те да се стога на поступак примјењују гаранције

члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

29. Апелант тврди да му је оспореним пресудама прекршено право на правично суђење јер су му камате досуђене од дана доношења другостепене пресуде, а не од настанка штете, односно од дана од ког је захтијевао затезну камату. С тим у вези, Уставни суд указује на то да, према пракси Европског суда и Уставног суда, задатак ових суда није да преиспитују закључке редовних суда у погледу чињеничног стања и примјене права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допуштивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних суда да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли су, евентуално, повријеђена или занемарена уставна права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона.

30. Уставни суд се, дакле, према наведеноме ставу, може изузетно, када оцијени да је у одређеном поступку редовни суд произвољно поступао како у утврђивању чињеница тако и у примјени релевантних позитивноправних прописа (види Уставни суд, Одлука број *АП 311/04* од 22. априла 2005. године, став 26), упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примјенили позитивноправне прописе. У контексту наведеног, Уставни суд подсјећа и на то да је у више својих одлука истакао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити ка правичном поступку (види Уставни суд, Одлука број *АП 1293/05* од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље). Стога ће Уставни суд у конкретном случају, с обзиром на питања која апелант проблематизује, испитати да ли је оспорена пресуда заснована на произвољној примјени позитивноправних прописа.

31. У вези с наводима о произвољно досуђеној камати од дана доношења другостепене пресуде, умјесто од дана настанка штете, тј. дана од ког је апелант тражио накнаду, Уставни суд подсјећа на то да је у својој пракси у низу предмета рјешавао чињенично и правно питање везано за почетак тока затезне камате (види, нпр., Уставни суд, одлуке бр. *АП 624/10* од 13. марта 2013. године, *АП 1433/06* од 13. септембра 2007. године, *АП 1757/06* од 8. јула 2008. године, *АП 3013/06* од 29. априла 2009. године, доступне на www.ustavisud.ba). У наведеним одлукама усвојен је став да се при одређивању накнаде материјалне штете затезна камата досуђује од дана настанка штете. Наиме, Уставни суд је у Одлуци број *АП 1757/06*, став 43, истакао да је чланом 186 ЗОО-а прописано да се обавеза накнаде штете сматра доспјелом од тренутка настанка штете. Даље, чланом 277 наведеног закона прописано је да дужник који закасни с испуњењем новчане обавезе дугује, уз главницу, и затезну камату. Стога, према мишљењу Уставног суда, иако наведеним члановима експлицитно није наведено од када се затезна камата досуђује при материјалној штети, ипак, из наведених законских одредби произилази да би затезну камату у случају материјалне штете требало досудити од дана настанка штете. Уставни суд је у наведеним одлукама закључио да је прекршено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције због тога што су судови произвољно примјенили материјално право у погледу почетка тока

законске затезне камате при досуђивању накнаде материјалне штете.

32. С обзиром на то да је и у конкретном случају апеланту пресудом Окружног суда преиначена првостепена пресуда и досуђена му накнада материјалне штете, а да је Врховни суд преиначио ту пресуду у дијелу у ком је одлучено о почетку тока затезне камате тако да су апеланту затезне камате досуђене од дана доношења другостепене пресуде, уз образложење да је тужени тек доношењем другостепене пресуде сазнао за висину своје обавезе у односу на апеланта, Уставни суд се умјесто посебног образложења ове одлуке у односу на почетак тока затезне камате позива на образложење из Одлуке број *АП 1757/06*, јер оно у цијелости може да се примијени и на конкретан случај. Због наведеног, Уставни суд сматра основаним апелантове наводе о произвољној примјени материјалног права у односу на почетак тока затезне камате.

33. Због наведеног, Уставни суд сматра да је у конкретном случају прекршено право на правично суђење из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције услјед произвољне примјене материјалног права у односу на одлуку редовног суда о почетку тока затезне камате.

Б) У односу на суђење у разумном року

а) Релевантни принципи

34. Уставни суд, прије свега, истиче да се, према конзистентној пракси Европског и Уставног суда, разумност дужине трајања поступка мора оцијенити у свјетлу околности појединог предмета, водећи рачуна о критеријумима успостављеним судском праксом Европског суда, а нарочито о сложености предмета, понашању страна у поступку и надлежног суда или других јавних власти, те о значају који конкретна правна ствар има за апеланта (види Европски суд, *Микулић против Хрватске*, апликација број 53176/99 од 7. фебруара 2002. године, Извјештај број 2002-I, став 38).

б) Период који се узима у обзир

35. Уставни суд запажа да је поступак поводом апелантове тужбе покренут 1981. године. Међутим, период који *ratione temporis* улази у надлежност Уставног суда не почиње тада, већ 14. децембра 1995. године када је Устав Босне и Херцеговине ступио на правну снагу. Међутим, у оцјењивању разумности дужине поступка на који апелант указује, Уставни суд ће узети у обзир стадијум поступка достигнут до 14. децембра 1995. године (*loc. cit.*, пресуда *Микулић*, став 37). У вези с наведеним, Уставни суд запажа да је у вријеме када је заснована надлежност Уставног суда поступак већ трајао 14 година, а од заснивања надлежности Уставног суда до окончања поступка, тј. до доношења оспорене пресуде (26. октобра 2011. године) трајао је 15 година и 10 мјесеци, односно да је поступак укупно трајао 29 година и 10 мјесеци.

ц) Анализа разумности трајања поступка

36. У конкретном случају се ради о поступку утврђивања одговорности за материјалну штету насталу на непокретностима услјед радова на проширењу магистралног пута. С тим у вези, Уставни суд сматра да се не ради о нарочито сложеним чињеничним и правним питањима која је суд требало да размотри.

37. Уставни суд запажа да је, након заснивања надлежности Уставног суда (14. децембра 1995. године), апелант 2001. године поднио захтјев да се настави поступак, након чега је Основни суд утврдио да је у току рата спис скоро у потпуности уништен, те је у фебруару 2002. године на расправи пред тим судом одлучено да се спис реконструише

и настави поступак. Сходно наведеном, Уставни суд запажа да након заснивања надлежности Уставног суда није било никаквих активности на предмету скоро пуних шест година. Уставни суд запажа да, након тога, у поступку поново није било никаквих активности до почетка 2007. године када је апеланту тужба достављена на уређење, те прослијеђена туженом на одговор, након чега је 29. новембра 2007. године донесена првостепена пресуда. Из наведеног произилази да је поступак пред првостепеним судом од дана достављања у рад трајао укупно пет година и девет мјесеци. Након тога, жалбени поступак пред Окружним судом трајао је годину дана, а ревизиони поступак пред Врховним судом нешто мало мање од три године. С тим у вези, Уставни суд запажа да Основни суд у одговору на апелацију није дао нити један разлог који би могао да се сматра разумним и објективним оправдањем за овако дуго трајање поступка пред тим судом и у његовој укупности. Насупрот томе, Окружни суд је у одговору на апелацију навео да је поступак без икаквог разлога неразумно дуго трајао. Уставни суд, такође, запажа да је након достављања тужбе апеланту на уређење и заказивања припремног рочишта првостепена одлука донесена у року од мање од годину дана, а и поступак поводом жалбе је трајао нешто мање од годину дана, али да тај релативно кратак период који је био потребан за доношење одлука на двије судске инстанце не може да умањи одговорност редовних судова за овако дуго трајање поступка у предмету који није нарочито сложен. Дакле, Уставни суд сматра да одговорност за овако дуго трајање поступка носе редовни судови.

38. Оцјењујући све наведено, као и критеријуме који су наведени у претходним тачкама ове одлуке, укључујући закључак о сложености предмета, његов статус 14. децембра 1995. године, односно укупну дужину поступка од 29 година и 10 мјесеци, као и понашање редовних судова, Уставни суд сматра да дужина поступка не задовољава захтјев разумности из члана 6 став 1 Европске конвенције, те да постоји кршење права на суђење у разумном року као једног од елемената права на правично суђење из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

д) Питање накнаде нематеријалне штете

39. Апелант је затражио да му се накнади штета због дужине трајања парничног поступка. Према члану 74 Правила Уставног суда, Уставни суд може у одлуци којом усваја апелацију да одреди накнаду нематеријалне штете, коју, у смислу става 2 наведеног члана, одређује на основу праведности, узимајући у обзир стандарде који произилазе из праксе Уставног суда.

40. Сходно наведеном, одлучујући о накнади нематеријалне штете, Уставни суд упућује на раније утврђен принцип одређивања висине накнаде штете у оваквим случајевима (види Уставни суд, Одлука број *АП 938/04*, објављена у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 20/06, ст. 48-51). Према утврђеном принципу, апеланту би за сваку годину одгађања доношења одлуке требало исплатити приближно 150,00 КМ, а уколико се ради о хитном поступку, 300,00 КМ. Имајући у виду чињеницу да је дио парничног поступка поводом апелантове тужбе који улази у оквир надлежности Уставног суда *ratione temporis* трајао 15 година и 10 мјесеци, апеланту се одређује накнада у висини од 2.250,00 КМ. Тај износ апеланту је дужна да исплати Влада Републике Српске, с обзиром на сједиште редовних судова, у року од три мјесеца од дана достављања одлуке.

VIII. Закључак

41. Постоји кршење права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у односу на примјену материјалног права када је Врховни суд преиначио другостепену пресуду и на утврђени износ накнаде материјалне штете затезну камату досудио од дана доношења те пресуде, умјесто од дана настанка штете, како је регулисано релевантним законским одредбама. Постоји кршење права на правично суђење и у односу на доношење одлуке у разумном року када је без икаквог објективног разлога поступак за утврђивање накнаде материјалне штете укупно трајао 29 година и 10 мјесеци, од чега *ratione temporis* од заснивања надлежности Уставног суда 15 година и 10 мјесеци.

42. На основу члана 59 ст. (1) и (2), члана 62 став (1) и члана 74 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

43. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница

Уставног суда Босне и Херцеговине

Валерија Галић, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **AP 27/12**, рјешавајући апелацију **Stojana Mučibabića**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) таčka б), члана 59. ст. (1) и (2), члана 62. став (1) и члана 74. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – Пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija
Mirsad Čeman, sudija
Zlatko M. Knežević, sudija
на сједници одржаној 10. фебруара 2015. године донио је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Усваја се апелација **Stojana Mučibabića**.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у односу на почетак тока затезне камате и у односу на доношење одлуке у разумном року у поступку који је окончан Пресудом Врховног суда Републике Српске број 118 0 P 000394 09 Rev од 26. октобра 2011. године.

Укида се Пресуда Врховног суда Републике Српске број 118 0 P 000394 09 Rev од 26. октобра 2011. године у дијелу у којем је одлучено о почетку тока затезне камате.

Предмет се враћа Врховном суду Републике Српске, који је дужан да по hitnom поступку донесе нову одлуку, у складу с чланом II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Влади Републике Српске да апеланту **Stojanu Mučibabiću**, у року од три мјесеца од дана пријема ове одлуке, исплати износ од 2.250,00 KM на име накнаде нематеријалне штете због недonoшења одлуке у разумном року.

Налаже се Врховном суду Републике Српске и Влади Републике Српске да, у складу с чланом 72. став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке, обавијесте Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. Stojan Mučibabić (у даљњем тексту: апелант) из Плуžина, Кићино Село, поднио је 4. јануара 2012. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) број 118 0 P 000394 09 Rev од 26. октобра 2011. године. Апелант је, такођер, поднио захтјев за доношење привремене мјере којом би Уставни суд забранио противизвршење према Пресуди Врховног суда број 118 0 P 000394 09 Rev од 26. октобра 2011. године до доношења одлуке о апелацији.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Уставни суд је донио Одлуку број AP 27/12 од 23. фебруара 2012. године, којом је одбио апелантов захтјев за доношење привремене мјере.

3. На основу члана 22. ст. 1. и 2. претходних Правила Уставног суда ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 60/05, 64/08 и 51/09), која су важила у вријеме предузимања наведених радњи, од Врховног суда, Окружног суда у Требињу (у даљњем тексту: Окружни суд), Основног суда у Требињу, Одјелjenje у Nevesinju (у даљњем тексту: Основни суд), и JP "Пuteви Републике Српске" (у даљњем тексту: туžени) затражено је 11. јануара 2012. године да доставе одговоре на апелацију.

4. Врховни суд је доставио одговор 20. јануара 2012. године, Окружни суд 25. јануара 2012. године, Основни суд 1. фебруара 2012. године и туžени 2. фебруара 2012. године.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta које произлазе из апелантових navoda и докумената предочених Уставном суду могу се сумирати на слjedeћи начин.

6. Апелант је Основном суду у Mostaru поднио туžбу против SIZ-a за магистралне puteve (у даљњем тексту: правни предник туženog) ради накнаде штете коју је у периоду од 1980. године до 1988. године претрпио затрпаванjem kamenjem и другим материјалом приступног пута и околине око млинице (vodenice) и onemogućavanja njenog korištenja uslijed vršenja radova на proširenju магистралног пута Nevesinje – Gacko, које је у августу 1980. године обављао GRO "Put" Sarajevo, а инвеститор је био правни предник туženog.

7. Основни суд у Mostaru је донио Пресуду број P. 441/82 од 12. децембра 1988. године, којом је усвојен апелантов туžбени захтјев и обавезан правни предник туženog да апеланту на име штете за траžени период исплати износе у тадашњим YU dinarima, који су precizirani у пресуди, као и да направи приступни put до млина који је изграђен на парцели preciziranoј у пресуди, с потпорним зидовима, те да саврши и очисти teren око млина који је затрпан kamenjem и другим материјалом.

8. У toku rata spis је у већем дијелу уништен. На апелантово тражење, Опćински суд II у Mostaru донио је Naredбу број SU 276/01 од 13. октобра 2001. године, којом је наредено обнављање spisa, што је одобрено на расправи одржаној 5. фебруара 2002. године, те утврђено да су од докумената из starog spisa доступни само туžба из 1981. године и пресуда Основног суда у Mostaru од 12. децембра 1988. године. Након toga, Опćински суд II у Mostaru прогласио се nenadležnim и то Рјешењем број P.256/01 од 5. фебруара 2002. године и spis ustupio Основном суду као мјесно и стварно надлежном суду, како би наставио поступак у односу на dio туžбеног захтјева којим је апелант тражио накнаду штете због изгубљене добити и

naknadu troškova nastalih prilikom izgradnje pristupnog puta i ravnanja terena oko mlinice.

9. Nakon toga nije bilo nikakvih aktivnosti do početka 2007. godine kada je apelant precizirao-uredio tužbu na način da je kao tuženog označio tuženog JP "Putevi RS", te povukao tužbu u odnosu na tuženog DD "Put" Sarajevo. Apelant je precizirao tužbeni zahtjev na potraživanje izmakle dobiti i naknadu troškova nastalih prilikom uređenja puta, te zatražio iznos od 94.748,50 KM, nakon čega je tužba dostavljena tuženom na odgovor. Na pripremnom ročištu određeno je vještačenje poljoprivredne i građevinske struke. Vještak poljoprivredne struke dostavio je nalaz i mišljenje u junu 2007. godine, a vještak građevinske struke u augustu 2007. godine.

10. Nakon toga, Presudom Osnovnog suda broj P.50/02 od 29. novembra 2007. godine odbijen je dio apelantovog tužbenog zahtjeva kojim je tražio da mu tuženi isplati naknadu štete zbog izgubljene dobiti u iznosu od 91.854,00 KM, a dio tužbenog zahtjeva koji se odnosio na potraživanje po osnovu troškova nastalih prilikom izgradnje pristupnog puta i ravnanja terena oko mlinice usvojen je i tuženi obavezan da apelantu isplati iznos od 2.894,50 KM sa zakonskom zateznom kamatom od dana presuđivanja pa do isplate i da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 686,40 KM. U obrazloženju presude je navedeno da se postupak vodio na osnovu rekonstruiranog uništenog spisa Osnovnog suda u Mostaru, koji je ustupljen Osnovnom sudu na postupak. Navedeno je i da je prigovor zastare potraživanja neosnovan jer je nesporno da je apelant tužbu podnio 1981. godine, a šteta je nastala 1980. godine, iz čega proizlazi, kako je naveo Osnovni sud, da je tužba podnesena u skladu s rokovima iz člana 376. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO). Također je obrazloženo da je neosnovan i prigovor nedostatka pasivne legitimacije tuženog, jer je, kako je naveo taj sud, utvrđeno da je tuženi pravni sljednik SIZ-a za magistralne puteve. Navedeno je da je u toku postupka izvršen uvid u nalaz i mišljenje vještaka poljoprivredne struke, građevinske struke i u Presudu Osnovnog suda u Mostaru broj P.441/82 od 12. decembra 1998. godine, te da sud nije mogao prihvatiti nalaz vještaka poljoprivredne struke jer je paušalan, dvosmislen i zasnovan na pretpostavkama poblje navedenim u presudi. Zbog navedenog, Osnovni sud je odbio dio apelantovog tužbenog zahtjeva koji se odnosio na naknadu štete za izgubljenu dobit jer iz navedenog nalaza i mišljenja vještaka nije mogao utvrditi izgubljenu dobit koju bi apelant ostvario da je u spornom periodu mlin radio. S druge strane, Osnovni sud je prihvatio nalaz vještaka građevinske struke uz obrazloženje da je vještak nalaz uradio nakon neposrednog opažanja prilikom uviđaja na licu mjesta, zbog čega je Osnovni sud utvrdio da je tuženi prilikom izvođenja radova na magistralnom putu Nevesinje – Gacko apelantu počinio materijalnu štetu za čiju je sanaciju potrebno 2.894,50 KM.

11. Protiv navedene presude žalbe su Okružnom sudu izjavili i apelant i tuženi. Okružni sud je Presudom broj 015-0-Gž-08-000 064 od 12. novembra 2008. godine apelantovu žalbu djelimično uvažio na način da je presudu Osnovnog suda preinačio u dijelu u kojem je odbijen dio tužbenog zahtjeva koji se odnosio na naknadu štete zbog izmakle dobiti i obavezao tuženog da apelantu po tom osnovu isplati iznos od 57.834,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 12. decembra 1988. godine i naknadi mu troškove postupka u iznosu od 17.040,00 KM, računajući od prvog dana poslije dostavljanja presude tuženom kao stranci kojoj je naloženo činjenje pod prijetnjom prinudnog izvršenja. Odbijen je preostali dio apelantovog tužbenog zahtjeva za isplatu iznosa preko dosuđenog. Presudom je odbijena žalba tuženog i potvrđena prvostepena presuda u dijelu u kojem je usvojen dio tužbenog zahtjeva koji se odnosi na troškove nastale prilikom izgradnje pristupnog puta i ravnanja

terena oko mlinice. U obrazloženju presude je, između ostalog, navedeno da je Okružni sud na sjednici Vijeća izveo dokaz saslušanjem vještaka poljoprivredne struke, čiji je nalaz prvostepeni sud odbio, kao i saslušanjem svjedoka poblje navedenih u presudi, koji nisu saslušani u postupku pred prvostepenim sudom, ali su saslušani u postupku pred bivšim Osnovnim sudom u Mostaru, te je nesporno utvrdio da je u toku izvođenja građevinskih radova na magistralnom putu zatrpan pristupni put i okolina oko apelantovog mlina koji se nalazio na rijeci Zalomci, zbog čega je onemogućen rad apelantovog mlina.

12. S tim u vezi, Okružni sud je naveo da je odredbama člana 189. stav 1. ZOO-a propisano da oštećenik ima pravo kako na naknadu obične štete tako i na naknadu izmakle dobiti, te kako je u konkretnom slučaju, prema zaključku Okružnog suda, apelant i dokazao da mu je nastala šteta i da je zbog toga izgubio zaradu, preinačio je prvostepenu presudu i apelantu dosudio iznos kao u izreci presude, a koji je utvrđen na način poblje naveden u presudi. Okružni sud je istakao i da apelantu na dosuđeni iznos materijalne štete u vidu izmakle koristi pripada i zakonska zatezna kamata od 12. decembra 1988. godine. S tim u vezi, istaknuto je da je odredbom člana 186. ZOO-a propisano da se obaveza naknade štete smatra dospjelim od trenutka nastanka štete. Navedeno je i da je odredbama člana 277. ZOO-a propisano da je dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obaveze dužan isplatiti pored glavnice i zateznu kamatu, a kako se u konkretnom slučaju radi o materijalnoj šteti, to, prema shvatanju Okružnog suda, apelantu pripada zakonska zatezna kamata od dana nastanka štete, a to je, kako je naveo taj sud, u skladu i s praksom Ustavnog suda. Međutim, Okružni sud je naveo da, budući da je sud dužan da se krene u okviru tužbenih zahtjeva, te da je apelant zahtijevao zateznu kamatu od donošenja presude bivšeg Osnovnog suda u Mostaru od 12. decembra 1988. godine, to mu je Okružni sud i dosudio zatezne kamate od tog dana, pogotovo što je apelantu šteta nastala još u augustu 1980. godine i kontinuirano je trajala sve do kraja. Ostale žalbene navode apelanta i tuženog Okružni sud je odbio kao neosnovane.

13. Protiv navedene presude tuženi je izjavio reviziju Vrhovnom sudu, koji je Presudom broj 118 0 P 000394 09 Rev od 26. oktobra 2011. godine reviziju djelimično uvažio i preinačio drugostepenu presudu u dijelu koji se odnosi na odluku o zakonskoj zateznoj kamati, tako da se kamata dosuđuje od 12. novembra 2008. godine (tj. donošenja drugostepene odluke kojom je preinačena prvostepena presuda na način da je usvojen i dio tužbenog zahtjeva koji se odnosio na naknadu štete zbog izmakle dobiti) umjesto od 12. decembra 1988. godine. U preostalom dijelu revizija je odbijena. U obrazloženju je, između ostalog, navedeno da je osnovan prigovor tuženog da osporenim presudom nije pravilno odlučeno o trenutku početka toka zatezne kamate. S tim u vezi, Vrhovni sud je naveo da je o visini štete na ime izmakle koristi odlučeno prema cijenama žita u vrijeme donošenja drugostepene presude, a koje se nisu značajno mijenjale od vremena izrade nalaza vještaka poljoprivredne struke. Kako je, prema obrazloženju Vrhovnog suda, tuženi tek donošenjem osporene drugostepene presude saznao za visinu svoje obaveze prema apelantu, pa se njegovo kašnjenje zbog neispunjenja obaveze može računati tek od toga dana, shodno odredbama člana 277. ZOO-a, Vrhovni sud je zateznu kamatu dosudio od dana donošenja drugostepene presude.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

14. Apelant smatra da mu je osporenim presudom prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Kršenje tog prava apelant vidi u

proizvoljnoj primjeni prava u odnosu na početak toka zatezne kamate i smatra da je kamata trebala biti dosuđena od dana nastanka štete, a što, prema apelantovim navodima, u svojoj praksi podržavaju i svi sudovi u Federaciji BiH i Ustavni sud. Kršenje prava na pravično suđenje apelant vidi i u činjenici da je postupak trajao nerazumno dugo jer je započeo još 1981. godine, pa traži da mu Ustavni sud dosudi naknadu nematerijalne štete zbog nedonošenja sudske odluke u razumnom roku u iznosu od ukupno 6.350,00 KM.

b) Odgovor na apelaciju

15. Vrhovni sud je naveo da je apelacija neosnovana i da je treba odbiti.

16. Okružni sud je naveo da je tačan apelantov navod da je pogrešan stav Vrhovnog suda o početku toka zatezne kamate od dana presuđivanja, a ne od dana nastanka štete, kao i da je postupak bez ikakvog razloga trajao neopravdano dugo, te da zbog toga apelaciju treba odbiti.

17. Osnovni sud je naveo da u postupku pred tim sudom nije bilo kršenja prava na koja se apelant poziva, te da je apelacija neosnovana.

18. Tuženi je naveo da su neosnovani navodi iz apelacije, te da je pravilna odluka Vrhovnog suda o dodjeli kamata od dana presuđivanja jer su kamate određene u odnosu na cijene iz tog vremena, a ne u odnosu na cijene iz 1980-ih godina. Također, navodi da postupak nije nerazumno dugo trajao jer je apelant namiren i isplaćen mu je dug još 2008. godine, pa da je time apelant zakasnio s navodima o dužini trajanja postupka zbog čega tuženi smatra da apelaciju treba odbiti.

V. Relevantni propisi

19. **Zakon o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85 i 57/09, te "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04) u relevantnom dijelu glasi:

Član 186.

Obaveza naknade štete smatra se dospjelim od trenutka nastanka štete.

Član 189. st. 1. i 2.

Oštećenik ima pravo kako na naknadu obične štete, tako i na naknadu izmakle koristi.

Visina naknade štete određuje se prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, izuzev slučaja kad zakon naređuje šta drugo.

Član 277.

Dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze dužuje pored glavnice i zateznu kamatu po stopi utvrđenoj saveznim zakonom.

20. **Zakon o parničnom postupku** ("Službeni list SFRJ" br. 4/77, 36/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 i 35/91, "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 14/94, 32/94, 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08, 45/09 i 49/09) u relevantnom dijelu glasi:

Član 10.

Sud je dužan nastojati da se postupak provede bez odugovlačenja i sa što manje troškova te onemogućiti svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.

VI. Dopustivost

21. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

22. U skladu s članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se

podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

23. U konkretnom slučaju, predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 118 0 P 000394 09 Rev od 26. oktobra 2011. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 26. decembra 2011. godine, a apelacija je podnesena 4. januara 2012. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

24. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

25. Apelant osporava navedenu presudu tvrdeći da su mu tom presudom prekršena prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

26. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

27. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.

A) U odnosu na primjenu materijalnog prava

28. Ustavni sud zapaža da se postupak pred redovnim sudovima odnosio na naknadu materijalne štete nastale na apelantovim nekretninama zbog proširenja magistralnog puta, dakle, da se ticao građanskih prava i obaveza, te da se stoga na postupak primjenjuju garancije člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

29. Apelant tvrdi da mu je osporenim presudama prekršeno pravo na pravično suđenje jer su mu kamate dosuđene od dana donošenja drugostepene presude, a ne od nastanka štete, odnosno od dana od kojeg je zahtijevao zateznu kamatu. S tim u vezi, Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituirá redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita jesu li, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

30. Ustavni sud se, dakle, prema navedenom stavu, može izuzetno, kada ocijeni da je u određenom postupku redovni sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. aprila 2005. godine, stav 26),

upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istakao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelant problematizira, ispitati da li je osporena presuda zasnovana na proizvoljnoj primjeni pozitivnopravnih propisa.

31. U vezi s navodima o proizvoljno dosuđenoj kamati od dana donošenja drugostepene presude, umjesto od dana nastanka štete, tj. dana od kojeg je apelant tražio naknadu, Ustavni sud podsjeća na to da je u svojoj praksi u nizu predmeta rješavao činjenično i pravno pitanje vezano za početak toka zatezne kamate (vidi, npr., Ustavni sud, odluke br. *AP 624/10* od 13. marta 2013. godine, *AP 1433/06* od 13. septembra 2007. godine, *AP 1757/06* od 8. jula 2008. godine, *AP 3013/06* od 29. aprila 2009. godine, dostupne na www.ustavnisud.ba). U navedenim odlukama usvojen je stav da se pri određivanju naknade materijalne štete zatezna kamata dosuđuje od dana nastanka štete. Naime, Ustavni sud je u Odluci broj *AP 1757/06*, stav 43, istakao da je članom 186. ZOO-a propisano da se obaveza naknade štete smatra dospjelom od trenutka nastanka štete. Dalje, članom 277. navedenog zakona propisano je da dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obaveze duuguje, uz glavnicu, i zateznu kamatu. Stoga, prema mišljenju Ustavnog suda, iako navedenim članovima eksplicitno nije navedeno od kada se zatezna kamata dosuđuje pri materijalnoj šteti, ipak, iz navedenih zakonskih odredaba proizlazi da bi zateznu kamatu u slučaju materijalne štete trebalo dosuditi od dana nastanka štete. Ustavni sud je u navedenim odlukama zaključio da je prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije zbog toga što su sudovi proizvoljno primijenili materijalno pravo u pogledu početka toka zakonske zatezne kamate pri dosuđivanju naknade materijalne štete.

32. S obzirom na to da je i u konkretnom slučaju apelantu presudom Okružnog suda preinačena prvostepena presuda i dosuđena mu naknada materijalne štete, a da je Vrhovni sud preinačio tu presudu u dijelu u kojem je odlučeno o početku toka zatezne kamate tako da su apelantu zatezne kamate dosuđene od dana donošenja drugostepene presude, uz obrazloženje da je tuženi tek donošenjem drugostepene presude saznao za visinu svoje obaveze u odnosu na apelanta, Ustavni sud se umjesto posebnog obrazloženja ove odluke u odnosu na početak toka zatezne kamate poziva na obrazloženje iz Odluke broj *AP 1757/06*, jer se ono u cijelosti može primijeniti i na konkretan slučaj. Zbog navedenog, Ustavni sud smatra osnovanim apelantove navode o proizvoljnoj primjeni materijalnog prava u odnosu na početak toka zatezne kamate.

33. Zbog navedenog, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije uslijed proizvoljne primjene materijalnog prava u odnosu na odluku redovnog suda o početku toka zatezne kamate.

B) U odnosu na suđenje u razumnom roku

a) Relevantni principi

34. Ustavni sud, prije svega, ističe da se, prema konzistentnoj praksi Evropskog i Ustavnog suda, razumnost dužine trajanja postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim sudskom praksom Evropskog suda, a naročito o složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi Evropski sud, *Mikulić protiv Hrvatske*,

aplikacija broj 53176/99 od 7. februara 2002. godine, Izvještaj broj 2002-I, stav 38).

b) Period koji se uzima u obzir

35. Ustavni sud zapaža da je postupak povodom apelantove tužbe pokrenut 1981. godine. Međutim, period koji *ratione temporis* ulazi u nadležnost Ustavnog suda ne počinje tada, već 14. decembra 1995. godine kada je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na pravnu snagu. Međutim, u ocjenjivanju razumnosti dužine postupka na koji apelant ukazuje, Ustavni sud će uzeti u obzir stadij postupka dostignut do 14. decembra 1995. godine (*loc. cit.*, presuda *Mikulić*, stav 37). U vezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da je u vrijeme kada je usnovana nadležnost Ustavnog suda postupak već trajao 14 godina, a od zasnivanja nadležnosti Ustavnog suda do okončanja postupka, tj. do donošenja osporene presude (26. oktobra 2011. godine) trajao je 15 godina i 10 mjeseci, odnosno da je postupak ukupno trajao 29 godina i 10 mjeseci.

c) Analiza razumnosti trajanja postupka

36. U konkretnom slučaju se radi o postupku utvrđivanja odgovornosti za materijalnu štetu nastalu na nekretninama uslijed radova na proširenju magistralnog puta. S tim u vezi, Ustavni sud smatra da se ne radi o naročito složenim činjeničnim i pravnim pitanjima koja je sud trebao razmotriti.

37. Ustavni sud zapaža da je, nakon zasnivanja nadležnosti Ustavnog suda (14. decembra 1995. godine), apelant 2001. godine podnio zahtjev da se nastavi postupak, nakon čega je Osnovni sud utvrdio da je u toku rata spis skoro u potpunosti uništen, te je u februaru 2002. godine na raspravi pred tim sudom odlučeno da se spis rekonstruira i nastavi postupak. Shodno navedenom, Ustavni sud zapaža da nakon zasnivanja nadležnosti Ustavnog suda nije bilo nikakvih aktivnosti na predmetu skoro punih šest godina. Ustavni sud zapaža da, nakon toga, u postupku ponovo nije bilo nikakvih aktivnosti do početka 2007. godine kada je apelantu tužba dostavljena na uređenje, te prosljeđena tuženom na odgovor, nakon čega je 29. novembra 2007. godine donesena prvostepena presuda. Iz navedenog proizlazi da je postupak pred prvostepenim sudom od dana dostavljanja u rad trajao ukupno pet godina i devet mjeseci. Nakon toga, žalbeni postupak pred Okružnim sudom trajao je godinu dana, a revizioni postupak pred Vrhovnim sudom nešto malo manje od tri godine. S tim u vezi, Ustavni sud zapaža da Osnovni sud u odgovoru na apelaciju nije dao niti jedan razlog koji bi se mogao smatrati razumnim i objektivnim opravdanjem za ovako dugo trajanje postupka pred tim sudom i u njegovoj ukupnosti. Nasuprot tome, Okružni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da je postupak bez ikakvog razloga nerazumno dugo trajao. Ustavni sud, također, zapaža da je nakon dostavljanja tužbe apelantu na uređenje i zakazivanja pripremnog ročišta prvostepena odluka donesena u roku od manje od godinu dana, a i postupak povodom žalbe je trajao nešto manje od godinu dana, ali da taj relativno kratak period koji je bio potreban za donošenje odluka na dvije sudske instance ne može umanjiti odgovornost redovnih sudova za ovako dugo trajanje postupka u predmetu koji nije naročito složen. Dakle, Ustavni sud smatra da odgovornost za ovako dugo trajanje postupka snose redovni sudovi.

38. Ocjenjujući sve navedeno, kao i kriterije koji su navedeni u prethodnim tačkama ove odluke, uključujući zaključak o složenosti predmeta, njegov status 14. decembra 1995. godine, odnosno ukupnu dužinu postupka od 29 godina i 10 mjeseci, kao i ponašanje redovnih sudova, Ustavni sud smatra da dužina postupka ne zadovoljava zahtjev razumnosti iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te da postoji kršenje prava na suđenje u razumnom roku kao jednog od elemenata prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

5. Presudom Osnovnog suda broj 76 0 K 000 209 06 K od 22. prosinca 2010. godine apelanti su proglašeni krivim što su na način, u vrijeme i na mjestu preciziranom u izreci presude, kao odgovorne osobe poduzeća "Unametal" a.d. Novi Grad (u daljnjem tekstu: oštećeno poduzeće), obavljajući poslove i radne zadatke ravnatelja, odnosno rukovoditelja ekonomsko-financijskog sektora oštećenog poduzeća, s namjerom da sebi ili drugom pribave imovinsku korist veću od 10.000,00 KM, postupali protivno odredbama Zakona o radu, odredbama članka 55. Općeg kolektivnog ugovora, odredbama članka 3. Uredbe o plaćama i drugim primanjima uposlenih, te odredbama Kolektivnog ugovora metalske industrije i rudarstva RS. U presudi je navedeno da su tom prilikom apelanti izradili izvješća i pojedinačna uvjerenja o dugovanju oštećenog poduzeća prema njegovim radnicima po osnovi neisplaćenih plaća za razdoblje precizirano u presudi na temelju kojih su radnici pokrenuli radni spor pred redovitim sudovima, ne prikazujući stvarno stanje isplaćenih plaća, čime su počinili kazneno djelo zlouporaba službenog položaja ili ovlasti iz članka 337. stavak 4. u svezi sa stavkom 3. a sve u svezi sa člankom 23. Kaznenog zakonika RS (u daljnjem tekstu: ZKRS). Apellantima je presudom izrečena uvjetna osuda i apellantu utvrđena kazna zatvora u trajanju od jedne godine i šest mjeseci i istodobno određeno da se kazna neće izvršiti ukoliko apellant u roku od dvije godine od dana pravomoćnosti presude ne izvrši novo kazneno djelo, a apellantici je utvrđena kazna zatvora u trajanju od jedne godine i određeno da se ona neće izvršiti ukoliko apellantica u roku od jedne godine i šest mjeseci od dana pravomoćnosti presude ne izvrši novo kazneno djelo. Sukladno članku 99. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku RS (u daljnjem tekstu: ZKPRS), presudom su apelanti obvezani na plaćanje troškova kaznenog postupka u iznosima preciziranim u presudi, te je određeno da troškove

moraju platiti u roku od 60 dana od dana pravomoćnosti presude. Presudom je oštećeno poduzeće sa imovinskopравnim zahtjevom upućeno na parnični postupak.

6. U obrazloženju presude je navedeno da je na temelju dokaza preciziranih u presudi (između ostalog, fascikli označeni brojevima od 0 do 11 u kojima je sadržan dio dokumentacije oštećenog poduzeća, ostala dokumentacija precizirana u presudi, saslušanje poimenično navedenih svjedoka, nalaz i mišljenje vještaka financijske struke), utvrđeno da su apelanti sačinjavali sporna izvješća i pojedinačna uvjerenja uposlenim o dugovanjima oštećenog poduzeća prema njima po osnovi navodno neisplaćenih plaća. Kako je obrazložio Osnovni sud, nepobitno je utvrđeno da su uposleni primali novčana primanja koja su evidentirana kao topli obrok (kao i hranu umjesto toplog obroka), regres, zimnicu i robu, što je knjiženo kao materijalni troškovi, ali da je nakon izvršenog financijskog vještačenja izvorne dokumentacije oštećenog poduzeća utvrđeno da je uposlenim izvršena isplata ukupnog iznosa od 495.851,30 KM od kojeg je, kako je navedeno, na topli obrok i ostalo navedeno utrošen iznos od 52.800,00 KM. Osnovni sud je istaknuo da, kada se od ukupno isplaćenog iznosa odbije iznos za topli obrok, nepobitno proizlazi da preostali isplaćeni iznos od 439.051,30 KM predstavlja iznos isplaćenih plaća uposlenim a što je vidljivo, kako je utvrdio Osnovni sud, na temelju izvornih isplatnih lista oštećenog poduzeća. Navedeno je da Osnovni sud prihvata nalaz i mišljenje vještaka kao stručne i potpune obzirom na to da su oni rađeni na temelju izvorne dokumentacije oštećenog poduzeća, te da zbog toga nema mjesta za prigovor apelanata da taj nalaz nije vjerodostojan i da je vještak neozbiljan, jer je više puta nalaz dopunjavao. Ovo stoga što, kako je obrazložio Osnovni sud, vještaku nije odmah bila dostupna sva potrebna dokumentacija, pa je vršio dopune sukladno tomu kako je dobivao dokumentaciju da bi svoj konačni nalaz bazirao na izvornoj dokumentaciji u koju je uvid izvršio odlaskom u prostorije oštećenog poduzeća 14. rujna 2006. godine. Zbog navedenog je Osnovni sud kao nepotreban odbio prijedlog apelanata da kao njihov dokaz provede ponovno vještačenje navedene dokumentacije nakon što je prethodno apellantima na njihov zahtjev dana mogućnost da sami angažiraju drugog vještaka da izvrši ponovno vještačenje, a apelanti to nisu učinili.

7. Osnovni sud je istaknuo da je vještak u svom nalazu uradio analizu rada svakog uposlenog sa ukupnim fondom radnih sati, da je, potom, izvršio analizu obračuna plaća za svakog pojedinca i izvršenih isplata za svakog pojedinca da bi konačno izvršio i zbirnu analizu izvršenih isplata radnicima, što je i tabelarno prikazao kao prilog svom nalazu i mišljenju. Obrazloženo je da je iz navedenih isplata prema nalazu vještaka vidljivo da su iznosi duga za plaće koji su prikazani u uvjerenjima koja su apelanti izdali radnicima i na temelju kojih su radnici pokrenuli radne sporove protiv oštećenog poduzeća isplaćeni u spornom godinama, te da je čak radnicima i više primanja isplaćeno, i to u iznosu od 11.717,95 KM. S tim u svezi, u obrazloženju su, kao dokaz navedenom, precizirani iznosi koje su poimenično navedeni radnici (među njima i apelanti) po osnovi plaća i primili u spornim razdobljima, kao i dokumentacija – platne liste sa preciziranim nadnevcima isplate na temelju kojih je navedeno utvrđeno. Osnovni sud je istaknuo da je činjenica da su radnicima isplaćene sporne plaće utvrđena i na temelju zapisnika sa sastanka 8. sindikalnog zbora radnika od 19. lipnja 2002. godine na kojem su kao točke dnevnog reda navedeni informacija o radu radne skupine za zaštitu prava radnika i dug oštećenog poduzeća radnicima za razdoblje od 1. srpnja 2001. godine do 31. svibnja 2002. godine.

8. Apelanti su 19. siječnja 2011. godine podnijeli Osnovnom sudu molbu za produljenje roka za podnošenje priziva protiv prvostupanjske presude, pozivajući se na odredbe članka

306. stavak 2. ZKPRS, da bi nakon toga, već 20. siječnja 2011. godine, protiv navedene presude i apelanti i Okružno tužiteljstvo iz Banjaluke podnijeli prizive Okružnom sudu koji je Presudom broj 76 0 K 000209 11 Kž od 22. ožujka 2011. godine prizive odbio kao neutemeljene i potvrdio prvostupanjsku presudu. U obrazloženju je navedeno da, protivno prizivnim navodima apelanata, prvostupanjski sud prilikom donošenja svoje presude nije počinio bitne povrede odredaba kaznenog postupka, jer su u obrazloženju osporene presude dani razlozi o odlučnim činjenicama u pogledu postojanja kaznenog djela i kaznene odgovornosti apelanata, kao i da je izreka te presude razumljiva i da ukazuje u kojem svojstvu, na koji način i u koje vrijeme su apelanti počinili djelo koje im je stavljeno na teret i za koje su osuđeni. Navedeno je i da je nepobitno da se prvostupanjska presuda dijelom temelji i na nalazu i mišljenju vještaka financijske struke, poimenično navedenog u presudi, koji je sudu dostavio osnovni nalaz i mišljenje a potom i dopunski nalaz i mišljenje nakon što mu je dostavljen preostali dio izvorne dokumentacije, te oba nalaza i mišljenja obrazložio na glavnom pretresu prilikom čega ga je izravno ispitalo i Okružno tužiteljstvo i unakrsno obrana. Okružni sud je obrazložio i da je financijska dokumentacija-fascikl označen brojevima od 0 do 8, u koju je sud izvršio uvid u dokaznom postupku, a na koju se posebice ukazuje u prizivu apelanata, prema mišljenju tog suda, pravilno ocijenjena kako pojedinačno, tako i u odnosu na ostale provedene dokaze. Zbog toga je, prema mišljenju tog suda, neutemeljen prizivni prigovor da se na tom dokazu nije mogla temeljiti prvostupanjska presuda, odnosno da je tu dokumentaciju trebao koristiti vještak.

9. Okružni sud je, s tim u svezi, istaknuo da su apelanti, ako nisu bili zadovoljni nalazom i mišljenjem poimenično navedenog vještaka, imali mogućnost provesti vještačenje kao svoj dokaz, a ne pozivati se na nedostatak materijalnih sredstava i zahtijevati da to sud učini po službenoj dužnosti. Ovo posebice stoga što su, kako je obrazložio Okružni sud, apelanti imali mogućnost u tijeku postupka navedenom dokazu Okružnog tužiteljstva suprotstaviti svoj dokaz u vidu nalaza i mišljenja vještaka, što apelanti nisu učinili, te da iz činjenica konkretnog slučaja proizlazi da nije nepobitno točan navod apelanata da bi tim vještačenjem ugrozili svoju egzistenciju, budući da su apelanti uposleni i da imaju redovite izvore primanja. Obrazloženo je i da su neutemeljeni prizivni navodi apelanata da se predmetni fascikli nisu mogli koristiti kao dokazi, jer se radi o preslicima. Ovo stoga, kako je istaknuo Okružni sud, što je nepobitno da se radi o ovjerenim fotokopijama koje se mogu koristiti kao dokaz u postupku, budući da je odredbom članka 289. stavak 3. ZKP propisano da se kao dokaz u postupku mogu koristiti i ovjereni preslici izvornika, kao i preslici koji su potvrđeni kao neizmijenjeni u odnosu na izvornik. Okružni sud je obrazložio da je, pored navedenog, zaključio da je prvostupanjski sud na temelju provedenih dokaza pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje i da je na temelju toga utvrdio da su se u radnjama apelanata stekla sva obilježja kaznenog djela zloporaba službenog položaja ili ovlasti iz članka 337. stavak 4. u svezi sa čl. 3. i 23. KZRS. Imajući u vidu sve navedeno, Okružni sud je odbio priziv apelanata kao neutemeljen.

10. Protiv navedene presude apelanti su podnijeli Vrhovnom sudu zahtjev za zaštitu zakonitosti koji je Vrhovni sud Presudom broj 76 0 K 000209 11 Kvlz od 1. prosinca 2011. godine odbio kao neutemeljen. U obrazloženju presude je navedeno da je uvidom u spis utvrđeno da je vještak, poimenično naveden u presudi, u prvostupanjskom postupku saslušan i da je apellantima omogućeno unakrsno ga ispitati, te da su nakon saslušanja tog vještaka apelanti zatražili da im se omogući da na iste okolnosti angažiraju svog vještaka u svezi s čim im je prvostupanjski sud, kako je naveo Vrhovni sud, dao dovoljno

vremena za angažiranje vještaka i provedbu navedenog dokaza. Vrhovni sud je, u svezi s tim, naveo da je prvostupanjski sud, kada je zbog visine troškova vještačenja apelant zatražio da taj dokaz provede sud kao svoj, prijedlog odbio sa obrazloženjem da je nepotreban i da bi se njime samo povećali troškovi i odugovlačio postupak, te da taj sud navedenim odbijanjem nije povrijedio pravo apelanata na obranu, jer je to pravo suda kada utvrdi da je provedba dokaza nepotrebna. Obrazloženo je i da propuštanje suda da odluči o prijedlogu za produljenje roka za priziv na prvostupanjsku presudu ne predstavlja povredu prava na obranu, jer, kako je obrazložio Vrhovni sud, apelanti ovaj navod nisu iznosili u prizivu, pa se zbog tog razloga na njega ne mogu pozivati u zahtjevu za zaštitu zakonitosti, što je izričito propisano odredbom članka 349. stavak 1. točka b) ZKP. Imajući u vidu sve navedeno, Vrhovni sud je donio presudu kao u dispozitivu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelanti smatraju da im je osporenim presudama prekršeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Kršenje navedenih prava apelanti vide u proizvoljnoj primjeni procesnog prava i nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju. Apelanti navode da su u tijeku postupka i prilikom sačinjavanja nalaza i mišljenja vještaka korištene fotokopije dokumenata koje se ne mogu po zakonu koristiti kao dokaz pred sudom, već samo izvorni dokumenti, pa da su zbog toga i tražili novo vještačenje. Smatraju da su stavljeni u nepovoljan položaj u odnosu na Tužiteljstvo, jer je sud odbio njihov prijedlog da se izvrši dodatno vještačenje dokumentacije i da se taj dokaz provede kao dokaz suda, jer nisu imali sredstva od 10.000,00 KM da bi sami platili to složeno vještačenje, zbog čega smatraju i da su činjenice nepotpuno utvrđene. Navode i da redoviti sudovi nisu odlučili o njihovoj molbi za produljenje roka za podnošenje priziva u čemu, također, vide kršenje prava na pravično suđenje.

b) Odgovor na apelaciju

12. Vrhovni sud je naveo da je prilikom odlučivanja o zahtjevu apelanata za zaštitu zakonitosti taj sud ocijenio sve navode iz zahtjeva i u odnosu na svaki dao iscrpan i jasan odgovor zbog čega smatra da je apelacija neutemeljena.

13. Okružni sud je naveo da je, protivno navodima apelanata, u tijeku postupka apellantima omogućeno da dokazima Tužiteljstva suprotstave svoje dokaze, a da apelanti navedeno nisu učinili, te da je zbog toga apelacija neutemeljena.

14. Osnovni sud je naveo da je taj sud apellantima omogućio da izvrše novo vještačenje financijske dokumentacije za što im je ostavljeno dulje vremensko razdoblje, od 29. listopada 2010. godine do 28. listopada 2011. godine, u kojem vremenu su zakazana ročišta odgađana kako bi apelanti završili traženo. Navedeno je da, nakon što u navedenom roku apelanti nisu angažirali novog vještaka zbog, kako su apelanti naveli, visokih troškova tog vještačenja, apelanti su predložili da Osnovni sud taj dokaz provede kao svoj, što je Osnovni sud odbio zbog toga što nije ekonomičan i što nije potreban uslijed činjenice da je predmetno vještačenje cjelokupne izvorne dokumentacije oštećenog već proveo vještak kojeg je angažiralo Tužiteljstvo. Navedeno je i da je sa prizivom, nakon povratka suca sa godišnjeg odmora, postupano sukladno zakonskim odredbama, jer je pravodobno podnesen, te da, zbog svega navedenog, apelaciju treba odbiti kao neutemeljenu.

15. Okružno tužiteljstvo je navelo da u postupku koji je vođen protiv apelanata nije bilo kršenja prava na pravično suđenje i da apelaciju treba odbiti kao neutemeljenu.

V. Relevantni propisi

16. U **Krivičnom zakonu RS** ("Službeni glasnik RS" br. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12, 67/13) relevantne odredbe glase:

Zloupotreba službenog položaja ili ovlaštenja Član 337.

(1) *Službeno ili odgovorno lice koje u namjeri da sebi ili drugome pribavi kakvu neimovinsku korist ili da drugom nanese kakvu štetu, iskoristi svoj položaj ili ovlaštenje, prekorači granice svog ovlaštenja ili ne izvrši službenu dužnost, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.*

(2) *Ako je djelom iz stava 1. ovog člana nanesena znatna šteta ili je došlo do teže povrede prava drugog, učinilac će se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina.*

(3) *Službeno ili odgovorno lice koje u namjeri da sebi ili drugome pribavi kakvu imovinsku korist, iskoristi svoj položaj ili ovlaštenje, prekorači granice svog ovlaštenja ili ne izvrši službenu dužnost, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.*

(4) *Ako je djelom iz stava 3. ovog člana pribavljena imovinska korist u iznosu koji prelazi 10.000 KM, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina, a ako taj iznos prelazi 50.000 KM kazniće se zatvorom od dvije do deset godina.*

17. U **Zakonu o krivičnom postupku RS** - prečišćeni tekst ("Službeni glasnik RS" broj 100/09), koji je bio na snazi u vrijeme donošenja prvostupanjske i drugostupanjske presude, relevantne odredbe glase:

Član 278. stav 2.

Pravo suda da ne dozvoli pitanje ili dokaz

(2) *Ako sudija, odnosno predsjednik vijeća zaključi da okolnosti koje stranka ili branilac želi da dokaže nemaju značaja za predmet ili da je ponuđeni dokaz nepotreban, odbiće izvođenje dokaza.*

Član 289. st. 2. i 3.

(2) *Za provjeru vjerodostojnosti pismena, zapisa ili fotografije, potrebni su originalno pismeno, zapis ili fotografija, osim ako nije drukčije propisano ovim zakonom.*

(3) *Izuzetno od stava 2. ovog člana, može se koristiti kao dokaz i ovjerena kopija originala, kao i kopija koja je potvrđena kao neizmijenjena u odnosu na original.*

Žalba na presudu prvostepenog suda

Član 306.

Pravo na žalbu i rok

(1) *Protiv presude donesene u prvom stepenu može se izjaviti žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja prepisa presude.*

(2) *U složenim stvarima na zahtjev stranaka i branilaca sud može produžiti rok za žalbu najduže za 15 dana.*

(3) *Do odluke suda o zahtjevu iz stava 2. ovog člana ne teče rok za žalbu.*

(4) *Blagovremeno izjavljena žalba odlaže izvršenje presude.*

VI. Dopustivost

18. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

20. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 76 0 K 000209 11 Kvlz od 1. prosinca 2011. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporenu presudu apelanti su primili 16. prosinca 2011. godine a apelacija je podnesena 13. veljače 2012. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

21. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

22. Apelanti pobijaju navedene presude, tvrdeći da je tim presudama prekršeno njihovo pravo iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Međutim, Ustavni sud zapaža da, iako apelanti to nisu eksplicitno naznačili, iz navoda apelacije proizlazi da smatraju i da im je prekršeno pravo iz članka 6. stavak 3. točka d. Europske konvencije obzirom na to da su naveli da su stavljeni u nejednakopravan položaj u odnosu na Okružno tužiteljstvo u pogledu provedbe dokaza.

23. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2., što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

24. Članak 6. st. 1. i 3. točka d. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

3. Svako tko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

d. da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka obrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoke optužbe;

25. Ustavni sud, prije svega, zapaža da je predmet konkretnog spora bila kaznenopravna odgovornost apelanata, te da u predmetnom postupku apelanti uživaju garancije članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

26. Ustavni sud, dalje, zapaža da apelanti smatraju da im je pravo na pravično suđenje prekršeno zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene procesnog prava, jer im nije dozvoljeno u istoj mjeri kao i Okružno tužiteljstvo provoditi dokaze, konkretno dokaz vještačenja za koje nisu imali dovoljno novčanih sredstava, jer su korištene fotokopije, a ne izvornici dokumenata i jer nije odlučeno o njihovom zahtjevu za produljenje roka za podnošenje priziva protiv prvostupanjske presude.

27. U svezi sa ovim navodima, Ustavni sud ukazuje da, prema praksi Europskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovitih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovitih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog*

Kraljevstva, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

28. Osim toga, Ustavni sud ukazuje na svoju raniju jurisprudenciju prema kojoj članak 6. stavak 3. točka d. Europske konvencije ne daje stranci neograničeno pravo da saslušava svjedoke pred sudom i predlaže izvođenje drugih dokaza. Ustvari, na redovitom sudu je da ocijeni bi li izjave predloženih svjedoka ili izvođenje drugih predloženih dokaza bili relevantni za odlučivanje u konkretnom slučaju. Sud koji vodi postupak mora imati određenu diskreciju o ovim pitanjima, a iz članka 6. stavak 3. točka d. Europske konvencije slijedi da stranka u postupku ne može imati prednost u odnosu na drugu stranu u pogledu mogućnosti da iznese dokaze (vidi, Ustavni sud, Odluka broj U 6/02, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 24/02). S tim u svezi, Ustavni sud podsjeća i da je izvan njegove nadležnosti da procjenjuje kvalitetu zaključaka sudova u pogledu procjene dokaza ukoliko se ova procjena ne doima očigledno proizvoljnom, niti će se miješati u način na koji su redoviti sudovi usvojili dokaze kao dokaznu građu, ni u to kojim dokazima sudovi vjeruju na temelju sudačke slobodne procjene, jer je to isključivo uloga redovitih sudova.

29. U konkretnom slučaju, a u svezi sa navodima o kršenju prava iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud zapaža da su redoviti sudovi na temelju provedenih dokaza, čiji su postupak izvođenja detaljno opisali, utvrdili da su apelanti nepobitno počinili kazneno djelo za koje su osuđeni. Ustavni sud ima u vidu da su redoviti sudovi, analizirajući svaki dokaz posebice i sve dokaze u njihovoj međusobnoj vezi, došli do zaključka da su se u radnjama apelanata, koje su bile svjesno isplanirane i koje su apelanti htjeli izvršiti, stekla obilježja kaznenog djela koje im je stavljeno na teret i za koje su proglašeni krivim i izrečene im uvjetne kazne pri tome se pozivajući na relevantne odredbe KZRS i ZKPRS. Ustavni sud zapaža da, odista, nije odlučeno o njihovoj molbi za produljenje roka za podnošenje priziva protiv prvostupanjske presude u smislu odredaba članka 306. stavak 2. ZKPRS. Međutim, Ustavni sud primjećuje i da apelanti nisu sačekali da bude odlučeno o njihovom zahtjevu za produljenje roka za podnošenje priziva, već da su, i pored podnesene molbe za produljenje roka, priziv podnijeli u roku iz članka 306. stavak 1. ZKPRS. S tim u svezi, Ustavni sud podsjeća da je već citiranim odredbama članka 306. st. 1, 2. i 3. ZKPRS propisano da je rok za podnošenje priziva protiv prvostupanjske presude 15 dana od dana primitka presude (stavak 1), da u složenim stvarima na zahtjev stranaka i branitelja sud može produljiti rok za priziv najdulje za 15 dana (stavak 2), te da do odluke suda o zahtjevu iz stavka 2. ovog članka ne teče rok za priziv (stavak 3). Obzirom na citirane odredbe članka 306. ZKPRS, te činjenicu da apelanti nisu sačekali donošenje odluke redovitog suda povodom njihove molbe za produljenje roka za priziv, već su priziv podnijeli u roku iz stavka 1. tog članka (20. siječnja 2011. godine, odnosno dan nakon podnošenja molbe za produljenje roka za podnošenje priziva), Ustavni sud smatra da se apelanti ne mogu sa uspjehom pozivati na navedenu činjenicu u postupku pred Ustavnim sudom. Ovo stoga što su, u situaciji kada su i pored podnesene molbe za produljenje roka za priziv, ne sačekavši odlučivanje suda o tom pitanju (u situaciji kada, sukladno zakonskim odredbama, u vrijeme do donošenja sudske odluke o molbi za produljenje roka za priziv prizivni rok ne teče, dakle, nema bojazni od njegovog propuštanja), apelanti priziv podnijeli u primarnom roku od 15 dana propisanom člankom 306. stavak 1. ZKPRS, čime su faktički učinili nesvrishodnim odlučivanje redovitog suda o njihovoj molbi. Imajući u vidu

navedeno, Ustavni sud smatra da su ovi navodi apelanata neutemeljeni.

30. Apelanti, dalje, navode da je procesno pravo proizvoljno primijenjeno i zbog toga što su u postupku korištene fotokopije dokumenata, a ne izvornici. S tim u svezi, Ustavni sud zapaža da je Okružni sud u svojoj presudi u svezi sa navedenim obrazložio da je u tijeku postupka, između ostalog, dozvoljeno korištenje i fotokopija dokumenata, a ne samo izvornih, što nepobitno i proizlazi iz odredaba već citiranog članka 289. stavak 3. ZKPRS na koje su se redoviti sudovi i pozvali, pa zbog toga, Ustavni sud i ove navode apelanata smatra neutemeljenim. Pri tome Ustavni sud ima u vidu da iz osporenih presuda jasno proizlazi da je izvršen uvid i u izvornu dokumentaciju i izvršena njezina usporedba sa ovjerenim fotokopijama, te utvrđeno da su istovjetne. Zbog svega navedenog, Ustavni sud smatra da su navodi apelanata o kršenju prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije neutemeljeni.

31. Dalje, iz navoda apelanata proizlazi da smatraju da im je prekršeno i pravo iz članka 6. stavak 3. točka d. Europske konvencije, jer su, kako apelanti tvrde, stavljeni u nepovoljan položaj u odnosu na Okružno tužiteljstvo, jer je prvostupanjski sud odbio njihov prijedlog da kao svoj provede dokaz-novo vještačenje finansijske dokumentacije oštećenog, zato što apelanti nisu imali dovoljno novčanih sredstava da bi to sami učinili. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da se iz obrazloženja osporenih presuda ne može zaključiti da su redoviti sudovi na bilo koji način stavili apelante u nepovoljan položaj u odnosu na Okružno tužiteljstvo, pa ni u svezi sa odbijanjem da provedu predloženi dokaz kao dokaz suda. Naime, iz činjenica predmeta proizlazi da je na prijedlog Okružnog tužiteljstva proveden dokaz-financijsko vještačenje dokumentacije oštećenog na okolnosti u svezi sa isplatom plaća i ostalih primanja iz radnog odnosa i da su vještaka koji je sačinio taj nalaz i mišljenje na glavnoj raspravi tužitelj i apelanti izravno i unakrsno ispitali, nakon čega su apelanti zatražili od suda da im ostavi određeno vrijeme kako bi i sami angažirali vještaka da izvrši vještačenje relevantne dokumentacije. Iz činjenica predmeta i odgovora Osnovnog suda na apelaciju proizlazi da je taj sud udovoljio ovom zahtjevu apelanata i ostavio im razdoblje od godinu dana (od 29. listopada 2009. godine do 28. listopada 2010. godine) kako bi bilo izvršeno novo vještačenje, ali da su u tom razdoblju sva zakazana ročišta bila odgađana, jer su apelanti tražili daljnja odgađanja radi vještačenja da bi na koncu istaknuli zahtjev da Osnovni sud predmetni dokaz provede kao svoj, jer nemaju novčanih sredstava kojim bi platili vještačenje. Ustavni sud zapaža da je Osnovni sud, sukladno odredbama članka 278. stavak 2. ZKPRS, navedeni prijedlog apelanata odbio kao nepotreban, jer je već bilo izvršeno vještačenje cjelokupne relevantne dokumentacije oštećenog i jer je smatrao da na ovaj način apelanti odugovlače postupak.

32. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je, suprotno tvrdnjama apelanata, apellantima omogućeno aktivno sudjelovanje u tijeku cijelog postupka u istoj mjeri kao i Okružnom tužiteljstvu u smislu da im je omogućeno predlagati i izvoditi dokaze u svoju korist i da su pritom, protivno tvrdnjama apelanata, sudovi dali argumentirano obrazloženje (koje je interpretirano u prethodnim točkama ove odluke) zašto su navedeni prijedlog apelanata za provedbu novog vještačenja odbili a sve sukladno odredbama članka 278. stavak 2. ZKPRS. Obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da iz činjenica predmeta ne proizlazi ništa iz čega bi se mogao izvući zaključak da su redoviti sudovi doveli apelante u nejednakopravan položaj u odnosu na Okružno tužiteljstvo. Naime, Ustavni sud smatra da se ne može govoriti o nejednakopravnom tretmanu stranaka pred sudom u situaciji kada je apellantima dano više od godinu dana kako bi proveli novo vještačenje dokumentacije koja je već

jednom vještačena i vještak koji ga je izvršio izravno i unakrsno ispitan na glavnoj raspravi, a apelanti su tek nakon proteka tog vremenskog razdoblja predložili da, zbog finansijske nemogućnosti da sami provedu taj dokaz, dokaz provede Osnovni sud. Ustavni sud podsjeća da je, sukladno odredbama članka 278. stavak 2. ZKPRS, diskrecijsko pravo suda da, između ostalog, odbije provesti neki dokaz ako ga smatra nepotrebnim i usmjerenim na odugovlačenje postupka kao što je, prema zaključcima redovitih sudova, u konkretnom predmetu slučaj. Ovo stoga što je nepobitno da je kompletna relevantna dokumentacija oštećenog već bila predmetom vještačenja u tom postupku i da su apelanti imali mogućnost ispitati vještaka na glavnoj raspravi (što su i učinili), kao i zatražiti eventualna pojašnjenja njegovog nalaza, a što apelanti evidentno nisu učinili, nego su tražili dodatno vrijeme kako bi sami proveli isto vještačenje. Međutim, kako je već rečeno, apelanti ni nakon godinu dana danog vremena (u tijeku kojeg su, zbog neprovedbe tog dokaza, otkazivana zakazana ročišta) nisu angažirali drugog vještaka i izvršili ponovno vještačenje pravdajući se nedostatkom sredstava i tražeći da sam sud provede (već provedeni) dokaz. Zbog svega navedenog, Ustavni sud smatra neutemeljenim i navode apelanata o kršenju prava iz članka 6. stavak 3. točka d. Europske konvencije.

33. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nije došlo do kršenja prava apelanata iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3. točka d. Europske konvencije.

VIII. Zaključak

34. Nema kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3. točka d. Europske konvencije kada nema ništa što bi ukazivalo da su redoviti sudovi proizvoljno primijenili procesno pravo kada su, u konačnici, odbili prijedlog apelanata o provedbi novog finansijskog vještačenja, budući da apelanti u roku od godinu dana nisu angažirali vještaka finansijske struke, te kada su sudovi na osnovi brižljive i savjesne ocjene provedenih dokaza izveli zaključak da su apelanti počinili kazneno djelo koje im je stavljeno na teret.

35. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

36. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 645/12**, рјешавајући апелацију **Мирка Шљоковице и Данице Нинић**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – прецишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Валерија Галић, председница
Миодраг Симовић, потпредседник
Сеада Палаврић, потпредседница
Мато Тадић, судија
Мирсад Ћеман, судија
Златко М. Кнежевић, судија

на сједници одржаној 10. фебруара 2015. године донио

је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Мирка Шљоковице и Данице Нинић** поднесена против Пресуде

Врховног суда Републике Српске број 76 0 К 000209 11 Квлз од 1. децембра 2011. године, Пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 76 0 К 000209 11 Кж од 22. марта 2011. године и Пресуде Основног суда у Новом Граду број 76 0 К 000 209 06 К од 22. децембра 2010. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Мирко Шљокавица и Даница Нинић (у даљњем тексту: апеланти) из Новог Града, које заступа Боровој Гак, адвокат из Новог Града, поднијели су 13. фебруара 2012. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Републике Српске број 76 0 К 000209 11 Квлз од 1. децембра 2011. године, Пресуде Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни суд) број 76 0 К 000209 11 Кж од 22. марта 2011. године и Пресуде Основног суда у Новом Граду (у даљњем тексту: Основни суд) број 76 0 К 000 209 06 К од 22. децембра 2010. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда, Окружног суда, Основног суда и Окружног тужилаштва у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружно тужилаштво) затражено је 27. новембра 2014. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Врховни суд је доставио одговор 3. децембра 2014. године, Окружно тужилаштво 4. децембра 2014. године, Основни суд 8. децембра 2014. године и Окружни суд 9. децембра 2014. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из навода апеланата и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин:

5. Пресудом Основног суда број 76 0 К 000 209 06 К од 22. децембра 2010. године апеланти су проглашени кривим што су на начин, у вријеме и на мјесту прецизираном у изреци пресуде, као одговорна лица предузећа "Унаметал" а.д. Нови Град (у даљњем тексту: оштећено предузеће), обављајући послове и радне задатке директора, односно руководиоца економско-финансијског сектора оштећеног предузећа, с намјером да себи или другом прибаве имовинску корист већу од 10.000,00 КМ, поступали супротно одредбама Закона о раду, одредбама члана 55 Општег колективног уговора, одредбама члана 3 Уредбе о платама и другим примањима запослених, те одредбама Колективног уговора металске индустрије и рударства РС. У пресуди је наведено да су том приликом апеланти израдили извјештаје и појединачна увјерења о дуговању оштећеног предузећа према његовим радницима по основу неисплаћених плата за период прецизиран у пресуди на основу којих су радници покренули радни спор пред редовним судовима, не приказујући стварно стање исплаћених плата, чиме су починили кривично дјело злоупотреба службеног положаја или овлашћења из члана 337 став 4 у вези са ставом 3 а све у вези са чланом 23 Кривичног законика РС (у даљњем тексту: КЗРС). Апелантима је пресудом изречена условна осуда и апеланту утврђена казна затвора у трајању од једне године и шест мјесеци и истовремено одређено да се казна неће извршити уколико апелант у року од двије године од дана

правоснажности пресуде не изврши ново кривично дјело, а апеланткињи је утврђена казна затвора у трајању од једне године и одређено да се она неће извршити уколико апеланткиња у року од једне године и шест мјесеци од дана правоснажности пресуде не изврши ново кривично дјело. У складу са чланом 99 став 1 Закона о кривичном поступку РС (у даљњем тексту: ЗКПРС), пресудом су апеланти обавезани на плаћање трошкова кривичног поступка у износима прецизираним у пресуди, те је одређено да трошкове морају да плате у року од 60 дана од дана правоснажности пресуде. Пресудом је оштећено предузеће са имовинскоправним захтјевом упућено на парнични поступак.

6. У образложењу пресуде је наведено да је на основу доказа прецизираних у пресуди (између осталог, фасцикли означени бројевима од 0 до 11 у којима је садржан дио документације оштећеног предузећа, остала документација прецизирана у пресуди, саслушање поименично наведених свједока, налаз и мишљење вјештака финансијске струке), утврђено да су апеланти сачињавали спорне извјештаје и појединачна увјерења запосленим о дуговањима оштећеног предузећа према њима по основу наводно неисплаћених плата. Како је образложио Основни суд, неспорно је утврђено да су запослени примали новчана примања која су евидентирана као топли оброк (као и храну умјесто топлог оброка), регрес, зимницу и робу, што је књижено као материјални трошкови, али да је након извршеног финансијског вјештачења оригиналне документације оштећеног предузећа утврђено да је запосленим извршена исплата укупног износа од 495.851,30 КМ од ког је, како је наведено, на топли оброк и остало наведено утрошен износ од 52.800,00 КМ. Основни суд је истакао да, када се од укупно исплаћеног износа одбије износ за топли оброк, неспорно произилази да преостали исплаћени износ од 439.051,30 КМ представља износ исплаћених плата запосленим а што је видљиво, како је утврдио Основни суд, на основу оригиналних исплатних листа оштећеног предузећа. Наведено је да Основни суд прихвата налаз и мишљење вјештака као стручне и потпуне с обзиром на то да су они рађени на основу оригиналне документације оштећеног предузећа, те да због тога нема мјеста за приговор апеланата да тај налаз није вјеродостојан и да је вјештак неозбиљан, јер је више пута налаз допуњавао. Ово стога што, како је образложио Основни суд, вјештаку није одмах била доступна сва потребна документација, па је вршио допуне сходно томе како је добијао документацију да би свој коначни налаз базирао на оригиналној документацији у коју је увид извршио одласком у просторије оштећеног предузећа 14. септембра 2006. године. Због наведеног је Основни суд као непотребан одбио приједлог апеланата да као њихов доказ спроведе поновно вјештачење наведене документације након што је претходно апелантима на њихов захтјев дата могућност да сами ангажују другог вјештака да изврши поновно вјештачење, а апеланти то нису учинили.

7. Основни суд је истакао да је вјештак у свом налазу урадио анализу рада сваког запосленог са укупним фондом радних сати, да је, затим, извршио анализу обрачуна плата за сваког појединца и извршених исплата за сваког појединца да би коначно извршио и збирну анализу извршених исплата радницима, што је и табеларно приказао као прилог свом налазу и мишљењу. Образложено је да је из наведених исплата према налазу вјештака видљиво да су износи дуга за плате који су приказани у увјерењима која су апеланти издали радницима и на основу којих су радници покренули радне спорове против оштећеног предузећа исплаћени у спорним годинама, те да је чак радницима и више примања исплаћено, и то у износу од 11.717,95 КМ. С тим у вези, у

образложењу су, као доказ наведеном, прецизирани износи које су поименично наведени радници (међу њима и апеланти) по основу плата и примили у спорним периодима, као и документација – платне листе са прецизираним датумима исплате на основу којих је наведено утврђено. Основни суд је istакао да је чињеница да су радницима исплаћене спорне плате утврђена и на основу записника са састанка 8. синдикалног збора радника од 19. јуна 2002. године на којем су као тачке дневног реда наведени информација о раду радне групе за заштиту права радника и дуг оштећеног предузећа радницима за период од 1. јула 2001. године до 31. маја 2002. године.

8. Апеланти су 19. јануара 2011. године поднјели Основном суду молбу за продужење рока за подношење жалбе против првостепене пресуде, позивајући се на одредбе члана 306 став 2 ЗКПРС, да би након тога, већ 20. јануара 2011. године, против наведене пресуде и апеланти и Окружно тужилаштво из Бање Луке поднјели жалбе Окружном суду који је Пресудом број 76 0 К 000209 11 Кж од 22. марта 2011. године жалбе одбио као неосноване и потврдио првостепену пресуду. У образложењу је наведено да, супротно жалбеним наводима апеланата, првостепени суд приликом доношења своје пресуде није починио битне повреде одредаба кривичног поступка јер су у образложењу оспорене пресуде дати разлози о одлучним чињеницама у погледу постојања кривичног дјела и кривичне одговорности апеланата, као и да је изрека те пресуде разумљива и да указује у којем својству, на који начин и у које вријеме су апеланти починили дјело које им је стављено на терет и за које су осуђени. Наведено је и да је неспорно да се првостепена пресуда дијелом заснива и на налазу и мишљењу вјештака финансијске струке, поименично наведеног у пресуди, који је суду доставио основни налаз и мишљење а затим и допунски налаз и мишљење након што му је достављен преостали дио оригиналне документације, те оба налаза и мишљења образложио на главном претресу приликом чега га је директно испитало и Окружно тужилаштво и унакрсно одбрана. Окружни суд је образложио и да је финансијска документација-фасцикл означен бројевима од 0 до 8, у коју је суд извршио увид у доказном поступку, а на коју се посебно указује у жалби апеланата, према мишљењу тог суда, правилно оцијењена како појединачно, тако и у односу на остале спроведене доказе. Због тога је, према мишљењу тог суда, неоснован жалбени приговор да се на том доказу није могла заснивати првостепена пресуда, односно да је ту документацију требало да користи вјештак.

9. Окружни суд је, с тим у вези, istакао да су апеланти, ако нису били задовољни налазом и мишљењем поименично наведеног вјештака, имали могућност да спроведу вјештачење као свој доказ, а не позивати се на недостатак материјалних средстава и захтијевати да то суд учини по службеној дужности. Ово посебно стога што су, како је образложио Окружни суд, апеланти имали могућност да у току поступка наведеном доказу Окружног тужилаштва супротставе свој доказ у виду налаза и мишљења вјештака, што апеланти нису учинили, те да из чињеница конкретнoг случаја произилази да није неспорно тачан навод апеланата да би тим вјештачењем угрозили своју егзистенцију, будући да су апеланти запослени и да имају редовне изворе примања. Образложено је и да су неосновани жалбени наводи апеланата да предметни фасцикли нису могли да се користе као докази, јер се ради о копијама. Ово стога, како је istакао Окружни суд, што је неспорно да се ради о овјереним фотокопијама које могу да се користе као доказ у поступку, будући да је одредбом члана 289 став 3 ЗКП

прописано да као доказ у поступку могу да се користе и овјерене копије оригинала, као и копије које су потврђене као неизмијењене у односу на оригинал. Окружни суд је образложио да је, поред наведеног, закључио да је првостепени суд на основу спроведених доказа правилно и потпуно утврдио чињенично стање и да је на основу тога утврдио да су се у радњама апеланата стекла сва обиљежја кривичног дјела злоупотреба службеног положаја или овлашћења из члана 337 став 4 у вези са чл. 3 и 23 КЗРС. Имајући у виду све наведено, Окружни суд је одбио жалбу апеланата као неосновану.

10. Против наведене пресуде апеланти су поднјели Врховном суду захтјев за заштиту законитости који је Врховни суд Пресудом број 76 0 К 000209 11 Квлз од 1. децембра 2011. године одбио као неоснован. У образложењу пресуде је наведено да је увидом у спис утврђено да је вјештак, поименично наведен у пресуди, у првостепеном поступку саслушан и да је апелантима омогућено да га унакрсно испитају, те да су након саслушања тог вјештака апеланти затражили да им се омогући да на исте околности ангажују свог вјештака у вези с чим им је првостепени суд, како је навео Врховни суд, дао довољно времена за ангажовање вјештака и спровођење наведеног доказа. Врховни суд је, у вези с тим, навео да је првостепени суд, када је због висине трошкова вјештачења апелант затражио да тај доказ спроведе суд као свој, приједлог одбио са образложењем да је непотребан и да би се њиме само повећали трошкови и одуговлачио поступак, те да тај суд наведеним одбијањем није повриједио право апеланата на одбрану, јер је то право суда када утврди да је спровођење доказа непотребно. Образложено је и да пропуштање суда да одлучи о приједлогу за продужење рока за жалбу на првостепену пресуду не представља повреду права на одбрану, јер, како је образложио Врховни суд, апеланти овај навод нису износили у жалби, па због тог разлога на њега не могу да се позивају у захтјеву за заштиту законитости, што је изричито прописано одредбом члана 349 став 1 тачка б) ЗКП. Имајући у виду све наведено, Врховни суд је донио пресуду као у диспозитиву.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

11. Апеланти сматрају да им је оспореним пресудама прекршено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Кршење наведених права апеланти виде у произвољној примјени процесног права и непотпуно утврђеном чињеничном стању. Апеланти наводе да су у току поступка и приликом сачињавања налаза и мишљења вјештака коришћене фотокопије докумената које се не могу по закону користити као доказ пред судом, већ само оригинална документа, па да су због тога и тражили ново вјештачење. Сматрају да су стављени у неповољан положај у односу на Тужилаштво, јер је суд одбио њихов приједлог да се изврши додатно вјештачење документације и да се тај доказ спроведе као доказ суда, јер нису имали средства од 10.000,00 КМ да би сами платили то сложено вјештачење, због чега сматрају и да су чињенице непотпуно утврђене. Наводе и да редовни судови нису одлучили о њиховој молби за продужење рока за подношење жалбе у чему, такође, виде кршење права на правично суђење.

б) Одговор на апелацију

12. Врховни суд је навео да је приликом одлучивања о захтјеву апеланата за заштиту законитости тај суд оцијенио

све наводе из захтјева и у односу на сваки дао исцрпан и јасан одговор због чега сматра да је апелација неоснована.

13. Окружни суд је навео да је, супротно наводима апеланата, у току поступка апелантима омогућено да доказима Тужилаштва супротставе своје доказе, а да апеланти наведено нису учинили, те да је због тога апелација неоснована.

14. Основни суд је навео да је тај суд апелантима омогућио да изврше ново вјештачење финансијске документације за шта им је остављен дужи временски период, од 29. октобра 2010. године до 28. октобра 2011. године, у којем времену су заказана рочишта одлагана како би апеланти завршили тражено. Наведено је да, након што у наведеном року апеланти нису ангажовали новог вјештака због, како су апеланти навели, високих трошкова тог вјештачења, апеланти су предложили да Основни суд тај доказ спроведе као свој, што је Основни суд одбио због тога што није економичан и што није потребан услед чињенице да је предметно вјештачење цијелокупне оригиналне документације оштећеног већ спровео вјештак ког је ангажовало Тужилаштво. Наведено је и да је са жалбом, након повратка судије са годишњег одмора, поступано у складу са законским одредбама, јер је благовремено поднесена, те да, због свега наведеног, апелацију треба одбити као неосновану.

15. Окружно тужилаштво је навело да у поступку који је вођен против апеланата није било кршења права на правично суђење и да апелацију треба одбити као неосновану.

V. Релевантни прописи

16. У **Кривичном закону РС** ("Службени гласник РС" бр. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12, 67/13) релевантне одредбе гласе:

Злоупотреба службеног положаја или овлаштења

Члан 337.

(1) *Службено или одговорно лице које у намјери да себи или другоме прибави какву неимовинску корист или да другом нанесе какву штету, искористи свој положај или овлаштење, прекорачи границе свог овлаштења или не изврши службену дужност, казниће се затвором од три мјесеца до три године.*

(2) *Ако је дјелом из става 1. овог члана нанесена знатна штета или је дошло до теже повреде права другог, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година.*

(3) *Службено или одговорно лице које у намјери да себи или другоме прибави какву имовинску корист, искористи свој положај или овлаштење, прекорачи границе свог овлаштења или не изврши службену дужност, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година.*

(4) *Ако је дјелом из става 3. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ казниће се затвором од двије до десет година.*

17. У **Закону о кривичном поступку РС** - пречишћени текст ("Службени гласник РС" број 100/09), који је био на снази у вријеме доношења првостепене и другостепене пресуде, релевантне одредбе гласе:

Члан 278. став 2.

Право суда да не дозволи питање или доказ

(2) *Ако судија, односно предсједник вијећа закључи да околности које странка или бранилац жели да докаже немају значаја за предмет или да је понуђени доказ непотребан, одбиће извођење доказа.*

Члан 289. ст. 2. и 3.

(2) *За проверу вјеродостојности писмена, записа или фотографије, потребни су оригинално писмено, запис или фотографија, осим ако није друкчије прописано овим законом.*

(3) *Изузетно од става 2. овог члана, може се користити као доказ и оверена копија оригинала, као и копија која је потврђена као неизмијењена у односу на оригинал.*

Жалба на пресуду првостепеног суда

Члан 306.

Право на жалбу и рок

(1) *Против пресуде донесене у првом степену може се изјавити жалба у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде.*

(2) *У сложеним стварима на захтјев странака и бранилаца суд може продужити рок за жалбу најдуже за 15 дана.*

(3) *До одлуке суда о захтјеву из става 2. овог члана не тече рок за жалбу.*

(4) *Благовремено изјављена жалба одлаже извршење пресуде.*

VI. Допустивост

18. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

19. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

20. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број 76 0 К 000209 11 Квлз од 1. децембра 2011. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апеланти су примили 16. децембра 2011. године а апелација је поднесена 13. фебруара 2012. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

21. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

22. Апеланти побијају наведене пресуде, тврдећи да је тим пресудама прекршено њихово право из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције. Међутим, Уставни суд запажа да, иако апеланти то нису експлицитно назначили, из навода апелације произилази да сматрају и да им је прекршено право из члана 6 став 3 тачка д. Европске конвенције с обзиром на то да су навели да су стављени у неравноправан положај у односу на Окружно тужилаштво у погледу спровођења доказа.

23. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

24. Члан 6 ст. 1 и 3 тачка д. Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]

3. Свако ко је оптужен за кривично дјело има сљедећа минимална права:

д. да сам испитује или захтијева испитивање свједока оптужбе и да се присуство и саслушање свједока одбране одобри под условима који важе и за свједоке оптужбе;

25. Уставни суд, прије свега, запажа да је предмет конкретнoг спора била кривичноправна одговорност апеланата, те да у предметном поступку апеланти уживају гаранције члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

26. Уставни суд, даље, запажа да апеланти сматрају да им је право на правично суђење прекршено због непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примјене процесног права, јер им није дозвољено да у истој мјери као и Окружно тужилаштво спроводе доказе, конкретно доказ вјештачења за које нису имали довољно новчаних средстава, јер су коришћене фотокопије, а не оригинали докумената и јер није одлучено о њиховом захтјеву за продужење рока за подношење жалбе против првостепене пресуде.

27. У вези са овим наводима, Уставни суд указује да, према пракси Европског суда и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види, Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је уопштено задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види, Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона.

28. Осим тога, Уставни суд указује на своју ранију јуриспруденцију према којој члан 6 став 3 тачка д. Европске конвенције не даје странци неограничено право да саслушава свједоке пред судом и предлаже извођење других доказа. У ствари, на редовном суду је да оцијени да ли би изјаве предложених свједока или извођење других предложених доказа били релевантни за одлучивање у конкретном случају. Суд који води поступак мора да има одређену дискрецију о овим питањима, а из члана 6 став 3 тачка д. Европске конвенције слиједи да странка у поступку не може да има предност у односу на другу страну у погледу могућности да изнесе доказе (види, Уставни суд, Одлука број У 6/02, "Службени гласник Босне и Херцеговине" број 24/02). С тим у вези, Уставни суд подсјећа и да је ван његове надлежности да процјењује квалитет закључака судова у погледу процјене доказа уколико се ова процјена не доима очигледно произвољном, нити ће се мијешати у начин на

који су редовни судови усвојили доказе као доказну грађу, ни у то којим доказима судови вјерују на основу судијске слободне процјене, јер је то искључиво улога редовних судова.

29. У конкретном случају, а у вези са наводима о кршењу права из члана 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд запажа да су редовни судови на основу спроведених доказа, чији су поступак извођења детаљно описали, утврдили да су апеланти неспорно починили кривично дјело за које су осуђени. Уставни суд има у виду да су редовни судови, анализирајући сваки доказ посебно и све доказе у њиховој међусобној вези, дошли до закључка да су се у радњама апеланата, које су биле свјесно испланиране и које су апеланти хтјели да изврше, стекла обиљежја кривичног дјела које им је стављено на терет и за које су проглашени кривим и изречене им условне казне при томе се позивајући на релевантне одредбе КЗРС и ЗКПРС. Уставни суд запажа да, заиста, није одлучено о њиховој молби за продужење рока за подношење жалбе против првостепене пресуде у смислу одредаба члана 306 став 2 ЗКПРС. Међутим, Уставни суд примјећује и да апеланти нису сачекали да буде одлучено о њиховом захтјеву за продужење рока за подношење жалбе, већ да су, и поред поднесене молбе за продужење рока, жалбу поднијели у року из члана 306 став 1 ЗКПРС. С тим у вези, Уставни суд подсјећа да је већ цитираним одредбама члана 306 ст. 1, 2 и 3 ЗКПРС прописано да је рок за подношење жалбе против првостепене пресуде 15 дана од дана пријема пресуде (став 1), да у сложеним стварима на захтјев странака и бранилаца суд може да продужи рок за жалбу најдуже за 15 дана (став 2), те да до одлуке суда о захтјеву из става 2 овог члана не тече рок за жалбу (став 3). С обзиром на цитиране одредбе члана 306 ЗКПРС, те чињеницу да апеланти нису сачекали доношење одлуке редовног суда поводом њихове молбе за продужење рока за жалбу, већ су жалбу поднијели у року из става 1 тог члана (20. јануара 2011. године, односно дан након подношења молбе за продужење рока за подношење жалбе), Уставни суд сматра да се апеланти не могу са успјехом позивати на наведену чињеницу у поступку пред Уставним судом. Ово стога што су, у ситуацији када су и поред поднесене молбе за продужење рока за жалбу, не сачекавши одлучење суда о том питању (у ситуацији када, сходно законским одредбама, у вријеме до доношења судске одлуке о молби за продужење рока за жалбу жалбени рок не тече, дакле, нема бојазни од његовог пропуштања), апеланти жалбу поднијели у примарном року од 15 дана прописаном чланом 306 став 1 ЗКПРС, чиме су фактички учинили несврхисходним одлучивање редовног суда о њиховој молби. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да су ови наводи апеланата неосновани.

30. Апеланти, даље, наводе да је процесно право произвољно примијењено и због тога што су у поступку коришћене фотокопије докумената, а не оригинали. С тим у вези, Уставни суд запажа да је Окружни суд у својој пресуди у вези са наведеним образложио да је у току поступка, између осталог, дозвољено коришћење и фотокопија докумената, а не само оригиналних, што неспорно и произилази из одредаба већ цитираног члана 289 став 3 ЗКПРС на које су се редовни судови и позвали, па због тога, Уставни суд и ове наводе апеланата сматра неоснованим. При томе Уставни суд има у виду да из оспорених пресуда јасно произилази да је извршен увид и у оригиналну документацију и извршено њено упоређивање са овјереним фотокопијама, те утврђено да су истовјетне. Због свега наведеног, Уставни суд сматра да су наводи апеланата о

кршењу права на правично суђење из члана 6 став 1 Европске конвенције неосновани.

31. Даље, из навода апеланата произилази да сматрају да им је прекршено и право из члана 6 став 3 тачка д. Европске конвенције, јер су, како апеланти тврде, стављени у неповољан положај у односу на Окружно тужилаштво, јер је првостепени суд одбио њихов приједлог да као свој спроведе доказ-ново вјештачење финансијске документације оштећеног, зато што апеланти нису имали довољно новчаних средстава да би то сами учинили. У конкретном случају Уставни суд запажа да из образложења оспорених пресуда не може да се заклучи да су редовни судови на било који начин ставили апеланте у неповољан положај у односу на Окружно тужилаштво, па ни у вези са одбијањем да спроведу предложени доказ као доказ суда. Наиме, из чињеница предмета произилази да је на приједлог Окружног тужилаштва спроведен доказ-финансијско вјештачење документације оштећеног на околности у вези са исплатом плата и осталих примања из радног односа и да су вјештака који је сачинио тај налаз и мишљење на главној расправи тужилац и апеланти директно и унакрсно испитали, након чега су апеланти затражили од суда да им остави одређено вријеме како би и сами ангажовали вјештака да изврши вјештачење релевантне документације. Из чињеница предмета и одговора Основног суда на апелацију произилази да је тај суд удовољио овом захтјеву апеланата и оставио им период од годину дана (од 29. октобра 2009. године до 28. октобра 2010. године) како би било извршено ново вјештачење, али да су у том периоду сва заказана рочишта била одлагана, јер су апеланти тражили даљња одлагања ради вјештачења да би на крају истакли захтјев да Основни суд предметни доказ спроведе као свој, јер немају новчаних средстава којим би платили вјештачење. Уставни суд запажа да је Основни суд, сходно одредбама члана 278 став 2 ЗКПРС, наведени приједлог апеланата одбио као непотребан, јер је већ било извршено вјештачење цијелокупне релевантне документације оштећеног и јер је сматрао да на овај начин апеланти одуговлаче поступак.

32. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да је, супротно тврдњама апеланата, апелантима омогућено активно учешће у току цијелог поступка у истој мјери као и Окружно тужилаштво у смислу да им је омогућено да предлажу и изводе доказе у своју корист и да су притом, супротно тврдњама апеланата, судови дали аргументовано образложење (које је интерпретирано у претходним тачкама ове одлуке) зашто су наведени приједлог апеланата за спровођење новог вјештачења одбили а све сходно одредбама члана 278 став 2 ЗКПРС. С обзиром на наведено, Уставни суд сматра да из чињеница предмета не произилази ништа из чега би се могао извући закључак да су редовни судови довели апеланте у неравноправан положај у односу на Окружно тужилаштво. Наиме, Уставни суд сматра да не може да се говори о неравноправном третману странака пред судом у ситуацији када је апелантима дато више од годину дана како би спровели ново вјештачење документације која је већ једном вјештачена и вјештак који га је извршио директно и унакрсно испитан на главној расправи, а апеланти су тек након протекла тог временског периода предложили да, због финансијске немогућности да сами спроведу тај доказ, доказ спроведе Основни суд. Уставни суд подсјећа да је, сходно одредбама члана 278 став 2 ЗКПРС, дискреционо право суда да, између осталог, одбије да спроведе неки доказ ако га сматра непотребним и усмјереним на одуговлачење поступка као што је, према закључцима редовних судова, у конкретном предмету случај. Ово стога што је непобитно да је комплетна релевантна

документација оштећеног већ била предмет вјештачења у том поступку и да су апеланти имали могућност да испитају вјештака на главној расправи (што су и учинили), као и да затраже евентуална појашњења његовог налаза, а што апеланти евидентно нису учинили, него су тражили додатно вријеме како би сами спровели исто вјештачење. Међутим, како је већ речено, апеланти ни након годину дана датог времена (у току ког су, због неспровођења тог доказа, отказивана заказана рочишта) нису ангажовали другог вјештака и извршили поновно вјештачење правдајући се недостатком средстава и тражећи да сам суд спроведе (већ спроведени) доказ. Због свега наведеног, Уставни суд сматра неоснованим и наводе апеланата о кршењу права из члана 6 став 3 тачка д. Европске конвенције.

33. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да у конкретном случају није дошло до кршења права апеланата из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1 и 3 тачка д. Европске конвенције.

VIII. Закључак

34. Нема кршења права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1 и 3 тачка д. Европске конвенције када нема ништа што би указивало да су редовни судови произвољно примјенили процесно право када су, у коначници, одбили приједлог апеланата о спровођењу новог финансијског вјештачења, будући да апеланти у року од годину дана нису ангажовали вјештака финансијске струке, те када су судови на основу брижљиве и савјесне оцјене спроведених доказа извели закључак да су апеланти починили кривично дјело које им је стављено на терет.

35. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

36. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 645/12**, rješavajući apelaciju **Mirka Šljokavice i Danice Ninić**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija
Mirsad Ćeman, sudija
Zlatko M. Knežević, sudija

na sjednici održanoj 10. februara 2015. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Mirka Šljokavice i Danice Ninić** podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 76 0 K 000209 11 Kvlz od 1. decembra 2011. godine, Presude Okružnog suda u Banjoj Luci broj 76 0 K 000209 11 Kž od 22. marta 2011. godine i Presude Osnovnog suda u Novom Gradu broj 76 0 K 000 209 06 K od 22. decembra 2010. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. Mirko Šljokavica i Danica Ninić (u daljnjem tekstu: apelanti) iz Novog Grada, koje zastupa Borivoj Gak, advokat iz Novog Grada, podnijeli su 13. februara 2012. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 76 0 K 000209 11 Kvlz od 1. decembra 2011. godine, Presude Okružnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 76 0 K 000209 11 Kž od 22. marta 2011. godine i Presude Osnovnog suda u Novom Gradu (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 76 0 K 000 209 06 K od 22. decembra 2010. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Okružnog suda, Osnovnog suda i Okružnog tužilaštva u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružno tužilaštvo) zatraženo je 27. novembra 2014. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni sud je dostavio odgovor 3. decembra 2014. godine, Okružno tužilaštvo 4. decembra 2014. godine, Osnovni sud 8. decembra 2014. godine i Okružni sud 9. decembra 2014. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predloženi Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

5. Presudom Osnovnog suda broj 76 0 K 000 209 06 K od 22. decembra 2010. godine apelanti su proglašeni krivim što su na način, u vrijeme i na mjestu preciziranom u izreci presude, kao odgovorna lica preduzeća "Unametal" a.d. Novi Grad (u daljnjem tekstu: oštećeno preduzeće), obavljajući poslove i radne zadatke direktora, odnosno rukovodioca ekonomsko-finansijskog sektora oštećenog preduzeća, s namjerom da sebi ili drugom pribave imovinsku korist veću od 10.000,00 KM, postupali suprotno odredbama Zakona o radu, odredbama člana 55. Općeg kolektivnog ugovora, odredbama člana 3. Uredbe o plaćama i drugim primanjima zaposlenih, te odredbama Kolektivnog ugovora metalske industrije i rudarstva RS. U presudi je navedeno da su tom prilikom apelanti izradili izvještaje i pojedinačna uvjerenja o dugovanju oštećenog preduzeća prema njegovim radnicima po osnovu neisplaćenih plaća za period preciziran u presudi na osnovu kojih su radnici pokrenuli radni spor pred redovnim sudovima, ne prikazujući stvarno stanje isplaćenih plaća, čime su počinili krivično djelo zloupotreba službenog položaja ili ovlaštenja iz člana 337. stav 4. u vezi sa stavom 3. a sve u vezi sa članom 23. Krivičnog zakonika RS (u daljnjem tekstu: KZRS). Apellantima je presudom izrečena uvjetna osuda i apellantu utvrđena kazna zatvora u trajanju od jedne godine i šest mjeseci i istovremeno određeno da se kazna neće izvršiti ukoliko apellant u roku od dvije godine od dana pravosnažnosti presude ne izvrši novo krivično djelo, a apellantici je utvrđena kazna zatvora u trajanju od jedne godine i određeno da se ona neće izvršiti ukoliko apellantica u roku od jedne godine i šest mjeseci od dana pravosnažnosti presude ne izvrši novo krivično djelo. U skladu sa članom 99. stav 1. Zakona o krivičnom postupku RS (u daljnjem tekstu: ZKPRS), presudom su apelanti obavezani na plaćanje troškova krivičnog postupka u iznosima preciziranim u presudi, te je određeno da troškove moraju platiti u roku od 60 dana od dana pravosnažnosti presude. Presudom je oštećeno preduzeće sa imovinskopравnim zahtjevom upućeno na pamični postupak.

6. U obrazloženju presude je navedeno da je na osnovu dokaza preciziranih u presudi (između ostalog, fascikli označeni brojevima od 0 do 11 u kojima je sadržan dio dokumentacije

oštećenog preduzeća, ostala dokumentacija precizirana u presudi, saslušanje poimenično navedenih svjedoka, nalaz i mišljenje vještaka finansijske struke), utvrđeno da su apelanti sačinjavali sporne izvještaje i pojedinačna uvjerenja zaposlenim o dugovanjima oštećenog preduzeća prema njima po osnovu navodno neisplaćenih plaća. Kako je obrazložio Osnovni sud, nesporno je utvrđeno da su zaposleni primali novčana primanja koja su evidentirana kao topli obrok (kao i hranu umjesto toplog obroka), regres, zimnicu i robu, što je knjiženo kao materijalni troškovi, ali da je nakon izvršenog finansijskog vještačenja originalne dokumentacije oštećenog preduzeća utvrđeno da je zaposlenim izvršena isplata ukupnog iznosa od 495.851,30 KM od kojeg je, kako je navedeno, na topli obrok i ostalo navedeno utrošen iznos od 52.800,00 KM. Osnovni sud je istakao da, kada se od ukupno isplaćenog iznosa odbije iznos za topli obrok, nesporno proizlazi da preostali isplaćeni iznos od 439.051,30 KM predstavlja iznos isplaćenih plaća zaposlenim a što je vidljivo, kako je utvrdio Osnovni sud, na osnovu originalnih isplatnih lista oštećenog preduzeća. Navedeno je da Osnovni sud prihvata nalaz i mišljenje vještaka kao stručne i potpune s obzirom na to da su oni rađeni na osnovu originalne dokumentacije oštećenog preduzeća, te da zbog toga nema mjesta za prigovor apelanata da taj nalaz nije vjerodostojan i da je vještak neozbiljan, jer je više puta nalaz dopunjavao. Ovo stoga što, kako je obrazložio Osnovni sud, vještaku nije odmah bila dostupna sva potrebna dokumentacija, pa je vršio dopune shodno tome kako je dobijao dokumentaciju da bi svoj konačni nalaz bazirao na originalnoj dokumentaciji u koju je uvid izvršio odlaskom u prostorije oštećenog preduzeća 14. septembra 2006. godine. Zbog navedenog je Osnovni sud kao nepotreban odbio prijedlog apelanata da kao njihov dokaz provede ponovno vještačenje navedene dokumentacije nakon što je prethodno apellantima na njihov zahtjev data mogućnost da sami angažiraju drugog vještaka da izvrši ponovno vještačenje, a apelanti to nisu učinili.

7. Osnovni sud je istakao da je vještak u svom nalazu uradio analizu rada svakog zaposlenog sa ukupnim fondom radnih sati, da je, zatim, izvršio analizu obračuna plaća za svakog pojedinca i izvršenih isplata za svakog pojedinca da bi konačno izvršio i zbirnu analizu izvršenih isplata radnicima, što je i tabelarno prikazao kao prilog svom nalazu i mišljenju. Obrazloženo je da je iz navedenih isplata prema nalazu vještaka vidljivo da su iznosi duga za plaće koji su prikazani u uvjerenjima koja su apelanti izdali radnicima i na osnovu kojih su radnici pokrenuli radne sporove protiv oštećenog preduzeća isplaćeni u spornim godinama, te da je čak radnicima i više primanja isplaćeno, i to u iznosu od 11.717,95 KM. S tim u vezi, u obrazloženju su, kao dokaz navedenom, precizirani iznosi koje su poimenično navedeni radnici (među njima i apelanti) po osnovu plaća i primili u spornim periodima, kao i dokumentacija – platne liste sa preciziranim datumima isplate na osnovu kojih je navedeno utvrđeno. Osnovni sud je istakao da je činjenica da su radnicima isplaćene sporne plaće utvrđena i na osnovu zapisnika sa sastanka 8. sindikalnog zbora radnika od 19. juna 2002. godine na kojem su kao tačke dnevnog reda navedeni informacija o radu radne grupe za zaštitu prava radnika i dug oštećenog preduzeća radnicima za period od 1. jula 2001. godine do 31. maja 2002. godine.

8. Apelanti su 19. januara 2011. godine podnijeli Osnovnom sudu molbu za produženje roka za podnošenje žalbe protiv prvostepene presude, pozivajući se na odredbe člana 306. stav 2. ZKPRS, da bi nakon toga, već 20. januara 2011. godine, protiv navedene presude i apelanti i Okružno tužilaštvo iz Banje Luke podnijeli žalbe Okružnom sudu koji je Presudom broj 76 0 K 000209 11 Kž od 22. marta 2011. godine žalbe odbio kao neosnovane i potvrdio prvostepenu presudu. U obrazloženju je navedeno da, suprotno žalbenim navodima apelanata, prvostepeni

sud prilikom donošenja svoje presude nije počinio bitne povrede odredaba krivičnog postupka jer su u obrazloženju osporene presude dati razlozi o odlučnim činjenicama u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti apelanata, kao i da je izreka te presude razumljiva i da ukazuje u kojem svojstvu, na koji način i u koje vrijeme su apelanti počinili djelo koje im je stavljeno na teret i za koje su osuđeni. Navedeno je i da je nesporno da se prvostepena presuda dijelom temelji i na nalazu i mišljenju vještaka finansijske struke, poimenično navedenog u presudi, koji je sudu dostavio osnovni nalaz i mišljenje a zatim i dopunski nalaz i mišljenje nakon što mu je dostavljen preostali dio originalne dokumentacije, te oba nalaza i mišljenja obrazložio na glavnom pretresu prilikom čega ga je direktno ispitalo i Okružno tužilaštvo i unakrsno odbrana. Okružni sud je obrazložio i da je finansijska dokumentacija-fascikl označen brojevima od 0 do 8, u koju je sud izvršio uvid u dokaznom postupku, a na koju se posebno ukazuje u žalbi apelanata, prema mišljenju tog suda, pravilno ocijenjena kako pojedinačno, tako i u odnosu na ostale provedene dokaze. Zbog toga je, prema mišljenju tog suda, neosnovan žalbeni prigovor da se na tom dokazu nije mogla zasnivati prvostepena presuda, odnosno da je tu dokumentaciju trebalo da koristi vještak.

9. Okružni sud je, s tim u vezi, istakao da su apelanti, ako nisu bili zadovoljni nalazom i mišljenjem poimenično navedenog vještaka, imali mogućnost da provedu vještačenje kao svoj dokaz, a ne pozivati se na nedostatak materijalnih sredstava i zahtijevati da to sud učini po službenoj dužnosti. Ovo posebno stoga što su, kako je obrazložio Okružni sud, apelanti imali mogućnost da u toku postupka navedenom dokazu Okružnog tužilaštva suprotstave svoj dokaz u vidu nalaza i mišljenja vještaka, što apelanti nisu učinili, te da iz činjenica konkretnog slučaja proizlazi da nije nesporno tačan navod apelanata da bi tim vještačenjem ugrozili svoju egzistenciju, budući da su apelanti zaposleni i da imaju redovne izvore primanja. Obrazloženo je i da su neosnovani žalbeni navodi apelanata da se predmetni fascikli nisu mogli koristiti kao dokazi, jer se radi o kopijama. Ovo stoga, kako je istakao Okružni sud, što je nesporno da se radi o ovjerenim fotokopijama koje se mogu koristiti kao dokaz u postupku, budući da je odredbom člana 289. stav 3. ZKP propisano da se kao dokaz u postupku mogu koristiti i ovjerene kopije originala, kao i kopije koje su potvrđene kao neizmijenjene u odnosu na original. Okružni sud je obrazložio da je, pored navedenog, zaključio da je prvostepeni sud na osnovu provedenih dokaza pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje i da je na osnovu toga utvrdio da su se u radnjama apelanata stekla sva obilježja krivičnog djela zloupotreba službenog položaja ili ovlaštenja iz člana 337. stav 4. u vezi sa čl. 3. i 23. KZRS. Imajući u vidu sve navedeno, Okružni sud je odbio žalbu apelanata kao neosnovanu.

10. Protiv navedene presude apelanti su podnijeli Vrhovnom sudu zahtjev za zaštitu zakonitosti koji je Vrhovni sud Presudom broj 76 0 K 000209 11 Kvz od 1. decembra 2011. godine odbio kao neosnovan. U obrazloženju presude je navedeno da je uvidom u spis utvrđeno da je vještak, poimenično naveden u presudi, u prvostepenom postupku saslušan i da je apellantima omogućeno da ga unakrsno ispituju, te da su nakon saslušanja tog vještaka apelanti zatražili da im se omogući da na iste okolnosti angažiraju svog vještaka u vezi s čim im je prvostepeni sud, kako je naveo Vrhovni sud, dao dovoljno vremena za angažiranje vještaka i provođenje navedenog dokaza. Vrhovni sud je, u vezi s tim, naveo da je prvostepeni sud, kada je zbog visine troškova vještačenja apellant zatražio da taj dokaz provede sud kao svoj, prijedlog odbio sa obrazloženjem da je nepotreban i da bi se njime samo povećali troškovi i odugovlačio postupak, te da taj sud navedenim odbijanjem nije povrijedio pravo apelanata na odbranu, jer je to pravo suda kada utvrdi da je

provođenje dokaza nepotrebno. Obrazloženo je i da propuštanje suda da odluči o prijedlogu za produženje roka za žalbu na prvostepenu presudu ne predstavlja povredu prava na odbranu, jer, kako je obrazložio Vrhovni sud, apelanti ovaj navod nisu iznosili u žalbi, pa se zbog tog razloga na njega ne mogu pozivati u zahtjevu za zaštitu zakonitosti, što je izričito propisano odredbom člana 349. stav 1. tačka b) ZKP. Imajući u vidu sve navedeno, Vrhovni sud je donio presudu kao u dispozitivu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelanti smatraju da im je osporenim presudama prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Kršenje navedenih prava apelanti vide u proizvoljnoj primjeni procesnog prava i nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju. Apelanti navode da su u toku postupka i prilikom sačinjavanja nalaza i mišljenja vještaka korištene fotokopije dokumenata koje se ne mogu po zakonu koristiti kao dokaz pred sudom, već samo originalni dokumenti, pa da su zbog toga i tražili novo vještačenje. Smatraju da su stavljeni u nepovoljan položaj u odnosu na Tužilaštvo, jer je sud odbio njihov prijedlog da se izvrši dodatno vještačenje dokumentacije i da se taj dokaz provede kao dokaz suda, jer nisu imali sredstva od 10.000,00 KM da bi sami platili to složeno vještačenje, zbog čega smatraju i da su činjenice nepotpuno utvrđene. Navode i da redovni sudovi nisu odlučili o njihovoj molbi za produženje roka za podnošenje žalbe u čemu, također, vide kršenje prava na pravično suđenje.

b) Odgovor na apelaciju

12. Vrhovni sud je naveo da je prilikom odlučivanja o zahtjevu apelanata za zaštitu zakonitosti taj sud ocijenio sve navode iz zahtjeva i u odnosu na svaki dao iscrpan i jasan odgovor zbog čega smatra da je apelacija neosnovana.

13. Okružni sud je naveo da je, suprotno navodima apelanata, u toku postupka apellantima omogućeno da dokazima Tužilaštva suprotstave svoje dokaze, a da apelanti navedeno nisu učinili, te da je zbog toga apelacija neosnovana.

14. Osnovni sud je naveo da je taj sud apellantima omogućio da izvrše novo vještačenje finansijske dokumentacije za šta im je ostavljen duži vremenski period, od 29. oktobra 2010. godine do 28. oktobra 2011. godine, u kojem vremenu su zakazana ročišta odgađana kako bi apelanti završili traženo. Navedeno je da, nakon što u navedenom roku apelanti nisu angažirali novog vještaka zbog, kako su apelanti naveli, visokih troškova tog vještačenja, apelanti su predložili da Osnovni sud taj dokaz provede kao svoj, što je Osnovni sud odbio zbog toga što nije ekonomičan i što nije potreban usljed činjenice da je predmetno vještačenje cjelokupne originalne dokumentacije oštećenog već proveo vještak kojeg je angažiralo Tužilaštvo. Navedeno je i da je sa žalbom, nakon povratka sudije sa godišnjeg odmora, postupano u skladu sa zakonskim odredbama, jer je blagovremeno podnesena, te da, zbog svega navedenog, apelaciju treba odbiti kao neosnovanu.

15. Okružno tužilaštvo je navelo da u postupku koji je vođen protiv apelanata nije bilo kršenja prava na pravično suđenje i da apelaciju treba odbiti kao neosnovanu.

V. Relevantni propisi

16. U **Krivičnom zakonu RS** ("Službeni glasnik RS" br. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12, 67/13) relevantne odredbe glase:

*Zloupotreba službenog položaja ili ovlaštenja**Član 337.*

(1) *Službeno ili odgovorno lice koje u namjeri da sebi ili drugome pribavi kakvu neimovinsku korist ili da drugom nanese kakvu štetu, iskoristi svoj položaj ili ovlaštenje, prekorači granice svog ovlaštenja ili ne izvrši službenu dužnost, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.*

(2) *Ako je djelom iz stava 1. ovog člana nanesena znatna šteta ili je došlo do teže povrede prava drugog, učinilac će se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina.*

(3) *Službeno ili odgovorno lice koje u namjeri da sebi ili drugome pribavi kakvu imovinsku korist, iskoristi svoj položaj ili ovlaštenje, prekorači granice svog ovlaštenja ili ne izvrši službenu dužnost, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.*

(4) *Ako je djelom iz stava 3. ovog člana pribavljena imovinska korist u iznosu koji prelazi 10.000 KM, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina, a ako taj iznos prelazi 50.000 KM kazniće se zatvorom od dvije do deset godina.*

17. U **Zakonu o krivičnom postupku RS** - prečišćeni tekst ("Službeni glasnik RS" broj 100/09), koji je bio na snazi u vrijeme donošenja prvostepene i drugostepene presude, relevantne odredbe glase:

Član 278. stav 2.

Pravo suda da ne dozvoli pitanje ili dokaz

(2) *Ako sudija, odnosno predsjednik vijeća zaključi da okolnosti koje stranka ili branilac želi da dokaže nemaju značaja za predmet ili da je ponuđeni dokaz nepotreban, odbiće izvođenje dokaza.*

Član 289. st. 2. i 3.

(2) *Za provjeru vjerodostojnosti pismena, zapisa ili fotografije, potrebni su originalno pismeno, zapis ili fotografija, osim ako nije drukčije propisano ovim zakonom.*

(3) *Izuzetno od stava 2. ovog člana, može se koristiti kao dokaz i ovjerena kopija originala, kao i kopija koja je potvrđena kao neizmijenjena u odnosu na original.*

Žalba na presudu prvostepenog suda

Član 306.

Pravo na žalbu i rok

(1) *Protiv presude donesene u prvom stepenu može se izjaviti žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja prepisa presude.*

(2) *U složenim stvarima na zahtjev stranaka i branilaca sud može produžiti rok za žalbu najduže za 15 dana.*

(3) *Do odluke suda o zahtjevu iz stava 2. ovog člana ne teče rok za žalbu.*

(4) *Blagovremeno izjavljena žalba odlaže izvršenje presude.*

VI. Dopustivost

18. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

20. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 76 0 K 000209 11 Kvlz od 1. decembra 2011. godine protiv koje nema drugih djelotvornih

pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelanti su primili 16. decembra 2011. godine a apelacija je podnesena 13. februara 2012. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

21. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

22. Apelanti pobijaju navedene presude, tvrdeći da je tim presudama prekršeno njihovo pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Međutim, Ustavni sud zapaža da, iako apelanti to nisu eksplicitno naznačili, iz navoda apelacije proizlazi da smatraju i da im je prekršeno pravo iz člana 6. stav 3. tačka d. Evropske konvencije s obzirom na to da su naveli da su stavljeni u neravnopravan položaj u odnosu na Okružno tužilaštvo u pogledu provođenja dokaza.

23. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

24. Član 6. st. 1. i 3. tačka d. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

3. Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

d. da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoke optužbe;

25. Ustavni sud, prije svega, zapaža da je predmet konkretnog spora bila krivičnopravna odgovornost apelanata, te da u predmetnom postupku apelanti uživaju garancije člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

26. Ustavni sud, dalje, zapaža da apelanti smatraju da im je pravo na pravično suđenje prekršeno zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene procesnog prava, jer im nije dozvoljeno da u istoj mjeri kao i Okružno tužilaštvo provode dokaze, konkretno dokaz vještačenja za koje nisu imali dovoljno novčanih sredstava, jer su korištene fotokopije, a ne originali dokumenata i jer nije odlučeno o njihovom zahtjevu za produženje roka za podnošenje žalbe protiv prvostepene presude.

27. U vezi sa ovim navodima, Ustavni sud ukazuje da, prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran

pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

28. Osim toga, Ustavni sud ukazuje na svoju raniju jurisprudenciju prema kojoj član 6. stav 3. tačka d. Evropske konvencije ne daje stranci neograničeno pravo da sasluša svjedoke pred sudom i predlaže izvođenje drugih dokaza. Ustvari, na redovnom sudu je da ocijeni da li bi izjave predloženih svjedoka ili izvođenje drugih predloženih dokaza bili relevantni za odlučivanje u konkretnom slučaju. Sud koji vodi postupak mora imati određenu diskreciju o ovim pitanjima, a iz člana 6. stav 3. tačka d. Evropske konvencije slijedi da stranka u postupku ne može imati prednost u odnosu na drugu stranu u pogledu mogućnosti da iznese dokaze (vidi, Ustavni sud, Odluka broj U 6/02, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 24/02). S tim u vezi, Ustavni sud podsjeća i da je izvan njegove nadležnosti da procjenjuje kvalitet zaključaka sudova u pogledu procjene dokaza ukoliko se ova procjena ne doima očigledno proizvoljnom, niti će se miješati u način na koji su redovni sudovi usvojili dokaze kao dokaznu građu, ni u to kojim dokazima sudovi vjeruju na osnovu sudijske slobodne procjene, jer je to isključivo uloga redovnih sudova.

29. U konkretnom slučaju, a u vezi sa navodima o kršenju prava iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi na osnovu provedenih dokaza, čiji su postupak izvođenja detaljno opisali, utvrdili da su apelanti nesporno počinili krivično djelo za koje su osuđeni. Ustavni sud ima u vidu da su redovni sudovi, analizirajući svaki dokaz posebno i sve dokaze u njihovoj međusobnoj vezi, došli do zaključka da su se u radnjama apelanata, koje su bile svjesno isplanirane i koje su apelanti htjeli izvršiti, stekla obilježja krivičnog djela koje im je stavljeno na teret i za koje su proglašeni krivim i izrečene im uvjetne kazne pri tome se pozivajući na relevantne odredbe KZRS i ZKPRS. Ustavni sud zapaža da, zaista, nije odlučeno o njihovoj molbi za produženje roka za podnošenje žalbe protiv prvostepene presude u smislu odredaba člana 306. stav 2. ZKPRS. Međutim, Ustavni sud primjećuje i da apelanti nisu sačekali da bude odlučeno o njihovom zahtjevu za produženje roka za podnošenje žalbe, već da su, i pored podnesene molbe za produženje roka, žalbu podnijeli u roku iz člana 306. stav 1. ZKPRS. S tim u vezi, Ustavni sud podsjeća da je već citiranim odredbama člana 306. st. 1, 2. i 3. ZKPRS propisano da je rok za podnošenje žalbe protiv prvostepene presude 15 dana od dana prijema presude (stav 1), da u složenim stvarima na zahtjev stranaka i branilaca sud može produžiti rok za žalbu najduže za 15 dana (stav 2), te da do odluke suda o zahtjevu iz stava 2. ovog člana ne teče rok za žalbu (stav 3). S obzirom na citirane odredbe člana 306. ZKPRS, te činjenicu da apelanti nisu sačekali donošenje odluke redovnog suda povodom njihove molbe za produženje roka za žalbu, već su žalbu podnijeli u roku iz stava 1. tog člana (20. januara 2011. godine, odnosno dan nakon podnošenja molbe za produženje roka za podnošenje žalbe), Ustavni sud smatra da se apelanti ne mogu sa uspjehom pozivati na navedenu činjenicu u postupku pred Ustavnim sudom. Ovo stoga što su, u situaciji kada su i pored podnesene molbe za produženje roka za žalbu, ne sačekavši odlučivanje suda o tom pitanju (u situaciji kada, shodno zakonskim odredbama, u vrijeme do donošenja sudske odluke o molbi za produženje roka za žalbu žalbeni rok ne teče, dakle, nema bojazni od njegovog propuštanja), apelanti žalbu podnijeli u primarnom roku od 15 dana propisanom članom 306. stav 1. ZKPRS, čime su faktički učinili nesvrshodnim odlučivanje redovnog suda o njihovoj molbi. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su ovi navodi apelanata neosnovani.

30. Apelanti, dalje, navode da je procesno pravo proizvoljno primijenjeno i zbog toga što su u postupku korištene fotokopije dokumenata, a ne originali. S tim u vezi, Ustavni sud

zapaža da je Okružni sud u svojoj presudi u vezi sa navedenim obrazložio da je u toku postupka, između ostalog, dozvoljeno korištenje i fotokopija dokumenata, a ne samo originalnih, što nesporno i proizlazi iz odredaba već citiranog člana 289. stav 3. ZKPRS na koje su se redovni sudovi i pozvali, pa zbog toga, Ustavni sud i ove navode apelanata smatra neosnovanim. Pri tome Ustavni sud ima u vidu da iz osporenih presuda jasno proizlazi da je izvršen uvid i u originalnu dokumentaciju i izvršeno njeno upoređivanje sa ovjerenim fotokopijama, te utvrđeno da su istovjetne. Zbog svega navedenog, Ustavni sud smatra da su navodi apelanata o kršenju prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije neosnovani.

31. Dalje, iz navoda apelanata proizlazi da smatraju da im je prekršeno i pravo iz člana 6. stav 3. tačka d. Evropske konvencije, jer su, kako apelanti tvrde, stavljani u nepovoljan položaj u odnosu na Okružno tužilaštvo, jer je prvostepeni sud odbio njihov prijedlog da kao svoj provede dokaz-novo vještačenje finansijske dokumentacije oštećenog, zato što apelanti nisu imali dovoljno novčanih sredstava da bi to sami učinili. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da se iz obrazloženja osporenih presuda ne može zaključiti da su redovni sudovi na bilo koji način stavili apelante u nepovoljan položaj u odnosu na Okružno tužilaštvo, pa ni u vezi sa odbijanjem da provedu predloženi dokaz kao dokaz suda. Naime, iz činjenica predmeta proizlazi da je na prijedlog Okružnog tužilaštva proveden dokaz-finansijsko vještačenje dokumentacije oštećenog na okolnosti u vezi sa isplatom plaća i ostalih primanja iz radnog odnosa i da su vještaka koji je sačinio taj nalaz i mišljenje na glavnoj raspravi tužilac i apelanti direktno i unakrsno ispitali, nakon čega su apelanti zatražili od suda da im ostavi određeno vrijeme kako bi i sami angažirali vještaka da izvrši vještačenje relevantne dokumentacije. Iz činjenica predmeta i odgovora Osnovnog suda na apelaciju proizlazi da je taj sud udovoljio ovom zahtjevu apelanata i ostavio im period od godinu dana (od 29. oktobra 2009. godine do 28. oktobra 2010. godine) kako bi bilo izvršeno novo vještačenje, ali da su u tom periodu sva zakazana ročišta bila odgađana, jer su apelanti tražili daljnja odgađanja radi vještačenja da bi na kraju istakli zahtjev da Osnovni sud predmetni dokaz provede kao svoj, jer nemaju novčanih sredstava kojim bi platili vještačenje. Ustavni sud zapaža da je Osnovni sud, shodno odredbama člana 278. stav 2. ZKPRS, navedeni prijedlog apelanata odbio kao nepotreban, jer je već bilo izvršeno vještačenje cjelokupne relevantne dokumentacije oštećenog i jer je smatrao da na ovaj način apelanti odugovlače postupak.

32. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je, suprotno tvrdnjama apelanata, apellantima omogućeno aktivno učešće u toku cijelog postupka u istoj mjeri kao i Okružnom tužilaštvu u smislu da im je omogućeno da predlažu i izvede dokaze u svoju korist i da su pritom, suprotno tvrdnjama apelanata, sudovi dali argumentirano obrazloženje (koje je interpretirano u prethodnim tačkama ove odluke) zašto su navedeni prijedlog apelanata za provođenje novog vještačenja odbili a sve shodno odredbama člana 278. stav 2. ZKPRS. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da iz činjenica predmeta ne proizlazi ništa iz čega bi se mogao izvući zaključak da su redovni sudovi doveli apelante u neravnoправan položaj u odnosu na Okružno tužilaštvo. Naime, Ustavni sud smatra da se ne može govoriti o neravnoправnom tretmanu stranaka pred sudom u situaciji kada je apellantima dato više od godinu dana kako bi proveli novo vještačenje dokumentacije koja je već jednom vještačena i vještak koji ga je izvršio direktno i unakrsno ispitan na glavnoj raspravi, a apelanti su tek nakon proteka tog vremenskog perioda predložili da, zbog finansijske nemogućnosti da sami provedu taj dokaz, dokaz provede Osnovni sud. Ustavni sud podsjeća da je, shodno odredbama člana 278. stav 2. ZKPRS,

6. Presudom Općinskog suda u Zavidovićima - Odjeljenje u Maglaju (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 042-1-Rs-10-000 006 od 30. lipnja 2011. godine djelomično je usvojen tužbeni zahtjev apelanata tako što je utvrđeno da se ugovori o radu koje su s tuženim zaključili apelantica Minela Žilić i apelant Edi Šestan 1. prosinca 2006. godine, radi obavljanja poslova i radnih zadaća edukator-rehabilitator, a apelant Mirza Ibrahimović 1. svibnja 2007. godine radi obavljanja poslova i radnih zadaća logopeda, na kojim poslovima su radili do 15. siječnja 2010. godine, imaju smatrati ugovorima o radu na neodređeno vrijeme te su poništena kao nezakonita rješenja tuženoga od 19. siječnja 2010. godine o prestanku ugovorâ o radu apelantima zaključno s 15. siječnjem 2010. godine. Presudom je dalje tuženi obvezan apelantima na temelju neisplaćenih plaća isplatiti iznose precizirane u presudi sa zakonskim zateznim kamatama od dana podnošenja tužbe 4. ožujka 2010. godine do konačne isplate, kao i izvršiti im uplatu neuplaćenih doprinosa na ime plaće i iz plaće za MIO za razdoblje precizirano u presudi. Također je tuženi obvezan apelantima upisati u radnu knjižicu staž za razdoblje precizirano u presudi. Presudom je odbačena tužba apelanata u dijelu u kojemu je traženo da sud poništi natječaj tuženoga objavljen u "Dnevnom avazu" 5. siječnja 2010. godine raspisan radi popune radnih mjesta preciziranih u presudi na kojima su, sukladno naprijed navedenim ugovorima o radu, radili apelanti. Presudom je također utvrđeno kako se smatra da je svako od apelanata ponaosob povukao tužbu za isplatu toplog obroka i

naknade za prijevoz počevši od 15. siječnja 2010. godine pa do uspostave radno-pravnog statusa, te je tuženi obavezan apelantima naknaditi troškove postupka u ukupnom iznosu od 5.160,00 KM.

7. U obrazloženju presude je navedeno kako je na temelju provedenih dokaza, preciziranih u presudi (između ostalih čitanjem i uvidom u ugovore o radu na određeno vrijeme koje su zaključili apelanti s tuženim), utvrđeno da su apelanti s tuženima zaključili više uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme za radna mjesta predviđena za grupni rad s djecom s posebnim potrebama školskog uzrasta počevši od 1. prosinca 2006. godine (apelantica Minela Žilić i apelant Edin Šestan) i 1. svibnja 2007. godine (apelant Mirza Ibrahimović), te da su navedeni ugovori zaključivani u razdoblju duljem od dvije godine. Također je utvrđeno da niti jedan od apelanata nije prošao na natječajnoj proceduri povodom natječaja objavljenog u "Dnevnom avazu" 5. siječnja 2010. godine, raspisanog za radna mjesta na kojima su po ugovorima na određeno vrijeme do tada radili apelanti. Utvrđeno je i da je apelantima zaključno s 15. siječnjem 2010. godine rješenjem tuženoga prestao radni odnos kod tuženoga. S tim u svezi Općinski sud je istaknuo kako je odredbama Zakona o radu uređeno i pitanje zaključivanja ugovora o radu i prestanak ugovora o radu. Navedeno je da je odredbama članka 19. st. 1, 3. i 4. Zakona o radu propisano da se ugovor o radu zaključuje na određeno i neodređeno vrijeme, s tim da se ugovor o radu na određeno vrijeme ne može zaključiti na razdoblje dulje od dvije godine te da, ukoliko uposlenik prešutno ili izričito zaključi s istim poslodavcem uzastopne ugovore o radu na određeno vrijeme na razdoblje dulje od dvije godine bez prekida, takav ugovor smatrat će se ugovorom o radu na neodređeno vrijeme ukoliko nije drugačije određeno Kolektivnim ugovorom. Dalje je istaknuto kako je odredbama čl. 86. i 87. Zakona o radu propisano pod kojim se uvjetima uposleniku može otkazati ugovor o radu uz propisivanje otkaznog roka, a člankom 88. u kojim se uvjetima ugovor o radu zaposleniku može otkazati bez otkaznog roka.

8. Općinski sud je obrazložio kako je neprijeporno da su apelanti zaključili ugovore o radu na određeno vrijeme u trajanju duljem od dvije godine (apelanti Minela Žilić i Edin Šestan u trajanju od tri godine i 35 dana, a apelant Mirza Ibrahimović u trajanju od dvije godine sedam mjeseci i 15 dana), te da nisu ispunjeni uvjeti iz čl. 86, 87. i 88. Zakona o radu za otkazivanje ugovorā o radu apelanata. S obzirom na navedeno su, prema mišljenju Općinskog suda, rješenja o prestanku radnog odnosa apelantima nezakonita, a ugovori o radu koje su zaključili na određeno vrijeme se, zbog njihovoga trajanja, imaju smatrati ugovorima o radu na neodređeno vrijeme. Iz navedenoga, prema mišljenju Općinskog suda, proizlazi da su tužbeni zahtjevi apelanata utemeljeni u dijelu koji se odnosi na poništavanje rješenja o otkazu i uspostavu radno-pravno statusa, te isplatu neisplaćenih plaća i uplatu doprinosa. Općinski sud je naveo kako, s druge strane, nije utemeljen dio tužbenoga zahtjeva apelanata koji se odnosio na poništenje prijepornoga natječaja budući da se, kako je obrazložio, u odnosu na taj dio zahtjeva ne radi o prijeporu pune jurisdikcije suda jer je natječaj interni akt poslodavca i njegovo pravo je da poništava natječaj koji je sam raspisao a ne suda. Pri tomu na ovo, prema obrazloženju toga suda, nema utjecaja što je tuženi kao poslodavac raspisao natječaj za radna mjesta na kojima su apelanti već radili, kao i da apelanti nisu primljeni po temelju toga natječaja. Općinski sud je istaknuo kako iz navedenoga proizlazi da apelanti imaju pravni interes za poništenje toga natječaja ali da će automatski, s pravomoćnošću presude, prestati pravni interes apelanata za poništenje prijepornoga natječaja. Naime, kako je obrazložio Općinski sud, apelanti će se najvjerojatnije vratiti na posao koji su radili prije donošenja odluke o prestanku radnog odnosa ili na druga

odgovarajuća radna mjesta. Imajući u vidu navedeno Općinski sud je donio presudu kao u izreci.

9. Protiv navedene je presude tuženi podnio priziv Kantonalnom sudu u Zenici (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud), koji je Presudom broj 42 1 Rs 000326 11 Rsž od 23. travnja 2012. godine priziv tuženoga djelomično uvažio i prvostupanjsku presudu preinačio u dijelu odluke o troškovima postupka tako što je obvezao tuženoga da apelantima naknadi troškove postupka u iznosu od 3.504,00 KM umjesto iznosa od 5.160,00 KM. U preostalom dijelu priziv tuženoga je odbijen i prvostupanjska presuda potvrđena. U obrazloženju je ponovljeno utvrđeno činjenično stanje i relevantni propisi, te istaknuto kako se ne mogu prihvatiti kao utemeljeni prizivni navodi tuženoga da se na njega zbog toga što je udruženje građana ne primjenjuju odredbe Zakona o radu. Kantonalni sud je obrazložio kako članak 1. Zakona o radu propisuje da se ovim zakonom uređuje zaključenje ugovora o radu, radno vrijeme, plaće, prestanak ugovora o radu, ostvarivanje prava i obveza iz radnoga odnosa, zaključivanje kolektivnih ugovora, mimo rješavanje kolektivnih radnih sporova i druga pitanja iz radnog odnosa ako drugim zakonom nije drugačije određeno. Kako je pitanje rada udruženja građana regulirano Zakonom o fondacijama i udruženjima u FBiH, a tim zakonom nije drugačije određeno pitanje radnih odnosa u udruženjima to se, prema obrazloženju Kantalnog suda, na tuženoga moraju primijeniti odredbe Zakona o radu i Kolektivnog ugovora. Navedeno je i da je prvostupanjski sud pravilno postupio kada je, sukladno odredbama članka 19. stavak 4. Zakona o radu, utvrdio kako se ugovori o radu na određeno vrijeme koje su apelanti zaključili s tuženim imaju smatrati ugovorima o radu na neodređeno vrijeme. Zbog navedenoga su, prema mišljenju toga suda, neutemeljeni prizivni navodi tuženoga vezani za primjenu odredbi navedenoga članka Zakona o radu. Kantonalni sud je obrazložio kako su, sukladno navedenome, pravilni zaključci prvostupanjskoga suda, a analogno tome neutemeljeni prizivni navodi tuženoga, vezani i za poništenje rješenja o prestanku radnoga odnosa apelantima kao i u odnosu na isplatu naknade plaća i uplatu doprinosa. Kantonalni sud je zaključio kako su, međutim, utemeljeni prizivni navodi tuženoga vezani za dosuđene troškove postupka apelantima. S tim u svezi je navedeno kako je sukladno odredbi članka 386. stavak 1. i članka 387. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), važećoj odvjetničkoj tarifi i Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o odvjetništvu i troškovniku apelanata, apelantima trebalo dosuditi troškove prema specifikaciji preciziranoj u toj presudi. S obzirom na navedeno istaknuto je kako apelantima pripada pravo, a tuženi ima obvezu na isplatu troškova postupka u iznosu od 3.504,00 KM. Imajući u vidu navedeno Kantonalni sud je donio presudu kao u dispozitivu.

10. Protiv navedene je presude tuženi izjavio reviziju Vrhovnom sudu koji je Presudom broj 42 1 Rs 000326 12 Rev od 10. prosinca 2013. godine reviziju uvažio i preinačio obje nižestupanjske presude tako što je tužbeni zahtjev apelanata odbijen. Presudom su obavezani apelanti da tuženome naknade troškove postupka u iznosu od 4.028,24 KM u roku preciziranom u presudi. U obrazloženju je navedeno kako su, prema mišljenju toga suda, nižestupanjski sudovi svoj zaključak o utemeljenosti tužbenoga zahtjeva apelanata utemeljili na pogrešnoj primjeni materijalnog prava zbog čega je revizijski prigovor tuženoga u pravcu primjene materijalnog prava utemeljen. Vrhovni sud je istaknuo kako su, naime, nižestupanjski sudovi na temelju činjeničnog stanja prezentiranog u presudi usvojili tužbeni zahtjev apelanata na temelju odredbi članka 19. stavak 4. Zakona o radu, smatrajući kako u situaciji kada su apelanti radili kod tuženoga na određeno vrijeme više od dvije odnosno tri godine uzastopno, njihovi radni odnosi se imaju smatrati radnim odnosima na neodređeno vrijeme. S tim u vezi Vrhovni sud je

naveo kako su, sukladno navedenim odredbama članka 19. stavak 4. Zakona o radu, u konkretnom slučaju nakon isteka vremena na koje su apelanti zaključili prvi ugovor o radu (do 30. studenoga 2008. godine za apelante Minelu Žilić i Edina Šestana, odnosno do 1. prosinca 2008. godine za apelanta Mirzu Ibrahimovića), s tim datumima bili ispunjeni uvjeti za transformiranje radnoga odnosa na određeno vrijeme u radni odnos na neodređeno vrijeme. Prema obrazloženju Vrhovnog suda, ako je povrijeđeno navedeno pravo apelanata iz radnog odnosa, ono je povrijeđeno istekom dvije godine rada, dakle s navedenim datumima. S tim u vezi Vrhovni sud je istaknuo kako apelanti nisu s tim datumima zatražili zaštitu povrijeđenoga prava iz radnog odnosa, odnosno nisu tada tražili da se njihovi radni odnosi na određeno vrijeme transformiraju u radne odnose na određeno vrijeme. Kako je istaknuo Vrhovni sud apelanti su, naprotiv, svojom voljom ponovno zaključili ugovor o radu na određeno vrijeme. Vrhovni sud je naveo kako, po ocjeni toga suda, odredbu članka 19. Zakona o radu ne treba tumačiti tako da će se i mimo volje uposlenika protekom roka od dvije godine neprekidnog rada kod istog poslodavca na određeno vrijeme takav radni odnos transformirati na neodređeno vrijeme. Prema mišljenju Vrhovnog suda, ovu odredbu treba tumačiti kao pravo uposlenika da zahtijeva transformiranje radnoga odnosa na određeno u radni odnos na neodređeno vrijeme. Obrazloženo je kako u situaciji kada nakon ispunjenja uvjeta iz članka 19. Zakona o radu apelanti nisu tražili da se primijeni ta zakonska odredba nego pristaju i dalje raditi kod tuženoga na određeno vrijeme, tada njihov radni odnos nije sam po sebi mogao prerasti u radni odnos na neodređeno vrijeme.

11. Vrhovni sud je, potom, obrazložio kako radni odnosi apelanata ugovorima od 1. prosinca 2006. godine (Minela Žilić i Edin Šestan) i od 1. svibnja 2007. godine (Mirza Ibrahimović) nisu automatski prerasli u radne odnose na neodređeno vrijeme, a ne mogu se takvim utvrditi niti u sudskom postupku jer su tužbeni zahtjevi apelanata neblagovremeni. Naime, rok za sudsku zaštitu povrijeđenoga prava iz radnog odnosa za apelante Minelu Žilić i Edina Šestana, sukladno odredbi članka 103. stavak 3. Zakona o radu, je istekao 30. studenoga 2009. godine a za apelanta Mirzu Ibrahimovića 1. prosinca 2009. godine, a tužba je podnesena 10. ožujka 2010. godine. Navedeno je kako, s obzirom da je neutemeljen zahtjev za utvrđenje da se radni odnos na određeno vrijeme transformirao u radni odnos na neodređeno vrijeme, neutemeljen i dio tužbenoga zahtjeva da se ponište kao nezakonita rješenja o prestanku radnog odnosa. Prema obrazloženju Vrhovnog suda apellantima je radni odnos prestao zbog protoka vremena na koji je zaključen ugovor o radu na određeno vrijeme, a to je u konkretnom slučaju 15. siječnja 2010. godine. Kako, po obrazloženju Vrhovnog suda, predmetna rješenja o prestanku radnog odnosa nisu nezakonita, neutemeljen je i zahtjev apelanata da im tuženi za vrijeme trajanja nezakonitog otkaza ugovora o radu isplati plaće i uplati doprinose. Imajući u vidu navedeno Vrhovni sud je donio presudu kao u dispozitivu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelanti smatraju kako im je osporenom presudom Vrhovnog suda prekršeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), kao i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Kršenje navedenih prava apelanti vide u proizvoljnoj primjeni materijalnog prava i s tim u svezi nedovoljnoj obrazloženosti osporene presude. Smatraju kako je neprijeporno da su po ugovorima na određeno

vrijeme kod tuženoga radili dulje od dvije godine i da nije bilo prekida u trajanju tih radnih odnosa u smislu odredbi članka 20. Zakona o radu, zbog čega smatraju kako su se automatski njihovi radni odnosi trebali transformirati u radne odnose na neodređeno vrijeme. Apelanti smatraju kako je s tim u svezi pogrešan i nedovoljno obrazložen zaključak Vrhovnog suda da su apelanti trebali sudskim putem tražiti zaštitu prava iz radnog odnosa, koja je u konkretnom slučaju neblagovremena. Smatraju da je navedena zakonska odredba i propisana kako bi se spriječili poslodavci da do unedogled zaključuju s uposlenicima ugovore o radu na određeno vrijeme. Apelanti navode kako je zbog toga, kada bi se i prihvatilo da su morali zatražiti sudsku zaštitu, taj rok isticao godinu dana nakon saznanja o prestanku radnog odnosa, tj. 19. siječnja 2011. godine kada im je dostavljeno rješenje o prestanku radnog odnosa, a ne 30. studenoga 2009. godine za apelante Minelu Žilić i Edina Šestana i 1. prosinca 2009. godine za apelanta Mirzu Ibrahimovića. Zbog toga apelanti traže da Ustavni sud ukine presudu Vrhovnog suda i ostavi na snazi nižestupanjske presude.

b) Odgovor na apelaciju

13. U odgovoru na apelaciju Vrhovni sud je naveo kako su prizivni navodi neutemeljeni i kako apelaciju treba odbiti.

14. U odgovoru na apelaciju tuženi je naveo kako su apelanti iskazali suglasnost da rade na određeno vrijeme na projektu čijim su istekom prestali i njihovi radni odnosi, te da apelaciju treba odbaciti kao *prima facie* neutemeljenu.

V. Relevantni propisi

15. U **Zakonu o radu** ("Službene novine FBiH" br. 43/99, 32/00, 29/03) relevantne odredbe glase:

Članak 19.

1. Ugovor o radu sklapa se:
 - na neodređeno vrijeme;
 - na određeno vrijeme.
2. Ugovor o radu koji ne sadrži podatak glede trajanja smatrat će se ugovorom o radu na neodređeno vrijeme.
3. Ugovor o radu na određeno vrijeme ne može se sklopiti za razdoblje duže od dvije godine.
4. Ako uposlenik izričito ili prešutno obnovi ugovor o radu na određeno vrijeme s istim poslodavateljem, odnosno izričito ili prešutno sklopi s istim poslodavateljem uzastopne ugovore o radu na određeno vrijeme za razdoblje duže od dvije godine bez prekida, takav ugovor smatrat će se ugovorom o radu na neodređeno vrijeme, ako kolektivnim ugovorom nije drukčije određeno.

Članak 103. st. 1, 2. i 3.

1. Uposlenik koji smatra da mu je poslodavatelj povrijedio neko pravo iz radnog odnosa, može zahtijevati od poslodavatelja ostvarivanje tog prava.
2. Podnošenje zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka ne sprečava uposlenika da traži zaštitu povrijeđenoga prava pred mjerodavnim sudom.
3. Uposlenik može podnijeti tužbu pred mjerodavnim sudom glede povrede prava iz radnog odnosa u roku od jedne godine od dana dostave odluke kojom je povrijeđeno njegovo pravo, odnosno od dana saznanja za povredu prava iz radnog odnosa.

VI. Dopustivost

16. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovome ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

17. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese

u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojega je koristio.

18. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 42 1 Rs 000326 12 Rev od 10. prosinca 2013. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporenu su presudu apelanti primili 21. siječnja 2014. godine a apelacija je podnesena 5. veljače 2014. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojega apelacija nije dopustiva, niti je očividno (*prima facie*) neutemeljena.

19. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, te članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

20. Apelanti pobijaju navedenu presudu, tvrdeći kako su tom presudom prekršena njihova prava iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, kao i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

21. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2., što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

22. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

23. Ustavni sud opaža kako se postupak odnosio na zaštitu prava iz radnog odnosa, dakle ticao se građanskih prava i obveza apelanata te je zbog toga članak 6. Europske konvencije primjenjiv.

24. Apelanti tvrde kako im je osporenim presudama prekršeno pravo na pravično suđenje zbog proizvoljne primjene materijalnog prava jer je Vrhovni sud zaključio da se njihovi radni odnosi na određeno vrijeme nisu mogli automatski transformirati u radne odnose na neodređeno vrijeme, te da tu su u vezi s tim trebali tražiti sudsku zaštitu u roku iz članka 103. Zakona o radu koji je u njihovome slučaju protekao. S tim u svezi Ustavni sud ukazuje kako prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda zadaća ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovitih sudova glede činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadaća redovitih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadaća Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

25. Ustavni sud se, dakle, prema navedenome stavu, može iznimno, kada ocijeni da je u određenom postupku redoviti sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica, tako i u primjeni relevantnih pozitivno-pravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. travnja 2005. godine, stavak 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivno-pravne propise. U kontekstu navedenoga Ustavni sud podsjeća i kako je u više svojih odluka ukazao da očividna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnome postupku (vidi Odluku Ustavnog suda *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja problematiziraju apelanti, ispitati je li osporena presuda Vrhovnog suda utemeljena na proizvoljnoj primjeni pozitivno-pravnih propisa.

26. U konkretnom slučaju Ustavni sud opaža kako je Vrhovni sud preinačio nižestupanjske presude i odbio tužbeni zahtjev apelanata jer je zaključio da se odredbe članka 19. stavak 4. Zakona o radu ne mogu tumačiti tako da nakon proteka rada po ugovoru na određeno vrijeme u trajanju duljem od dvije godine takav radni odnos automatski prerasta u radni odnos na neodređeno vrijeme, kako su to učinili nižestupanjski sudovi. Vrhovni sud je istaknuo kako su apelanti nakon što su kod tuženoga radili dvije godine na određeno vrijeme trebali zahtijevati da se taj radni odnos transformira u radni odnos na neodređeno vrijeme, odnosno zatražiti sudsku zaštitu u roku iz članka 103. stavak 3. Zakona o radu što apelanti nisu učinili nego su tužbu podnijeli tek kada im je radni odnos prestao, odnosno u ožujku 2010. godine.

27. S tim u svezi Ustavni sud opaža kako naprijed citirana odredba članka 19. stavak 4. Zakona o radu, propisuje: *Ako zaposlenik izričito ili prešutno obnovi ugovor o radu na određeno vrijeme sa istim poslodavcem, odnosno izričito ili prešutno zaključi sa istim poslodavcem uzastopne ugovore o radu na određeno vrijeme na razdoblje duži od dvije godine bez prekida, takav ugovor smatrat će se ugovorom o radu na neodređeno vrijeme, ako kolektivnim ugovorom nije drugačije određeno.* S tim u svezi Ustavni sud opaža kako iz jezičnoga tumačenja navedene odredbe nesumnjivo proizlazi da se radni odnos na određeno vrijeme **automatski** transformira u radni odnos na neodređeno vrijeme protekom dvogodišnjega neprekidnog rada ili nakon što je proteklo više od dvije godine rada kod istoga poslodavca. S obzirom da je u konkretnom slučaju neprijeporno da su apelanti kod tuženoga radili dulje od dvije godine na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme, te imajući u vidu navedeni sadržaj odredbe članka 19. stavak 4. Zakona o radu, Ustavni sud smatra kako je Vrhovni sud proizvoljno primijenio odredbe članka 19. stavak 4. Zakona o radu kada je odbio tužbeni zahtjeva apelanata za utvrđenje da se ugovori o radu na određeno vrijeme imaju smatrati ugovorima o radu na neodređeno vrijeme.

28. Osim toga, iako se u kontekstu prethodnoga zaključka vezanog za proizvoljnu primjenu odredbi članka 19. stavak 4. Zakona o radu pokazuje bespredmetnim razmatranje ostalih navoda jer odluka o prvopostavljenome tužbenom zahtjevu (da se ugovori o radu na određeno vrijeme imaju smatrati ugovorima o radu na neodređeno vrijeme) determinira odlučenje u cijelosti, Ustavni sud opaža kako je Vrhovni sud utvrdio i da je tužba apelanata neblagovremena jer je podnesena nakon proteka jednogodišnjega roka iz članka 103. stavak 3. Zakona o radu vezujući navedeni rok za datum isteka razdoblja od dvije godine rada svakog od apelanata kod tuženoga. S tim u svezi Ustavni sud primjećuje kako je Vrhovni sud u potpunosti zanemario činjenicu da su apelanti predmetnim tužbenim zahtjevom tražili i poništenje rješenja tuženoga od 19. siječnja 2010. godine kojim im je prestao ugovor o radu zaključno s 15. siječnjem 2010. godine. Kako su apelanti tužbu podnijeli 10. ožujka 2010. godine

а рјешења су, како је речено, примили 19. сijeчња 2010. године, непријепорно је да у конкретном случају, опречно закључку Врховног суда, није протекао једногодишњи рок из чланка 103. ставак 3. Закона о раду. Због тога, Уставни суд сматра како је у околностима конкретног случаја Врховни суд, поред одредби чланка 19. ставак 4, произвољно примјенио и одредбе чланка 103. ставак 3. Закона о раду. С обзиром на наведено, Уставни суд сматра како су наводи апеланата о произвољној примјени материјалног права утјемљени.

29. Узимајући у обзир све речено, Уставни суд сматра како је неопходно укинути оспорену пресуду и предмет вратити Врховном суду на поновни поступак у којему ће се недостаци наведени у претходним тачкама ове одлуке отклонити и донијети нова одлука суkladно standardima права на прaviчно суђење.

30. Имајући у виду наведено Уставни суд сматра како је прекршено право апеланата на прaviчно суђење из чланка II/3.(e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције.

Право на имовину

31. Апеланти сматрају како им је оспореном пресудом прекршено и право на имовину. С обзиром да апеланти наводе о кршењу овога права везују за наводе о произвољној примјени материјалног права и недовољној образложености оспорене пресуде, односно за кршење права на прaviчно суђење, а како је Уставни суд закључио да је у конкретном случају ово право апеланата прекршено, Уставни суд сматра како нема потребе посебце разматрати ове наводе апеланата о кршењу права на имовину из чланка II/3.(k) Устава Босне и Херцеговине и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

32. Postoji кршења права на прaviчно суђење из чланка II/3.(e) и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције када је Врховни суд произвољно примјенио одредбе чланка 19. ставак 4. и чланка 103. ставак 3. Закона о раду.

33. На основу чланка 59. ст. (1) и (2) и чланка 62. ставак (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

34. Према чланку VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Valerija Galić, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 561/14**, рјешавајући апелацију **Минеле Жилић и др.** на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 22/14 и 57/14), у саставу:

Валерија Галић, предсједница
Миодраг Симовић, потпредсједник
Сеада Палаврић, потпредсједница
Мато Тадић, судија
Мирсад Ћеман, судија
Златко М. Кнежевић, судија

на сједници одржаној 10. фебруара 2015. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Минеле Жилић, Едина Шестана и Мирзе Ибрахимовића.**

Утврђује се повреда права на прaviчно суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Федерације БиХ број 42 1 Рс 000326 12 Рев од 10. децембра 2013. године.

Предмет се враћа Врховном суду Федерације БиХ који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу с чланом II/3e) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Врховном суду Федерације БиХ да, у складу с чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које су предузете с циљем да се изврши ова одлука.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Минела Жилић, Мирза Ибрахимовић и Един Шестан (у даљњем тексту: апеланти), које заступа Шемсудин Бећировић, адвокат из Бријеснице, Добој Исток, поднијели су 5. фебруара 2014. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације БиХ (у даљњем тексту: Врховни суд) број 42 1 Рс 000326 12 Рев од 10. децембра 2013. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. У складу с чланом 25 став (3) Правила Уставног суда, 28. августа 2014. године прихваћен је захтјев апеланата за приоритетно рјешавање апелације.

3. На основу члана 23 Правила Уставног суда од Врховног суда и организације "Humanost-Soicietas Humanitatis" из Зенице - Дневни центар за дјецу с посебним потребама Маглај (у даљњем тексту: тужени) затражено је 9. септембра 2014. године да доставе одговор на апелацију.

4. Врховни суд је доставио одговор 17. септембра 2014. године, а тужени 25. септембра 2014. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из навода апеланата и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

6. Пресудом Општинског суда у Завидовићима - Одјељење у Маглају (у даљњем тексту: Општински суд) број 042-1-Рс-10-000 006 од 30. јуна 2011. године дјелимично је усвојен тужбени захтјев апеланата тако што је утврђено да уговори о раду које су с туженим закључили апелнткиња Минела Жилић и апелант Един Шестан 1. децембра 2006. године, ради обављања послова и радних задатака едукатор-рехабилитатор, а апелант Мирза Ибрахимовић 1. маја 2007. године ради обављања послова и радних задатака логопеда, на којим пословима су радили до 15. јануара 2010. године, треба да се сматрају уговорима о раду на неодређено вријеме те су поништена као незаконита рјешења туженог од 19. јануара 2010. године о престанку уговорa о раду апелантима закључно с 15. јануаром 2010. године. Пресудом је даље тужени обавезан да апелантима на основу неисплаћених плата исплати износе прецизиране у пресуди са законским затезним каматама од дана подношења тужбе 4. марта 2010. године до коначне исплате, као и да им изврши уплату неуплаћених доприноса на име плате и из плате за ПИО за

периоде прецизиране у пресуди. Такође је тужени обавезан и да апелантима упише у радну књижицу стаж за период прецизиран у пресуди. Пресудом је одбачена тужба апеланата у дијелу у ком је тражено да суд поништи конкурс туженог објављен у "Дневном авазу" 5. јануара 2010. године расписан ради попуне радних мјеста прецизираних у пресуди на којима су, сходно напријед наведеним уговорима о раду, радили апеланти. Пресудом је такође утврђено да се сматра да је свако од апеланата понаособ повукао тужбу за исплату тоглог obroка и накнаде за превоз почев од 15. јануара 2010. године па до успоставе радно-правног статуса, те је тужени обавезан да апелантима накнади трошкове поступка у укупном износу од 5.160,00 KM.

7. У образложењу пресуде је наведено да је на основу доказа који су проведени, прецизираних у пресуди (између осталих читањем и увидом у уговоре о раду на одређено вријеме које су закључили апеланти с туженим), утврђено да су апеланти с туженим закључили више узастопних уговора о раду на одређено вријеме за радна мјеста предвиђена за групни рад с дјецом с посебним потребама школског узраста почев од 1. децембра 2006. године (апеланткиња Минела Жилић и апелант Един Шестан) и 1. маја 2007. године (апелант Мирза Ибрахимовић), те да су наведени уговори закључивани у периоду дужем од двије године. Такође је утврђено да нити један од апеланата није прошао на конкурсној процедури поводом конкурса објављеног у "Дневном авазу" 5. јануара 2010. године, расписаног за радна мјеста на којима су по уговорима на одређено вријеме до тада радили апеланти. Утврђено је и да је апелантима закључно с 15. јануаром 2010. године рјешењем туженог престао радни однос код туженог. С тим у вези Општински суд је истакао да је одредбама Закона о раду уређено и питање закључивања уговора о раду и престанак уговора о раду. Наведено је да је одредбама члана 19 ст. 1, 3 и 4 Закона о раду прописано да се уговор о раду закључује на одређено и неодређено вријеме, с тим да уговор о раду на одређено вријеме не може да се закључи на период дужи од двије године те да, уколико запосленик прећутно или изричито закључи с истим послодавцем узастопне уговоре о раду на одређено вријеме на период дужи од двије године без прекида, такав уговор сматраће се уговором о раду на неодређено вријеме уколико није другачије одређено Колективним уговором. Даље је истакнуто да је одредбама чл. 86 и 87 Закона о раду прописано под којим условима запосленику може да се откаже уговор о раду уз прописивање отказног рока, а чланом 88 у којим условима уговор о раду запосленику може да се откаже без отказног рока.

8. Општински суд је образложио да је неспорно да су апеланти закључили уговоре о раду на одређено вријеме у трајању дужем од двије године (апеланти Минела Жилић и Един Шестан у трајању од три године и 35 дана, а апелант Мирза Ибрахимовић у трајању од двије године седам мјесеци и 15 дана), те да нису испуњени услови из чл. 86, 87 и 88 Закона о раду за отказивање уговора о раду апеланата. С обзиром на наведено су, сходно мишљењу Општинског суда, рјешењем о престанку радног односа апелантима незаконита, а уговори о раду које су закључили на одређено вријеме, због њиховог трајања, треба да се сматрају уговорима о раду на неодређено вријеме. Из наведеног, сходно мишљењу Општинског суда, произилази да су тужбени захтјеви апеланата основани у дијелу који се односи на поништавање рјешења о отказу и успостављање радно-правног статуса, те исплату неисплаћених плата и уплату доприноса. Општински суд је навео да, с друге стране, није основан дио тужбеног захтјева апеланата који се односио на поништење

спорног конкурса будући да се, како је образложио, у односу на тај дио захтјева не ради о спору пуне јурисдикције суда јер је конкурс интерни акт послодавца и његово право је да поништава конкурс који је сам расписао а не суда. При том на ово, према образложењу тог суда, нема утицаја што је тужени као послодавац расписао конкурс за радна мјеста на којима су апеланти већ радили, као и да апеланти нису примљени по основу тог конкурса. Општински суд је истакао да из наведеног произилази да апеланти имају правни интерес да се поништи тај конкурс али да ће аутоматски, с правоснажношћу пресуде, престати правни интерес апеланата да се поништи спорни конкурс. Наиме, како је образложио Општински суд, апеланти ће се највјероватније вратити на посао који су радили прије доношења одлуке о престанку радног односа или на друга одговарајућа радна мјеста. Имајући у виду наведено Општински суд је донио пресуду као у изреци.

9. Против наведене пресуде тужени је поднио жалбу Кантоналном суду у Зеници (у даљем тексту: Кантонални суд), који је Пресудом број 42 I Рс 000326 11 Рсж од 23. априла 2012. године жалбу туженог дјелимично уважио и првостепену пресуду преиначио у дијелу одлуке о трошковима поступка тако што је обавезао туженог да апелантима накнади трошкове поступка у износу од 3.504,00 KM умјесто износа од 5.160,00 KM. У преосталом дијелу жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена. У образложењу је поновљено утврђено чињенично стање и релевантни прописи, те истакнуто да не могу да се прихвате као основани жалбени наводи туженог да се на њега због тога што је удружење грађана не примјењују одредбе Закона о раду. Кантонални суд је образложио да члан 1 Закона о раду прописује да се овим законом уређује закључење уговора о раду, радно вријеме, плате, престанак уговора о раду, остваривање права и обавеза из радног односа, закључивање колективних уговора, мирно рјешавање колективних радних спорова и друга питања из радног односа ако другим законом није другачије одређено. Како је питање рада удружења грађана регулисано Законом о фондацијама и удружењима у ФБиХ, а тим законом није другачије одређено питање радних односа у удружењима то, према образложењу Кантоналног суда, на туженог морају да се примјењују одредбе Закона о раду и Колективног уговора. Наведено је и да је првостепени суд правилно поступио када је, сходно одредбама члана 19 став 4 Закона о раду, утврдио да уговори о раду на одређено вријеме које су апеланти закључили с туженим треба да се сматрају уговорима о раду на неодређено вријеме. Због наведеног су, према мишљењу тог суда, неосновани жалбени наводи туженог везани за примјену одредби наведеног члана Закона о раду. Кантонални суд је образложио да су, сходно наведеном, правилни закључци првостепеног суда, а аналогно томе неосновани жалбени наводи туженог, везани и за поништење рјешења о престанку радног односа апелантима као и у односу на исплату накнаде плата и уплату доприноса. Кантонални суд је закључио да су, међутим, основани жалбени наводи туженог везани за досуђене трошкове поступка апелантима. С тим у вези је наведено да је сходно одредби члана 386 став 1 и члана 387 Закона о парничном поступку (у даљем тексту: ЗПП), важећој адвокатској тарифи и Закону о измјенама и допунама Закона о адвокатури и трошковнику апеланата, требало да се апелантима досуде трошкове према спецификацији прецизираној у тој пресуди. С обзиром на наведено истакнуто је да апелантима припада право, а тужени има обавезу на исплату трошкова поступка у износу

од 3.504,00 KM. Имајући у виду наведено Кантонални суд је донио пресуду као у диспозитиву.

10. Против наведене пресуде тужени је изјавио ревизију Врховном суду који је Пресудом број 42 1 Рс 000326 12 Рев од 10. децембра 2013. године ревизију уважио и преиначио обје нижестепене пресуде тако што је тужбени захтјев апеланата одбијен. Пресудом су обавезани апеланти да туженом накнаде трошкове поступка у износу од 4.028,24 KM у року који је прецизиран у пресуди. У образложењу је наведено да су, према мишљењу тог суда, нижестепени судови свој закључак о основаности тужбеног захтјева апеланата засновали на погрешној примјени материјалног права због чега је ревизијски приговор туженог у правцу примјене материјалног права основан. Врховни суд је истакао да су, наиме, нижестепени судови на основу чињеничног стања презентираних у пресуди усвојили тужбени захтјев апеланата на основу одредби члана 19 став 4 Закона о раду, сматрајући да у ситуацији када су апеланти радили код туженог на одређено вријеме више од двије односно три године узастопно, њихови радни односи треба да се сматрају радним односима на неодређено вријеме. С тим у вези Врховни суд је навео да су, сходно наведеним одредбама члана 19 став 4 Закона о раду, у конкретном случају након истека времена на које су апеланти закључили први уговор о раду (до 30. новембра 2008. године за апеланте Минелу Жилић и Едина Шестана, односно до 1. децембра 2008. године за апеланта Мирзу Ибрахимовића), с тим датумима били испуњени услови за трансформисање радног односа на одређено вријеме у радни однос на неодређено вријеме. Сходно образложењу Врховног суда, ако је повријеђено наведено право апеланата из радног односа, оно је повријеђено истеком двије године рада, дакле с наведеним датумима. С тим у вези Врховни суд је истакао да апеланти нису с тим датумима затражили заштиту повријеђеног права из радног односа, односно нису тада тражили да се њихови радни односи на одређено вријеме трансформишу у радне односе на одређено вријеме. Како је истакао Врховни суд апеланти су, напротив, својом вољом поново закључили уговор о раду на одређено вријеме. Врховни суд је навео да, по оцјени тог суда, одредба члана 19 Закона о раду не треба да се тумачи тако да ће се и мимо воље запосленика протеком рока од двије године непрекидног рада код истог послодавца на одређено вријеме такав радни однос трансформисати на неодређено вријеме. Сходно мишљењу Врховног суда, ова одредба треба да се тумачи као право запосленика да захтијева трансформацију радног односа на одређено у радни однос на неодређено вријеме. Образложено је да у ситуацији када након испуњења услова из члана 19 Закона о раду апеланти нису тражили да се примијени та законска одредба него пристају и даље да раде код туженог на одређено вријеме, тада њихов радни однос није сам по себи могао да прерасте у радни однос на неодређено вријеме.

11. Врховни суд је, затим, образложио да радни односи апеланата уговорима од 1. децембра 2006. године (Минела Жилић и Един Шестан) и од 1. маја 2007. године (Мирза Ибрахимовић) нису аутоматски прерасли у радне односе на неодређено вријеме, а не могу се таквим утврдити нити у судском поступку јер су тужбени захтјеви апеланата неблаговремени. Наиме, рок за судску заштиту повријеђеног права из радног односа за апеланте Минелу Жилић и Едина Шестана, сходно одредби члана 103 став 3 Закона о раду, је истекао 30. новембра 2009. године а за апеланта Мирзу Ибрахимовића 1. децембра 2009. године, а тужба је поднесена 10. марта 2010. године. Наведено је да, с обзиром да је неоснован захтјев да се утврди да се радни однос на

одређено вријеме трансформисао у радни однос на неодређено вријеме, неоснован и дио тужбеног захтјева да се пониште као незаконита рјешења о престанку радног односа. Сходно образложењу Врховног суда апелантима је радни однос престао због протекла времена на који је закључен уговор о раду на одређено вријеме, а то је у конкретном случају 15. јануара 2010. године. Како, по образложењу Врховног суда, предметна рјешења о престанку радног односа нису незаконита, неоснован је и захтјев апеланата да им тужени за вријеме трајања незаконитог отказа уговора о раду исплати плате и уплати доприносе. Имајући у виду наведено Врховни суд је донио пресуду као у диспозитиву.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

12. Апеланти сматрају да им је оспореном пресудом Врховног суда прекршено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), као и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Кршење наведених права апеланти виде у произвољној примјени материјалног права и с тим у вези недовољно образложености оспорене пресуде. Сматрају да је неспорно да су по уговорима на одређено вријеме код туженог радили дуже од двије године и да није било прекида у трајању тих радних односа у смислу одредби члана 20 Закона о раду, због чега сматрају да је требало да се њихови радни односи аутоматски трансформишу у радне односе на неодређено вријеме. Апеланти сматрају да је с тим у вези погрешан и недовољно образложен закључак Врховног суда да је требало да апеланти судским путем траже заштиту права из радног односа, која је у конкретном случају неблаговремена. Сматрају да је наведена законска одредба и прописана да би се спријечили послодавци да до унедоглед закључују са запосленицима уговоре о раду на одређено вријеме. Апеланти наводе да је због тога, када би се и прихватило да су морали да затраже судску заштиту, тај рок истицао годину дана након сазнања о престанку радног односа, тј. 19. јануара 2011. године када им је достављено рјешење о престанку радног односа, а не 30. новембра 2009. године за апеланте Минелу Жилић и Едина Шестана и 1. децембра 2009. године за апеланта Мирзу Ибрахимовића. Због тога апеланти траже да Уставни суд укине пресуду Врховног суда и остави на снази нижестепене пресуде.

б) Одговор на апелацију

13. У одговору на апелацију Врховни суд је навео да су апелациони наводи неосновани и да апелацију треба да се одбије.

14. У одговору на апелацију тужени је навео да су апеланти исказали сагласност да раде на одређено вријеме на пројекту чијим су истеком престали и њихови радни односи, те да апелацију треба да се одбаци као *prima facie* неоснована.

V. Релевантни прописи

15. У **Закону о раду** ("Службене новине ФБиХ" бр. 43/99, 32/00, 29/03) релевантне одредбе гласе:

Члан 19.

1. Уговор о раду закључује се:

- на неодређено вријеме;

- на одређено вријеме.

2. Уговор о раду који не садржи податак у погледу трајања сматрат ће се уговором о раду на неодређено вријеме.

3. Уговор о раду на одређено вријеме не може се закључити на период дужи од двије године.

4. Ако запосленик изричито или прешутно обнови уговор о раду на одређено вријеме са истим послодавцем, односно изричито или прешутно закључи са истим послодавцем узастопне уговоре о раду на одређено вријеме на период дужи од двије године без прекида, такав уговор сматраће се уговором о раду на неодређено вријеме, ако колективним уговором није другачије одређено.

Члан 103. ст. 1, 2. и 3.

1. Запосленик који сматра да му је послодавац повриједио неко право из радног односа може захтијевати од послодавца остваривање тог права.

2. Подношење захтјева из става 1. овог члана не спречава запосленика да тражи заштиту повријеђеног права пред надлежним судом.

3. Запосленик може поднијети тужбу пред надлежним судом због повреде права из радног односа у року од једне године од дана доставе одлуке којом је повријеђено његово право, односно од дана сазнања за повреду права из радног односа.

VI. Допустивост

16. У складу с чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

17. У складу с чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

18. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број 42 I Рс 000326 12 Рев од 10. децембра 2013. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих сходно закону. Затим, оспорену пресуду апеланти су примили 21. јануара 2014. године а апелација је поднесена 5. фебруара 2014. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

19. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, те члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

VII. Меритум

20. Апеланти побијају наведену пресуду, тврдећи да су том пресудом прекршена њихова права из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, као и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

21. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

22. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]

23. Уставни суд запажа да се поступак односио на заштиту права из радног односа, дакле тичао се грађанских права и обавеза апеланата те је због тога члан 6 Европске конвенције примјењив.

24. Апеланти тврде да им је оспореним пресудом прекршено право на правично суђење због произвољне примјене материјалног права јер је Врховни суд закључио да њихови радни односи на одређено вријеме нису могли аутоматски да се трансформишу у радне односе на неодређено вријеме, те да је у вези с тим требало да траже судску заштиту у року из члана 103 Закона о раду који је у њиховом случају протекао. С тим у вези Уставни суд указује да према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда задатак ових судова није преиспитивање закључака редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допуштивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је генерално задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминаторска.

25. Уставни суд, дакле, према наведеном ставу, може изузетно, када оцијени да је у одређеном поступку редовни суд произвољно поступао како у утврђивању чињеница, тако и у примјени релевантних позитивно-правних прописа (види Уставни суд, Одлука број АП 311/04 од 22. априла 2005. године, став 26), да се упусти у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примјенили позитивно-правне прописе. У контексту наведеног Уставни суд подсјећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може да водит ка правичном поступку (види Одлуку Уставног суда АП 1293/05 од 12. септембра 2006. године, тачка 25. и даље). Стога ће Уставни суд у конкретном случају, с обзиром на питања која проблематизују апеланти, испитати да ли је оспорена пресуда Врховног суда заснована на произвољној примјени позитивно-правних прописа.

26. У конкретном случају Уставни суд запажа да је Врховни суд преиначио нижестепене пресуде и одбио тужбени захтјев апеланата јер је закључио да одредбе члана 19 став 4 Закона о раду не могу да се тумаче тако да након протеча рада по уговору на одређено вријеме у трајању дужем од двије године такав радни однос аутоматски прераста у радни однос на неодређено вријеме, како су то учинили нижестепени судови. Врховни суд је истакао да је требало да апеланти након што су код туженог радили двије године на одређено вријеме захтијевају да се тај радни однос трансформише у радни однос на неодређено вријеме,

односно да затраже судску заштиту у року из члана 103 став 3 Закона о раду што апеланти нису учинили него су тужбу поднијели тек када им је радни однос престао, односно у марту 2010. године.

27. С тим у вези Уставни суд запажа да напријед цитирана одредба члана 19 став 4 Закона о раду, прописује: *Ако запосленик изричито или преишито обнови уговор о раду на одређено вријеме са истим послодавцем, односно изричито или преишито закључи са истим послодавцем узастопне уговоре о раду на одређено вријеме на период дужи од двије године без прекида, такав уговор сматрат ће се уговором о раду на неодређено вријеме, ако колективним уговором није другачије одређено.* С тим у вези Уставни суд запажа да из језичког тумачења наведене одредбе несумњиво произилази да се радни однос на одређено вријеме **аутоматски** трансформише у радни однос на неодређено вријеме протеклом двогодишњег непрекидног рада или након што је протекло више од двије године рада код истог послодавца. С обзиром да је у конкретном случају неспорно да су апеланти код туженог радили дуже од двије године на основу уговора о раду на одређено вријеме, те имајући у виду наведени садржај одредбе члана 19 став 4 Закона о раду, Уставни суд сматра да је Врховни суд произвољно примијенио одредбе члана 19 став 4 Закона о раду када је одбио тужбени захтјева апеланата да утврди да уговори о раду на одређено вријеме треба да се сматрају уговорима о раду на неодређено вријеме.

28. Осим тога, иако се у контексту претходног закључка везаног за произвољну примјену одредби члана 19 став 4 Закона о раду показује беспредметним разматрање осталих навода јер одлука о првопостављеном тужбеном захтјеву (да уговори о раду на одређено вријеме треба да се сматрају уговорима о раду на неодређено вријеме) детерминише одлучење у цијелости, Уставни суд запажа да је Врховни суд утврдио и да је тужба апеланата неблаговремена јер је поднесена након протекла једногодишњег рока из члана 103 став 3 Закона о раду везујући наведени рок за датум истека периода од двије године рада сваког од апеланата код туженог. С тим у вези Уставни суд примјећује да је Врховни суд у потпуности занемарио чињеницу да су апеланти предметним тужбеним захтјевом тражили и да се пониште рјешења туженог од 19. јануара 2010. године којим им је престао уговор о раду закључно с 15. јануаром 2010. године. Како су апеланти тужбу поднијели 10. марта 2010. године а рјешења су, како је речено, примили 19. јануара 2010. године, неспорно је да у конкретном случају, супротно закључку Врховног суда, није протекло једногодишњи рок из члана 103 став 3 Закона о раду. Због тога, Уставни суд сматра да је у околностима конкретног случаја Врховни суд, поред одредби члана 19 став 4, произвољно примијенио и одредбе члана 103 став 3 Закона о раду. С обзиром на наведено, Уставни суд сматра да су наводи апеланата о произвољној примјени материјалног права основани.

29. Узимајући у обзир све речено, Уставни суд сматра да је неопходно да се укине оспорена пресуда и предмет врати Врховном суду на поновни поступак у ком ће се недостаци наведени у претходним тачкама ове одлуке отклонити и донијети нова одлука у складу са стандардима права на правично суђење.

30. Имајући у виду наведено Уставни суд сматра да је прекршено право апеланата на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Право на имовину

31. Апеланти сматрају да им је оспореном пресудом прекршено и право на имовину. С обзиром да апеланти наводе о кршењу овог права везују за наводе о произвољној примјени материјалног права и недовољној образложености оспорене пресуде, односно за кршење права на правично суђење, а како је Уставни суд закључио да је у конкретном случају ово право апеланата прекршено, Уставни суд сматра да нема потребе да посебно разматра ове наводе апеланата о кршењу права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

32. Постоји кршења права на правично суђење из члана II/3е) и члана 6 став 1 Европске конвенције када је Врховни суд произвољно примијенио одредбе члана 19 став 4 и члана 103 став 3 Закона о раду.

33. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

34. Сходно члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 561/14**, rješavajući apelaciju **Minele Žilić i dr.**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 22/14 i 57/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija
Mirsad Čeman, sudija
Zlatko M. Knežević, sudija

na sjednici održanoj 10. februara 2015. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Minele Žilić, Edina Šestana i Mirze Ibrahimovića.**

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj 42 1 Rs 000326 12 Rev od 10. decembra 2013. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Federacije BiH koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu s članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Federacije BiH da, u skladu s članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. Minela Žilić, Mirza Ibrahimović i Edin Šestan (u daljnjem tekstu: apelanti), koje zastupa Šemsudin Bećirović, advokat iz Brijesnice, Doboj Istok, podnijeli su 5. februara 2014. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 42 I Rs 000326 12 Rev od 10. decembra 2013. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. U skladu s članom 25. stav (3) Pravila Ustavnog suda, 28. augusta 2014. godine prihvaćen je zahtjev apelanata za prioritarno rješavanje apelacije.

3. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda od Vrhovnog suda i organizacije "Humanost-Soicetas Humanitatis" iz Zenice - Dnevni centar za djecu s posebnim potrebama Maglaj (u daljnjem tekstu: tuženi) zatraženo je 9. septembra 2014. godine da dostave odgovor na apelaciju.

4. Vrhovni sud je dostavio odgovor 17. septembra 2014. godine, a tuženi 25. septembra 2014. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Presudom Općinskog suda u Zavidovićima - Odjeljenje u Maglaju (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 042-I-Rs-10-000 006 od 30. juna 2011. godine djelimično je usvojen tužbeni zahtjev apelanata tako što je utvrđeno da se ugovori o radu koje su s tuženim zaključili apelantica Minela Žilić i apelant Edin Šestan 1. decembra 2006. godine, radi obavljanja poslova i radnih zadataka edukator-rehabilitator, a apelant Mirza Ibrahimović 1. maja 2007. godine radi obavljanja poslova i radnih zadataka logopeda, na kojim poslovima su radili do 15. januara 2010. godine, imaju smatrati ugovorima o radu na neodređeno vrijeme te su poništena kao nezakonita rješenja tuženog od 19. januara 2010. godine o prestanku ugovora o radu apelanata zaključno s 15. januarom 2010. godine. Presudom je dalje tuženi obavezan da apelanata na osnovu neisplaćenih plaća isplati iznose precizirane u presudi sa zakonskim zateznim kamatama od dana podnošenja tužbe 4. marta 2010. godine do konačne isplate, kao i da im izvrši uplatu neuplaćenih doprinosa na ime plaće i iz plaće za PIO za periode precizirane u presudi. Također je tuženi obavezan i da apelanata upiše u radnu knjižicu staž za period preciziran u presudi. Presudom je odbačena tužba apelanata u dijelu u kojem je traženo da sud poništi konkurs tuženog objavljen u "Dnevnom avazu" 5. januara 2010. godine raspisan radi popune radnih mjesta preciziranih u presudi na kojima su, shodno naprijed navedenim ugovorima o radu, radili apelanti. Presudom je također utvrđeno da se smatra da je svako od apelanata ponaosob povukao tužbu za isplatu toplog obroka i naknade za prevoz počevši od 15. januara 2010. godine pa do uspostave radno-pravnog statusa, te je tuženi obavezan da apelanata naknadi troškove postupka u ukupnom iznosu od 5.160,00 KM.

7. U obrazloženju presude je navedeno da je na osnovu provedenih dokaza, preciziranih u presudi (između ostalih čitanjem i uvidom u ugovore o radu na određeno vrijeme koje su zaključili apelanti s tuženim), utvrđeno da su apelanti s tuženim zaključili više uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme za radna mjesta predviđena za grupni rad s djecom s posebnim potrebama školskog uzrasta počevši od 1. decembra 2006. godine (apelantica Minela Žilić i apelant Edin Šestan) i 1. maja 2007. godine (apelant Mirza Ibrahimović), te da su navedeni ugovori zaključivani u periodu dužem od dvije godine. Također je

utvrđeno da niti jedan od apelanata nije prošao na konkursnoj proceduri povodom konkursa objavljenog u "Dnevnom avazu" 5. januara 2010. godine, raspisanog za radna mjesta na kojima su po ugovorima na određeno vrijeme do tada radili apelanti. Utvrđeno je i da je apelanata zaključno s 15. januarom 2010. godine rješenjem tuženog prestao radni odnos kod tuženog. S tim u vezi Općinski sud je istakao da je odredbama Zakona o radu uređeno i pitanje zaključivanja ugovora o radu i prestanak ugovora o radu. Navedeno je da je odredbama člana 19. st. 1, 3. i 4. Zakona o radu propisano da se ugovor o radu zaključuje na određeno i neodređeno vrijeme, s tim da se ugovor o radu na određeno vrijeme ne može zaključiti na period duži od dvije godine te da, ukoliko uposlenik prešutno ili izričito zaključi s istim poslodavcem uzastopne ugovore o radu na određeno vrijeme na period duži od dvije godine bez prekida, takav ugovor smatrat će se ugovorom o radu na neodređeno vrijeme ukoliko nije drugačije određeno Kolektivnim ugovorom. Dalje je istaknuto da je odredbama čl. 86. i 87. Zakona o radu propisano pod kojim se uvjetima zaposleniku može otkazati ugovor o radu uz propisivanje otkaznog roka, a članom 88. u kojim se uvjetima ugovor o radu zaposleniku može otkazati bez otkaznog roka.

8. Općinski sud je obrazložio da je nesporno da su apelanti zaključili ugovore o radu na određeno vrijeme u trajanju dužem od dvije godine (apelanti Minela Žilić i Edin Šestan u trajanju od tri godine i 35 dana, a apelant Mirza Ibrahimović u trajanju od dvije godine sedam mjeseci i 15 dana), te da nisu ispunjeni uvjeti iz čl. 86, 87. i 88. Zakona o radu za otkazivanje ugovora o radu apelanata. S obzirom na navedeno su, prema mišljenju Općinskog suda, rješenja o prestanku radnog odnosa apelanata nezakonita, a ugovori o radu koje su zaključili na određeno vrijeme se, zbog njihovog trajanja, imaju smatrati ugovorima o radu na neodređeno vrijeme. Iz navedenog, prema mišljenju Općinskog suda, proizlazi da su tužbeni zahtjevi apelanata osnovani u dijelu koji se odnosi na poništavanje rješenja o otkazu i uspostavljanje radno-pravnog statusa, te isplatu neisplaćenih plaća i uplatu doprinosa. Općinski sud je naveo da, s druge strane, nije osnovan dio tužbenog zahtjeva apelanata koji se odnosio na poništenje spornog konkursa budući da se, kako je obrazložio, u odnosu na taj dio zahtjeva ne radi o sporu pune jurisdikcije suda jer je konkurs interni akt poslodavca i njegovo pravo je da poništava konkurs koji je sam raspisao a ne suda. Pri tom na ovo, prema obrazloženju tog suda, nema uticaja što je tuženi kao poslodavac raspisao konkurs za radna mjesta na kojima su apelanti već radili, kao i da apelanti nisu primljeni po osnovu tog konkursa. Općinski sud je istakao da iz navedenog proizlazi da apelanti imaju pravni interes za poništenje tog konkursa ali da će automatski, s pravosnažnošću presude, prestati pravni interes apelanata za poništenje spornog konkursa. Naime, kako je obrazložio Općinski sud, apelanti će se najvjerojatnije vratiti na posao koji su radili prije donošenja odluke o prestanku radnog odnosa ili na druga odgovarajuća radna mjesta. Imajući u vidu navedeno Općinski sud je donio presudu kao u izreci.

9. Protiv navedene presude tuženi je podnio žalbu Kantonalnom sudu u Zenici (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud), koji je Presudom broj 42 I Rs 000326 11 Rsž od 23. aprila 2012. godine žalbu tuženog djelimično uvažio i prvostepenu presudu preinačio u dijelu odluke o troškovima postupka tako što je obavezao tuženog da apelanata naknadi troškove postupka u iznosu od 3.504,00 KM umjesto iznosa od 5.160,00 KM. U preostalom dijelu žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena. U obrazloženju je ponovljeno utvrđeno činjenično stanje i relevantni propisi, te istaknuto da se ne mogu prihvatiti kao osnovani žalbeni navodi tuženog da se na njega zbog toga što je udruženje građana ne primjenjuju odredbe Zakona o radu. Kantonalni sud je obrazložio da član 1. Zakona o radu propisuje da se ovim zakonom uređuje zaključenje ugovora o radu, radno

vrijeme, plaće, prestanak ugovora o radu, ostvarivanje prava i obaveza iz radnog odnosa, zaključivanje kolektivnih ugovora, mimo rješavanje kolektivnih radnih sporova i druga pitanja iz radnog odnosa ako drugim zakonom nije drugačije određeno. Kako je pitanje rada udruženja građana regulirano Zakonom o fondacijama i udruženjima u FBiH, a tim zakonom nije drugačije određeno pitanje radnih odnosa u udruženjima to se, prema obrazloženju Kantonalnog suda, na tuženog moraju primijeniti odredbe Zakona o radu i Kolektivnog ugovora. Navedeno je i da je prvostepeni sud pravilno postupio kada je, shodno odredbama člana 19. stav 4. Zakona o radu, utvrdio da se ugovori o radu na određeno vrijeme koje su apelanti zaključili s tuženim imaju smatrati ugovorima o radu na neodređeno vrijeme. Zbog navedenog su, prema mišljenju tog suda, neosnovani žalbeni navodi tuženog vezani za primjenu odredbi navedenog člana Zakona o radu. Kantonalni sud je obrazložio da su, shodno navedenom, pravilni zaključci prvostepenog suda, a analogno tome neosnovani žalbeni navodi tuženog, vezani i za poništenje rješenja o prestanku radnog odnosa apelantima kao i u odnosu na isplatu naknade plaća i uplatu doprinosa. Kantonalni sud je zaključio da su, međutim, osnovani žalbeni navodi tuženog vezani za dosuđene troškove postupka apelantima. S tim u vezi je navedeno da je shodno odredbi člana 386. stav 1. i člana 387. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), važećoj advokatskoj tarifi i Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o advokaturi i troškovniku apelanata, apelantima trebalo dosuditi troškove prema specifikaciji preciziranoj u toj presudi. S obzirom na navedeno istaknuto je da apelantima pripada pravo, a tuženi ima obavezu na isplatu troškova postupka u iznosu od 3.504,00 KM. Imajući u vidu navedeno Kantonalni sud je donio presudu kao u dispozitivu.

10. Protiv navedene presude tuženi je izjavio reviziju Vrhovnom sudu koji je Presudom broj 42 1 Rs 000326 12 Rev od 10. decembra 2013. godine reviziju uvažio i preinačio obje nižestepene presude tako što je tužbeni zahtjev apelanata odbijen. Presudom su obavezani apelanti da tuženom naknade troškove postupka u iznosu od 4.028,24 KM u roku preciziranom u presudi. U obrazloženju je navedeno da su, prema mišljenju tog suda, nižestepeni sudovi svoj zaključak o osnovanosti tužbenog zahtjeva apelanata zasnovali na pogrešnoj primjeni materijalnog prava zbog čega je revizijski prigovor tuženog u pravcu primjene materijalnog prava osnovan. Vrhovni sud je istakao da su, naime, nižestepeni sudovi na osnovu činjeničnog stanja prezentiranog u presudi usvojili tužbeni zahtjev apelanata na osnovu odredbi člana 19. stav 4. Zakona o radu, smatrajući da u situaciji kada su apelanti radili kod tuženog na određeno vrijeme više od dvije odnosno tri godine uzastopno, njihovi radni odnosi se imaju smatrati radnim odnosima na neodređeno vrijeme. S tim u vezi Vrhovni sud je naveo da su, shodno navedenim odredbama člana 19. stav 4. Zakona o radu, u konkretnom slučaju nakon isteka vremena na koje su apelanti zaključili prvi ugovor o radu (do 30. novembra 2008. godine za apelante Minelu Žilić i Edina Šestana, odnosno do 1. decembra 2008. godine za apelanta Mirzu Ibrahimovića), s tim datumima bili ispunjeni uvjeti za transformiranje radnog odnosa na određeno vrijeme u radni odnos na neodređeno vrijeme. Prema obrazloženju Vrhovnog suda, ako je povrijeđeno navedeno pravo apelanata iz radnog odnosa, ono je povrijeđeno istekom dvije godine rada, dakle s navedenim datumima. S tim u vezi Vrhovni sud je istakao da apelanti nisu s tim datumima zatražili zaštitu povrijeđenog prava iz radnog odnosa, odnosno nisu tada tražili da se njihovi radni odnosi na određeno vrijeme transformiraju u radne odnose na određeno vrijeme. Kako je istakao Vrhovni sud apelanti su, naprotiv, svojom voljom ponovno zaključili ugovor o radu na određeno vrijeme. Vrhovni sud je naveo da, po ocjeni tog suda, odredbu člana 19. Zakona o radu ne treba tumačiti tako da će se i

mimo volje zaposlenika protekom roka od dvije godine neprekidnog rada kod istog poslodavca na određeno vrijeme takav radni odnos transformirati na neodređeno vrijeme. Prema mišljenju Vrhovnog suda, ovu odredbu treba tumačiti kao pravo zaposlenika da zahtijeva transformiranje radnog odnosa na određeno u radni odnos na neodređeno vrijeme. Obrazloženo je da u situaciji kada nakon ispunjenja uvjeta iz člana 19. Zakona o radu apelanti nisu tražili da se primijeni ta zakonska odredba nego pristaju i dalje da rade kod tuženog na određeno vrijeme, tada njihov radni odnos nije sam po sebi mogao prerasti u radni odnos na neodređeno vrijeme.

11. Vrhovni sud je, zatim, obrazložio da radni odnosi apelanata ugovorima od 1. decembra 2006. godine (Minela Žilić i Edin Šestan) i od 1. maja 2007. godine (Mirza Ibrahimović) nisu automatski prerasli u radne odnose na neodređeno vrijeme, a ne mogu se takvim utvrditi niti u sudskom postupku jer su tužbeni zahtjevi apelanata neblagovremeni. Naime, rok za sudsku zaštitu povrijeđenog prava iz radnog odnosa za apelante Minelu Žilić i Edina Šestana, shodno odredbi člana 103. stav 3. Zakona o radu, je istekao 30. novembra 2009. godine a za apelanta Mirzu Ibrahimovića 1. decembra 2009. godine, a tužba je podnesena 10. marta 2010. godine. Navedeno je da, s obzirom da je neosnovan zahtjev za utvrđenje da se radni odnos na određeno vrijeme transformirao u radni odnos na neodređeno vrijeme, neosnovan i dio tužbenog zahtjeva da se ponište kao nezakonita rješenja o prestanku radnog odnosa. Prema obrazloženju Vrhovnog suda apelantima je radni odnos prestao zbog protoka vremena na koji je zaključen ugovor o radu na određeno vrijeme, a to je u konkretnom slučaju 15. januara 2010. godine. Kako, po obrazloženju Vrhovnog suda, predmetna rješenja o prestanku radnog odnosa nisu nezakonita, neosnovan je i zahtjev apelanata da im tuženi za vrijeme trajanja nezakonitog otkaza ugovora o radu isplati plaće i uplati doprinose. Imajući u vidu navedeno Vrhovni sud je donio presudu kao u dispozitivu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelanti smatraju da im je osporen presudom Vrhovnog suda prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), kao i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Kršenje navedenih prava apelanti vide u proizvoljnoj primjeni materijalnog prava i s tim u vezi nedovoljno obrazloženosti osporene presude. Smatraju da je nesporno da su po ugovorima na određeno vrijeme kod tuženog radili duže od dvije godine i da nije bilo prekida u trajanju tih radnih odnosa u smislu odredbi člana 20. Zakona o radu, zbog čega smatraju da su se automatski njihovi radni odnosi trebali transformirati u radne odnose na neodređeno vrijeme. Apelanti smatraju da je s tim u vezi pogrešan i nedovoljno obrazložen zaključak Vrhovnog suda da su apelanti trebali sudskim putem tražiti zaštitu prava iz radnog odnosa, koja je u konkretnom slučaju neblagovremena. Smatraju da je navedena zakonska odredba i propisana da bi se spriječili poslodavci da do unedogled zaključuju sa zaposlenicima ugovore o radu na određeno vrijeme. Apelanti navode da je zbog toga, kada bi se i prihvatilo da su morali zatražiti sudsku zaštitu, taj rok isticao godinu dana nakon saznanja o prestanku radnog odnosa, tj. 19. januara 2011. godine kad im je dostavljeno rješenje o prestanku radnog odnosa, a ne 30. novembra 2009. godine za apelante Minelu Žilić i Edina Šestana i 1. decembra 2009. godine za apelanta Mirzu Ibrahimovića. Zbog toga apelanti traže da Ustavni sud ukine presudu Vrhovnog suda i ostavi na snazi nižestepene presude.

b) Odgovor na apelaciju

13. U odgovoru na apelaciju Vrhovni sud je naveo da su apelacioni navodi neosnovani i da apelaciju treba odbiti.

14. U odgovoru na apelaciju tuženi je naveo da su apelanti iskazali saglasnost da rade na određeno vrijeme na projektu čijim su istekom prestali i njihovi radni odnosi, te da apelaciju treba odbaciti kao *prima facie* neosnovanu.

V. Relevantni propisi

15. U **Zakonu o radu** ("Službene novine FBiH" br. 43/99, 32/00, 29/03) relevantne odredbe glase:

Član 19.

1. Ugovor o radu zaključuje se:

- na neodređeno vrijeme;
- na određeno vrijeme.

2. Ugovor o radu koji ne sadrži podatak u pogledu trajanja smatrat će se ugovorom o radu na neodređeno vrijeme.

3. Ugovor o radu na određeno vrijeme ne može se zaključiti na period duži od dvije godine.

4. Ako zaposlenik izričito ili prešutno obnovi ugovor o radu na određeno vrijeme sa istim poslodavcem, odnosno izričito ili prešutno zaključi sa istim poslodavcem uzastopne ugovore o radu na određeno vrijeme na period duži od dvije godine bez prekida, takav ugovor smatrat će se ugovorom o radu na neodređeno vrijeme, ako kolektivnim ugovorom nije drugačije određeno.

Član 103. st. 1, 2. i 3.

1. Zaposlenik koji smatra da mu je poslodavac povrijedio neko pravo iz radnog odnosa može zahtijevati od poslodavca ostvarivanje tog prava.

2. Podnošenje zahtjeva iz stava 1. ovog člana ne sprječava zaposlenika da traži zaštitu povrijeđenog prava pred nadležnim sudom.

3. Zaposlenik može podnijeti tužbu pred nadležnim sudom zbog povrede prava iz radnog odnosa u roku od jedne godine od dana dostave odluke kojom je povrijeđeno njegovo pravo, odnosno od dana saznanja za povredu prava iz radnog odnosa.

VI. Dopustivost

16. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. U skladu s članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

18. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 42 1 Rs 000326 12 Rev od 10. decembra 2013. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelanti su primili 21. januara 2014. godine a apelacija je podnesena 5. februara 2014. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

19. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

20. Apelanti pobijaju navedenu presudu, tvrdeći da su tom presudom prekršena njihova prava iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, kao i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

21. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

22. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

23. Ustavni sud zapaža da se postupak odnosio na zaštitu prava iz radnog odnosa, dakle ticao se građanskih prava i obaveza apelanata te je zbog toga član 6. Evropske konvencije primjenjiv.

24. Apelanti tvrde da im je osporenim presudama prekršeno pravo na pravično suđenje zbog proizvoljne primjene materijalnog prava jer je Vrhovni sud zaključio da se njihovi radni odnosi na određeno vrijeme nisu mogli automatski transformirati u radne odnose na neodređeno vrijeme, te da su u vezi s tim trebali tražiti sudsku zaštitu u roku iz člana 103. Zakona o radu koji je u njihovom slučaju protekao. S tim u vezi Ustavni sud ukazuje da prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda zadatak ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituiira redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

25. Ustavni sud se, dakle, prema navedenom stavu, može izuzetno, kada ocijeni da je u određenom postupku redovni sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica, tako i u primjeni relevantnih pozitivno-pravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. aprila 2005. godine, stav 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivno-pravne propise. U kontekstu navedenoga Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Odluku Ustavnog suda *AP 1293/05* od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja problematiziraju apelanti, ispitati je li osporena presuda Vrhovnog suda utemeljena na proizvoljnoj primjeni pozitivno-pravnih propisa.

26. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud preinačio nižestepene presude i odbio tužbeni zahtjev apelanata jer je zaključio da se odredbe člana 19. stav 4. Zakona o radu ne mogu tumačiti tako da nakon proteka rada po ugovoru na određeno vrijeme u trajanju dužem od dvije godine takav radni

odnos automatski prerasta u radni odnos na neodređeno vrijeme, kako su to učinili nižestepeni sudovi. Vrhovni sud je istakao da su apelanti nakon što su kod tuženog radili dvije godine na određeno vrijeme trebali zahtijevati da se taj radni odnos transformira u radni odnos na neodređeno vrijeme, odnosno zatražiti sudsku zaštitu u roku iz člana 103. stav 3. Zakona o radu što apelanti nisu učinili nego su tužbu podnijeli tek kada im je radni odnos prestao, odnosno u martu 2010. godine.

27. S tim u vezi Ustavni sud zapaža da naprijed citirana odredba člana 19. stav 4. Zakona o radu, propisuje: *Ako zaposlenik izričito ili prešutno obnovi ugovor o radu na određeno vrijeme sa istim poslodavcem, odnosno izričito ili prešutno zaključi sa istim poslodavcem uzastopne ugovore o radu na određeno vrijeme na period duži od dvije godine bez prekida, takav ugovor smatrat će se ugovorom o radu na neodređeno vrijeme, ako kolektivnim ugovorom nije drugačije određeno.* S tim u vezi Ustavni sud zapaža da iz jezičkog tumačenja navedene odredbe nesumnjivo proizlazi da se radni odnos na određeno vrijeme **automatski** transformira u radni odnos na neodređeno vrijeme protekom dvogodišnjeg neprekidnog rada ili nakon što je proteklo više od dvije godine rada kod istog poslodavca. S obzirom da je u konkretnom slučaju nesporno da su apelanti kod tuženog radili duže od dvije godine na osnovu ugovora o radu na određeno vrijeme, te imajući u vidu navedeni sadržaj odredbe člana 19. stav 4. Zakona o radu, Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud proizvoljno primijenio odredbe člana 19. stav 4. Zakona o radu kada je odbio tužbeni zahtjev apelanata za utvrđenje da se ugovori o radu na određeno vrijeme imaju smatrati ugovorima o radu na neodređeno vrijeme.

28. Osim toga, iako se u kontekstu prethodnog zaključka vezanog za proizvoljnu primjenu odredbi člana 19. stav 4. Zakona o radu pokazuje bespredmetnim razmatranje ostalih navoda jer odluka o prvopostavljenom tužbenom zahtjevu (da se ugovori o radu na određeno vrijeme imaju smatrati ugovorima o radu na neodređeno vrijeme) determinira odlučenje u cijelosti, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud utvrdio i da je tužba apelanata neblagovremena jer je podnesena nakon proteka jednogodišnjeg roka iz člana 103. stav 3. Zakona o radu vezujući navedeni rok za datum isteka perioda od dvije godine rada svakog od apelanata kod tuženog. S tim u vezi Ustavni sud primjećuje da je Vrhovni sud u potpunosti zanemario činjenicu da su apelanti predmetnim tužbenim zahtjevom tražili i poništenje rješenja tuženog od 19. januara 2010. godine kojim im je prestao ugovor o radu zaključno s 15. januarom 2010. godine. Kako su apelanti tužbu podnijeli 10. marta 2010. godine a

rješenja su, kako je rečeno, primili 19. januara 2010. godine, nesporno je da u konkretnom slučaju, suprotno zaključku Vrhovnog suda, nije protekao jednogodišnji rok iz člana 103. stav 3. Zakona o radu. Zbog toga, Ustavni sud smatra da je u okolnostima konkretnog slučaja Vrhovni sud, pored odredbi člana 19. stav 4, proizvoljno primijenio i odredbe člana 103. stav 3. Zakona o radu. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da su navodi apelanata o proizvoljnoj primjeni materijalnog prava osnovani.

29. Uzimajući u obzir sve rečeno, Ustavni sud smatra da je neophodno ukinuti osporenu presudu i predmet vratiti Vrhovnom sudu na ponovni postupak u kojem će se nedostaci navedeni u prethodnim tačkama ove odluke otkloniti i donijeti nova odluka u skladu sa standardima prava na pravično suđenje.

30. Imajući u vidu navedeno Ustavni sud smatra da je prekršeno pravo apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na imovinu

31. Apelanti smatraju da im je osporenim presudom prekršeno i pravo na imovinu. S obzirom da apelanti navode o kršenju ovog prava vezuju za navode o proizvoljnoj primjeni materijalnog prava i nedovoljnoj obrazloženosti osporene presude, odnosno za kršenje prava na pravično suđenje, a kako je Ustavni sud zaključio da je u konkretnom slučaju ovo pravo apelanata prekršeno, Ustavni sud smatra da nema potrebe da posebno razmatra ove navode apelanata o kršenju prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

32. Postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je Vrhovni sud proizvoljno primijenio odredbe člana 19. stav 4. i člana 103. stav 3. Zakona o radu.

33. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

34. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

K A Z A L O

DOM NARODA**PARLAMENTARNE SKUPŠTINE****BOSNE I HERCEGOVINE**

- 132 Odluka o imenovanju članova stalnih povjerenstava Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)
- Odluka o imenovanju članova stalnih komisija Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (srpski jezik)
- Odluka o imenovanju članova stalnih komisija Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)

VIJEĆE MINISTARA**BOSNE I HERCEGOVINE**

- 133 Odluka o imenovanju članova Radne skupine za izradu i praćenje provedbe Akcijskog plana za izvršenje općih mjera prema presudi Europskog suda za ljudska prava u predmetu Adnan Muslija protiv Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)
- Odluka o imenovanju članova Radne grupe za izradu i praćenje realizacije Akcionog plana za izvršenje općih mjera po presudi Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Adnan Muslija protiv Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)
- 134 Odluka o odobravanju projekta nabavke i izgradnje objekata za regionalne centre i Središnji ured Uprave za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine i izgradnje i rekonstrukcije graničnih prijelaza (hrvatski jezik)
- Odluka o odobravanju projekta nabavke i izgradnje objekata za regionalne centre i Središnji ured Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine i izgradnje i rekonstrukcije graničnih prijelaza (bosanski jezik)
- 135 Odluka o imenovanju članova/ica Koordinacijskog odbora za nadzor nad provedbom aktivnosti iz Akcijskog plana za provedbu UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini 2014.-2017. godine (hrvatski jezik)
- Odluka o imenovanju članova/ica Koordinacionog odbora za nadzor nad provođenjem aktivnosti iz Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini 2014.-2017. godine (srpski jezik)

O imenovanju članova/ica Koordinacionog odbora za nadzor nad provođenjem aktivnosti iz Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini 2014.-2017. godine (bosanski jezik)

- 136 Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o odobravanju "Projekta izgradnje glavnog sjedišta Službe za poslove sa strancima i Terenskog centra Sarajevo" koji će se uvrstiti u Program višegodišnjih kapitalnih ulaganja za period 2011. - 2013. godine (hrvatski jezik)
- Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o odobravanju "Projekta izgradnje glavnog sjedišta Službe za poslove sa strancima i Terenskog centra Sarajevo" koji će se uvrstiti u Program višegodišnjih kapitalnih ulaganja za period 2011. - 2013. godine (srpski jezik)
- Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o odobravanju "Projekta izgradnje glavnog sjedišta Službe za poslove sa strancima i Terenskog centra Sarajevo" koji će se uvrstiti u Program višegodišnjih kapitalnih ulaganja za period 2011. - 2013. godine (bosanski jezik)

MINISTARSTVO PRAVDE**BOSNE I HERCEGOVINE**

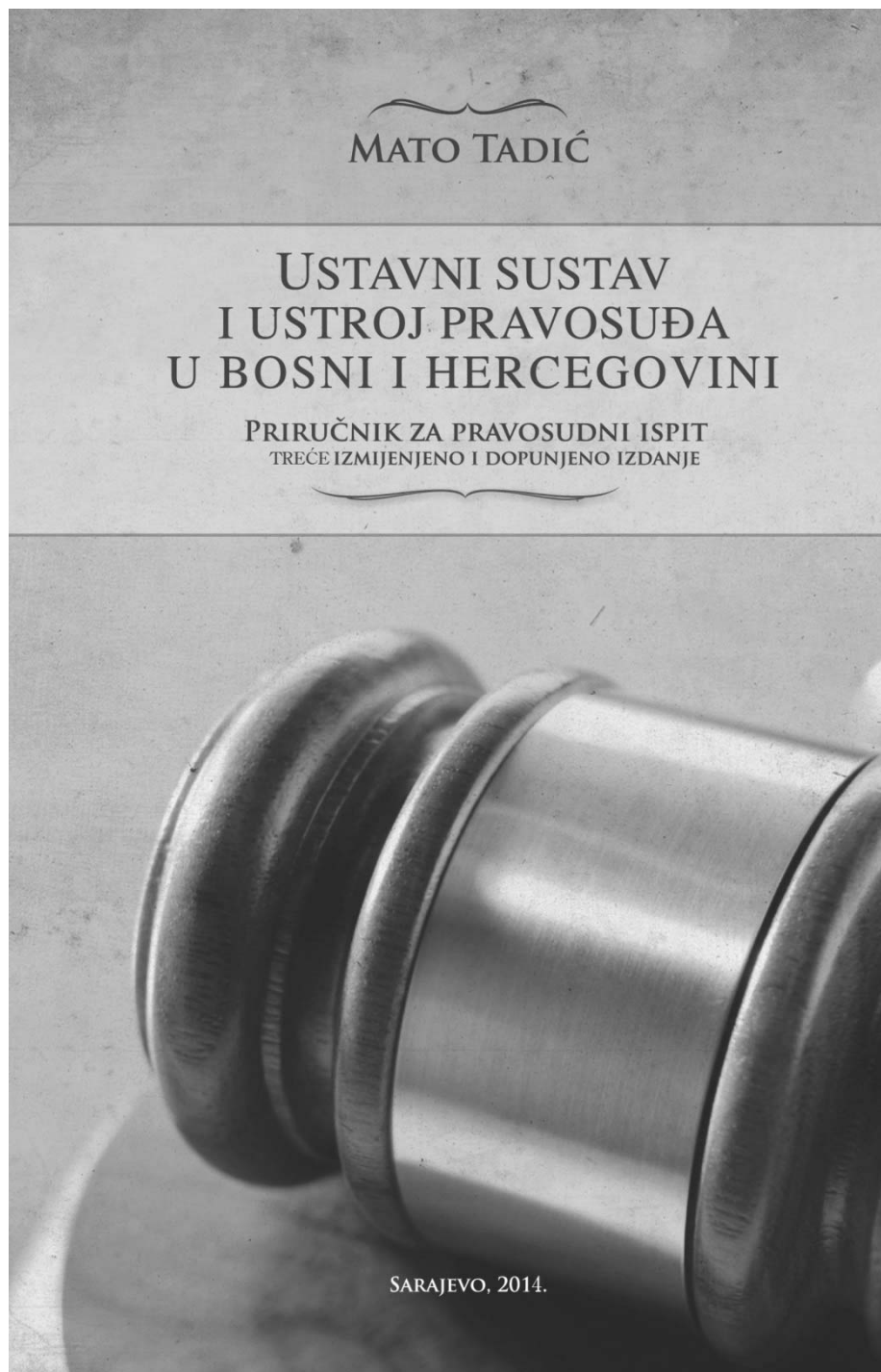
- 137 Rješenje o imenovanju Upravnika pritvorske jedinice Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija u Ministarstvu pravde BiH (hrvatski jezik)
- Rješenje o imenovanju Upravnika pritvorske jedinice Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija u Ministarstvu pravde BiH (srpski jezik)
- Rješenje o imenovanju Upravnika pritvorske jedinice Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija u Ministarstvu pravde BiH (bosanski jezik)

AGENCIJA ZA JAVNE NABAVE**BOSNE I HERCEGOVINE**

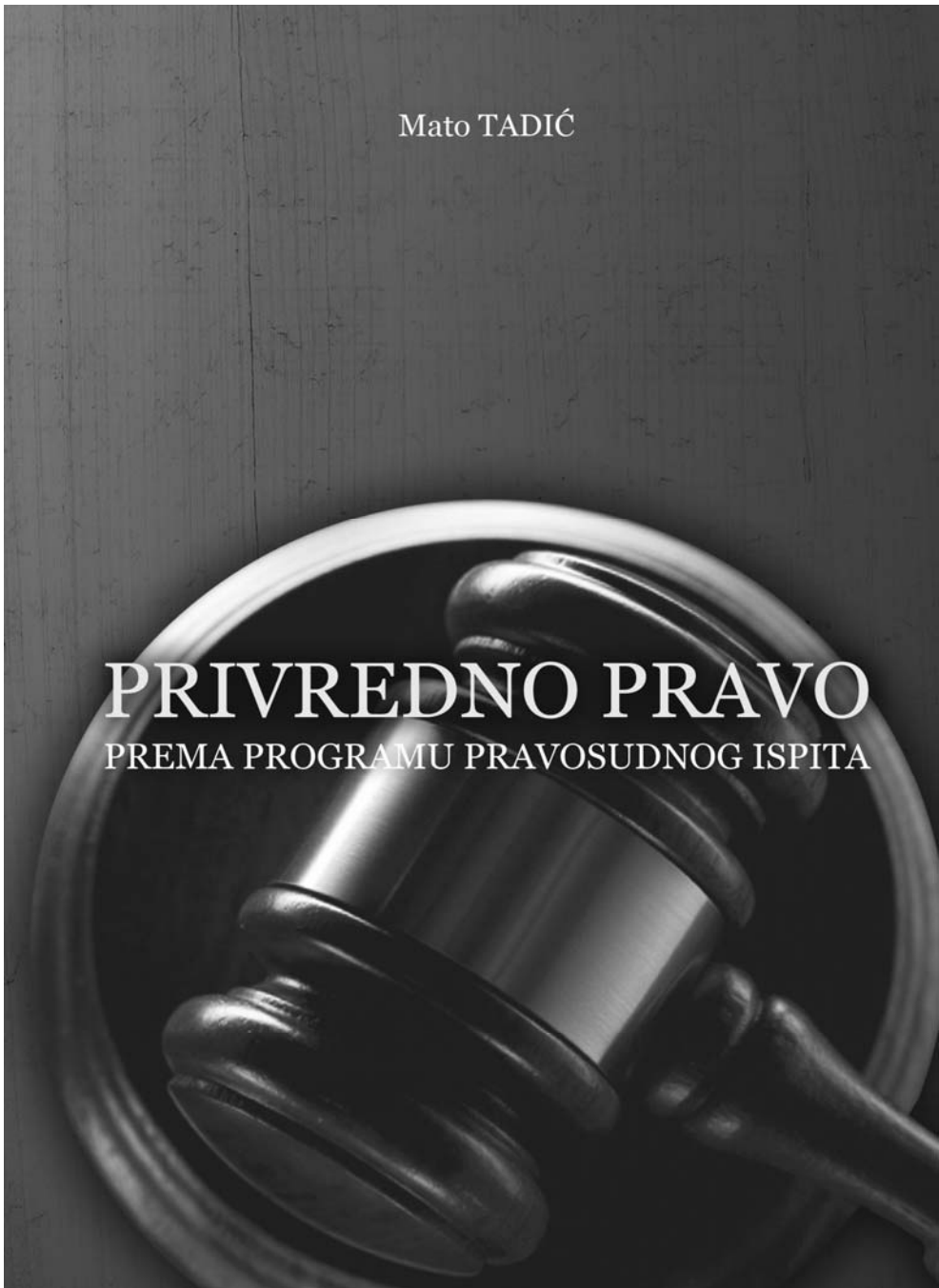
- 138 Naputak o izmjeni Naputka za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda (hrvatski jezik)
- Uputstvo o izmjeni Uputstva za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda (srpski jezik)
- Uputstvo o izmjeni Uputstva za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda (bosanski jezik)

USTAVNI SUD**BOSNE I HERCEGOVINE**

- 139 Odluka broj AP 2706/11 (hrvatski jezik)
- Odluka broj AP 2706/11 (srpski jezik)
- Odluka broj AP 2706/11 (bosanski jezik)
- 140 Odluka broj AP 27/12 (hrvatski jezik)
- Odluka broj AP 27/12 (srpski jezik)
- Odluka broj AP 27/12 (bosanski jezik)
- 141 Odluka broj AP 645/12 (hrvatski jezik)
- Odluka broj AP 645/12 (srpski jezik)
- Odluka broj AP 645/12 (bosanski jezik)
- 142 Odluka broj AP 561/14 (hrvatski jezik)
- Odluka broj AP 561/14 (srpski jezik)
- Odluka broj AP 561/14 (bosanski jezik)

Mato TADIĆ

PRIVREDNO PRAVO

PREMA PROGRAMU PRAVOSUDNOG ISPITA

Nakladnik: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za nakladnika: tajnik Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Marin Vukoja - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Ravnatelj: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Ravnatelj: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050 faks: 722-074 - Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044, 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK d.d. 338-320-22000052-11, VAKUFСКА BANKA d.d. Sarajevo 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK A.D. Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK d.d. BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Tisak: GIK "OKO" d.d. Sarajevo - Za tiskaru: Mevludin Hamzić - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.

"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.

Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obvezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.

Pretplata za I polugodište 2015. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba> - godišnja pretplata 200,00 KM